

EVLIYALAR

ŞAHİ

EVLIYALAR ŞAHI

İslâm Tarihinden Bir Sayfa

Kendini Tanrı yollarına vererek insan ü-
tû kutsal bir mertebeye erişen bir Veli-
nin yaptığı fevkalâde işlerden bahseder.

Toplayan ve Yazan :
Op. Dr. MEHMET ALİ DERMAN

BİRİNCİ CİLT

İSTANBUL
1965

MUNACAT

Bizleri var eden, Aziz ve Celil olan yüce Tanrıl Sana hamd ü senalar, şükürler olsun.

Eşsiz biricik olan ancak sensin.

Basiret başarı ile bakılınca, her şey senin Kemaline, Azametine, Celâline şahitlik etmektedir.

Sana halimi arz ediyorum, sen her şeye kadirsin. Zaaf ve aczimi sana bildiriyorum.

Erhamer-Rahiminsin, sergerdanlığımı görüyor, biliyorsun.

Düşkünlerin destgirisin.

Uçsuz, bucaksız, susuz çöllerde istersen teşnelere su yetiştirirsin.

Fırtınalı havalarda, dalgalar içinde çırpınanları, umulmadık yardımlarınla kurtarırsın.

Şeytani vesveselere kapılan gümrahlara dilersen necat verir, doğru yola çevirirsin.

Benim cürmüm, günahım büyük ise, senin afvın daha büyüktür.

Senin Rahmetin, senin Re'fetin benim gibi zayıflara kâfidir.

Üftadelerin ömrünü kabul eder, avareleri yola getirirsin.

Hastaları, alilleri, şikesteleri Sen kurtarır, şifa verirsin.

Mahzunları sevindirirsin. Elem, keder, acı, ıstırap içinde kıvrananların imdadına yetişir, dertlerine derman olursun.

Sen var iken ben kime gidebilirim, kime iltica ederim.
Sen Ekremel-Ekremisin. Cümle müşkülli halleden sensin, ey (Kerim-i Zül-Celâl).

Müşküllerimi halletmezsen, ukdelerimi kim çözebilir İlâhi.

Benden yüz çevirme, beni gayrılara havale etme. Tak-siratımdan dolayı sana sığınıyorum.

Bana gazap etme Yarab.

Sen settarsın, ayıpları örtersin, kusurlarımı yüzüme vurma.

Gaffarsın, mağfiret et Allahım.

Senin Nurunla zulmetler ravşen olur, karanlıklar ay-dınlığa döner. Zâtîpâkin Nuru hakkı için, Senin Rizan matlûbumdur.

Benden azabını kaldır.

Feryatlarıma eriş. Sen Perverdigârsın, nimetlerini eksik etme Allahım.

Senin rahmetinden ümidimi kesmiyorum. Kerem kıl, bî-kesliğime acı; günahkârım, fakat serapa isyan ve hata-ya düştüğümü zannetmiyorum. Hakikatları arayıp bul-maya çalıştım. Benden yüz çevirme Yarab.

Biliyorum: Ne dengin, ne benzerin, ne eşin var, her şe-yi yaradan sen değil misin?

Ben ancak sana tapıyorum.

Sen her şeye mâliksin, benim neyim var ki? Senin akıl-lara hayret veren mülklerinin yanında ben bir zerre sahibi bile değilim. Az sonra, eğer varsa, o zerre de elimden çıkacak, kuru topraklarda bu tenim çürüyüp gidecek.

Dergâhına yüzümü çevirip sana yalvarıyorum. Senin merhametine muhtacım.

Gam ve kederden bizi âzâd et İlâhî! Mihneth ve elem-
den halâs eyle Yarab.

**Enbiyalar ve Evliyalar hürmeti için ben garip kuluna
da rahm eyle.**

Mademki her şeyi görüp gözetiyorsun, merhamet et
Allahım.

Senden olmazsa inayet, kime feryat ederiz.

Sana tekrar sığınıyorum, lûtfet, merde, namerde, bir
ferde muhtaç etme Allahım.

**Dilersen bütün kullarını sevindirirsin, esirgeyen, acıyan
bağışlayan sensin.**

Kerem kıl, affet, bağışla sen Mevlâmızsın.

**Din qününün sahibi sensin. Senin nezdinde din, şüphe-
siz, Islâm dinidir. Biz buna inanıyoruz.**

Biz ancak Sana ibadet ediyor ve yalnız Senden isti'ane
ediyor, yardım diliyoruz.

**Bize nusret ver, yardım et, Mûnacatımı kabul eyle
Yarabbi**

(Lâ havle ve lâ kuvvete illâ Billâh-il Aliy-yül Azim)

BU ESERİ NİÇİN TOPLADIM, YAZDIM...

Muhterem Okuyucular;

Asıl mesleğim tıp doktorluğu olduğu halde, İslâm Tarihinden mühim bir sahifeyi toplayıp, yazmama belki de bazı okuyucular hayret edecekler. Kendi mesleğine alt bir kitabı yazsa daha iyi olmaz mıydı diye düşünenler olacak. Okuyucuların tereddüdünü izale için şu küçük izahatı vermek mecburiyetinde kalıyorum:

Ömrümün kırk senesi, mesleğim bulunan tebabet ile iştigal ve ıstıraplı hastaların (âh ü enin) leri arasında geçti. Bir tâbir vardır:

"Baklava, börek olsa her vakit yenmez" derler, doğrudur. Her zaman hasta muayenesi, her gün ameliyat yapmak veya her vakit tıbbi kitapların mütalâa ve tetkikinden insana bir nevi yorgunluk geliyor. Dimaği yorgunluğu giderebilmek, ruhi bir değişiklik olabilmesi için, biraz da başka şeylerle meşgul olmak iktiza ediyor. Ruhi-i Bağdadi:

"Sanman bizi kim Şire'i engur ile mestiz,

"Biz (ehi-i harabat)danız (mest-i Elest)iz."

Dediği gibi, bütün ömrüm boyunca alkolü maddelerden kaçtım, kullandım.

Hilâl-i Ahzer (Yeşil Ay) cemiyetinde kaydım yoktur amma, alkolü bir kenara bırakalım, bir tek sigara bile içmedim.

Alkolün zararlarının, faydasından kat kat üstün olduğunu elbetteki biliyoruz. İçki, kumar ve diğer âlemlerle alâkam olmadığı için, dimaği yorgunluğu gidermek maksadiyle, tıpla alâkalı olmayan başka kitapları da tetkike koyuldum. Ben en ziyade Tarih kitaplarını tercih ediyor ve bu meyanada en çok İslâm Tarihini tetkik ediyordum.

Avrupada İkmâl-i tahsil ederken, bir gün, bir mecliste İslâmiyetin müessesisi Haaret-i Muhammed Aleyhisselâm ile, İslâmiyetin kurulmasında pek mühim yardımlarda bulunan İmanı-ı Ali Kerremallahu Veçhe aleyhinde, birtakım sözler sarfedenler olmuş, ne yazık ki, Avrupada tahsilde bulunan Şarklı bazı gençlerimiz de bu husustaki bilgisizlikleri yüzünden, İslâmiyetin niân'î terakki olduğunu san ederek aleyhtarlara iltihak etmişlerdi.

Tesadüfen bulunduğum bazı meclislerde mümkün mertbe cevaplar vermiş-

sem de, verdiğim cevapları kendim dahi کافی ve safi bulmadığım için, İslâm Tarihini daha esaslı bir şekilde tetkike koyuldum.

Avrupada birtakım Doktorlar (Felemenkli Doktor Duzzi gibi) İslâm Tarihiiyle meşgul olmuşlar, hattâ bu hususta leh ve aleyhte birçok eser neşretmişlerdir. Mühimmi şurasıdır ki, bu Avrupalı doktorların bir kısmı tıp Doktoru olmalarına rağmen, İslâm Tarihini yazmışlar ve İslâm Peygamberi aleyhinde neşriyatta bulunmuşlardır. Yine tıp Doktoru olmalarına rağmen, İslâm Tarihi ve İslâm Medeniyeti lehinde yazarlar da görülmüştür. Ezcümle birinciye misâl olarak, Doktor Sprenger (Alman), yine ikinciye misâl olarak Doktor Gustave Lebon (Fransız) bu meyanda zikredilebilir.

Bir Avrupalı tıp âlimi kendi mesleğinin haricinde sahib-i selâhiyet bir şahıs olarak İslâm Tarihinden bahis ve bu hususta eser neşrederse, bu gibi şahıslara bir cevap verebilmek veya hakikati anlatabilmek için, bir Müslüman Doktor neden İslâm Tarihinden bahsedemesin?...

Ne yazık ki, halkı yanlış yola sevkedenler, bazı kere muharrirler olmuştur. Rakibini ezmek için yanlış akidelerini ileri süren, bu suretle Ummet-i İslâmı iffal edenler her zaman görülmüştür. Halife namını taşıyan birtakım Hükümdarlar, düşmanını yıldırmak için, yalnız silâh kullanmakla kalmayıp, ustalıklı bir surette kalem oynatmayı da düşünmüşlerdir. Bu hususta zayıf ruhlu, mide düşkünü birtakım âlimleri, kendi fikir ve arzularını ileri götürmek için, para ile satın alarak, emellerini terviç yolunda kullanmışlardır.

Kılıcın yapamadığı birçok işleri, kalem daha kolaylıkla başarabilir derler. Bu söz doğrudur: Kendi bâtıl iddialarını ileri sürerek, doğru imiş gibi göstermek için, rakipler aleyhine, hakikatten ari, iftira, isnatla, dolu birçok eserler neşretmişlerdir.

Bu suretle yalanlar, iftiralar, buhtanlar uydurulmuş; aka kara, karaya ak diyenler çoğalmıştır.

Bu hâdiseler yalnız asırlarca evvel değil, hâlâ zamanımızda bile devam edelmektedir. Bugün bile birçok devletler kendi emellerini terviç ettirmek için aynı metodu maharetle kullanıyorlar.

Bir zamanlar Hindistan'da, Müslümanlar ile Hindu'ların aralarını açmak için birçok kitap ve makaleler yazılırdı. Müslümanlar ittihad etmek isteseler, o zaman da Sünnilik veya Şiilik aleyhine kitaplar neşredilir ve Müslümanların birleşmesine mâni olunurdu. Rusyada Çarlık zamanında bile Kafkas Müslümanlarının aralarını açmak için her sene Çar Nikola'nın tasvibiyle bütçelere büyük meblâğlar tahsis edilirdi...

Maalesef ülemanın bir kısmı, büyük üstadların bazıları vicdanlarını lekeliyerek, yüzlerce eser ve yüzlerce kitap neşretmişlerdir.

(Kılıç yararı sagalı, fakat menfur kalemlerin cerihası hâlâ içimize kan sızdırmakta devam ediyor).

İmam-ı Ali buyuruyor:

"Mızrak, stingü yaraları iltiyam bulurlar, fakat dilin açtığı yara iltiyam kes-
hetmez."

Tarih nivisler tama' sahibi olmamalıdır, her tesirden azade hulunma-
lıdır; garezden salim ve hasedden beri olarak hakkaniyetten ayrılmamalıdır.
Tarihe yalan karıştıranlar, günün birinde hakikatin meydana çıkacağını ve ergeç
kendilerinin muaheze edileceklerini unutmamalıdır.

Hile ve hud'a ile vak'ayı yalan tevile kalkanlarda ilme karşı sevgi olamaz.
Haris olmak fena bir haslettir. Şeyh Sadi diyor ki:

İnsanın gözünü ancak iki şey: Ya kanaat veya mezar toprağı doyurur.

(El kana'atü kenzün la yefna') Kanaat tükenmeyecek bir hazinedir. Bunu hemen
hemen bütün ülema bildiği halde ne yazık ki, vak'a nivistlerin bir kısmı ihtirası bira-
kıp kanaatkâr olamıyorlar, maddiyata tama' ederek, hakikatten inhıraf ediyorlar.

Tarih okuyanları aldatanlar günün birinde nadim olurlar, çünkü hakikati bile
bile tahrif eden bu gibi tarih veya vak'a nivistler lânet veya en az cehaletle yad
olunacaklardır.

∴

Bir dâvavekilli, haksız bir dâvanın vekâletini üzerine alsa, o haksız dâvayı haklı
gösterebilmek için mahkeme huzurunda bütün telâkatını sarfederek, fesahatını
kullanarak birçok uydurma delil ve şahitler ikame etse ve böylece müdafaaya kal-
kışsa, dinleyicilerden büyük bir kısmını da sözlerine inandırabilir, hattâ hakimleri
de iknaa çalışır, onlar da söz tesiri altında kalarak aldanabilirler. Fakat seneler ge-
çer, bazı kere bir dâvanın mahiyeti hakikiyesi neden sonra meydana çıkar, anlaşılır
ve yanlış hükme varılmış olduğu kanaatı hâkimde de halkta da uyanır.

İşte tıpkı bunun gibi tarih yazarlardan bir kısmı bir meseleyi muhakeme eder-
ken, bir vak'ayı yazarken ya iyi tahkik ve tetkik etmediklerinden lâikiyle ince-
lemedikleri için aldanmış olduklarından yanlış yazarlar, yanlış muhakeme ederler.
veya herhangi bir din veyahut mezhep veya tarikata bağlı bulunduklarından veya
hut maddi bir menfaat tesiri altında kalarak, vak'ayı tahrif ederler, kendileri inan-
masa bile haksız bir tezin müdafaasını yapmağa kalkışır ve efkârı umumiyeyi yal-
nış tarafa imaleye çalışırlar.

Bu kitabımın, inadı yüzünden, karaya ak, aka da kara diyenlere veya gaflet
yüzünden delâlete gark olarak inatlarında ısrar edenlere değil, hakikat ışığını, doğ-
ruluk nurunu görmeye istiyenlere bir delil olacağını ümid ederim.

Birinci cildini dikkatle okursanız kıssalardan birçok hisseler alacaksınız.

Ve min-Allahî Tevfîk.

Ö N S Ö Z

İslâm'da numune-i iktida olan yüksek ve kudsi şahsiyetlerden birini, faziletler sahibini, size tanıtmak üzere bu eseri muasır neslin ihtiyacını tatmin emeliyle kaleme aldım. Evham ve hurafelerden ari olarak elde ettiğim kanaatların mahsulünü okurlarıma hediye ediyorum.

Her münevver Müslümanın İslâm tarihini bilmesi kadar tabii bir şey olamaz. Bu kitabı, hak ve hakikatten ayrılmıyarak, ilim ve hakikat sahibi münevverlerin kabul edeceği bir şekilde, dürüst olmasına sa'y ve gayret ederek topladım ve herkesi tatmin edecek şekilde yazmağa çalıştım. Hakikatları toplarken kendiliğimden bir şey ilâve etmedim.

Bu kitap, bir tarih kitabıdır, vak'aları doğru olarak toplayabilmem için pek çok şark ve garb eserlerini tetkik ve mütalâa ettim.

Bu suretle İslâm tarihinden mühim bir sahifeyi kari'lerime arz ediyorum.

Tarihlere, siyerlere, hattâ hadislere zamanla birtakım yalanların karışmış olduğunu biliyoruz. (Kur'ânı Kerim)e yalan karışmadığına ülema müttefiktirler.

Kur'ânı Kerime ve hadislerin doğrularına, yani bütün mezheplerin ittifak ettikleri mâkul hadislere istinadettim.

Âlimler hadisleri toplarken her ne kadar yalan hadisleri doğrularından ayırmağa çalışmışlarsa da, yine de sahih olmayan birtakım sözler, bazı muteber kitapların içine de her nasılsa hadis diye karışmıştır.

Kur'âni Kerime uymayan, akl-ı selime tevafuk etmeyen, Peygamberimizin nezahatine yakışmayan sözleri hadis diye kabul edemeyiz.

Din kitapları diye yazılan bazı tefsir kitaplarına, Siyer, Tarih ve Gazâ ve cenklerden bahseden bazı eserlere, Müslümanlığın esasına muhalif birtakım uydurma sözler geçmiştir. Bitaraf ve muhakemeli bir insan bunları okudukça hayret, teessür ve teessüften kendini alamıyor. İslâm tarihine mugayir olan yalanlar daha ziyade Emeviler zamanında, bir kısmı da Abbasiler zamanında kitaplara geçmiştir.

Zira; Emevî halifelerinin ekserisi fâsık, fâcir, münafık, şaribül-leyl-vennehar, İslâmîyete hiç te inanmıyan, amel etmiyen, halifeden daha

ziyade, rezilâne saltanat süren bir nevi padişahdan başka bir şey degillerdi.

Tarihlerin yazdığına göre; Emevî halifelerinden Muaviye, İmam-ı Hasan'ı zehirletmiştir.

Yine Emevî halifesi olan Yezid, (Hazret-i Hüseyini) Kerbelâ çölle-
rinde şehid ettirmiştir.

Diğer bir halife Kâbe'yi taşa tutturmuş, Beytullahı hâsâ ahır yap-
turmıştır. Diğer bir Emevî halifesi sarhoş olarak sabaha kadar fiil-i zi-
nayı irtikâp ettiği fahişe kadının başına kendi sarığını koyarak, arka-
sına da abasını giydirecek, sabah namazında cemaate imamlık yapmak
üzere mescide göndermiştir. İşte bu gibi halifeler zamanında kendi hak-
sız işlerini haklı gösterebilmek için birtakım düzme hadisler uydurul-
muş, birçok da eser nesredilmiştir.

Bu hadisler ve bu kitaplardan bir kısmı hâlâ zamanımıza kadar
sürüp gelmiştir. İslâm dininin temeli akıldır, muhakemedir.

Vekayi-i tarihiye-yi güzelce tetkik etmek elbette bir neticeye mün-
tehi olur. O netice de bir hükmü mutazammındır.

Hükümler ise tabiatıyla bir tarafın lehine, diğer tarafın aleyhine
çıkır.

Bitarafane tetkikat icra ettik, vak'alar hakkında haksız hüküm
itâ' etmekle müşkül mevkie düşmekten ictinabettik.

Dünyada elde edilecek nimetler yalnız yemek, içmek, hazzı şehvani,
altın, mücevherat vesaire değildir.

Altın leğen sahibi olup ta her gün içine kan kusanlara, o altın leğen
bir nimet midir? Çeşitli mekûlât ve meşrûbata nail olup ta ömrü boyunca
mide hastalığı geçirenlere böyle leziz yemekler veya nefis içkiler o has-
ta insan için bir nimet sayılır mı? Gönülleri esir eden bir (mahbube-yi
dil arayı) ağışuna alan, fakat onun iffet ve sadakatından, ismet ve na-
musundan hiç de emin olmıyarak, kalbi her an üzüntü içinde kalanlar
için o mahbube bir nimet midir?

Hakiki nimet; kendini anlamak, ne için yaşadığını bilmek, hakikat-
leri öğrenmeğe çalışmak, şeref ve namusunu muhafaza etmek, gaflet
gözünü açarak dalâletlerden kurtulmak değil midir?

New-York Darül-maarifi profesörlerinden J. V. Draper'in (Les
conflits de la science et la religion) nam eserini Ahmet Mithat merhum
(Niza'-i İlm ü Din) adıyla tercüme etmiştir. Bu kitabın dördüncü sahife-
sinde Draper diyor ki:

"Hazret-i Ali der ki: Benim ömr-ü tavilimin müddet-i cereyanın-
da daima dikkat eyledim ki, insanlar pederlerine benzemekten ziyade
içinde yaşadıkları zamana benzemektedirler.

"Damad-ı Muhammed'in amikan hikemi olan şu mütalâası tama-
miyle doğrudur. Bir adamın eşkâl-i maddiyesi ve suret-i çehresi her
ne kadar hangi Âbâ vü ecdaddan geldiğini gösterebilirse de, ahval-i
zekâiyyesini bitteşkil efkârının mecrasını tâyin eyliyen şey, içinde yaşa-
dığı hal ve mahaldir."

Ahmet Mithat merhum ilâve ediyor:

"Bab-ül Medine-tül ilm olan Cenab-ı Mürteza Kerremallah-i Veçhe-
nin sözü, Draper'in iradeylediği suretten daha vâsi', daha amiktir. Bi-
zim bildiğimize göre (Hazret-i Şah-i Velâyet): Evlâdınızı kendi zamanı-
nızdan gayri bir zaman için ta'lim ediniz, zira onlar sizin zamanınızdan
gayri bir zamanda yaşamak için halk olunmuşlardır mânasına olan:
(Allimu Evlâdiküm lizeman gayre zamaniküm, liennehüm halekuzzeman
gayre zamaniküm) buyurmuşlar."

Hakikati arayan ve okumayı seven gençler gün geçtikçe daha ol-
gun bir seviyeye erişirler ve her çeşit kitabı okuya, okuya şu veya bu
kitaplardan hangisinin doğru veya yanlış olduğunu ölçebilecek bir sevi-
yeye yükselirler.

İlim ve hüner tahsil ettirmek veya her hangi bir maksat uğrunda
pederlerin, velilerin tazyikleri ile çektikleri zahmetlerin hikmetlerini bi-
lemiyen gençler, evvelâ gayri memnun kalabilirler, fakat neticeye var-
dıktan sonra çekmiş oldukları zahmetleri pek haklı olarak çekmiş olduk-
larına kanaat getirerek hoşnutluk ve minnettarlık gösterirler.

Tarih sahifelerine gömülen haksızlıkları, kavga ve mücadeleleri
okuyup ibret almak iktiza eder.

Kendi düşüncelerine aykırı fikirleri, bitarafane tetkik etmeden aley-
hinde hüküm verilmemelidir.

Vicdanı, irfanı, hür olan kimseler hâdiselerden ibret alarak haki-
katleri bulurlar.

Bu kitap hiçbir mezhep, hiçbir tarikat tesiri altında kalmadan ta-
mamen bitarafane yazılmıştır.

(Barika-yi hakikat müsademe-yi efkârdan çıkar) derler, bu söz
doğrudur, tenkitlere her zaman mütehammil bulunmalıyız.

Mâkul sözleri sırf şiddetli bir (ta'assub-u münkirane) ile reddeden
ve gözleri cihanı ve cihan içindeki hakikatleri göremeyenler veya gör-
mek istemiyenler, tarafsız bir hakem sıfatını alamaz ve bu mevkide bu-
lunamazlar.

Binlerce seneden beri hakikatler karşısında riya, sadakat karşı-
sında hud'a ve hile, sarahat muvacihesinde tezvîr, insaf karşısında ga-
rezkârlık çarpışıyor.

Hayırhah ve âdilâne, civanmerdane, ideal bir siyasete karşı, para si-

yaseti, cebir ve zor, hud'a-amiz hareketler, müzevvirane ve nifretengiz bir siyaset birbiriyle daima dövüşüyor, çarpışıyor.

Merd, namerd ile; şahsi menfaatini düşünmeyenler, egoistler ile; civanmertler, kalles ve kaypaklarla; merhametliler, zalimlerle binlerce seneden beri uğraşıyorlar.

Bir memleketin bekası (Varlığı) adaletle kaimdir, adaletsiz bir memleket nihayet yaşayamaz, abad ve ma'mur olamaz, refah müyesser olamaz ve payidar kalamaz.

Zalim bir padişah, veya zalim bir idare, şevket sahibi olamaz.

Zira, sultan veya erkân-ı memleket, milletin yaşaması ile kendi varlığını idame ettirebilir.

Millet ise servetle, servet de ma'muriyetle, umranla ve adaletle, çalışmakla, ilimle kaimdir.

İslâm tarihleri aşikâr bir surette gösteriyor ki: Başa geçen zorbarlar akıl ve hayale gelmiyen fenalıkları, zulümleri yapmaktan hiç çekinmemişlerdir.

İslâmiyet adına büyük cinayetler işlenmiş, milleti birbirine kırdır-mışlardır. Bu kavgalar İslâmiyetin tealisi için değil, bir kabûlenin saltanatı veya bir ailenin rahatı için olmuştur. Emevî devri böyle olduğu gibi Abbâsî devri de bundan daha iyi değildir.

Abbâsîler dahi Emevîler kadar Ehl-i Beyte eza ve cefa ettiler. Onları zehirleterek şehadetlerine sebep oldular. Ebu Hanife ve Ahmet bin Hanbeli bile hapis ve darbettirdiler.

Abbâsîlerin bir kısmı dine karşı lâkayt, diğer bir kısmı da meşkül mezhepleri terviç ederlerdi.

Abbâsîler, halkı, mezheplere ayırarak birbirine düşürmeği mülâhaza etmişler. Her devirde iktidarı ellerinde tutabilmeleri için halk içinde birtakım çeşitli anlaşmazlıklar yaratmışlar. Mezhepler icadettirerek Müslümanların dikkatlerini başka tarafa çekmek istemişler. Bu suretle Müslümanları birbirine düşürmüşlerdir.

..

Biz bu kitapda İslâm âleminin medar-ı iftihar-ı ve kendi üzerinde birbirinden ayrı birçok iyi ve yüksek, mümtaz vasıfları toplamış bulunan, eşsiz karakterler sahibi olan, cengâverliği, kahramanlığı ve merdaneliği ile İslâm tarihinde (Tanrı Arslanı) diye şöhret alan evlî-yalar şahi Hazret-i Ali-yel Murteza Kerremallahü Vecheyi size tanıtmaya çalışacağız.

Muaviye'nin hacalet aver saltanatından bin üçyüz sene geçiyor.

Ne o glnkil Şam hükümeti, ne saraylar, ne o debdebe ve celâl, ne hoş geçirilen zamanlar, ne de Amr bin Asın hud'a amiz kudreti... Hiç birinden en küçücük bir iz bile kalmamıştır.

Abbasilerin de saltanatından birçok asırlar geçiyor. Onların da haşmetlerinden ve (Kasrül-Hazra)larından mühim bir eser kalmamıştır.

Ancak, tarih sahifelerinde kötülerin yaptıkları kötülüklere dair nişaneler baki kalmıştır.

Bugün Ali Aleyhisselâm dahi aramızda yoktur; ne onun gündelik arpa ekmeği ve eski elbisesi, ne cenklerde aldığı vücudundaki yaraların izleri ve ne de mütehammil olduğu eziyet ve mahrumiyetlerden hiçbir eser kalmamıştır.

Fakat tarih, onu, şüca'ların şüca'ı, kahramanların kahramanı, dilâverlerin dilâveri, civanmertlerin civanmerdi, âlimlerin âlimi, hâkimlerin âdili olarak gösteriyor.

İslâmın ilk fütuhâtı ve düşmanlardan korunması onun şemşir-i merdanesi, iradesi ile ve kuvvetli bazusunun zoruyla olmuştur.

Tarih onun ne mevki, ne makam, ne para ve ne de dünyevi başka bir ni'met için çalışmadığını gösteriyor.

Mahza İslâm haysiyetinin muhafazası ve onun yüksek usullerinin gözetilmesi hatırına ve din esaslarının za'fa uğramaması için uzun seneler feragat-ı nefis ile hane köşesinde oturarak Allaha ve halkın hizmetine kendisini bağlamıştır.

Akıl gözünü açarak bu kitabı okuyanlar şüphesiz ki, Muaviye'nin ve Ali Kerremallahü Vechenin serencamlarından mütenebbih olacaklar ve birçok öğütler ve kıssalardan hisseler alacaklardır.

Bir kanaat, hakikate uygun da olsa, şiddet ifade eden hakimane sözlerle, muhatabını hiddetlendiren, sinirlendiren nutuklarla müdafaa edilemez. Ancak muhatabına kıymet vererek, ona anlayış göstererek müdafaa olunabilir. İnsan, başkalarıyla olan münasebetlerinde ve fikirlerinde, haşin, sert tavır ve hareketlerden kaçınmalı. En ağır bir fikir, en şiddetli bir hüküm bile tatlı bir dille bildirilirse karşı tarafta bulunan muhaliflerde aşırı derecede reaksiyonlara sebep olmaz. Kur'ân-ı Kerim de bunları âmidir.

..

Hazret-i Peygamberin irtihalinden bir buçuk asır geçtikten sonra yavaş yavaş birçok mezhepler kurulmaya başlandı. Bu mezhep ve bu fırkaların adedi tedricen artarak yetmişi tecavüz etti.

Hanefi, Maliki, Şafii, Hanbeli mezheplerinden maada daha pek çok mezhepler, akideler, tarikatler kurulmuştur.

Her taraftan hac vesilesiyle Mekke-yi Mükerreme ve Medine-yi Münevvere müminler tarafından ziyaret ediliyor, Hicaz kıtası, dolayısıyla Mekke ve Medine, Vehabi Mezhebine bağlı İbn-i Su'ut veya Emîr Fay-sal tarafından idare ediliyor.

Binaenaleyh, kimsenin mezhep veya tarikatine bir şey dediğimiz yok, herkesin fikrine hörmetkârız, yalnız bu muhtelif akide, mezhep ve tarikat sahibi Müslümanların hakikatleri anlamaları, hiç olmazsa bir noktada birleşmeleri lâzım geldiği kanaatındayız.

MUHTELİF ESER VE KİTAPLARDA RASLADIĞIMIZ EVLİYALAR ŞAHININ İSİM, KÜNYE VE LAKAPLARI :

- 1 — İmam-ı Ali (Lügâvî mânası: Yüksek, âli, yüce...)
- 2 — Murtaza (İntihab ve takdir olunmuş)
- 3 — Murtaza Ali (Ali-yel Murteza)
- 4 — Ebül-Hasan (Hasan'ın babası)
- 5 — Ebül-Hüseyin (Hüseyin'in babası)
- 6 — Esedullah (Allahın Arslanı)
- 7 — Esedullah-ül Galip (Allahın Galip Arslanı)
- 8 — Haydar (Arslan)
- 9 — Haydar-ı Kerrar (Tekrar, tekrar Arslan)
- 10 — Ali İbn-i Ebi-Talib (Ebi-Talib'in Oğlu)
- 11 — Eba-Türab, Ebu-Turab, (Toprağın Babası)
- 12 — Bab-ül İlm (İlim Kapısı)
- 13 — Ebûs-Sıpteyn (İki Hafidin babası) İmam-ı Ali'nin künyesi.
- 14 — Eh-i Resulullah (Peygamberin Kardeşi)
- 15 — Eb-ür Reyhaneyn (İki reyhanın babası)
- 16 — Emir-ün Nahl (Hurma ağaçlarını koruduğu için ağaçların Emiri).
- 17 — Emir-ül Müminin (İman sahiplerinin reisi)
- 18 — Şah-i Merdan (Merdlerin Şah-ı)
- 19 — Şir-i Yezdan (Allahın Arslanı)
- 19 — Şir-i Huda (Allahın Arslanı), (Şir-i-Yezdan)
- 20 — Şah-ı Velâyet (Velilik Şah-ı)
- 21 — Şah-ı Evliya (Evliyalar Sultanı)
- 22 — Vasi-yi Resulullah (Peygamberin vasiyet ettiği şahıs)
- 23 — Safder (Safları yırtan, düşman saflarını yaran bahadır)
- 24 — Saflâken (Safları kıran, doğrayan)
- 25 — Damad-ı Resul (Peygamberin Damadı)
- 26 — Zeve-i Betul (Afif olan kadının eşi)
- 27 — Şah-ı Necef (Necef şehrinin Sultan-ı)
- 28 — Şehsûvar-ı İslâm (İslâm Şövalyesi), (Le Chevalier de L'İslâm)
- 29 — İmam-ül Muttekin (Pâkların İmanı)

- 30 — İmam-ül Berere (İyilerin İmamı)
- 31 — Katil-ül Fecere (Günahların her çeşitini irtikap edenleri ve fıkâ fucur sahiplerini öldüren).
- 32 — Seyyid-ül Müslimin (Müslümanların Seyyidi)
- 33 — Kaid-ül Gurri Muhaccelin (El ve Bilekleri ak olanların önderi)
- 34 — Hatem-ül Yasiyyin (Vâsilerin sonuncusu)
- 35 — Siddık-ül Ekber (Büyük Doğrucu)
- 36 — Rayet-ül Hüda (Hidayet Bayrağı)
- 37 — Faruk-ü Hazihil Ümmet (Bu ümmetin tefrik, Temyiz eden)
- 38 — İmam-ül Evliya (Velilerin İmamı)
- 39 — Ya'subüt dîn (Dinin Arı Beyi)
- 40 — Evvelinel Müminine Billâh (Allaha evvel iman getiren).

Bal arısı kudret-i Rehbanîyi gösteren aydın bir hüccettir. Bal arısının bal yapmaktaki ihtisasını ve onun nazik, acayip işlerini tetkik edenler bilirler ki bunlar yalnız garip bir sanat ve dakik işler olmayıp, ancak Kadir-i Hakim'in şu küçük mahlûkta ilham ettiği hikmettir. Dikkat edilirse görülüyor ki, bal arısı denen şu küçük mahlûk acı meyve yese bile tatlı bal veriyor, ancak temiz ve pakize olan şeyleri yiyor ve ancak güzel çiçekler ve güzel meyveler üzerine konuyor. Padişahları bulunan (Ya'sub)un fermanından dışarı çıkmıyor, fersahlarla yol kat'etse yine kendi vatanına dönüyor, asla kazurat üzerine oturmuyor ve ondan yemeye kalkışmıyor. Dünya âlim ve sanatkârları bile onların müseddes hanelerinden daha âlâsını yapamazlar. Padişahlarına hepsi mutidirler, emir olmayınca hiçbir işe ikdam etmezler, içlerinden bir tanesi emir yolundan inhiraf etse onun ceza ve sezasını verirler. Onun bahından şifa-yi elem hâsıl olur, fakat onların ahvali tetkik olunursa mukadderatı acıbe-yi ilâhî düşünölmeye başlar ve cehalet olan batını hastalıklardan biri şifaya kavuşmaya yüz tutar. Bundandır ki Müminalerin Emiri İmam-ı Ali (As) buyuruyor ki: "Ene Ya'subud-dîn".

Şuna işaretler ki, bir şey yemez, meğer pâk ola ve bir yerde oturmaz, meğer pâk yer bula. Kendi letâfetini kesafete çevirmez, güzel kokulu dallar ve pâk şükûfelerde oturur. Yediği lâtif şükûfeler, az vakitte bunun içia onun derununda hoş kokulu, tatlı, taze bir lu'ab şerbetli olarak dışarı çıkar.

İşte, o Hazret de bu sıfatlarla muttasıf olduğu için (Ben Ya'sûbûd-dîn) buyurmuştu.

SEBEB-İ TESMİYE-Yİ KİTAP

Cenab-ı Hakkın emriyle (Maide sûresi 55 inci âyet) Velilik pâyesi Allah ve Peygamberden sonra İmam-ı Ali Kerremallah-ı Veçheye verilmiş olduğu ve birçok mümtaz hasletler sahibi bulunan Tanrı Arslanının gösterdiği kerametler, yaptığı fevkalâde işlerin en büyük âmili ve cenklerdeki muvafakıyetlerini Evliyalık kuvvet ve kudreti ile başardığı kanaati bende hâsıl olmakla kitabımıza bir isim düşünürken isim ve elkab ve künyeleri meyanından (Evliyalar Şahı)nı intihap ettim.

EVLIYALAR ŞAHI DÖRT CILTEN MÜTEŞEKKİLDİR:

BİRİNCİ CILT: Cenab-ı Hakkın, İmam-ı Ali Kerremallahu Veche hakkında inzal buyurduğu Kur'ân-ı Kerimdeki sarîh âyetler, Resul-i Ekrem'in yine Evliyalar Şahı hakkında buyurduğu ve Hadîs kitaplarından "Buhari", "Müslim", "Tirmizi", "İbni Mace", "Künuzü'd-Dekayik", "Camiüs-sağır", "Taberani", "Sahihi Müslim" gibi Ehli Sünnetin Hadîs kitaplarındaki, sahih ad olunan hadisler ve buyruklar. Bazı hükema, füzela, şü'era ve Üdebanın İmam-ı Ali hakkındaki fikir ve mütalâa ve düşünceleri, Şahi Velâyete olan bağlılıklarını gösteren bazı yazı ve manzumeler; "Mu'aviyetebne Ebi Süfyan"ın cinayetlerinden bazıları, İmam-ı Ali Kerremallahu Veçenin kendi divanından bazı parçalar ve harblerdeki civanmertlik ve şüca'atına ait bir iki nümune gösterilmiştir.

İKİNCİ CILT: Hazret-i Ali'nin doğduğu tarihten, Hazret-i Peygamberin vefatına kadar geçen müddet esnasında İslâmiyetin te'essüs ve te'alisi hususunda Şah-i Merdanın yaptığı fedakârlıklar, şeca'at ve fevkalâdelikler.

ÜÇÜNCÜ CILT: Resul-ü Ekrem'in irtihalinden İmam-ı Ali-yel Mürtezanın şehadetine kadar olan zamanda geçen vak'alar, cenkler ve hâdiseler.

DÖRDÜNCÜ CILT: Evliyalar Şahının fazilet, keramet ve harikulâde işlerinden ve mucize derecesindeki kerametlerinden bahistir.

Bu kitapta bir mevzu; mükerrer surette bahsedilmişse bu da ancak ayrı ayrı şahısların o meseledeki kanaatlerinin zikredilmesinden ileri gelmiştir.

D İ N (*)

Din, insanlar için tabii bir ihtiyaçtır. Dünya kuruldu kurulu üze-
rinde yaşayan insanlar kendilerine ve muhitlerine göre bir din, bir iti-
kada sapsmışlardır. Tarihin gösterdiği eski zamanlarda bile insanlar bir-
takım mabutlara tapmak lüzumunu duymuşlar.

Dinsiz yaşıyamıyacıkları neticesine varmışlardır.

Dünyada hemen hemen hiçbir şey yoktur ki, mabut diye tanınmış
olmasın:

Kırallar, hükümdarlar, kahramanlar, deliler, öküzler, diğer hayvan-
lar, dağlar, taşlar, ağaçlar, güneş, ay, yıldız, yağmur, şimşek, toprak ve
hububat gibi.

İnsanlar, bütün bu saydıklarımıza ve saymadıklarımıza başka şeylere
de Allah diye tapmışlardır. Uzun asırlar geçtikçe ve medeniyet te iler-
ledikçe Allah mefhumunda birlik telâkkisi veren bir yol açılmaya baş-
lamıştır.

Zerdüştlük, Yahudilik, Hristiyanlık çıkınca akla, mantığa, fikre
uymıyan itikatlar yavaş, yavaş azalmaya, sapık itikatlar günden, güne
kaybolmaya başladı.

Nihayet, İslâmiyetin zuhuriyle Vahdaniyet-i mutlaka (Unité absolu)
ve ahlâk prensipleri daha kuvvetle tekarrür etmeğe başlamıştır.

Hazret-i Peygamber buyuruyor: (Ene Ba'stî min mekârim-ül ahlâk)

(Ben mekârımı ahlâkı tamamlamak için Peygamber gönderildim)

İnsanın maddi hiçbir değeri yoktur, insanın kıymeti, muamelâtın-
daki dürüstlük ve ahlâkiyle ölçülebilir.

Vücut-i beşer: Bir miktar kemik, et, damar ve uzvi maddelerden
ibaret değil mi?

Madde cihetinden kıymetsiz görünen insan mâna itibariyle çok
yüksektir. Madde itibariyle kıymetsiz olan bu tenden içeri insanı hay-
rete düşüren ne âlemler var.

(*) Din hakkında bilâhara müstakill kitabımız neşredilecektir. Bu kitabın
mevzuu haricinde olduğu için kısaca geçilmiştir.

Hazret-i Ali buyuruyor:

"Ve tahsebü enneke cirmün sağırın

Ve fiyken tevel âlemi-ül ekber-ü"

(Kendini kemter sanırsın görücek cirmün sağır
Âlem-i ekber durulmuş sende, etmezsin nazar).

Cenabı Hak, büyük Peygambere buyuruyor:

"Ve ma erselnake illâ rahmeten lil Âlemin."

(Biz seni ancak dünya ve ahiretin rahmeti için gönderdik).

Şu halde İslâm dininden maksat, milletin hür ve asude bir hayata erişmesi ve beşeriyetin saadete kavuşmasıdır. Şuna göre, dinimizdeki büyüklüğü ve kutsiyeti bilmemiz icabeder, ulûm ve fûnun artıkça ecnebilerde bile İslâm taraftarları günden güne artmaktadır.

Bununla iftihar etmeliyiz.

"Elmüslim men selemen nas min yedihi ve lisanihi."

(Müslüman ana derler ki ibadullah onun elinden ve dilinden selâmette olur).

Avrupalıların bir kısmı türlü saiklerle Peygamberimize hücum eder ve ona çirkin şeyler atfederlerdi.

Fakat bugün böyle değildir. Bugün Avrupada da Resul-ü Ekremin asaletini, nezahatini, ulviyetini takdir edenler gün geçtikçe çoğalıyor.

Cenab-ı Hak buyuruyor:

"Nahnü akrebü min hablil veridi."

(Ben size boynunuzdaki şahdamarından daha yakınam).

Cenab-ı Hak her yerde hazırdır, fakat Allahın asıl yeri, asıl baktığı yer müminlerin kalbidir.

"Kâbe bünyad-ı Halil-i Azerest"

"Dil nazargâh-ı Celil-i Ekberest".

Kâbe (Azer)in oğlu İbrahim Halilullah'ın temelidir.

Gönül ise (Celil-i Ekber) olan (Allah)ın nazargâhıdır.

Dinin esası doğruluğa, hakikate, iyiliğe inanmaktır.

Ben Müslümanım deyip te başkalarına her türlü fenalığı yapan kimseler hakiki Müslüman olamazlar.

"Re'sül hikmet-ü muhafetullah."

(Hikmetin başı Allah korkusudur).

Nerede olursa olsun, iş başına geçenlerde Allah korkusu olursa halka zulmetmezler. Zulmün sonu yoktur; çünkü ergeç bir gün olacak kudret-i Mevlâ ondan hesap soracak ve o zalimin kendisi de zulme giriftar olacaktır.

Büyük filozof ve âlimlerin ekserisi şu kanaattedirler ki: Dinsiz bir millet ergeç inkıza mahkûm olur.

Bugün din meselelerine "Metafizik" tabiatın ötesi, yani müsbet ilimlerin ötesi deniliyor.

İslâmiyetten gayri diğer dinlerin hepsine tabiat kanunlarına uymayan birtakım itikatlar karışmıştır. Akıl ve mantığa ve fenne uymayan ve tecrübe haricinde bir şeye inanmanın doğru olmayacağı kanaatinde bulunan fen ehlinin dinleri inkâr etmelerinin sebeplerinin başlıcası budur.

Ne yazık ki, bazı müfessirler tetkiksiz ve tahkiksiz olarak ve meselelerin künhüne varmadan, akla ve mantığa uymayan, tabiat kanunlarına aykırı tefsirler beyan etmekten çekinmezler.

Halbuki bu doğru değildir.

Zira Hazret-i Ali buyuruyor:

"Akıl Dindir ve Din de akıldır. Eğer dini, akıl idrâk edemezse o akıl, akıl değildir. Eğer din, akıl dairesinden uzak kalsa o din de din değildir."

Din; insan gönlünü, kâinatı yaratan, her şeyi bilen ve iyiliği seven, ilim, kudret ve hikmet sahibi, âdil ve müşfik bir Allaha bağlanmak ve bu suretle saadet ve nizama kavuşmaktır.

Gün geçtikçe müsbet ilimlerin tesirleri tedricen artmakta olduğundan birçok insanlar dinlere hiç inanmadıkları gibi, zâhiren inanmış görünenlerden birçoklarının da imanlarında şek ve şüphe, zaaf ve tereddüt hâsıl oluyor.

Din sayesinde insanın ahlâk ve fazileti, ilim ve kemâli, sabır ve sebatı, adli ve hakkaniyeti, şefkat ve merhameti artar, cahillik yüzünden uydurulan hurafeler ve irticalar hakiki din ve ilim sayesinde atılmış olur.

Hakikatte din ile ahlâk ayrı bir şey değildir. Din nedir sualine karşı Hazret-i Peygamber: (İyi ahlâktır) buyurmuşlar.

İslâm dini akliselimdir. Müteceddit geçinen gençlerimiz meyanında hikmet fikrine sâlik olanlar düşünmelidirler ki, bütün ilmi mukayeselerde İslâmiyet diğer dinlere benzemez.

Diğer dinler, ilmi hakikatlerden korkmakta mazûr olsalar bile, İslâmiyetin bu hakikatlerden zerre kadar korkusu ve endişesi olmadığı

gibi, bu gibi mukayeselerde Hikmet-i İslâmiye, ilmi nazariyelere Teorilere) daha uygundur.

İnsanlar ve hayvanlar çevrelerinde ve uzaklarda olanı biteni anlayabilmek için başlıca çeşitli beş hisse, beş duyguya mâliktirler ki: Bu hisler ile hâdiseleri işitir, koklar, görür, tadar ve anlarlar. Bu hisler: Görme, işitme, koklama, tatma ve lems (tutma, dokunma) hisleridir.

Bu beş duygu şahsa, insana ve hayvana göre değişir. İnsanların, kulaklarında bir sakatlığı olmasa bile kimi en ufak bir çıtırdıyı çabuk işitir, duyar; kimi de kuvvetli bir sedanın farkında bile olmayabilir; demek ki duygular şahsa göre değişir.

Kapalı bir odanın içinde oturan birkaç şahıs dış kapıdan giren bir hırsızın girdiğinin farkında olmayabilir, fakat o odada asıl bir köpek olsa, köpek, kulaklarını diker ve hırsız veya yabancının gelmek üzere olduğunu anlar ve havlar, oradakileri haberdar eder. Hususi surette yetiştirilmiş bir Saint-Bernard köpeği her hangi bir ormanda veya başka bir yerde yaralanan veya öldürülen bir kimseyi bulmak için, vel ev o adamı tanımasa ve bilmesa bile, onun giyilmiş elbiselerini koklayarak izini takibederek gider ve onu bulur.

Asıl arap atı ile arabacı beygiri hiç bir olur mu? Asıl bir at, efendisi yaralanıp düştüğü zaman ölü de olsa mümkün ise, onu dişleri ile kemerinden tutarak kaldırır, taallukatının içine götürür, veya mümkün değilse koşarak gelir, hanesinin kapısını kişnemeleri ile, bazan da tek-meleri ile açtırır, evdekileri alıp vak'anın olduğu mahalle götürür.

Erzincan zelzelesinde yukarıda odasında yatan bir şahıs alt katta-ki ahırda gürültü olduğunu duyar, ahırdaki atların, hayvanların bağırış-tıklarını işitir, hırsız var zanniyle acele aşağı iner, ahırın kapısını açar, fakat bir şey olmadığını görür, kapıyı kapar, tekrar yukarı çıkar, yata-ğa girmesiyle beraber ahırdaki hayvanların tekrar kişnediklerini, bö-gürdüklerini, bağırıştıklarını, tepindiklerini duyar. Acele tekrar aşağı iner, ahırın kapısını açar, hayvanların bir kısmının yularlarını kopardık-larını ve bir kısım hayvanların da ayaklarını şiddetle yere vurduklarını hayretle görür. Lâmba ışığını gören hayvanlar teskin olurlar. Adam, ahırını tekrar arar, gözden geçirir bir şey bulamayınca, ahırın cin ve pe-riler tarafından istilâ edildiğine kendi aklınca zâhip olur.

Yukarı çıkar bir daha inmez, fakat az geçmez ki, şiddetli bir gü-rültü ile yer altından gelen korkunç sesler işitilir, şiddetli bir zelzele ile yer sarsılır, binalar birden çöker.

Adamcağız yaralanarak bir direk altında kalır, ahırdaki hayvan-ların hemen hemen hepsi de ölürler.

Demek ki eşref-i mahlûkat olan insanların bir kısmının duymadığını, anlıyamadıklarını bazı hayvanlar daha evvelden duyup anlıyabiliyorlar.

İşte insanlar arasında öyleleri vardır ki, başkalarının duymadıklarını daha evvelden duyar ve anlıyabilirler.

Şu halde, hisseden ve duyan insanların, beş duyugudan mâda altıncı bir duygu, altıncı bir hassaya mâlik oldukları anlaşılıyor.

Radio icadından evvel, her hangi uzaktaki bir sesi buradan duymak mümkün olur dense de kimse bunu kabul etmezdi. Fakat, bugün görülüyor ki, çok uzaklarda bulunan bir şahsın sesini, bugün bulunduğu yerden işitmek mümkün olduğu gibi, hattâ şimdi de televizyon ile şahısları da görebilmek, hattâ fotoğraflarını almak mümkün oluyor. Nadir insanlar, arada hiçbir vasıta olmadan uzaktakilerini görüp, işitip anlıyabilirler, böyle şahıslara aramızda da tesadüf olunabiliyor.

Uzaklarda olup bitenleri gören ve bilen bazı insanlara raslamak mümkün oluyor.

Telepati hâdiseleri, bugün henüz tamamiyle aydınlatılamamıştır. Dimağın bunu ne suretle ve hangi uzviyle aldığını ve herkeste olmamasının sebeplerine daha henüz fen akıl erdirememiştir.

Ruh; insan ve diğer bütün canlı mahlûklarda gözle görülmeyen, elle tutulmayan, din ve felsefenin kabul ettiği seyyal, hayatı bir madde-dir.

Ruh; bedenden tamamen ayrıldıktan ve kat'î olarak çıktıktan sonra o beden bir daha harekete geçemez.

Ruhun mahiyet-i hakikiyesini tanımak hali hazırda mümkün değildir.

Ruh marifetinin ne olduğu henüz bilinmemiştir. Bazılarına göre ruh, kendi hakikatini ve diğer bir ruhu tetkik ile bilmeye muktedirdir.

Fen ve tecrübeyi ve birçok ruhi kaideleri kat'iyet derecesinden düşüren garip ruhi haller çok defalar görülmüştür.

Bazan bir rüya görülüyor, bir müddet sonra o rüya aynen çıkıyor, meselâ insan sevdiği bir kimseyi gece rüyasında görebilir, ertesi gün, o zatın çıkageldiğini müşahede eder. Buna birtakım makûl sebepler gösterilebilir, izahat vermek te mümkün olabilir. Fakat bazan henüz vaki olmıyan, hâdis olmıyan, bugün için tamamen ma'dum bulunan ve çok uzun bir zaman geçtikten sonra çıkacak olan bir şeyin rüyada görülmesi ve bilinmesi kat'î olarak bir te'vil ve fennî izah götürmez.

Şu kadar ki, bu kabil rüyaları inkâr dahi mümkün değildir. Bazı rüyalar, (hiss-i kablel-vuku')lar irademizi sarfetmediğimiz halde zuhur eden garip hallerdendir.

Hali hazır malûmatımız bazı hallerin keyfiyeti vukuunu bilmemize kâfi gelmiyor. Bu böyle olmakla beraber vukuunu gördüğümüz ahvali inkâr etmemize bir sebep teşkil etmez.

Posta çuvalı içinde gelmekte olan bir mektubu gelmeden birkaç gün evvel okuyan kimselere tesadüf edilmiştir.

Ruh hakkında tettebbuat henüz pek noksandır.

Bazı rüyalar, hissi kablel-vukular, ilhamlar, irademizi sarfetmediğimiz halde zuhur eden garip hallerdir.

Sadık rüyalar, yalan rüyalar gibi değildir. Bunlar da gönüle doğan aldatmaz bildirimler olup, bazı insanlarda aynıyle çıkar, bazı okumuş kimseler bunları inkâr edebilirler. İnsanların ekserisi, yaradılış itibariyle, gözle görmedikleri bir şeye inanmamak tarafını iltizam ederler.

Halbuki sadık rüyalar hurafe değil, bir hakikattir. Yalnız müminlere mahsus olmayıp, hangi dinden olursa olsun gönlü doğru insanlarda vâki olabileceği, yalancılarda ise görülmiyeceği tesbit edilmiştir.

Âdeta keramet denecek kadar doğru çıkan sadık rüyalar daima vâki oluyor. Bir şehirde her hangi bir haber çıksa ve ortaya yayılsa birçok kimseler bu hususta mütalâa beyan ederler, ilim sahiplerinin bir kısmı da o rivayetin doğru olduğuna inanabilirler. Fakat şayanın çıktığı mahalde insanlardan bir tanesi herkesin hilâfına bu haberin doğru olmadığını iddia eder ve inanmaz. İçinden gelen bir kuvvet, bir his ona bunun doğru olmadığını söyler, o da "Benim gönlüm buna bir türlü inanmıyor" der. Nihayet bir gün gelir, iddiasının doğruluğu meydana çıkar.

İşte, alelâde insanlarda bir işi olmadan evvel sezmeye, gönül bildirmesine (Hissi kablel-vuku') denir. Gönüle doğmaya (İntuition) Hads derler. Bu hissetme hali, daha kuvvetli olursa, Evliyalarda ilhâm, Peygamberlerde Vahy namlarını alır.

Vahy-i İlâhi, Peygamberlerin kalb âyinesine ışık veren hakiki tecelliyattır. Mahalli gönül olan bir ilim vasıtası, bir nevi tecelliyat-ı (Rab-baniyedir). Evliya mertebesine yetişmiş kimselerin dünyada var olduklarını vak'alarla görmek ve anlamak mümkündür.

Malûmdur ki, evliya mertebesine yükselmiş zatlarda, başka insanlara malûm olmıyan hakikatleri bilmek halleri vardır.

Onlar, bu mertebeyi ancak iyi işler sayesinde kazanırlar. Allaha iman ederler ve kötü işleri yapmaktan kaçınırlar. Onlar için korku ve hü-zün yoktur.

Kur'an-ı Kerim Yunis sûresi 62 nci âyet:

"Elâ inne Evliya Allah lâ havfün Aleyhim velâ hüm yahzenûn."

(Allahın velileri için korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar, onlar mümin ve müttaki olanlardır, onlar, dünya ve ahiretleri için müjdele-
nirler).

Allahın evliyasından olmak büyük bir muvaffakiyet ve fevzi azim-
dir.

Mûcizeler, herkesin yapamıyacağı ve Peygamberler tarafından gös-
terilen harikulâde şeylerdir.

Keramet, yine herkesin yapamıyacağı ve veliler tarafından göste-
rilen fevkalâde hâdiselerdir.

İmam-ı Ali'nin mûcize derecesindeki kerametlerini, Dördüncü ki-
tapda okuyacaksınız.

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ HİTABELER

1340 senesi 3 Mart tarihinde Ankarada Büyük Millet Meclisinde, o zamanki Adliye vekili Seyid Bey, şöyle konuşmuştu:

" Bu, sureten ve zâhiren Hilâfet şeklinde ise de, hakikatte Hilâfet değildir. Saltanattan, tagallüp ve tasallütten ibarettir. Hülefay-i Emeviye ve Abbasîyenin Hilâfeti bu kabildendir, çünkü bunların Hilâfeti, Milletin isteğiyle değil, kahr, istilâ, cebir ve tagallüp yolu ile olmuştur.

"Hülefay-ı Emeviye'nin irtikâb etmedikleri zulüm, evlâd-ı Peygamberiye revâ görmedikleri cevr ve şenaat kalmamıştır.

"Devlet-i Abbasiye ise bütün bütün zulüm ve itisaf, kahr ve tagallüp üzerine teessüs etmiştir. Abbasilerin birincisi olan (Süffah)ın amcası (Abdullah bin Ali), Şam'ı istilâ ettiği zaman katliâm etmişti. Birlikte taâm etmek üzere dâvet ettiği eşraftan doksan kişiyi sopalarla öldürttü.

"Bazıları henüz can çekismekte ve hırıldıları işitmekte iken üzerlerine sofru kurdurarak bilâ teessür taâm etti...

"Şimdi insaf edelim, böyle bir zulüm ve tagallübe Hilâfet denebilir mi? İslâmiyet gibi âli bir din, böyle bir saltanat-ı kahiriyeyi kabul eder mi? Böyle müstebid bir hükümeti, din-i İslâma nisbet ederek adına Hilâfet demek, yâr ile ağyâra karşı İslâmiyeti tahkir olur."

Adliye vekilinin sözlerinden sonra, eski mebuslardan meşhur Hoca Rasih Efendi, 1939 da yayınlanan bir yazısında, bir şairin Muaviye'ye yazdığı iki mısra'ı tercüme ediyor:

"Ey Muaviye, biz de senin gibi beşeriz. Harekâtında adalete rücu' et, çünkü biz bu mezalime tahammül edebilmek için, ne dağlar gibi hissiz, şursuz cemadız, ne de demir gibi tahammül kudretimiz vardır."

Hoca Rasih Efendi, sözlerine devamla, şöyle diyor:

"Emevîlerin tagallüp ve tahakkümleri yüzünden Millet-i Necibe-i İslâmiye arasından hukuk ve şerait-i İslâm dâvasıyla kıyam eden ecelle-yi eshab-ı güzîn, en şeni' bir surette Emevîler tarafından kavra uğramışlardır. Dinen hürmetle mükellef bulundukları ve içersinde kan dökül-

mesi haram olan (Harem-i Mekke-yi Mükerreme ve Beytullahı) mancınık ile taşa tuttular. Harem dahilinde birçok kibar-ı eshab-ı güzinin kanını döktüler. İçlerinde zuhur eden diğer bir serseri de, kendilerine karşı millet-i İslâmiyenin hukukunu, gasipden, tagallüp ve tahakkümden feragat etmelerini ihtar eden ve bu haklı dâva ile kıyam eden zattan ve Mekke-yi Mükerreme ahalisinden intikam almış olmak için Kible-yi Enam olan Beytullaha atlarını bağladı. Günlerce Kâbe-yi Muazzama at ahır halini aldı.

“Ebediyete kadar kulüb-i Müslimini dağıdar eden ve edecek olan ve ebediyette de huzur-i ilâhîde (Âhkemel Hâkimin) in huzurunda Müslimini kendilerinden dâva ettirecek olan bu vak'ayı, acaba Muaviye'nin iddia ettiği Hilâfet namına mı icra ediyorlardı, yoksa Emevîlerin saltanat ve tahakkümleri namına mı?...”

TEYMURLENK'İN SÖZLERİNDEN

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Maarif Vekâleti neşriyatından (42 sayılı) (TEYMUR VE TUZUKATI) nam eserin 37 nci sahifesinde Teymurlenk, diyor ki:

“Tanrı dinini, Hazret-i Muhammed'in şeriatını dünyaya yaymağı esas edindim. Her zaman, her yerde İslâmiyeti tuttum.”

“İran, Turan, Rum, Mağrip, Suriye, Mısır, Irak-ı Arap, Irak-ı Acem, Mazenderan, Gilân, Şirvan, Azerbaycan, Fars, Horasan, Cidde, Tataristan, Harzem, Hotin, Kâbilistan, Bahterzemin, bütün bu kıt'alar bana tâbi idi, ben de onlara kanun yaptım.

“Tecrübe bana gösterdi ki, Din ve kavânin üzerine istinad etmeyen bir hükümet, uzun müddet payidar olamaz. Böyle bir hükümet; çıplak olup kendini gösteren, herkese karşı gözlerini yere diken, herkes yanında hiç hürmet görmeyen ve itibarı olmayan adama benzer.

“Kezalik, böyle hükümet; tavanı, kapısı, avlu duvarı olmayan ve önüne gelenin içeriye dalabildiği eve de benzetilebilir.

“Bunun içindir ki, ben, kâşane-yi saltanatımı İslâmiyet üzerine kurdum, hükümetimi idare için kanunlar tanzim ettim ki, bu kanunlara memleketim devam ettiği müddetçe riayet ettim.

“Kalbimde doğan ilk kanun, dini, dünyaya yaymak ve Hazret-i Muhammed'in şeriatını tersin etmek oldu. Her köşeye İslâmiyeti, bu nur-i hidayeti ulaştırdım ve onu imparatorluğumun süsü kıldım.

“Şeyh-ül Ülema (Seyyid Şerif) bana yazıyordu:

“Tanrı, Hazret-i Muhammed'in dinini yükseltmek istiyenlere yardımcı ol...”

Sekizinci asırda (Huda-yi Müteal) sevgilisi Resulünün dininin bir müdafii ve nâsiri olarak (Emîr Teymura), bu cihan kahramanına tevdi etmiştir ki, geniş ülkelere kadar İslâmiyeti götürdü.”

Mütekaddimin-i ülemeden öğreniyoruz ki, Hicretin ilk asrında müdafii-i din (Ömer bin Abdül Aziz) oldu.

Cami kürsülerinde Emevîlerin Hazret-i Ali aleyhinde söylemeleriyle din-i İslâm sarsılmağa başlamıştı. (Ömer bin Abdül Aziz) bu menfur adeti kaldırdı.

Yedinci asırda Helâkû veya Hülâgû Han oğlu Argon Hanın oğlu Alcayton, tahta çıkınca öğrendi ki:

Cemaatla kılınan namazlarda "Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ Âl-i Muhammed" denilmek ihmal ediliyormuş.

Ülemayı camiye topladı kendi de bu içtima'a gitti. Ülemaya:

— Hazret-i Muhammed ve Âl-ine dua etmenin vücub ve lüzumunu sordu. Ülema ittifak-ı âra ile:

— Evet, lâzımdır, dediler.

Hattâ bazıları; İmam-ı Şafi'ye göre: (Selâvat-ı şerifesiz ibadet makbul olmaz buyurmuşlardı) dediler.

Alcayton (Muhammed Hudabende) sordu:

— Diğer Peygamberlerin şahıslarına dua ediyoruz. Hazret-i Muhammede gelince, kendilerinden başka sülâlesine de dua ediyoruz, neden?

Ülema, cevap veremedi. Alcayton:

— Bana göre iki sebep vardır. Birincisi, Hazret-i Muhammed'e, düşmanları (Ebter) demişlerdi. Halbuki sülâlesinden bugün bile yaşayan insanlar pek çoktur. Bunun içindir ki, namazlarda Hazret-i Muhammed'in sülâlesi üzerine de dua ediliyor.

İkinci sebep şu: Peygamberlerin din ve müessesatı değişebilirdi, halbuki Hazret-i Muhammed'in ki, ilâ yevmel kiyame bâkidir, bunun içindir ki, müminler Hazret-i Muhammed'in Âl-i üzerine de dua etmeye mecburdurlar...

Hazret-i Ali, Peygamber soyundan ilk ve (Muhammed Mihdi) de — ki zuhuru, bütün müminler tarafından bekleniyor — sonuncu olacaktır...

Sultan Alcayton, Cuma hutbesinde Âl-i Muhammed'e dahi selâvat getirilmesini emir ve irade etti. (*).

(*) Selâvat-ı şerifenin Peygamberimizin Âl-ine de verilmesinin sebebi, Hükümdar Alcayton (Hudabende) nin gösterdiği, iki sebepten maada, üçüncü ve asıl sebebi: Cenab-ı Hakkın emriyle Hazret-i Muhammed'in böyle buyurmasıdır. Heride izahat verilecektir. (Kur'ân-ı Kerime ve tefsire müracaat).

KISASI ENBİYA, SEB-Bİ ALİ HAKKINDA NE DIYOR?

Eski tabı (eski yazı) Kısası Enbiya'nın 303 üncü sahifesinde Cevdet Paşa diyor ki:

(Hasan İbn-i Ali) Radiyallahu anh Hazretlerinin Hilâfetten istifa ettiği tarihten beri, Ümeray-i (Beni-Ümeyye); Hutbelerde Hazret-i Ali'yi seb etmeyi, yani sövmeyi adet edinmişlerdi. (Ömer ibn-i Abdülaziz) ise "Pişvay-i ehl-i fetva" ve "Abiruy-i ehl-i takva" olmakla, bu hususta ne yapacağına intizar olunurken, Cuma günü, minbere çıktı ve bir güzel hutbe okudu. (Sebb-i Ali) yani hâşa, Hazret-i Ali'ye küfür etmek bahsi-ne gelince, bu bid'atı seyi'eyi terk ile ana bedel:

"İnnallâhe ye'mürü bil adli vel ihsani ve itâi zil kurba ve yenha anil fahşâ-i vel münkeri vel bağyi ya izuküm le allekü'm tezekkerun." (*).

Âyet-i Kerimesini okudu ve sair beldelerde dahi bu veçhile amel olunmak üzere valilerine ve ümeraya fermanlar gönderdi:

Bütün memalik-i İslâmiyede "sebb-i Ali" (Ali'yi sövmek hakkında pek fena, kötü söyleme, küfür etme) âdet-i kerihası defaten hutbelerden çıkarıldı ve andan sonra minberlerde, bu âyeti kerimenin kıraati adet-i müstahsene oldu.

(Ömer ibn-i Abdülaziz)'in Hazret-i Ali'ye muhabbetinin sebebi bu veçhiyle kendisinden mervidir ki: Medinede tahsil-i ulum ile meşgul iken "Fukahay-i seb'a"dan (Ubeydullah ibn-i Abdullah) a mülâzemet eylemekte olduğu halde sair ümeray-i Emevîye gibi anın da Hazret-i Ali'yi zikr-i hayr ile yadeylemediği Ubeydullah'ın haberi olmakla, bir gün Ubeydullah, Mescid-i Nebevide namaz kılarken, Ömer, gidip onun yanında oturmuş, Ubeydullah, selâm verdikten sonra:

— Ya Ömer, Allah-u Taalâ, ehl-i Bedir'den ve "bey'at-i Ridvan" eshabından razı olmuşken, sonradan onlara buğz ettiğine dair bir şey öğrendin mi? dedikte:

— Hayır, öyle bir şey işitmedim, demiş.

(*) Nahl sûresi, 90 ıncı Ayet.

Ubeydullah :

— Ya sen, Ali aleyhinde söz söylüyormuşsun, bu ne demektir? deyince, Ömer ibn-i Abdülaziz, hemen mütenebbih ve agâh olup, tövbe ve istiğfar ederek, Ubeydullah'tan özür dilemiş ve ondan sonra, Hazret-i Ali'ye muhabbet beslemiştir.

Bir de, pederi Abdülaziz, hutbe okurken sebb-i Ali bahsine gelince, dili dolaşıp kelimeleri çiğnemiş. Ömer ibn-i Abdülaziz, bunun sır ve hikmetini pederinden sual ettikte, O:

— Oğulcağızım, Nâs, bizim (Aliyyel Murteza) hakkında bildiklerimizi bilseler, bizim başımızdan dağılıp evlâd-ı Ali'nin yanına giderler, demiş.

Ömer bin Abdül Aziz'in ise, dünyaya meyil ve rağbeti olmadığından ber vechi bâlâ Halife olduğu gibi O, bid'at-i seyyieyi ref ve izale eyledi.

KUR'ÂN-I NATİK KİMDİR?

Kur'ân-ı Kerim, yirmi iki sene, iki ay, yirmi iki gün zarfında ayet ayet nazil olmuştur.

Bir ayet-i kerime nazil olunca, Peygamber Efendimiz (S.A.) onu, es-habına tebliğ ederdi. Bütün ayetler Cenab-ı Resulün huzurunda vahiy kâ-tipleri tarafından yazılır, hane-i saadete konur, bir suretini de vahiy kâ-tipleri kendileri için yazarlardı. Ayetler hurma dalı, hurma kabuğu, deri, enli düz taşlar, kürek kemiği gibi şeylerin üzerine dağınık halde yazılırdı.

İrtihal-i Peygamberi mütaakıp cenklerde birçok hafız-ı kuranlar şehit oldukları için sahabeler telâşa düştüler. Birinci Halife, zamanında (Zeyd ibni Sabit-ül Ensari)yi çağırdı. Zeyd, İrtihal-i Nebeviye kadar vahiy kâ-tipliği yapmıştı. Bütün ayat-ı kerimeler toplandı; Zeyd ayetleri bir ara-ya getirdi. Toplananlara (Mushaf) ismini vermeyi düşündüler.

Üçüncü Halife zamanında vahiy kâtiplerinden (İbni Mes'ud) Küfe-ye, (Übey bini Kâ'b) Şam'a gitmişlerdi. Bu zatların her birinin mushaf-larındaki tertip başka idi, kıraatlerinde ihtilâf vardı. Iraklılar (bizim kı-raatımız daha doğrudur, çünkü biz İbni Mes'uttan öğrendik) dediler. Şamlılar da, (Hayır bizim kıraatımız daha doğrudur, çünkü biz Übey ibni Kâ'b'dan öğrendik) cevabını verdiler. Her iki taraf birbirinin yanıldığı-nı iddia ediyorlardı. (Hüzeyfe bin-ül Yeman)ın teklifi üzerine bir Mec-lis-i Şûra aktedildi. Hüzeyfe: (Ben halkı bir tek mushafda tophyaacağım, ihtilâfın önünü almak istiyorum) dedi. Eshap, muvafık gördüler.

Zeyd İbni Sabit'in riyaset ettiği meclis, istinsahtan başka sûreleri de tertip etmişti. Mecliste Zeyd ibni Sabit ile diğerleri arasında ihtilâf çı-karsa, Kureyş lûgati üzerine yazılmasını Üçüncü Halife ısrar etmişti.

Hazret-i Ali-yel Murteza, kendi zamanında mushafı tahrir etti. Onun tertibi, tarih-i nuzul itibariyle ayrıliyordu.

(Felâk) ve (Nâs) sûrelerine Mu'avvezeteyn sûreleri de denir.

Yahudilerin iltimasıyla Hazret-i Resulün Gülâmı, Peygamberin ba-şının kıllarından tarakta kalanları alarak Yahudilerden bir kadına verdi. Kılları bir ip ile on bir düğüm bağlayıp, sihir yaparak, bir taş ile, bir

kuyuya bıraktılar. Hazret-i Resûl mezaçsız oldu. Cebrail Aleyhisselâm gelerek ol sihirin mahallini haber verdi.

Hazret-i Peygamber, Ali Kerremallahu Vechehuyu gönderdi. İmam-ı Ali, sihiri bularak kuyudan çıkardı, getirdi. Bu iki sûrelerin yekûnu, on bir Ayet olmakla her bir ayeyi okudukca, düğümün biri çözülüp, Resûlün vücud-i şerifleri sıhhat buldu.

İbni Mes'ud, (Mu'avvezeteyn) sûresini yazmaya lüzum görmemişti. Yazılması hakkında emr-i Peygamberiyi işitmediğinden naşı yazmayı hoş görmedi diyenler oldu.

Sûre kelimesi, şeref, şan veya hisar mânasına da gelir.

Bazı ülemaya göre, Emeviler tarafından Kur'ân-ı Kerim'de Hazreti Ali ve Ehli Beyte dair bir kısım ayat-i kerimeler tay olunmuş, hattâ birkaç Avrupalı da bu iddiaların şayani kayt ve tetkik bulunduğunu yazmışlar. Bugün bu iddialar hakkında tatvili makale hacet görmedik, ancak bir tanesini zikredeceğiz.

Bugün Kur'ân-ı Kerim, 114 sûre altında cemolmuştur. Kur'ân ayetlerinin 6666 ayet olduğunu kudema yazmışlarsa da, bugün sayılınca bundan az olduğu görülüyor.

Ahkâm istinbat olunan ayetler, takriben beşyüz kadardır. Malûmdur ki, ahkâmın hepsi yalnız Kur'ândan istinbat olunmaz, ayetlerin ve ahkâmın anlayışında büyük ihtilâflar peyda olmuştur. Kur'ân-ı Kerimde Nâsîh, Mensuh, Muhkem, müteşabih ve zahir, müevvel (başka mânaya tâbir olunmuş), âm ve hâs, mutlak ve mukayyet ayetler vardır.

Allahın kitabı, ihtilâfı def'e bazan kâfi gelemiyordu. Bu sebeptendir ki birçok meselelerin halli için, İkinci Halife başkalarına müracaat etmek mecburiyetinde kalıyordu. Kitapların yazdığına göre, İkinci Halife, birkaç defa demiştir ki: "Levlâ Aliyyün Leheleke Ömer."

Ve yine:

Ne için demiştir ki: Herkes Ömer'den daha âlimdir. Hattâ hiclelerde, perde arkasında bulunan kadınlardan bazıları bile:

Eğer Allahın kitabı her meseleyi aşikâr bir surette halle kâfi olsaydı, Hazret-i Peygamber, Kitabullahı Ehli Beyt ile makrun etmezdi. Şöyle ki: (Sikleyn) meselesinde buyuruyor: "İnni Tarikün fi kûmüssikleyn = Şüphesiz, ben sizin içinizde iki ağır şey bıraktım, bu iki ağır şey asla birbirinden cüda olmazlar, ta havz-i kevser yanında bana mülâki olurlar. Bu iki ağır şeyden birisi Kur'ân-ı Kerim, diğeri Ehli Beytimdir."

Siyuti, (Dürri Mensur) kitabında İbni Merduye ve İbni Esakirden rivayet ediyor.

Bunlar da Eshaptan olan Ebu Sa'idi Hudriden rivayet ediyor:

"Hazret-i Peygamber (S.A.), Aliyyel Martezayı, Veda' Haccında

(Gadir-Hum) gününde nasbederek yüksek sesle onun velâyetini ilân edince, Cebail Aleyhisselâm nazil olan: "Elyevme ekmeltü leküm" ayetini getirdi.

Yine Ebu-Hüreyre'den rivayet ediyor ki: (Gadir-Hum) günü, Zilhicce ayının on sekizinde Resulü Huda buyurdu: "Men küntü mevlâh ve Aliyyün Mevlâh — Ben kimin Mevlâsı isem, Ali de onun Mevlâsıdır."

İbni Cerir, İbni Abbas'tan rivayet ediyor: "Ya eyyüherresulü bellîğ mâ üzile ileyke min Rabbik" ayeti, Ali'nin velâyeti hakkında nazil olmuştur.

Yine İbni Merduye'den senetleriyle İbni Mes'ud'dan rivayet ediyor: (Resul-i Huda'nın ahdinde bu ayei şöyle okurduk). "Ya eyyüherresulü bellîğ mâ üzile ileyke min rabbik inne aliyyen mevlel mü'minine ve inlem tef'al fema bellağte Resaletuhu vallahü ya'simüke minennas."

İbni Hecer, Fethül bari (Şerhi Sahihi Buhari) kitabında: "Men küntü Mevlâh fe'aliyyün Mevlâh" hadisini rivayet ediyor.

Tirmizi ve Nisa'i aynı hadisi zikrediyorlar.

İbni Ukde velâyet kitabında Gadir-Hum hadisini 125 tarik ile rivayet ediyor. Bu hadisi nakleden 120 sahabenin ismini zikrediyor.

Muhammed bin Ceriri Taberi, 75 tarik ile rivayet ediyor.

Hazret-i Sadık'tan rivayet ederler ki; buyuruyor:

— Şuna taaccüb ederim ki, herkes iki şahit ile kendi hakkını alıyor. Gadir-Hum mahallinde İmam-ı Ali hakkındaki (Ness)i dinleyen en azından on bin şahit Medinede mevcut idi, buna rağmen hakkını alamadı.

Tefsir-i Sa'lebid rivayet ediliyor ki:

"Ya Eyyüherresulü bellîğ mâ üzile ileyke min rabbike fi Aliyyin."

Bu ayet, nazil olunca, Hazret-i Peygamber, İmam-ı Ali'nin elini tutarak buyurdu: "Men küntü Mevlâh fe'Aliyyün Mevlâh."

Hazret-i Sadık'tan rivayet ediyor ki. Ayet, böyle nazil oldu:

"Bellîğ mâ üzile min Rabbike fi Aliyyin."

Ebu Sa'idi Hudri buyuruyor: Gadir-Hum günü toplantıdan henüz dönmemiştik, bu ayet nazil oldu. "El yevme ekmeltü leküm diniküm ve etmenetü aleyküm nimeti ve razaytü leküm ül-İslâme dinâ."

Yani: (Bugün, sizin dininizi kâmil ve tamam ettim size kendi nimetimi, razı oldum ve beğendim, sizin için İslâm dinini.)

Süyuti (İtkan) kitabında Ebu Sa'idi Hudri'den ve Ebu Hüreyre'den rivayet ediyor: "El Yevme ekmeltü leküm" ayeti, Gadir bayramı günü nazil oldu.

(Fahri Razi) Tefsir-i Kebirinde diyor ki: "Ya Eyyüherresul" ayeti İmam-ı Ali'nin fazlında nazil olmuştur ve yine diyor ki:

Bu ayetin nüzulundan sonra Ömer, Ali'yi mülakat ederek dedi ki:

— Kutlu olsun sana, ey Ebu Talib'in oğlu.

Bu söz, İbni Abbas, Bera' bin Galib ve Muhammed bin Ali'nin Kavlidir.

Sa'lebi tefsirinde ve Heskâni (Şevahidüt-tenzil) kitabında: Bu ayet, Gadir-Hum günü nazil olmuştur diyor. Mevlâdan maksat İmam ve Halifedir. Hazret-i Resulün tebliğ buyurduğu İmamet ve Hilâfettir. Müslümanların bir kısmının sinelerinde kin ve fitneler mevcut idi. Haktaâlâ, Peygamberi kollamayı zâmin oldu. "Vallahü Ya'simüke minennas" ayetini gönderdi. (Yani: Allah seni nasdan korur demektir.)

O zaman Hazret-i Peygamberin muvafakatiyle İmam-ı Ali'nin met-hinde şüirler söylemiş olan Hassan bini Sabitin şüirlerinden de anlaşılıyor ki, Hazret-i Resul (S.A.), İmam-ı Ali'yi kendinden sonra Halife tâyin etmiştir.

Bu haberler her tarafa yayılınca Hâris bin Nu'man Fehri, Hazret-i Peygamberin (S.A.) huzuruna çıkarak dedi ki:

— Ya Muhammed!... Allahın vahdaniyetine ve senin risaletine şahadet edelim diye Allah canibinden emir ettin, biz de kabul ettik, yine emir buyurdun bize beş vakit namaz kılalım, bunu da kabul ettik. Yine emir ettin, Ramazanda oruç tutalım, kabul ettik, Kâbeyi haccedelim, bunu da kabul ettik. Bunlara razı olmadın mı ki, amcan oğlunun elini alıp: Ben her kimin Mevlâsı isem, bu Ali de onun Mevlâsıdır diyorsun? Bunu Allah canibinden mi getirdin, yoksa kendinden mi söylüyorsun?

Okuyucularımız bu bahsettiğimiz kitapları bulamazlarsa Ravzetül Ahbap tarihinin ikinci cildinin ikiyüz yirmi dördüncü sahifesini veya Delâilü Nübüvveti Muhammedi kitabının (Altı Parmak) Tarihinin 554 üncü sahifesini açarak okumalarını tavsiye ederim. Bu tarihlerde şöyle yazıyor:

Haccetül Vedada, Gadir-Hum denilen su başında Hazret-i Peygamber (S.A.) buyurdu:

— Beni, Âlemi bekaya davet ettiler. Ben de, âlemi bekaya gidecek oldum, bilin ve agâh olun ki, ben sizin aranızda iki azım ne-ne bırakıyorum, bunların ikisi de birbirinden azımdır, birisi Kur'an, diğeri de Ehli Beytimdir. Benden sonra bu iki emir hakkında ne yüzden sülûk etseniz gerektir. Onların hukukuna ne keyfiyet ile riayet kılarsınız

gerektir. Bu iki emir asla birbirinden cüda olmaz, ta Kevser havuzunun kenarında bana erişirler."

Emirel Müminin İmam-ı Ali Kerremallahü Veçhehu buyuruyor:

"Kelâmullahı natık benim."

Şafii ülemalarının meşhurlarından olan (Kutb Muhiddin) yazıyor:

"Rehnumasız yol gidilmez, Allahın kitabı ve Sünnet-i Resulullah ortada durdukça, Mürşide ne hacet diyenler, şuna benzerler ki:

"Hastanın birisi, doktorların yazdıkları Tıp kitapları ortada mevcuttur, doktorlara ve tabiplere ne hacet dese. Bu söz hatalıdır. Zira herkese tıp kitaplarını okuyup, anlamak müyesser olmaz. Doktor olmayan herkes lâıyıkı veçhile tıp kitabından her şeyi istinbat edemez.

"Hazret-i Ali Emir buyuruyor: (Ene Kelâmullahı Natık ve hâzâ kelâmullahı sâmit.)" Buraya kadar (Kutb Muhiddin) in sözleridir.

Sıffeyn Muharebesinde Muaviye, tam mağlûp olacağını anlayınca, (Amr ibni As)ın hilesiyle Kur'ân-ı Kerimleri mızrakların başına takıp havaya kaldırdılar. Bunun üzerine askerin bir kısmı harbi terketmek istiyordu.

İmam-ı Ali (K.V.) gür sesiyle bağırdı:

— Kelâmullahı Natık benim, bu hileye aldanmayın. (Kur'ân-ı Natık) benim.

İMAM-I ALİ HAKKINDA İNZAL BUYURULAN AYET-İ KERİMELERDEN BAZILARI

1320 senesinde İrade-i seniyye ile Bahriye Nazırı Hasan Paşa merhumun delâletleriyle, Bahriye matbaasında basılmış olan ve (Mesahifi Şerife) tetkik meclislerinde tashih edilmiş ve (Tefsiri Mevakible) müveşşeh bulunan (Kur'ân-ı Kerim) de, (İmam-ı Ali) Kerremallahu Vechehu hakkında nazil olan ayetlerden bazılarını ve yine İmam-ı Ali hakkında diğer tefsirlerde yazılı ayetleri, burada zikretmeyi faydalı bulduk:

Şurâ sûresi, 23 üncü ayet:

"Kul lâ Es'elüküm Aleyhi Ecren İllel Meveddete fil Kurba."

Cenabı Hak, sâlih ve mümin kullarına müjdeliyor:

"— Söyle, size tebliğ ve beşâretim için ücret istemem, ancak karabetim için bana meveddet edesiz, yani kurbamı samimiyetle seviniz ve muhabbet ediniz."

Bu Ayet-i Kerime nuzulunda, sahabe sual ettiler ki:

— Ya (Resul-allah) karabete meveddet buyurulmuş, bu kurba kimlerdir? Cevaben :

"— Ali, Fatime, Hasan ve Hüseyin'dir..." buyurmuşlardır.

Seyyid Seyfullah Hazretleri, der ki:

"Resulun Âl-ini sevmek (Resul-allah)ı sevmektir.

"(Resul-allah)ı sevmek sıtkile Allahı sevmektir.

"Huda, Kur'ân'da, Kurbaya meveddet emri kılınıştır.

"Bu emrin imtisali ol yüce dergâhı sevmektir."

Sûret-ül Maide, 55 inci Ayet:

"İnnema Veliyyüküm-ullahü ve Resulühü velleziyne Amenul-lezine yukimunes-selâte ve yu'tunez-zekâte ve hümm Rakiune."

"Sizin asıl ve hakikat veli ve dostunuz Allahü Taalâdır ve ana tabi'i

Resulüdür ve namazı kılan, rükû halinde iken zekâtı ve sadakayı veren müminlerdir."

Bu Ayet-i Kerime de Hazret-i Ali hakkında nazil olmuştur. Zira; Mescitte, Selâтта, Rükû'da iken bir sail andan sadaka istedi, ana hâtemini yani yüzüğünü bıraktı.

Al-i İmran sûresi, 61 inci, bazı Kur'ânlarda 54 üncü Ayet :

"Fekul Tealev Ned'u Ebnâena ve Ebnâeküm ve Nisaena ve Nisâeküm ve Enfüsena ve Enfüsekiim sümme nebtelil Fenec'el Lâ-netallahi Alel-Kâzibin."

(İsa Aleyhisselâm Allahın kulu ve Resulu olduğu sana ilim ve hüccetle geldikten sonra; kim seninle mücadele ederse anlara de ki:

Evlâtlarımızı ve evlâtlarınızı, Eizzeyi ehlinizi ve ehlinizi, Nefislerimizi ve nefislerinizi getirelim, tazarru ve niyaz edelim, Kâziblere Allahü Taalânın lâ'netini kılalım.)

Çünkü, bu Ayeti Kerime nazil oldu, Peygamberimiz (Nesara-yi Necran)ı talep etti:

"— Her ne kadar size hüccet getirdim ise, siz inat ve niza'ı arttırdınız. Şimdi gelin bu veçhile (Beddua)ya çıkalım ki, sâdık, kâzibten temyiz ola." buyurdu. Nasârâ, bu surete razı olup, zaman ve mekân tâyin olundu.

Yevmi aherde Hazret-i Fahr-i Resalet, Hasan, Hüseyin, Fatime-tüz Zehra ve Murteza Ali ile mahalli mülâkâta âzim ve anlara:

"— Ben dua ederim, siz âmin diyesiz..." buyurdu.

Nasârâ, teemmülât-ı vafireden sonra nadim oldular. Peygamber Aleyhisselâm önüne gelip saf bağladılar. Reisleri olan Akib, onlara:

— Ey dostlarım, bu mübaheleden, yani Peygamberin bedduasından sakının, eğer mübahele ederseniz, bunlar Allah-u Taalâdan niyaz etseler dağdan bile koparırlar.

Snede iki bin hülle ve otuz zırh vermek üzere sulhname yaptılar.

Hazret-i Peygamberin birçok yakın ve uzak akrabası ve zevceleri vardı. Fakat (Beddua)sının Allah nezdinde kabul olabilmese, için, günah-tan muarra, pâk ve temiz olan, hiçbir suç işlememiş bulunan Hasan, Hüseyin, Fatıma ve Ali'yi, Allahın emri üzerine götürmek mecburiyetinde idi.

Dehr sûresi (Hel Eta Sûresi) 8 inci Ayet:

"Ve yut'imunet taame alâ Hubbihi Miskinen ve Yetimen ve Esira. İn-nema Nut'imüküm Livechillâhi lâ nüridü Minküm cezaen ve lâ şekûra."

(Onlarda taâmın azlığı ve ihtiyaçları varken, Allahü Taalâya muhabbetlerinden dolayı fakiri, yetimi ve Esiri İt'âm ederler.)

(Lisani hal, ya mekal ile it'âm ettiklerine derlerdi ki: Bu it'amımız size ancak Livechillahtır, sizden ânın için mükâfat ve teşekkür murad etmeyiz.)

Bu Ayeti Kerimeler Hazret-i Ali hakkında nazil oldu:

(Bir gün, Peygamber Aleyhisselâm, ânın hanesini teşekkürlerinde Hasan ve Hüseyin Radiyallahü taâlâ anhumayı hasta görüp, Ali ve Fatıma'ya, nezir eyleyin oğullarınız şifayab olsun, buyurdu.)

(Hazreti Ali, amele ücreti ile bir miktar arpa tedarik edip, üç gün oruç tutmayı nezrettiler. Sibtetni şifa bulmakla arpanın sülsünü iftar için nan pişirip valideyni sâim oldular. Akşam iftara yakın, bir fakir gelerek açlığını beyan ve nan talep ettikde, nanı ana verip ondan tatmaksızın aç yattılar. Ferdası gün arpanın diğer sülsünü ekmek yapıp iftar edecekleri anda bir yetim zuhur ve halini ifade etmekle âni dahi ona verip, aç kaldılar. Yine bu minval üzere geriye kalan üçte bir arpanın ekmeğini üçüncü gün iftarında bir esire bu vechile verip, su ile iftar ettiler. Anların taat ve taama sabırları sebebiyle cezaları Cennetin meyveleridir ve harir libaslarıdır.)

..

Ehzab sûresi, 56 ncı Ayet:

"İnnallahe ve Melâiketehu Yusellûne Alel Nebiyyi Yâ Eyyühellezine Amenu Sallu Aleyh-i ve Sellimu Teslima."

(Allah-ü Taalâ ve Melekleri Nebi Aleyhisselâma selâvat ederler, ey müminler siz dahi ana selâvat ve selâm edin.)

(Kendilerinden sana nice selâvat edelim deyu sual olundukta:

"Allahümme salli Alâ Muhammedin ve Alâ Âl-i Muhammed" deyin buyurdu.

Şu halde, Allah ve Peygamberin emriyle Peygambere selât ve selâm verilirken Âl'ine de, yani, Hasan, Hüseyin, Fatıma ve Ali Aleyhisselâma da selât ve selâm veriliyor. Aynı Kur'ân-ı Kerim'in tefsirine müracaat oluna.

..

Bekare sûresi, 274 üncü Ayet:

"Ellezine Yünfikune Emvâlehüm Bil-leyli ve Nehari sırren ve Alâniyyeten Felehüm Ecrühüm İnde Rabbihim ve lâ havfun Aleyhim ve lâ hüüm Yahzenûne."

(Şunlar ki, gece ve gündüz, gizli ve aşikâr mallarını tasadduk ve infak ederler, onların ecirleri Na'im-i cavidanidir, onlar için evvel ve ahır katiiyen havf ve hüzn yoktur.)

Bu Ayeti Kerime, Hazret-i Ali hakkında nazil olmuştur. Dört dirhem var idi, birini sırtın, birini alenen, birini gece karanlıkta ve birini de gündüz aydınlıkta tasadduk eyledi.

Hazret-i Peygamber:

— Niçin böyle tasadduk eyledin? diye sordukta.

— Şayet, biri kabul olur ümidiyle diye cevap verdi.

..

Sûret-ül Ahzab, 33 üncü Ayet:

"İnnema Yüridullahü Liyüzhibe Anküm-ür Ricse Ehlel Beyti ve Yutahhireküm Tathira."

(Ey Ehli Beyt, Allah sizden günahı, ricisi giderip, kemâl üzere sizi tathir etmek, pâk kılmak murad eder.)

İmam-ı Müslim, Ayşe Hazretlerinden rivayet eder ki, Peygamber Aleyhis-Selât ves Selâm, Saadet hanesinden taşra çıktılar, siyah kıldan alaca bir abası var idi, beraber alıp gittiler. Hasan, geldikte abanın altına aldı, keزالık, Hüseyin ve Fatime-tüz Zehrâyı ve sonra Ali-yel Murtezâyı dahi abanın altına alıp buyurdular:

"İnnema Yüridullahü Liyüzhibe Anküm-ür Ricse Ehlel Beyti ve Yutahhireküm Tathira."

Müminlerin anası Ümmü Selme Hazretlerinden mervidir ki:

Bu Ayet-i Kerime, benim hanemde nazil oldu, huzur-i saadetlerinde olmuştum, dedim ki:

— Ya Resulallah, ben Ehli Beytten değil miyim? Bana cevaben buyurdular:

— Sen, bana hayırlısın, Ezvac-ı Tahirattansın.

Ma'ide sûresi, 71 inci Ayet:

..

"Ya Eyyüher Resulü Bellig ma üzile ileyke min Rabbike Ve in lem tef'al fema bellağte risaletehu, Vallahü Ya'simüke minen-nas innallâhe lâ yehdil Kâfirin."

(Ey Peygamber, Rabbin tarafından sana nazil olanı tamamıyla tebliğ eyle, eğer sana emrettiğini işlemezsen, tamam tebliğ etmezsen, Risalleten bir şey eda etmiş olmazsın. Allahü Taâlâ, seni nâsın şerrinden hifzeder. Kimse sana katl ve eza ile zarar vermeye kadir olamaz. Allah, kâfirler güruhuna hidayet etmez.)

Bu âyetin (Haccetül Veda')da Gadir gününde nüzulü üzerine İmam-ı

Ali'yi kendi yerine canışın (yerinde oturan) karar kıldı. Ülemayı Ehli Sünnetten pek çoğu bu ayetin İmam-ı Ali'nin şanında nazil olduğuna şahadet ederler.

Bu ülemadan biri (Fahri Razi)dir.

Fahri Razi, beşinci asır ülemasındandır. İsmi, Muhammed bin Ömer bin Hüseyin'dir. Aslen Taberi'lidir. Doğum itibariyle Razi'dir. (İmam-ı Fahreddini Razi) namiyle maruftur. Lâkabı (İbnül Hatip)dir. Bugünkü Efganistanda bulunan Herat şehrinde Hicri sene 606 da Ramazan bayramı günü vefat etmiştir. Büyük (Tefsir-i Kebir)i vardır. Cami-ül Ezher'de bu tefsir uzun zaman tedris edilmiştir. Tefsirin 635 inci sahifesinde bu ayetin nüzul sebeplerini zikrederek; (İbni Abbas)dan ve (Bera' bin Galip)ten (Muhammed bin Ali)den naklederek diyor ki:

— Bu ayet, İmam-ı Ali'nin fazileti hakkında nazil olmuştur.

Bu ayet, nazil olduktan sonra Peygamber, İmam-ı Ali'nin elini tutarak:

"Men Küntü Mevlâhü Fe Aliyyün Mevlâhü Allahümme vâli men valâhü ve âdi men adahü" buyurdu.

(Ben her kimin Mevlâsı isem, Ali de, onun Mevlâsıdır. Allahım, Ali'yi dost tutanı sen de dost tut, Ali'ye düşman olana sen de düşman ol.)

Ömer ibni Hattab, Ali'ye mülâki olarak şöyle dedi:

"Heniy-en leke Yebne Ebi Talib, Esbahte Mevlâye ve mevlâ külli Müminin ve Mümine."

(Kutlu olsun sana ey Ebu Talibin oğlu. Sen, benim ve Mümin ve Müminelerin Mevlâsı oldun.)

Hicretin beşinci asrında yaşayan (Ebül Hasan Ali bin Ahmed Vahidinin 1315 senesinde Mısırda Hindiye matbaasında tabolunan (Esbab-ı Nüzul) kitabının 150 nci sahifesinde yazıldığına göre; (Ebi Hicab), (Atye)den, (Atye)de ismi (Malik bin Sinan Hazreci) olan ve Eshab-ı Hazret-i Resulullahdan bulunan (Ebi Sa'idi Hudri)den naklediyor ki:

(Ya Eyyüher-Resulü belliğ ma üz zile ileyke min rabbike) ayeti Gadir-Hum) gününde Ali İbni Ebi Talip hakkında nazil olmuştur.

(Şeyhülislâm İbrahim Bin Şeyh Sa'dettini Muhammed bin Ebi Bekir Cüveyni Şafi'i) dahi (Feraidüs Simteyn) kitabında muhtelif tarihlerle naklettiğine göre; bu ayet, İmam-ı Ali hakkında nazil oldu.

Yine (Ebu İshak Sa'lebi) namıyla meşhur olan (Ebu İshak Ahmed bin Muhammed bin İbrahim) kendi tefsirinde (Keşfül-Beyan)'da muteber iki senet ile bu ayenin İmam-ı Ali hakkında nazil olduğunu isbat ediyor.

Hicretin 310 uncu senesinde vefat eden (Muhammed bin Ceriri Taberi) (Yakut-ul Humevi)'nin tasrihine göre (Mu'cemül Üdeba) kitabında (Men küntü Mevlâhü fe haza Aliyyün Mevlâhü) hadisi, İmam-ı Ali hakkında nazil olmuştur.

Çölün ortasında yakıcı güneşin altında ottan, yeşillikten mahrum bir yerde Hazret-i Peygamber, Hutbe okuyor ve İmam-ı Ali'nin elini tutarak vasiyetini yapıyor. Ayetin ilk kısmı nazil olunca, Hazret-i Resul biraz düşünceli bir halde idi. Şayet biraz teşviş ve tereddüdü var idiyse ayeti şerifenin mütebakisi nazil olunca, teşviş ve tereddütü tamamiyle zail oluyor.

(El Hadi) diyor ki:

— Haccetül Veda'da, Zilhicce ayının on sekizinci günü Gadir-Hum'da: "Ya Eyyüher-Resulü Belliğ ma Ünzile ileyke min Rabbike fe in lem Tef'al Fe ma belleğte risaletuhu vallahü ya'simüke minen-Nas." nazil oldu.

70 bin kişinin huzurunda, (İbn-i Covzinin tezkiresine göre: 120 bin kişinin huzurunda) deve cihazlarından bir minber yapıldı. Hazret-i Peygamber, İmam-ı Ali'yi, kemerinden, bir rivayete göre, elinden tutarak cihazın üzerine kaldırdı: "Men Küntü Mevlâhü fe Aliyyün Mevlâhü Allahümme vâli men vallahü ve adi men adahü" buyurdu.

Süyuti (Dürrül-Mensur)'da:

İbrahim Muhammed Cüveyni (Feraidüs Simteyn) kitabında; Ebu Naim (Nüzulül Kur'ân) kitabında; Maliki (Fusul-u Mühimme) kitabında rivayet ediyorlar ki:

"Ya Eyyüher Resul" ayeti (Gadir Hum) gününde İmam-ı Ali hakkında nazil olmuştur. Hattâ İmam-ül Müfessirin olan (Sa'lebi) diyor ki:

— Bu ayet, Ali içindir.

Cenab-ı Hakkın emriyle Hazret-i Peygambere olan vahy üzerine Murteza Ali'nin İmam ve Halife tayin ve nasbından sonra hemen aynı günde şu ayet nazil oldu:

∴

Maide sûresi, 5 inci ayet: (*).

"El yevme ekmeltü leküm diyuniküm ve etmentü aleyküm nimeti ve rediytü lekümül-İslâme diyânâ."

(*) Bazı ülema, bu ayetin nüzul sırasına göre olmayıp, yerinin değiştirilmiş olduğunu yazarlar.

(Sadrül Eimme) olan (Ebu Naim) ve (Hakim Ebul Kasım) ve (Ebu Bekir Cörcani)nin yazdığına göre "Ekmeltü leküm dineküm" ayeti (Gadır-Hum) günü Velâyetin tâyininden sonra nazil olmuştur.

Resulullah buyurmuştur:

"Allahü Ekber Alâ ikmalid-Dine ve itmamel-Hücceti ve rıza-er-Rabbi bi risaleti ve velâyetü Aliyyün Min ba'di."

Ülemanın pek çoğu kaziyenin aslını naklediyorlar. Hattâ:

Sahihi Müslim, Buhari, Tirmizi, ve İbni Maceh, Ahmed bin Hanbel, kendi Müsned ve Fezailinde; İbni Covzi (Tezkire)sinde, Mâlikî (Füsülül Mühimme)de; Muhammed Bin Talha (Menakib)de...

Hafız ve Hakim, bütün ülema bu meselenin doğruluğunu kabul etmişlerdir. Bazıları; mânâyı velâyeti, muhabbet ve dostluklar demeye kalkışmışlardır. Yersiz taassup ve mevrudsuz inad yapmayan, bigaraz kimseler biliyorlar ki, Hazret-i Peygamber buyurdu:

"Ya Eyyühen-Nas Elestü evlâ müminine min enfüseküm."

(Ben, sizin nefsiniz, can ve malınıza tasarrufta evlâ değil miyim?)

Orada bulunanlar ve dinleyenler:

— Evet, Ya Resulallah! dediler.

Bunun üzerine İmam-ı Ali'nin elini tutarak ve halka tekrar göstererek, (ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır) buyurmuştur.

Bazı kitaplar Hazret-i Ali hakkında üç yüz ayet nazil olduğunu yazmışlarsa da ülemanın ekserisi, seksen ayet olduğunda ittifak etmişlerdir. Biz hepsini burada zikredemediğimizden özür dileriz.

İMAM-I ALİ KERREMALLAHU VEÇHEHU HAKKINDA HADİS KİTAPLARINDA ZİKREDİLEN BAZI HADİS-I ŞERİFLER :

“Eddua Mahcubin anillah hatta yusalli alâ Muhammedin ve Ehli-beytihi.”

(Muhammede ve Ehl-i Beytine Selâvat okunmaz ise, dualar kabul olunmaz.)

İşte bu Hadis-i Şerife istinaden büyük âlimler, İmam-ı Ali'yi, (Ali Sallallahü Aleyhi ve Sellem) kelâmı ile yâdederler. Sahihi Müslim

EHL-İ BEYT, ÂL-İ ABÂ, ÂL-İ RESUL

Cenabı Hak ve Peygamber Efendimiz (Ali, Fatıma ve evlâtları, Hasan ve Hüseyini) Ehl-i Beyt kelâm-ı âlisi ile vasf buyurmuşlardır.

Hazret-i Peygamber Efendimiz, bu dört zevat-ı muhteremeyi mütadit defalar abâsı altına aldığı için kendisi ile beraber bu beş kişiye (Hamse-yi Âl-i Abâ) veya (Pence-yi Âl-i Abâ) veya (Pençten-i Âl-i Aba) yani (Aba silsilesinin beşi) derler.

(Li hamseti utfi biha harrülveha elhatime

El Mustafa vel Murteza vebnahüma vel Fatime)

Hazret-i Peygamberin başka zevcelerinin ekserisinden çocukları olmadığı ve dünyaya gelenlerin de yaşamadığı ve Hadice-tül Kübradan doğan diğer evlâdından nesli üremediği için, ancak Fatime-tüz Zehradan olanlar Âl-i Resulü teşkil ederler.

..

El İnfal sûresi, 27 nci ayet :

“Lâ tehunullahe verresule ve tehunu emanatiküm.”

Mânası: Allah ve Resulüne ve onun emanet ettiği emanetlere hiyanet etmeyiniz.

Cenab-ı Muhyiddin-i Arabi (Fütuhât-ı Mekkiyye) nam eserinde:

Ayet-i Kerimesile de Allah ve Resuluna hiyanetin en büyüğü Ehl-i Beytine hakaret etmektir, zira kendileri dahi Ehl-i Beytten bir ferd-i Âlidir, buyuruyor. C. 4, S. 52.

Hazret-i Cami şöyle buyurmuşlardır:

Ey Mümin, Ehl-i Beyte hürmet ve muhabbetle bulunmaklığımız, aşağıdaki hadis-i şerifle bir emr-i dinidir:

"İnni tarikun fiyküm kitabullah ve Ehl-i Beyti tüzkirollah fî Ehli-beyti."

Meâli: Ey ümmetim ve Eshabım, Cenabı Hakkın kitabını ve evlâtlarını size emanet ediyorum. Kitabın ahkâmına ve evlâtlarının hukukuna dikkat ediniz.

Habibi Ekrem, Ali, Fatuma ve evlâtlarını bir araya toplayarak:

"Allahümme Häülâi Ehl-i Beyti fezheb anhumü-r Ricse ve tahhere-hüm tathira."

(Yarabbi, bunlar evlâtlarımdır, bunları her türlü pislikten uzak eyle) duasında bulunmuşlardır.

Ruhül Beyan müfessiri İsmail Bursavi Hazretleri (Silsile Nâme-i Evliya) nam eserinde Hazret-i Ali Aleyhisselâm hakkında (Kerremallah-ü Veçhehu) yani Allah, Ali'nin zatını ta'zim ve tekrim eyledi ve Habib-i Ekrem Efendimizin silsilesine Ali'yi vasıta kıldı.

Bu silsilenamenin 138 inci sahifesinde şöyle yazılıdır:

(Vahdeti Hakikiyye Ali de göründü ve Hakkın esrarı Ali'nin hilka-tinde zuhura geldi).

Şu halde: "Cenab-ı Ali'ye isyan, Allaha ve Resulullah'a isyandır. Resulallah'a isyan edenlerin sonu hüsrandır."

"Yâ Ali, Lâyuhıbbüke illel Müminîn velâ yubğizeke illel münafık." (Ya Ali, seni müminler sever, münafıklar düşmanlık eder.)

Buhari, Müslim

Ve diğer Hadis kitapları

..

"Men Küntü Mevlâhü Fe Aliyyün Mevlâhü."

(Ben kimin Mevlâsı isem, Ali de anların Mevlâsıdır.)

Teberani

..

"Sahibi Sırrı Ali-y İbn-i Ebi Talib."

(Ali, benim gizli olan kudsiyetime maliktir.)

Deylemi

..

"İzâ Reeytüm Muaviye alâ minber-i faktülüh."

(Muaviyeyi minberim üzerinde görürseniz öldürünüz.)

Feraidüs-Sımtın

Kunuzud-dekayık

∴

"Muaviye fi Tabutin min Narin yevmel kıyame."

(Muaviye kıyamette ateşten bir tabuta girecektir.

Tirmizi ve Şerh-i Şifa S. 694

∴

Tefsir-i Kebir C. 2, S. 734 te yazıldığı üzere varisi Nebi:

Cenab-ı İmam-ı Ali, Muaviye'nin, tulekâdan yani ölüm korkusuyla Müslüman olanlardan bulunduğunu bildirmiştir.

∴

"Ene Medine-tül İlmi ve Aliyyün Babiha."

(Ben ilim şehriyim, Ali de onun kapısıdır.)

∴

"Hubbi Ali Ayet-ül İman Ve buğzu Ali Ayet-ül Nifak."

(Ali'yi sevmek, İmanın. Ali'ye hakaret, nifakın âlâmetidir.)

Camiüs-sagır

∴

"Ene ve Ali Hüccetullah alâ İbadeh."

(Ben ve Ali Ümmetin delilidir.)

Taberani

∴

"Veylün li Beni Ümeyye, Veylün li Beni Ümeyye, Veylün li Beni Ümeyye"

(Vay olsun Ümeyye oğullarına, Beni Ümeyye'nin bağı, âsi, fâsık katilleri Cehenneme girecektir.)

Kunuzud-dekayık

∴

"Men Katele Aliyyen Alel Hilâfet Faktuluhü Kainen Ma kâne."

(Her kim hilâfet namına Aliyle mukatele ederse, nerede olursa olsun onu öldürün.)

Kunuzud-dekayık

∴

"Li külli Nebi Vasi ve Varisi ve Aliyyün Vasiyi ve Varisi"
(Her Peygamberin maddi, manevi vasi ve vârisi olduğu gibi Ali de benim vasi ve vârisimdir.) **Sahihi Müslim**

..

Ehzap sûresi, 57 nci ayet :
"İnnellezine yû'zunallahe ve Resulehu Lâanehum-ullahü Fîd-dünya vel Ahireti ve adde lehüm azaben muhîna."

(Her kim Allahın ve Resulallahın emirlerine muhalefet ederse Dünyada ve Ahirette Allahın lâneti anın üzerine olsun. Onlar için Ukbada azab mevkiini amade eyledi.

..

(Kalen Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem) :
"Men Ezani fi Ehl-i Beyti fakad azallah."
(Ehl-i Beytime eziyet eden, Allaha eziyet eder.) **Kunuzud-dekayık**

..

"Ya Ali Ente Minni bilmenzileti Harune Min Musa."
(Ya Ali sen, bana, Harunun Musaya olan menzilesindesin.)
Yani; Harun, nasıl Musa'nın kardeşi ve veziri ise sen de benim kardeşim ve vezirimsin. **Buhari**

..

"Elâ İnnë Âl-i Ebi-Süfyan İeyse Veliyen İnnema Veliyallah ve Salihil müminin."

(Âl-i Süfyan bize dost değildir. Cenab-ı Allah ile müminlerin iyileri bizim dostlarımızdır. **Buhari ve Müslim**

..

"Şefaati li Ümmeti men Ehabbe Ehl-i Beyti."
(Şefaatum, Ehl-i Beytimi sevenleredir.) **Câmiüs-Sagır**

..

"Men Ebğaze Ehlel Beyt fehüve münafik."
(Ehl-i Beytime buğz eden münafıktır.) **Teberani**

KENZÜL İRFAN NE YAZIYOR?

1317 tarihinde İstanbul'da Mahmut Bey matbaasında, Maarif Nezaretinin ruhsatıyla basılmış bulunan Fetva Kapısının tetkik ve tasvibinden geçen Kenzül İrfan adındaki eserin 27 nci sahifesinde İmam-ı Ali'nin fazileti hakkında aşağıdaki hadisler zikredilmiştir:

1 — "Ene medinetül İlmi ve Aliyyün babuha Femen eradel ilme fel-ye'til babehu."

(Ben ilmin şehriyim, İmam-ı Ali de kapısıdır, ilmi isteyen kapısına müracaat etsin.)

Bu hadisi şerif İmam-ı Ali Hazretlerinin ilimlerde olan yüksek bilgisini isbat ediyor.

2 — "Zikrû Aliyyin İbadetün."

(İmam-ı Ali Hazretlerinin fezail ve menakibini zikrelemek ibadettir)

3 — "Aliyyün Ahi fiddünya vel ahireti"

(İmam-ı Ali dünyada ve ahirette benim kardeşimdir.)

4 — "Aliyyün nünni bi menzileti Harûne min Musa illâ ennehu lâ Nebiyye Ba'di."

(İmam-ı Ali'nin bana olan nisbeti, Harunun Musa Aleyhisselâma olan nisbeti gibidir. Ancak benden sonra, kimse için nübüvvet olamaz.)

5 — "İnvanü sahifetil mümini hubbi Aliyibni Ebi Talib."

(Müminin sahifeyi âmalının alâmeti, İmam-ı Ali Hazretlerinin muhabbetidir.)

6 — "Men ahabbe Aliyyen fakad ahabbeni ve men ebğaze Aliyyen fakat ebğazani."

(Bir kimse Ali'yi severse beni sevmiş olur ve Ali'ye buğz eden bana buğz etmiş olur.)

7 — Hubbü Aliyyün hasanetün lâ tezurrü me'ha seyyietün."

(İmam-ı Ali Hazretlerinin muhabbeti öyle güzel şeydir ki, onun sahibine günah ve zarar veremez. İmam-ı Ali'yi hakkiyle seven günah işlemez ki, zarar versin.)

8 — "Adallahü men a'da Aliyyen."

(İmam-ı Ali Hazretlerine adavet eden kimseye Cenab-ı Allah adu olsun.)

9 — "En nazarü ilâ veçhi Aliyyin ibadetün."

(İmam-ı Ali Hazretlerinin veçh-i şeriflerine bakmak ibadet makamına kaimdir.)

10 — "Aliyyün ve şî'atuhu hümül faizüne yevmel kıyameti."

(İmam-ı Ali Hazretlerine kavlen ve filen tabi olan Şieleri kıyamet gününde faiz (muradlarına nail) ve ihsanı ilâhiyeyi haizdirler.)

DİĞER HADİSLER

Sem'ani, Menakib-üs Sahabe kitabında; Maliki, Füsulül Mühimme kitabında; İbni Hecer, Sevaik kitabında; İbn-i Meğazeli ve Muvaffak bin Ahmet, İbrahim Bin Muhammed Hümeveyni muhtelif yollardan aşağıdaki hadisi nakl ve isbat etmişlerdir:

"Ene darül hikmeti ve Aliyyün miftahüha ve Aliyyün a'lemiküm ve efdalüküm ve akzâküm."

(Ben hikmet hanesiyim, Ali anahtarıdır, Ali hepinizin âlemidir, efdalidir. En doğru hükmedeniniz Ali'dir.)

Hattâ İbni Hecer diyor ki: Ömer İbni Hattap: **Aliyyün akzana = Ali**, hepimizden daha üstün kezavet edenimizdir) demiştir.

İbni Covzi Tezkiresinde, İbni Hanbel Fezailde, Ömer İbni Hattab'ın şöyle dediğini naklediyor:

"E'uzubillahi min mü'zeletin leyseleha ebül Hasanî."

(Hasan'ın babasının olmadığı bir işten Allaha sığınırım.)

Maliki, Füsulül Mihimmede yazıyor:

Birçok mevkilerde (Lev lü Aliyyün leheleke Ömer = Hazreti Ali, olmasaydı, Ömer helâk olurdu) kelâmı, Ömer ibni Hattab'ın virdi zebanı olmuştur.

**SAHİBİ KEŞŞAF, VAHİDİ, İBNİ ABBAS HAZRETLERİNDEN
RİVAYET EDERLER Kİ:**

1 — Hazret-i Mürteza, dört dinara mâlik olmuştu. Bunu da fakirlere dağıttı.

2 — Vahidi, Beyzavi, Keşşaf, Cami'ül Üsul sahibi, Sa'lebi ve sairlerinin yazdığına göre: "İnnema veliyikümullah ve Resulüh" ayeti ile sabit oluyor ki, Müslümanların velisi evvelâ Allah, sonra Hazreti Muhammed, ondan sonra İmam-ı Ali'dir.

3 — Mücahid dahi, İbni Abbas'tan ve Esmâ binti Amis'den rivayet eder: "İnnallahe hüve Mevlâh ve cibril ve salihil-Müminin" ayeti kerimesindeki, Salihil Mümininden murad, Hazret-i Murteza'dır.

4 — Sa'lebi, Vahidi, Zimahşeri tefsirlerine göre: "Efe men kâne Mümina kemen kâne fasika" ayetindeki (Mümin)den murad, Hazreti Emirelmüminin İmam-ı Ali'dir.

5 — Sa'lebi, İbni Abbas'dan ve İbni Siyeri'den rivayet eder ki: "Tuba lehüm" ayeti kerimesinde geçen Tuba, Cennette bir ağaçtır ki, asıl kökü Hazret-i Emir'in fakirhane olan sarayındadır.

6 — İmam-ı Ahmed rivayet eder ki: Hazret-i Peygamberden sual olundu:

— Ya Resul Allah, irtihalinizden sonra, bizim üzerimize kimi emir tâyin buyurursunuz?...

— (Eğer Ali'yi kendinize emir nasbeyleseniz, (mahaza eder misiniz, şek ederim?) Onu hâdi ve mehdi bulup ve size sıratı mustakimi ihtiyar eder görürdünüz...) buyurdu.

İmam-ı Ali, hilâfeti vaktinde Basra'da bir gün, minberde buyurdu ki:

— Ey nas, sizin Emiriniz (yani kendisi) sizin dünyanızdan bir hurmaya razı olmuştur. Yıllar geçer ki, et ekleyemez, meğer ki, bayramda kurbanından bir parça yiye.

7 — Abdullah bin Ata'dan mervidir: Abdullah bin Selâm dedi ki:

Erra'd süresi, 43 üncü Ayet :

"Ve men indehu ilmi'l kitabi"

Ayeti kerimesinden murad Hazret-i Ali'dir.

İmam-ı Müslüm, Hazret-i Ayşe'den rivayet eder ki. Peygamber Aley-hisselâm, bir gün, saadet hanesinden dışarı çıktı, arkasında siyah kıldan bir alaca abası vardı, Hasan, Hüseyin, Fatime-yi Zehra ve Ali Mürtezayı ol abanın altına alıp buyurdu: "İnnema yüridullah li yüzhibe ankümür-ricse ehlel beyt ve yutahhiriküm tathira."

Müminlerin anası Ümmü Selme Hazretlerinden mervidir ki: Bu ayeti kerime benim hanemde nazil oldu, ben bu sırada Peygamberin Huzuri saadetlerinde bulunuyordum. Dedim ki:

— Ya Resul Allah, ben Ehl-i Beytten değil miyim? Bana buyurdu ki:

— Sen bana hayırlısın, fakat Ehl-i Beytten değilsin, sen ezvaci tahirattansın.

Tirmizi, Ümmü Selme'den bu hadisi rivayet eder:

— Münafık olan kimse; Ali'yi sevmez ve Mümin olan kişi; Ali'ye buğz eylemez.

Tirmizi, Ebu Said'ten rivayet eder:

— Bizler, yani Ensar; münafıkı, Hazret-i Ali'ye olan buğzu ile biliriz.

RADİYALLAHÜ ANH, KERREMALLAHÜ VEÇHEHU, ALEYHİSSELÂM

Radiyallahü Anh, Allah razı olsun demektir. Hulefayı raşidinin ve eshab-ı Resulullahın isimleri zikrolunduktan sonra, Radiyallahu anh denebilir.

Kerremallahü Veçhehu, Hazret-i Ali'nin isminden sonra denebilir. Aleyhisselâm, Peygamberlerin isimlerinden sonra bir de İmam-ı Ali ve diğer Ehl-i Beyt'in isimlerinden sonra zikredilebilir.

Zira: her namazdan sonra Peygamber ve âline selâm veriliyor.

Ruhül Beyan müellifi İsmail Bursavî buyuruyor:

İmam-ı Ali, Cenab-ı Nebinin mazharı tamâmı ve vârisidir. Resulü Ekrem Efendimiz buyurmuşlar ki:

"Ya Ali, beni senden, seni benden ziyade bilen ve hakayık-î eşyayı daha iyi anlıyan yoktur."

Ali Aleyhisselâm, Fatıma Aleyhisselâm, Hasan veya Hüseyin Aleyhimüsselâm denilebilir mi?

Buharî ve Müslimi Şerif namındaki hadis kitapları, Ehl-i Beyt'ten bir hadis rivayet ederken An Ali Aleyhisselâm, An Hüseyin Aleyhisselâm, An Cafer-i Sadık Aleyhisselâm tâbirlerini kullanmışlardır. Fakat diğer eshaptan rivayet olununca: An Ebubekir Radiyallahü Anh, An Ömer Radiyallahü Anh, An Ayşe Radiyallahü Anha buyurmuşlardır.

Müslümanlar, namazların tahiyyelerinde Ehl-i Beyt'e selâvat okumakla mükelleftirler. Diğer eshab-ı Kirama namazda selevat okunmamaktadır.

Sahihi Müslimin yazdığına göre, Muhammed'e ve Ehl-i Beyt'ine selâvat okunmazsa dualar kabul olunmaz.

Eshab-ı Kirama namazda selâvat okunmamaktadır.

Yani; Peygamber Efendimiz, yalnız kendi Âline selevat verilmesini emir buyurmuşlardır.

ALİ ALEYHİSSELÂMIN AFDALİYETİNİ GÖSTEREN

HADİSLERİN İZAHİ

İmam-ı Ali Kerremallahü Veçhehunun fazl ve şerafetine Hazreti Peygamberden sonra cümle ümmetten afdâl olduğunu açık beyan ve isbat eden birçok (Hadîsi Şerif)ler vardır. Birkaç tanesini iradedeceğiz.

Zikredeceğimiz Hadîsler, bütün ümmet-i islâmiyece makbul, red ve inkârına imkân olmıyan ve başka bir şekilde te'vilide kabil olmayıp ve tekmil (ülema-yi Amme) ve (hasse)nin ve bütün mezhep ve tarikatlerin, i'tikat ve kabul ettiği Hadîs-i Şeriflerdir ki, bu hadîslerin başlıcaları şunlardır:

Hadîs-i Sıkleyn, Hadîs-i Gadir Hum, Hadîsül Menzile, Hadîsül Muvahat, Hadîsül İlim, Hadîsül Zarbe.

1 — Hadîs-i Sıkleyn, Sahihi Buhari, Sahihi Müslim, Ahmed Bin Hanbel, Malik bin Enes ve hemen hemen bütün Eshab, bu hadîs-i riva-yet edip, bunun doğruluğuna hükmetmişlerdir. Metn-i Hadîs-i zikrediyoruz :

"Kale Resulullah sallallahü aleyh ve alih: İnni târikün fiykümüs-sıkleyni in temessektümü bihüma lentadillu ba'di elhad hüma a'zem minel ahir kitabullahi hable memdud minessema'i ilel arz ve itreti Ehlibeyti ve len yefterika hatta yerüda alel havzi fenzür keyfe tahlifuni filhima."

(Allahın Peygamberi buyuruyor: Ben, size, iki büyük ve muteber ve kirami şey bırakıyorum, bu iki şeyi temessük etmiş olsanız benden sonra asla dalâlete düşmezsiniz. Hemen bu iki kirami şeyin biri Kur'ân-ı Azimüşşandır ki, Cenab-ı Hakkın bendelerine izhar ettiği habli metindir. Diğeri de benim itretimdir ki, o da Ehli Beyt'imdir. Bunlar, Kelâmı Hudadır ve itreti Resulü Hudadır, bir birinden mufarikat etmezler. Ta ki Havzı Kevser kenarında bana mülâki olalar. İçinize koyduğum bu iki kirami ve aziz şeylere nasıl riayet edeceğinizi mülâheze ederim.)

Ümmet-i Islâmiye, şunun üzerine ittifak etmişlerdir ki, iki keraminin biri İtretidir. Bunlar da: Ali, Fatime, Hasan ve Hüseyin'dir.

(İbni Heban) diyor ki: Ben (Mesruf) ile beraber giderek (Zeyd Bin Erkam)den sual ettik.

— Acaba Hazret-i Peygamberin Ezvac-ı Mutahharası itretine dahil midirler? Cevap verdi ki:

— Hayır, dahil değildirler. Görmüyor musunuz, bir şahıs zevcesini boşarsa babasının itretine dahil oluyor. İtret: (Soy)undan Ali, Fatime, Hasan ve Hüseyin.

Bu Hadisi Şerifin, Emirel Müminin İmam-ı Ali'nin afdaliyetini isbat etmekte tesiri pek büyüktür. Şurası aşikârdır ki, âkil ve kâmil olan bir şahıs, mühim bir yolculuğa giderken alâkadar olduğu muhtelif şeylerin en mühimlerini vasiyyet ve emanet eder.

Resuli Hüda da rahlet zamanını idrak ettiği için, iki mühim ve kirami olan şeyleri ümmetine emanet etmiştir. Acaba Hazret-i Peygamber bu emri kendiliğinden mi yoksa Emri İlahi ile mi yaptı?

Zira Kur'ân-ı Mecit buyuruyor ki: Resulü Hüda kendiliğinden değil, ancak Allahın emriyle söyler .

Acaba Allah ve onun Peygamberi, daha aziz ve efdal ve ekrem olan şeyi mi emanet etti? Elbetteki Allah ve onun Peygamberi emanet ve vasiyyet ederken daha aziz olanı, efdal ve ekrem bulunanı emanet ve vasiyyet etmiştir. Böyle olunca, demek ki, kirami ancak ikidir:

Birincisi (Kelâmullah), ikincisi (İtret-i Resulullah)dır.

Buna binaen Peygamberden sonra ümmete kalan şeylerin en aziz ve en efdâli bunlar olmuş oluyor.

Hadis-i Şerif, serahaten beyan ediyor ki, bu iki emanet birbirinden kıyamete kadar ayrılmazlar. Yani Kelamullah olan yerde Peygamberin itret ve Ehl-i Beytine meveddet ve itaat zaruri olur. Yine itret ve Ehl-i Beyte meveddet ve muhabbet olmayan yerde —şüphesiz ki— ihtiram-ı Kelâmullah da mefkud olur.

Bir zamanlar Muaviye bin Ebi Süfyan; Emirel Müminin İmam-ı Ali'ye karşı Bağlı olmuştu. Kendi gibi birtakım asi ve bağileri cem ederek büyük fesatlar çıkarmışlar, (Sıffeyn) cenginde mağlûb olmak derecesine düşerken, hileye müracaat ederek, Bayrak niyzelerinin başına Kelâmullahı takarak, Emirel Müminin İmam-ı Ali ordusuna göstermiş ve (biz Kelâmullahı sizi davet ediyoruz.) demişlerdi.

Bedbahtlar unutmuslardır ki, itret-i Resulallahı, Ehl-i Beyt-i terketmekle Kur'ânı ahzetmek mümkün olamaz. Nasıl olabilir ki, Peygamber Efendimiz buyuruyor. Bunlar kıyamete kadar birbirinden ayrılmazlar.

Şu halde Sıffeyn'de İmam-ı Ali'ye, İmam-ı Hasan'a, İmam-ı Hüseyne kılıç çekip Kelâmullahı ihtiram iddia etmek şaşılacak şeydir.

Ehli Sünnet kadılarından Zengezorlu Kadı (Behlül Behçet Efendi) diyor ki:

“— Muaviyenin irtikâbettği zulmü, cinayeti, hiyaneti, hattâ irtidadi

birtakım vâhi özürlerle örtmeye uğraşan ve onu hayr ile yadeden mollaların ve bazı hocaların reftarlarına (gidişlerine) şaşmamak kabil değildir.

Haydi diyelim ki Muaviye, kendi dünyasını tamir için, o hiyanetleri irtikâbetti, ya bu kadar aşikâr hakkı inkâra kalkışan birtakım hocalara ne diyelim?"

2 — Hadisi Gadir-ü Hum :

"Kale Resulullah sallallahı aleyh ve âlihi ve sellem: (Men küntü Mevlahü fe haza Aliyyün mevlâhü Allahümme vali men valâhü ve âdi men adahü...)

Bu Hadis-i Şerifin sıhhatını da bütün ülema ikrar etmişlerdir.

(Resulü Huda), (Haccetül Veda)dan dönerken (Gadir Hum) denilen mahalde develerin cihazlarından bir minber-i şerif tertibedilmesini emir buyurdu. Allahın Peygamberinin emri âlileri üzerine minber tertibolundu. Peygamber Efendimiz, bu minberin üzerine çıkarak aynı hadisi okudu. Mânası şudur:

(Her şahıs ki, ben onun Mevlâsı ve (evlâ bittasarrufu) isem Ali de o şahsın mevlâsı ve evlâ bittasarrufudur. Ey Allahım, Ali'nin muhiplerine Veli ve muhib ol ve düşman ol o şahsa ki, Ali'nin düşmanıdır.

Bu Hadis-i Şerifi hemen aynı günde Peygamberden işitip ikrar eden Eshabı kibarın (Sahabelerin) isimlerini teberrüken burada zikrediyorum:

(Hüzeyme bin Sabit), (Sehl bin Sa'd), (Adiy bin Hatem), (Akabe bin Amir), (Eba Eyyubel Ensari), (Ebu Yö'lel Ensari), (Ebul Heşim bin Teyhan), (Abdullah bin Sabit), (No'man bin Acelan Ensari), (Sabit bin Vedit'a Ensari), (Ebu Fezale-tül Ensari), (Abdurrahman bin Abdreb), (Cüneyde bin Cenda'), (Zeyd İbni Erkam), (Zeyd bin Şeracil), (Cabir bin Abdullah), (Abdullah bin Abbas), (Ebu Sa'idül Hudri), (Cübeyr bin Müt'am), (Huzeyfe bin Yeman), (Huzeyfe bin Useyd), (Selman-ül Farisi). Bütün bu sahabeler, bu Hadisi Şerifi aynen Hazret-i Peygamberin söylediğini rivayet ederler.

Allâme Esereddin (Üsdül Gabe) namındaki kitabının üçüncü cildinin 307 nci sahifesinde, yine aynı cildin 321 inci sahifesinde, birinci cildinin 308 inci sahifesinde ve üçüncü cildinin 274 üncü sahifesinde ilâve ve teyideder.

(Siyer-i Halebi) nam kitap sahibi, üçüncü cildinde,

Yenabi-ül Mevedde kitabının 40 ıncı sahifesinde ve (Seva'ikul Muhrika) dahi bu hadisi şerifi zikreder.

Bahusus Sahihi Müslim, Nisa'i, Tirmizi, İbni Mace, Ahmed Bin Hanbel, Hakim; bu hadisi rivayet etmişlerdir.

Acaba Resulü Huda, bu mühim emri binefsihi mi icra etmiştir, yoksa Allahın emriyle mi yapmıştır?

Resulü Huda, hiçbir emri binefsihi icra etmez, meğer Allahın hükmü südür etmiş ola. Öyle ise, bu emrile Allahın hükmünü icra etmiştir. Acaba Allah ve Resulullah, bu emri, bir hikmet ve sevab için mi yapmışlar veya bilâ hikmet mi icra etmişler?

Elbette ki Ahkâm-ı İlâhî'nin umumiyetle ciddi bir hikmet ve sevab üzerine bina olması aşikârdır. Böyle olunca bu emir dahi mühim bir hikmet üzerine bina olmuştur.

Kadı Behlül Behçet Efendi diyor ki:

Bu hikmeti yalnız İmam-ı Ali'nin muhabbet ve meveddetine hasretmek hakikat olmaz zira; İmam-ı Ali'ye muhabbet ve meveddet Kur'ân-ı Azimüşşanda (Kul lâ Es'eliküm) ayeti şerifesile Allah Zülcelâl tarafından tasrih ve beyan olunmuştur. Bu ayeyi, keşf ve beyan için dahi, Hazret-i (Resul sallallah aleyh ve alih) birçok hadisi şerifler irad buyurmuşlardır. Bu hadislerin te'siri ile cümle efrad-ı ümmete Ali'ye muhabbetten başka, daha mühim bir vazife için buyurulmuştur. Bu hadis isbat ediyor ki, o şeydeki Resuli Huda, Ümmetin Velisidir, aynı şeyde İmam-ı Ali de Ümmetin Velisidir, çünkü Allahın Peygamberi, hadisin evvelinde buyuruyor:

"Elestü evlâ bil müminine min enfüsihim ve emvalehüm."

(Yani, ben, müminlerin can ve mallarından onlara daha aziz değil miyim?)

O hadisin sonunda buyuruluyor: O şahıs ki, ben onun velisiyim, Ali dahi o şahsın velisidir.

Bu Hadisi Şeriften anlaşılıyor ki; Resulü Huda'nın maksat ve arzusu ancak; O şahıslara ki, Peygamberin kendi Zat-ı Şerifi, velisidir, Ali'yi de o şahıslara veli karar vermektir.

3 — Hadisül Menzile: "Kale Resulullah sallallahü aleyhi ve âlihî ve sellem" (Ya Ali ente minni bi menzileti Harune min Musa illâ innehu leyse nebi ba'di...)

Bu Hadis-i Şerif dahi, tamamen ümmeti İslâmiye tarafından ikrar ve kabul edilmiştir.

Sahihi Buhari, Sahihi Müslim, Tirmuzi, Hakim, Nisa'i, İbni Mace bahusus ülemayı hâsse ve Fukahayı amme bu hadisi irad ve sıhhatini (doğruluğunu) isbat etmişlerdir.

Mefhumu şudur:

(Ey Ali!... sen, bana, Harun'un Musa'ya olan menzilesindesin. Yani Musa tarafından Harun'a karar verilen makam gibi, benden de o âli makam, sana hasdır.)

Emirel Müminin İmam-ı Ali'nin faziletini isbat eden bu Hadis-i Şerifin tesiri bilâ tereddüt ve tevil aşikârdır, zira; Musa Aleyhisselâmın ümmeti meyanında Hazret-i Harun ile müsavi fazilette bir şahıs tasavvur olunmadığı gibi, Ümmet-i Resuli Huda meyanında da Ali ile müsavi fazilette bir şahıs tasavvur olunmamalıdır.

4 — Hadisüt-tayr: "Kale Resulullah sallallahu aleyhi ve âlih": Allâhümme i'tini bi ahibbi halkike ileyye ve ileyke hatta ye'külü me'ye min hâzettayr. Fecâ'e Aliyyün, fe'ekele me'ehu.

Bu Hadis-i Şerif bütün hadis kitaplarında yazılıdır. Ümmet-i İslâmiyenin kâffesi bu hadisi ikrar ve tasdik etmişlerdir. Hadisin tamamı şöyledir:

"Bir gün Peygamber Efendimize, bir kadın; bir tane biryan olmuş, kavrulmuş bir kuşu hediye götürüyor, Resulü Ekrem, kuşu, tenavül buyurmadan evvel Allahın dergâhından niyaz ederek buyurur ki:

"Ey benim perverdigârim, hem sana ve hem bana cümle mahlûkatın daha sevgilisi olan şahsı gönder, bu kuşu onunla beraber tenavül (yiye-lim) edelim. Bu haldeyken Ali geliyor, kuşu beraberce yiyorlar."

Ülemayı İslâmiyenin hepsi bu hadisi kabul etmişlerdir.

Burada birkaç noktayı mülâhaza etmek icabediyor. Acaba Cenabı Hak, Resulü Huda'nın duasını ve niyazını red mi etmiştir, yoksa karini icabet (kabul) buyurmuş mudur?

Elbette ki, Allahü Taalâ, Resulü Ekremi olan zat-ı şerifin rica ve isteğini daima karin-i kabul etmiştir, bu defaki niyazını da kabul buyurmuştur.

Demek ki, Cenab-ı Hak, öz sevgilisini, hem de Peygamberinin sevgilisini, biryan olan kuşu yemek için Resulü Ekremi nezdine göndermiştir. Bu Zat da (Ali bin Ebi Talip)dir. Acaba Allahü Taalâ ve Resulü cümle halktan aziz ve sevgili karar verdikleri şahıs mahlûkatın afdâli miydi, yoksa mefzuli miydi?

Kadı Behlül Behçet diyor ki:

Elbette (efdâli) bırakarak (mefzuli), bütün mahlûkat üzerine ihtiyar etmek ne hikmet-i ilâhiyeye, ne de Peygamberlik şanına münasip olmadığından Allahü Zülcelâle ve Resulullah'a aziz ve sevgili olan Zatın, cümle mahlûkatın efdâli ve ekremi olması lâzım gelir. Böyle olunca, İmam-ı Ali Aleyhisselâm cümle mahlûkatın efdâli, ekremi ve eşrefi olur.

5 — **Hadisül Muvahat:** İmam-ı Ahmed bin Hanbel, Zeyd bin Ebi Ufiden ve Sâhibül mişkat İbni Ömer'den, Tirmizi İbni Ebi Ufi'den, Abdullah bin Ahmed bin Hanbel, Sa'id bin Cübeyr'den, Ahmed Müsnedinde Ebu Hüzeyfetül Yemani'den, Muvaffak Cabir bin Abdullah'tan, Hümeveyni İbni Abbas'dan, Ekreme dahi İbni Abbas'dan ve Zeyd İbni Erkam'den ve Sa'id bin Müseyyip'ten ve Ebi İmame'den, bu hadîs rivayet olunmuştur.

Bu hadîs, muvahat (kardeşlik) namıyla ülemayi amme tarafından aks ve ikrar olunmuştur. Mişkatül Envar sahibi ve Şeyh Ekber (Muhibdin-i Arabî) Kitab-ı Müsameresinde bu hadîsi tasdik etmişlerdir.

Hazreti Peygamber eshab-ı Kiramı meyanında muvahat icra ettiği zaman, Ali İbni Ebi Talip, Peygamberin huzuruna gelerek dedi ki:

— Ya Resulullah, cümle eshabı birbiriyle muvahat icra ettiniz, fakat beni hiçbir şahs ile kardeş yapmadınız.

Resuli Huda Sallallahi aleyh ve Alihi ve sellem buyurdu:

(Ya Ali Ente ahi fid dünya vel ahire ve ente vasiyi ve müncizi va'di ve nukzi'i deyni.)

Mânası budur: (Ey Ali, sen benim dünyada ve ahirette kardeşimsin, sen benim vâsimsin, sen benim va'dimi incaz ve ifa edersin, sen benim karzımı kaza edersin.)

Acaba, Peygamber bu muvahatı Allahın emriyle mi yoksa binefsihi mi icra etmiştir.

Elbette biemrullah icra etmiş olduğu zaruridir.

Emri İlâhi olmadan Allahın Peygamberinin bir emre mübaşeret etmesi muhaldir. Cenab-ı Hak Kur'ân-ı Keriminde buyuruyor:

Necm sûresi, 4 üncü ayet:

“Ve ma yentiku anîl heva * İn hüve illâ Vahyün Yuha.”

(Kendi nefesine tabi olarak söz söylemez, ancak vahy olanı söyler.)

Kadı Behlül Behçet şöyle muhakeme ediyor:

Acaba Cenab-ı Hak ve onun Peygamberi birbirine kardeş olmaya karar verirken Zat-ı Resalet penahlarına has olarak ihtiyar ettiği şahıs ümmetin efdâli mi olmak lâzım gelir, yoksa ümmetin mefzuli mi olması lâzım gelir?

Elbette Hazret-i Peygamberin kendi zatı ile muvahatını icra ettiği şahıs umumen halkın efdâli ve ekremi olması iktiza eder. Çünkü, Peygamber, Eshabı meyanında (muvahat) icra ederken, tarafeyn arasında münasip ve müsavâtı, kemali dikkatle mülâhaza etmiştir. Keyfiyet böyle olunca, İmam-ı Ali Aleyhisselâm dahi Ümmetin efdâli olması iktiza eder.

6 — Hadisül ilmi: Kale Resulullah sallallahu aleyhi ve âlih. "Ene Medinetül ilmi ve Aliyyün babıha."

(Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.) Bu Hadisi Şerifi, ümmet meyanında rivayet etmiyen bir ravi ikrar ve tasdik etmiyen bir âlim tasavvur olunamaz. Çünkü, bu hadis cümlelerin malûmu ve makbulüdür. Bu Hâdis-i Şerif, fazileti isbat babında mühim bir rol oynar, zira Peygamber Efendimiz buyuruyor: Ben ilmin şehriyim, Ali de onun kapısıdır. Resulü Hudanın bu kelâmından ne anlaşılıyor ve maksatları nedir?

Evet malûmdur ki, her hangi bir şahıs, bir şehre dahil olmak istese o şehrin muayyen ve malûm olan kapısından girmesi iktiza eder, aksi halde (âdet) ve (şer') hilâfı iş görmüş olur. Efrad-ı İslâmiye din ve dünyası için Peygamberin ilim ve hikmetine muhtaçtır. Bu hikmet şehrinin saadet kilidi ve rahmet kapısı da (Ali ibni Ebi Talip) Aleyhisselâmdır. Öyle ise Resulullahın ilim ve hikmetinden istifade etmek istiyen bir şahıs lâbud Ali Aleyhisselâmı vasıta yapması lâzımdır. Çünkü bir şehire malûm ve muayyen olan kapısından başka bir noktadan dahil olmaya çalışmak müşkül ve hilâfı hikmet olduğu gibi, Emirel Müminin İmam-ı Ali vasıta olmadan hikmet ve şeriat-i Muhammedi Sallallahü aleyhi ve alihi ve selleminden istifade etmek hilâfı akl ve hikmettir. Evet, bu bir kanun-i umumidir ki, akıl ve nakil bunu isbat etmekte tereddüt etmez.

Böyle olunca, Emirel Müminin İmam-ı Ali, İslâm ferdlerinin muhtaç oldukları ilim ve hikmeti ve me'hazi (şer') ve marifetidir. Yani şeriat ve marifet kaynağı (Peygamberden sonra) alınacak mahal, İmam-ı Ali kapısıdır.

7 — Hadis-i Darbe: Kale Resulullah Sallallahü aleyhi ve âlih. "Zarbetü Aliyyün fi yevnül Hendek efdali min ibadetüs-sakaleyn ilâ yevnül-kıyame."

Mânası: Ali'nin Hendek günü meşhur Amr ibni Abdivüde ika' ettiği darbe tamam (ins ve cin) olan Sakaleynin kıyamet gününe kadar vaki olan ibadetinden efdâl ve âlâdır.

Bundan anlaşılıyor ki, kıyamet günü yevmi cezada bütün ins ve cinnin a'mal-i mebruresini bir tarafta, İmam-ı Ali'nin cümle a'malinden kat'-i nazar, yalnız Hendek günü Amr ibni Abdivüde indirdiği darbe bir tarafta mülâhâza edilince, Allahın ve Resulün yanında bütün ins ve cinnin amellerinden efdâl olacaktır.

Hendek günü, o gündür ki, Kur'ân-ı Azimüşşanda (Ahzap) ile yâd olunur. Bugünde bütün müşrik kabîleleri ve Kureyş küffarı ittifak ederek Allahın Peygamberiyle cenk etmek için geldiler.

Hazret-i Resul (Selman-ül Farisi)'nin tavsiyesiyle Medîne-yi Münevere etrafına meşhur olan bir hendek istihkâmını yapmış ve yaptırmıştı.

Düşman ordusu içerisinde en cesaretli ve kuvvetli ve namdar bir pehlivan vardı. Amr bin Abdivüd ismini taşıyan bu pehlivan, atını hendekten içeriye atlattı ve İslâm leşkerinin karşısına dikildi. Ali ibni Ebî Talip, Peygamberden icâze istiyerek Amr'ın karşısına çıkmak istedi. Hazret-i Resul, mahza eshabı imtihan için İmam-ı Ali'ye icaze vermedi. Amr ibni Abdivüd, tekrar mübariz istedi. Bütün eshab sükût ihtiyar ettiler, Amr ibni Abdivüd İslâm askerlerine karşı birçok âr ve hacalet aver recezler okudu. Kimse çıkmaya cesaret edemeyince, üçüncü defa İmam-ı Ali tekrar Hazret-i Muhammed'den izin niyas etti. Bunun üzerine Hazret-i Peygamber İmam-ı Ali'nin beline kendi şemşirini bağladı ve ammame-yi mübarekini onun başına bendetti. Hazret-i Ali, Amr'ın karşısına giderken Resulü Huda buyurdu:

“El'ân kabelel iman bil küfr.”

İman ile küfr yekdiğerine mukabil olunca, Allahın Arslanı, (Amr bin Abdivüd)ü katletti. Bu suretle küfr mağlûp, iman da galip oldu. O zaman Resulü Huda buyurdu. (Zarbeti Aliyyin filyevmül Hendek afdalû min ihadetüs-Sakaleyn ilâ Yevmel-kıyame.)

İmam-ı Ali'nin o meşhur darbesi olmasaydı (Amr ibni Abdivüd) ve arkadaşlarının tesiriyle İslâm mahv ve nabud olmak tehlikesine düşecekti.

İbadetüs Sakaleyn'den de bir eser, bir alâmet kalmıyacak idi. Bu sebepten Kadı Behlül Behçet Efendi diyor ki: Ümmet-i İslâmiye, İmam-ı Ali'yi İslâmiyette bir (müessisi sani) addetseler doğru bir iş görmüş olurlar.

Kaydettiğimiz Hadis-i Şeriflerden başka umum İslâm üleması tarafından sarahaten kabul edilen, Hazret-i Ali lehinde yüzlerce sahih ve muteber Hadis-i Şerifler daha vardır ki, biz ancak bunlardan bir kısmını iradedeçiz.

İmam-ı Ali Aleyhisselâm'ın hakkında nazil olan ayat-i beyyinat ile varid olan sahih hadisleri ve o zat-i mübarekten sadir olan kerametler ile zuhur eden mucizeleri iyi tetkik ve mütalâa edenler, İmam-ı Ali'nin şeref ve menzilesinin ne kadar yüksek olduğunu anlıyacaklardır.

**FERİDEDDİNİ ATTAR TARAFINDAN YAZILMIŞ VE
MAARİF VEKÂLETİNCE BASILMIŞ BULUNAN
MANTIKAL TAYR (KUŞLARIN DİLİ) KİTABINDAN**

(Sahife: 41)

Tanrı yüzünü yüceltsin, şereflendirsin, müminlerin Emiri; Ebu Talib oğlu Ali'yi övüş :

Din ulusu, hakkiyle imam, hilm dağı, ilim denizi, din kutbu...

Kevser sâkisi, yol gösteren İmam, Mustafanın (S.A.) amcası oğlu. Tanrı arslanı... Tanrı rızasını kazanmış, Tanrıdan razı olmuş er, seçilmiş yiğit, dünyayı terketmiş olan Fatımanın eşi, masûm efendi, Peygamberin damadı...

Söziyle herkese yol gösterdi. Arşdan aşağıda ne varsa sorun benden, sırlarına sahip oldu.

Din yolunda kendisine hakkiyle uyulacak er odur. O, bu ululuğa hak kazanmıştır. O'nun hakkıdır bu ululuk. Fetvası söz götürmez, müfti odur.

Ali, Tanrının gayp âleminde tekdir, eşsizdir...

Akıl, nasıl olur da onun bilgisinden şüpheye düşer (en doğru hükmedeniniz Ali'dir) sırrından cânım agâh olmuştur...

Ali, aynı zamanda varlığını, Tanrı varlığında sır etmiştir.

İsa'nın nefesiyle ölü dirildiyse, Ali de nefesiyle kesilmiş eli yerine kaydattı.

O, Tanrı makbulü, Kâbe'de Peygamberin omuzuna çıktı da putları kırdı, yere attı.

Gayb âleminde gizli olan şeyler hatırlıdaydı hep, onun için elini koy-nundan çıkardı (YEDİBEYZA) gösterdi.

Eli apaçık yedibeyza olmasaydı hiç Zülfikar o elde karar kılar mıydı.

Gâh kendi âleminde coşar köpürürdü... Gâh gider sırlarını kuyuya söylerdi.

Bütün Alemdede kendisine bir hemdem bulamadı, bir mahreme nail olmadı da kendi içine gömüldü.

(Sahife: 48)

Mustafa, bir gün, bir yerde konakladı...

Askere kuyudan su getirin dedi.

Birisi gitti, fakat derhal koşu koşu geri döndü ve kuyu kan içinde... suyu da yok, dedi.

Peygamber (S.A.) buyurdu ki: "Neden öyle kanlı, biliyor musun? Murtaza, sırlarım o kuyuya söylemiştir. ondan."

Canında bu kadar heyecan bulunan, ruhu kan kesilmiş olan birisi, yüreğinde hattâ bir karıncaya bile kin besliyebilir mi?...

CARLYLE, "KAHRAMANLAR" ADLI ESERİNDE,

Hazret-i Muhammed'den bahsederken diyor ki:

"Hayır, bu derin kalpli, parlak kara gözlü, uyanık ve derin ruhlu çöl çocuğunda, âdî yükselme hursından çok, başka düşünceler vardı. O, sessiz bir büyük ruhtu; hayatı ciddiye alınabilecek nadir insanlardandı.

Tabiat onu, samimi olmak vergisiyle yaratmıştı. Başkaları birtakım formüller, kulaktan kapma rivayetler içinde yürürler ve bu gidişten pek âlâ da memnun olurlardı, fakat o, hazır formüller içinde barınacak adam değildi. O, kendi ruhu ve eşyanın gerçekliği ile baş başa kalmış bir insandı."

Bu tarzda bir samimilikte hakikaten ilâhî bir şey vardır. Böyle büyük bir insanın sözü tabiatın kalbinden doğrudan doğruya çıkan bir sestir. İnsanlar, bu sözü mutlaka dinlerler ve dünyada dinliyebilecekleri her şeyden fazla dinlemelidirler de. Başka her hangisi buna kıyasla rüzgârdan ibarettir.

Biz, Muhammed'in yalancılığı faraziyesini asla inanılmaz bir şey olarak bir yana atacagız; böyle bir faraziye, hattâ göz yummak da caiz değildir, bize yakışan şey o faraziyei reddetmektir.

Allah büyüktü; ondan başka büyük yoktu. O, gerçeğin tâ kendisiydi, bizi O yaratmıştı, O koruyordu. Biz ve her şey, O'nun gölgesinden, O'nun ebedî ihtişamını örten bir iğreti elbiseden başka bir şey değildik.

Allah-ü Ekber, (Allah en büyüktür) Allaha teslim olmak lâzımdır. Gerek bu dünyada gerek öteki dünyada bize ne yaparsa hepsine razı olmak lâzımdır. Bizim bütün kuvvetimiz, O'na teslim olmaktır.

Bize gönderdiği şey, ölüm de olsa, ölümden beter de olsa O'nu, iyi, en iyi şey olarak karşılamamız lâzımdır. Hâsılı kendimizi Allaha teslim ediyoruz.

Alman şair ve edibi (Goethe) der ki:

(Eğer Müslümanlık bu ise biz, hepimiz Müslüman olarak yaşamıyor muyuz?)

Evet, aramızda her kimin hayatında bir parça ahlâk varsa Müslüman olarak yaşıyor demektir...

Hatice'nin, kocasına yaptığı iyiliklerin en büyüğü, onun ağzından çıkan ateşli söze inanması olmuştur.

Muhammed, Hatice'nin bu iyiliğini asla unutmamıştır. Uzun zaman sonra, genç ve sevgili karısı Ayşe, bir gün, ona şu suali sordu:

— Ben Hatice'den iyi değil miyim? O duldu; yaşlı idi, bütün cazibesini kaybetmişti. Beni ondan fazla seviyor musun?

— Hayır Vallahi, kimse bana inanmadığı zaman o inanmıştı, bütün dünyada kadınlardan bir tek sevdiğim olmuştur: O da Hatice'dir.

Ebu Talib'in oğlu olan genç amcazadesi Ali ile beraber Müslümanlığı ilk kabul edenler onlar olmuşlardır. Muhammed şeriatından ona buna bahsetmeye başladı. Fakat çoğu onu alayla, kayıtsızlıkla karşıladılar. Üç yılda ancak on üç kadar taraftar kazanabilmişti. İlerleyiş çok ağır oluyordu. Yolunda sebat için gördüğü teşvikler, böyle bir insana, böyle bir halde yapılması adet olan teşviklerin aynı idi.

Nihayet üç yıllık ufak tefek muvaffakiyetlerden sonra akrabalarının en ileri gelenlerinden kırk kişiyi bir ziyafete davet etti ve orada ayağa kalkarak iddiasını anlattı.

Kendisi bu şeyi bütün insanlara ilâna memur edilmişti. Dünyanın en yüksek ve biricik hakikati bu idi; aralarında hangisi bu işte kendisine yardım etmek istiyecekti?

Hepsinin sükût ve şüphesi karşısında sabırsızlanan ve henüz on üç yaşlarında bir çocuk olan Ali, birden ayağa kalktı; hırslı ve ateşli bir sesle kendinin bu işe razı olduğunu söyledi.

İçlerinde Ali'nin babası Ebu-Talip de bulunan bu mecliste, Muhammed'e karşı bir düşmanlık duygusu bulunamazdı; bununla beraber yaşlı başlı, ümmi bir adamın on üç yaşında bir çocukla beraber insanlığa karşı böyle bir teşebbüse karar vermesi onlara gülünç göründü; herkes kahkaha ile gülmeğe başladı. Ancak teşebbüsün pek öyle gülünecek bir şey olmadığını, çok ciddi olduğunu zaman isbat etti.

Genç Ali'ye gelince, insan onu sevmekten kendini alamaz.

Gerek o zaman, gerek daha sonra anlaşıldığı gibi o, sevgi ile ateşli ve cüret dolu asil ruhlu bir mahlûktu. Ali, arslan gibi cesurdu; bununla beraber onda hristiyan şövalyelerine yakışan bir zarafet, doğru sözlülük ve sevgi şî'arı vardı.

Bağdat (Kûfe) camiinde (namazda) vurularak şehidedildi ve bu ölüme onun cömert doğruluğu ve başkalarının doğruluğuna olan güveni sebep oldu.

Yaralandıktan sonra, eğer ölmezse katili affetmek lâzım geldiğini, fakat ölürsa onu da hemen eziyetsiz öldürmek gerektiğini söylemişti; Aynı saatte Allahın huzuruna çıkabilmeleri ve bu kavgada hakkın hangi tarafta olduğunun anlaşılması için böyle lâzımdı.

HAZRET-İ ALİYEL MURTEZA BİR DAHİ İDİ

Kamus-ül-âlam yazıyor:

İmam-ı Ali (Ebu Talib'in dördüncü oğlu olup diğer kardeşleri (Tali), (Ukeyl = Akıyl) ve (Cafer-i Tayyar)dan sinnen küçükleri idi. Cafer, kendisinden on yaş ve Ukeyl ise yirmi yaş daha büyük idi. Cenab-ı Murteza ebeveyn cihetinden (Haşimi) idi. Ba's-ı Nübüvvetin yani (Taraf-ı İlâhiden Hazret-i Muhammede Peygamber olduğu tebliğinin) ikinci günü, Hazret-i (Hadice-tül Kübra)dan sonra, ikinci olarak ve rical beyninde birinci olarak şeref-i İslâm ile müşerref olmuştur.

Her ne kadar bazı müverrihler (Eba-Bekir) Hazretlerinin evvel imana geldiğini yazmışlarsa da Hazret-i Ali'nin birinci olarak Müslüman olduğuna şek yoktur. Aksi iddiada bulunanlar o sırada İmam-ı Ali'nin küçük olmasını göstermektedirler (Takriben on iki yaşında). Bununla beraber Cenab-ı Hayderin İslâm-ı mukaddem olduğu şüphe götürmez. Kitabımızın ikinci cildinde bu mesele delilleriyle isbat edilecektir.

İmam-ı Ali'nin kerem, sahavet, adalet ve merhamet ve sair fazilet-i celileri Cenab-ı Hak tarafından Kur'ân-ı Kerimde vasf ve sena buyurulmuş; Hazret-i Peygamberin mübarek ağzından Cenab-ı Murteza hakkınca pek çok hadîs-i şerifler sadır olmuştur.

Pek çok yaralar almasına rağmen hiçbir harbde mağlûp olmayan, bütün cenklerden muzaffer çıkan ve Hazret-i Peygamberden sonra İslâm ordusunun hemen daima alemdar ve kumandanlığını yapan İmam-ı Ali, 63 veya 65 yaşlarında iken 41 inci sâli Hicrî Ramazanının 19 uncu gününü sabah namazında Kûfe mescidinde, (Abdurrahman bin Mülcem) tarafından namaz esnasında başına zehirli bir kılıçla vurulmak suretiyle yaralanmış, rivayete nazaran iki gün sonra, Ramazanın 21 inde yara ve zehirden müteessir olarak şehid düşmüştür.

Elyevm Necef'de mevcut olan türbeleri (Âl-i Buveyh)den (Adüd-üd Devle) tarafından bina olunmuştur.

Hazret-i Ali; kerim, sahi, cömerd, alicenap, âdil, ziyadesiyle merhametli, re'y ve tedbir sahibi, asla doğruluktan ayrılmaz; hiyanet, kin, ga-

ren, gizli husumet bilmez, gill-ü gışden azade, güller yüzlü, mezah ve lâ-
tifeyi sever, cesur, şecaat sahibi, fevkalâde fesahat ve belâgata ve telâ-
kat-i lisana malik, edip ve şair ve zamanının bütün ulûmuna vâkıf bir zat
olup, batın-i ilimle de mücehhez idi. Velilik ve manevi kemalinden sarf-ı
nazar edilse bile, yalnız ahval-i zahiriyesi itibariyle de dâhilerden mâdüt
bir nadire-yi zaman idi.

Hikmet-âميز, hikem' emsâl ve sözleri, birçok şiirleri ve bazı hutbe
ve risaleleri mevcuttur. Hutbe ve risaleleri (Nehc-ül Belâge) unvaniyle
cem olduğu gibi, (Divan-ı İmam-ı Ali) ismiyle bir mecmuay-ı eş'arı var-
dır. Bu divan Mısır'da tab' edilmiş olup bir de bunun (Şerh-i divan-ı Aliyel
Murteza Kerremallahü Veçhehu) adıyla 1186 senesinde yine Mısır'da (Bu-
lak) matbaasında 576 sahifelik bir şerhi tabedilmiştir.

Hazret-i Ali (Eimme-yi İsna Aşer)'in birincisi ve (Nakş Bendî) ta-
rikatinin bir kolundan mâda bütün (Turuk-i Aliye)'nin mensub-i Heyh-i
dir.

Hazret-i Ali orta boylu, buğday renkli, iri gözlü, bilek ve baldırları
kalınca, yakışıklı ve güzel yüzlü, şanlı bir zat idi. Pek fakirane giyinir.
ekseriya arpa ekmeği ve mercimek gibi pek sade yemek yer, eline geçeni
hep tasadduk ederdi. Zühd ve takvası pek ziyade olup, hele (Beyt-ül ma-
lin) bir akçasına dokunmaktan pek ziyade tevakki ederdi (*).

(*) (Kamus-ül A'lâm, cilt 4, sahife 3175)

EMEVİLERİN DÜŞMANLIĞI

Mekke-yi Mükەرreme'de İslâm düşmanlarının reva gördükleri eza ve cefalardan dolayı Peygamberin Mekke'yi terkederek, Medine'ye hicretinden ve bu suretle Medine-yi Münevver'de yerleşmesinden bahsedeceğiz.

İlk zamanlarda Peygamberin etrafında Mekke'den de hicret eden tahminen elli kadar muhacir bulunuyordu.

Fakat, gün geçtikçe bu küçük gurup süratle büyümüş ve hicretin sekizinci senesine doğru Hazret-i Muhammed'in kuvveti artık düşmanlara karşı koyabilecek hale gelmişti. Hazret-i Muhammed'in en büyük düşmanı Emevilerdi. Gerek Peygamber zamanında, gerek onun vefatından sonra, İmam-ı Ali'ye kin ve buğz beslerler ve (Âl-i Resul'e karşı harekete geçmek için sıra gözlerlerdi.

Resul-i Ekrem'in Mekke'den Medine'ye hicretinden sonra İslâmiyeti ortadan kaldırmak için Emevilerin ne şekilde tedbir alarak Hazret-i Peygamber üzerine yürüdüklerini ve Uhud, Handek cenklerinde Hazret-i Ali'nin bazusu kuvveti, Resul-ü Ekrem ve İmam-ı Ali'nin mesaisi ve Ali'nin fedakârlıklariyle onlara karşı nasıl galebe çalındığından ikinci ciltte bahsedeceğiz.

Hele bahusus Mekkey-i Mükەرreme'nin fethinden sonra, Emevî'lerin dilleri bir müddet için karınlarına kaçmıştı. Emeviler, ister istemez acı mağlûbiyeti kabul etmişler, Zülfikarın korkusundan gûya Müslüman olmuşlardı. Başlarını keskin kılıçlardan kurtarmak ve maddi menfaat temini için İslâmiyeti kabul etmiş görünerek İslâm bayrağı altına girmişlerse de ekserisi hakiki Müslüman olmamışlardı.

İslâmiyeti içinden yıkmak ve Âl-i Resul'den intikam almak için her zaman fırsat gözlemişler ve ilk fırsatta baş kaldırmak için muvakkat bir zaman susmak zorunda kalmışlardır.

Müslümanların büyük bir kısmını Müminler teşkil ederdi.

Müminler hiçbir zaman şahsi menfaatlerini ve maddiyatı düşünmeden Hazret-i Muhammed'in emirlerine itaat eder ve ona özden inanmış

ve Müslümanlığı temiz bir itikad ve tam ve kuvvetli bir iman ile kabul etmişlerdi.

Münafıklara gelince, bir kısmı kılıç korkusundan, bir kısmı şahsi menfaat ve maddiyat temin etmek gayesiyle Müslümanlığı zahiren kabul etmiş olanlardı. Bunlar, daima fırsat zuhurunu beklemişler ve Müslümanların başına her zaman belâ olmuşlardı.

Mekke'nin fethinden sonra Emevîlerin reisleri olan (Ebu-Süfyan), Zülfikarın korkusundan İslâmiyeti kabul etmek ıztırasında kalmıştı.

Çünkü bir oğlu ve zevcesi (Hinde)nin babasının, İmam-ı Ali'nin kılıcıyla adem-i boyladıkları henüz hatırından çıkmamıştı.

(Halid İbn-i Velid)in bazı akrabaları da İmam-ı Ali'nin kılıcıyla yere serilmişlerdi. Harblerde mağlûp olan bazı kabîle reisleri de İmam-ı Ali yüzünden cengi kaybettiklerini bilir, onlar da fırsatı gözlerlerdi.

Emevîlerin, İslâmiyeti kabul etmeleri münafık partisini kuvvetlendirmişti, çünkü Emevîlerin çoğu kurnaz, entrikacı ve bir kısmı da büyük servete malik kimselerdi.

İslâmiyette bunların bir kısmına (Müellefetülkulûb) denirdi. Bunların Müslüman olmaları ve Müslüman kalmaları için zekât malından ve ganimetlerden para verilir ve hisse ayrılırdı.

Hazret-i Peygamber de bunların münafık olduğunu bilirdi. Bile bile lâdes kabilinden, bunlara, bu sinsi kütleye pay verir, kalplerini İslâmiyete meylettirmeğe çalışırdı.

Bu münafıklar hakkında Kur'ân-ı Kerimde bile ayetler mevcuttur. Münafikun sûresi, 1 inci ayet:

"İza caekel münafikun kalu neşhedü inneke le Resulallah vallahü ya'lemü inneke le Resulüh, vallahü yeşhedü innel münafikine le kâzibun."

Mânası: (Münafıklar geldiğinde biz, senin, Allahın Peygamberi olduğuna şahadet ederiz dediler. Allah senin kendi Peygamberi olduğunu biliyor ve Allah şahadet ediyor ki, bu münafıklar yalancılardır.)

Hazret-i Muhammed (Haccet-ül veda')da ümmetine hitaben üç hutbe okumuştı.

1 — (Arafat)da, 2 — (Mina)da, 3 — (Gadir-Hum) denilen mahalde. Mina'da şöyle buyurmuştu:

"Ey Müslümanlar, birinizin malı ve kanı diğerinize haramdır. Kıyamet günü, yaptığınız işlere göre, mücazât veya mükâfat göreceksiniz. Sâkın kâfirler gibi fırka, fırka olup da birbirinizin boyunlarınızı vurmayınız.

Üç defa (Ey nas! tebliğ ettim mi?) diye sorunca:

— Evet, ya Resulallah, tebliğ ettin, diye cevap almış.

— Burada bulunanlar, burada olmıyanlara tebliğ etainler, buyurmuştur.

Hutbelerden en mühim ve üçüncüsü (Gadir-Hum)da olanıydı.

Gadir-Hum'da İmam-ı Ali'yi Müslümanlara göstererek; Müminlerin Mevlâsının İmam-ı Ali olduğunu, (her kim Ali'ye hakaret ve fenalık ederse, Yarabbi sen de onu hakir ve zelil et), buyurmuştur.

Tafsîlâtını daha evvelce vermiştik. İkinci ciltte etraflıca bahsedeceğiz. (Sahihi Müslim) bu hâdiseyi şöyle anlatıyor: (*).

Resulallah, Mekke ile Medine arasında Hutbe okuyarak, Allaha hamd-ül senadan sonra, şöyle buyurdu:

— Ey nas! Biliniz ki: Ben de sizler gibi insanım. Allahın daveti yakında bana gelecektir, yani ölümüm yaklaşmıştır. Size iki değerli ve mühim şey bırakıyorum, bunlardan birincisi Kur'ân'dır. İkincisi, Ehl-i Beytimdir. Tanrı huzurunda size Ehl-i Beytimi tavsiye ediyorum.

Ehl-i Beytinin tavsiyesini üç defa tekrarlamıştı.

..

Ravzet-ül Ahbab: Cilt 1, sahife 375-376, sene 1268.

Ravzet-ül Ahbaba göre Gadir Hum'da, Peygamber şöyle buyurdu:

— Beni, beka âlemine çağırdılar, yakında aranızdan ayrılacağım. Bilmedik demeyin, aranızda iki büyük nesne bırakıyorum. Bunlar birbirinden büyük ve ehemmiyetlidir: Bunlardan biri Kur'ân-ı Kerim, öbürü ise, Ehl-i Beytim'dir. Kur'ân ve Ehl-i Beytim, ikisi birbirinden asla ayrılmazlar. Kevser havuzunun kenarında, ikisi benimle birleşirler.

Dikkat edin ve bu iki büyük emir için sakının, bunların haklarını nasıl gözeteceksiniz bilin. Tanrı benim Mevlâm'dır, ben de bütün iman sahiplerinin Mevlâ'sıyım. Ben kimin Mevlâsı isem, Ali de onun Mevlâsıdır.

Yarabbi, kim Ali'ye düşman olursa sen de ona düşman ol, kim ona yardım ederse sen de ona yardım et. Biliniz ki Hak, Ali ile dir.

Bu Hutbe'den sonra, Ömer bin Hattab dedi ki:

— Ya Ali, mübarek olsun sana, sen artık bütün Müminlerin Mevlâsı oldun.

Kadı Ayaz Kitab-üş Şifa. Cilt 11, sahife 41, İstanbul Tab'ı sene 1290. Şifa'î Şerif, şöyle yazıyor.

(*) Sahihi Müslim, cüz 7, sahife 122-123. Matbaay-ı Amire, sene 1332. İstanbul

Peygamber buyurdu ki:

— Ben her kimin Mevlâsı isem, Ali de onun Mevlâsıdır. Allahım, Aliyi seveni sev, ona düşman olana düşman ol.

∴

Son Veda' haccı idi Peygamberin
On sekizinci günü Zilhiccenin

Çıktı yüksek bir yere ol Mustafa
Yanına aldı Ali'yi basefa...

Dinleyiniz ey garip ümmetlerim
Anlatayım size vasiyetlerim.

Aranızdan ayrılığım çok yakın,
Hak yolundan çıkmayın aman sakın.

Bana imanı olanlar dinleyin,
Tanrının fermanını siz belleyin.

İki muhkem şey bırakırım size,
Haşredek rehber olur, bunlar size.

Birisi Allahımın Kur'ânıdır
Öbürü evlâdımın ikanıdır. (*)

İşte aldım ben Ali'yi yanıma,
Son sözü tekrarlarım ihvanıma.

Canla başla siz Ali'ye sarılın,
Böylelikle Hak yoluna doğrulun.

Ben kimin Mevlâsı olduysam heman,
Ali Mevlâsıdır onun her zaman.

Kim beni severse, sever Ali'yi,
Ayrı bilmez Peygamberle, Veliyi,

Kim Ali'ye düşman olursa heman,
O benim de düşmanımdır her zaman.

Sonra dedi ol Muhammed Mustafa,
Ey sahabem eyleyin ahde vefa.

Sonra kaldırdı elin Fahri Cihan,
Dedi Yarab şahid ol sen de heman.

(*) İkan: Peygamber'in evlâtlarına kati surette yakın olmak.

Tanrım sen de sev, Ali'yi seveni,
Sen de sevme Ali'yi sevmeyeni.

Düşman ol sen de Ali düşmanına,
Yardım eyle Ali'nin yâranına.

Her kim Ali'den kaçarsa ey Huda,
Onu benden daima eyle cüda.

Kim hakaret eylese bu Ali'ye,
Ya husumet eylese ol Veliye.

Sen iki cihanda onu kıl hâkir,
Bu duamı müstecab et ya Kadir.

İşidince hep sahabe bu sözü,
Vecde geldi güldü hepsinin yüzü.

M U A V I Y E

Muaviye kelimesinin lûgavi mânası Kamusa göre köpek, Ahteri Ke-
bir lûgatına göre tilki eniğidir.

Emevi saltanatını kuran Muaviye, baba cihetinden Ebu-Süfyan bin
Harb'in, ana cihetinden Hind'in oğludur.

Ebu-Süfyan bin Harb, Kureyş kabilesinden olup (Ümeyye) koluna
mensuptur. İslâmiyetten evvel ticaretle meşgul idi.

Hilekâr, fâsık, ara bozucu, kurnaz, fakat müteşebbis, azimli bir zattı.

Hazret-i Resulallah Efendimize karşı fevkalâde husumeti olup karı-
sı (Hind) ve topladığı binlerce müşrikle yirmi sene kadar Hazret-i Mu-
hammed'e ve müminlere çeşitli eziyetler yapmıştır. Bedir gazasında, Ku-
reyş'in mağlûp olması üzerine Ebu-Süfyan, bu mağlûbiyetin intikamını
almayınca gusl etmiyeceğine (yıkanmıyacağına) yemin etmiş. Uhud ve
Handek gazalarında oğlu Muaviye ile beraber İslâmiyeti imha için Medi-
ne üzerine yürümüştür. Bu inat ve husumeti Mekke-yi Mükەرreme'nin
fethine kadar devam etmiştir.

Mekke'nin fethi gecesi yakalanmış, Peygamberin amcası Hazret-i
Abbas'a iltica ederek, onun şefaatiyle idamdan kurtulmuş; Peygamber
Efendimizin (İzhebu Feentüm Tuleka = gidiniz siz Tuleka'sınız) Hadis-i
Şerifi ile affedilerek def olmuştu.

El Agani, cilt 13, sahife 67 de yazıldığına göre:

(Kılıç korkusundan Müslüman oldum, aman beni öldürmeyin) di-
yenlere şeriat lisanında (Tuleka) denilmiştir.

(Muaviye bin Ebu-Süfyan bin Harb), (Müellifetül-Kulub)dan olup
babası Ebu-Süfyan, biraderi (Yezid) ve validesi (Hind) ile birlikte Mek-
ke'nin fethinde İslâma gelmiştir. Daha sonraları peder ve validesinin kor-
kusundan İslâmiyetini ketmetdiğini iddia etmeğe başlamıştır.

Tarihlerin yazıldığına göre, Mekke'nin fethinden bir müddet sonra
(Ebu-Süfyan), oğlu Muaviye ile beraber Medine'ye gitmiş, zaruretleri se-
bebiyle, Muaviye, ganimet ve zekât kâtipliğine, Süfyan da zekât toplama-
k işine tâyin edilmiştir.

Muaviyenin dalkavuklarından bir kısmı ona vahy kâtipliği süsü vermişlerse de, vahy kâtiplerinin isimleri sarıhtır. Üsdülgâbe cilt 1, sahife 50 de vahy kâtiplerinin isimleri sıra ile yazılıdır. Bunlar arasında Muaviye'nin ismi yoktur.

Fahr-i Kâinat Efendimize buğz ve kinî olan bu aile, İslâmiyetin terakkisine mâni olmaya çok çalışmıştır.

Anası (Hind binti Atebe bin Rabi'a) Uhud muharebesinde Peygamberin amcası Hazret-i Hamza'nın ciğerini dişi ile koparmış ve çiğ-nemiştir.

(Ebu-Bekir) Hazretleri zamanında Muaviyenin kardeşi (Yezid bin Ebi-Süfyan) Demişk cihetine âmil nasbolmuştu. Yezid'in vefatından sonra da (Muaviye), (Ömer bin Hattab) zamanında Demişk âmili olmuş idi.

Hilâfet makamına Osman geçince, bütün Şam ülkesi Muaviye'nin idaresine verilmişti. Hilâfet nöbeti (Cenab-ı Murteza)ya geldikte Muaviye, İmam-ı Ali'ye karşı öteden beri beslediği buğz ve hasede binaen bi'atten imtina etmiş ve isyan bayrağını çekmiştir. Halkı başına toplıyabilmek ve kendini haklı gösterebilmek için Hazret-i Ali Efendimizi mes'ul etmek isteyip, Osman'ın demini (kanını), talep iddiasına kalkışmış idi. Hazret-i Ali, birçok muhaberelele ve fasih hutbelerle ona nasihat ederek doğru yola getirmeğe çalışmış ve İslâmlar arasına nifak ve tefrika düşürmemeye cehdetmiş ise de Muaviye, zaten kendi ikrarıyla de sâbit olduğu üzere, Şam'da saltanat kurmuş olduğundan, yapılan nasihatler kendisine tesir etmemiş, nihayet Hazret-i Ali Kerremallahu Veçhehu dahi kerhen muharebeye girişip aralarında meşhur Sıffeyn cengi vuku bulmuştur.

Bu muharebede (Ammar bin Yasir) Radiyallahu anhin şehid olması üzerine (Hadis-i Şerif-i Nebeviye) mucibince Muaviye tarafının (Fiey-i Bağıye) olduğuna şüphe bırakmamıştır.

Muaviye, akıl ve zekâ sahibi, sabırlı, hilekâr, sehi bir zat olmasına rağmen, müccerret hub-bi cah (mevki hırsı) ve tama'ı yüzünden İslâmlar arasında tefrikaya sebep olmuştur. Hilâfeti, saltanata çeviren bu zattır. Hattâ (Demişk) emiriyken ikinci halife (Ömer bin Hattab)ın, Şam ve Filistine teşrif ettiklerinde Muaviye'nin debdebe ve dârâtını görünce, hayret ve hiddetle: (Haza kesrel Arap) buyurmuş olduğu meşhurdur. Vefatından evvel halkı oğlu Yezide zorla bi'at ettirmiştir. Halk Abdurrahman bin Halid ve Velidi tercih ettiklerinden ertesi gün bunları zehirleterek öldürtmüştür. (Kamus-ul Alâni).

Bağdat, Basra, Mısır, Kudüs ve diğer mahallerden Medine'ye gelen yirmi bini mütecaviz müstekî, haklı sözlerini üçüncü halife Osman bin Affan'a dinletemedikleri için, isyan ederek (Osman)ı öldürdüler. Bunu

haber alan Şam valisi Muaviye, gûya bundan müteessir olmuş gibi bu hâdiseyi bir fırsat sayarak bir yolunu bulup, Osman'ın kanlı gömleğini Şam'a getirtmiş ve gömlek elinde olarak minbere çıkıp ve ağlar gibi vaziyet alarak:

— Ey cemaat! Şu gömleğe bir bakınız ve bu hale ağlayınız, âsiler tarafından zulmen şehid edilen Müslümanların Halifesi, Peygamberimizin sevgili damadı Hazret-i Osman'ın gömleğidir. Ey cemaat! Ağlayınız, Osman'a Fâtîha okuyunuz. Katillere (beddua) ediniz... Diyerek halkı galeyana getirmiş ve:

— Yemin ederek size söylerim ki, Osmanı, Ali öldürtmüştür diye ahaliyi iğfal ve müminlerin imamına iftira etmiş ve Şam ahalisini bilâhara açacağı Sıffeyn harbine bu suretle hazırlamıştır.

(İmam-ı Müminin)le isyan, nihayet Sıffeyn cengine ve yüzbinlerce müslüman kanının dökülmesine sebebiyet vermiştir.

Hadis-i Şerife göre, Cenab-ı Ali Aleyhisselâm (Katilülmünafikin vel müşrikin) olduğuna göre, Hazret-i Osman'ın katlini Ali Aleyhisselâma isnad etmekle Osman gibi bir zatı nifak ve şirk sınıfına sokmak hatasında bulunmuştur. (*)

Muaviye'nin, iğfal ettirdiği (Cu'de) nam kadınla (Hazret-i İmam-ı Hasan)ı ve yine ashabtan Abdurrahmanı zehir ile şehid ettirdiğini ve yine onun emriyle (Amr bin As)ın (Muhammed bin Ebi-Bekir) Radiyallahü Anhümayı ve Mâlik Esteri Mısır yolunda zehirleterek şehid ettirdiğini, İmam-ı Süyutinin Mısır tarihi ve diğer tarihler yazar.

Hazret-i Osman'ın kanı için vârisleri sükût ederken, Şam valisi Muaviye, ortalığı velveleye vererek kendi hükümdarlığını te'min için binlerce insanı bizzat öldürmüş ve on binlerce insanın da ölümüne sebebiyet vermiş, Cenab-ı Ammar bin Yasir ve Veysel Karani Hazretlerini şehidettirmiştir.

Katil, kâfir, zalim olan oğlu Yezidi, Ümmet-i İslâmın başına belâ yapmış ve yapılan zulümlere iştirak etmiştir.

"Elâ Lânetullahi Alel Kavmez Zalimin."

Elagani cilt 13, sahife 67 de yazıldığına göre: (Kılıc korkusundan müslüman oldum, beni öldürmeyin) diyenlere şeriat lisanında (Tuleka) denilmiştir.

El Âganide, Ebülfida tarihinde, Zehebinin Elhakayikinde bildirildiğine göre İmam-ı Şafi Hazretleri de bu herifleri sevmez "Fasık, müfteri, katil." olduklarından dolayı makbulüşşahade saymazdı.

Muaviye'nin torunu küçük Muaviye Radiyallahü anh dahi büyük ba-

(*) Mecmua-ı Urefa, sahife 19.

bası olan Muaviye'nin gâsıp, bâği, âsi; babası Yezidin de kâfir, katil, zâlim, olduklarını ilân ve kendini hilâfetten azil ederek adının Abdullah namıyla yadedilmesini tavsiye ve ilân ettiği halde maalesef bu kıymetli zat da Mervan habîsi tarafından haps ve günlerce aç bırakılarak şehiden ve-fat etmiştir. (*).

Muaviye, babası Ebu-Süfyan gibi ve anası Hinde, biraderi Yezid gibi Mekke'nin fethi günü iman getirdiler. Binaenaleyh Muaviye asla eshaptan değildi. Ona (Talik) derlerdi. Mekke'nin fethinden evvel baba ve kardeşi gibi o da kâfir idi. Bunlar (Müellifetül-Kulub)tan idiler.

Peygamber Efendimiz buyuruyor:

"Ehlü Beyti Emanün li Ümmeti minel ihtilâfi fesâru hizbe iblise."

(Ehli Beytime Araptan bir guruh muhalefet eder, Ali'ye muhalefet edenler şeytan hizbine dahildirler.)

Sava'ikde yazıldığına göre, Resulallah buyuruyor:

"Men Sebbe Ehli Beyti fe innema yerteddü anillâh vel islâm."

Muaviye bâği ve zalim idi. (Bağy) ve (Zulm) aşağılık sıfatlardandır. (Hâce Gelân) Yneabiül Mevedde kitabında şöyle naklediyor:

Amr ibni As, Muaviye'ye dedi ki: Medine'de Mescid-i Nebevi inşa olunurken Hazret-i Resul, Ammar-ı Yasire buyurmuş:

— Ya Ammar sen Cennet ehlinin, cihada harissin, seni bâğiler (Al-laha isyan edenler) öldürecektir. Muaviye, Amr ibni As'a cevap verdi:

— Evet, işittim.

— Öyleyse niçin, Ammar'ı öldürdün?

— Ben onu öldürmedim her kim onu, refakatinde Sıffeyn harbine getirmişse o, onu öldürdü sayılır.

— Öyle şey olur mu? Hazret-i Hamza'yı Uhud cengine Resulallah götürmüştü. Hazret-i Hamza'yı Allahın peygamberi mi öldürdü?

Ebu-Süfyan'ın karısı ve Muaviye'nin annesi Hinde, Resulallahın huzuru mübarikine ilk islâm olmak için çıktığı gün şöyle diyor:

— Ebu-Süfyan bahil bir adamdır ben ve oğlu Muaviye, onun maliyesinden irtizak edebilmemize razı olmuyor. Islâmda (Buhl) cimrilik, hasislik en kötü sıfatlardan biridir. İşte Muaviye, baba cihetinden bahilzade ve ana cihetinden dahi bahildir.

İbni Hecer naklediyor ki:

"Hind, Hazret-i Resulün amcazadesi (Hazreti Hamza seyyidi şühedanın) ciğerini çiğnemmişti. Hazret-i Peygamberin huzuruna çıkmak istediği zaman, tövbe ve iman, bi'at etmek için çok korkuyordu. Hazret-i Resul,

(*) Mecmua-ı Urefa.

onun, huzuruna çıkmasını kabul etti ve bir daha zina ve sirket yapmaması için ona şart koştu. Hazret-i Peygamberin Hinde'ye koştuğu şartlardan Muaviye'nin annesinin ne karakterde olduğu ve Muaviye'nin ana cihetinden gelecek şerafeti de malûm oluyor. Şu halde ana cihetinden ona bir şerafet erişmiyeceği gibi kâtiplik ünvanı cihetinden de ona bir şerafet gelemez. Zira Makam-ı Risalet'e her hangi bir şekilde kâtip olmak تنها mucib-i şerafet olamaz, iman ve teslim ve bunun devamı lâzımdır. Kitapların yazdığına göre, Hazret-i Peygamberin kâtipleri bir rivayete göre 42 ve doğru bir rivayete göre de 26 kişi idiler. Bunların birincisi Abdullah bin Sa'ad Amiri Kureşi idi. Mekke'yi Muazzama'da mürted oldu, küfür ve zındık kelimeleri ondan sâdır oldu, hattâ Peygambere eziyet etmeye başlamıştı. Hazret-i Peygamber onun katline emir verdi. O ise firar etti ve Osmana sığındı, Osman ile kardeşliği vardı." (Siyeri Halebi) bunları tamamiyle nakletmiştir.

İbni Hecer, bunları tamamen bildiği halde yersiz taassup ve inada kapılarak ve amden istibah ederek bu vaziyetiyle Muaviye'yi tathir etmeye kalkıştı. İbni Hecer biliyordu ki Muaviye, kabili tathir değildir. Yezid gibi bir kâfiri, Allaha ve onun Resuluna hiyanetkârlık yapan bir caniyi, Müslümanların başına musallat etmiş olduğunu da biliyordu.

Yezide şöyle bir vasiyeti yazmadı mı?

"Ey benim oğlum, Arabın boyunlarını senin önünde eğdim ve hepsini topladım, sana baş eğdirdim. Senin için büyük meblâğ cemettim."

Muaviye, islâm tarihinde lekedar, zulmani ve şerm getirici bir hali ihdas etti. Bu seyyielerin vebali elbetteki ilelebet Muaviye'nin omuzları üzerinde kalacaktır.

MUAVİYE HAKKINDA SÖYLENENLER

ULUNAY'IN MÜTALÂASI :

TARİH NE DİYOR?

Oğlunun adını Muaviye koymak isteyen bir okuyucuma geçenlerde verdiğim cevap, Muaviyeci yobazları hayli sinirlendirmiş olacak ki, bunlardan biri bana gönderdiği mektupla tarihin bu ağır suçlusunu müdafaa ediyor.

Muaviye'yi müdafaa etmek Ali'yi sevmemektir. Ali'yi sevmemek, Muhammed'i sevmemektir. Muhammed'i sevmemek Allahı sevmemektir. Hakikî müslümanlar Ali'yi severler. Neden?

Hazret-i Hatice-tül-Kübrâ'dan sonra ilk müslüman olanlar Hazret-i Ebubekir'le Hazret-i Ali'dir. Peygamber, Ali için: "Ben ilmin şehriyim, Ali, o şehrin kapısıdır." diyor.

Resûlallah Medine'de Ensar ile Muhacirini kardeş ettiği zaman Ali'yi kimse ile kardeş etmedi. O zaman Cenab-ı Mürteza:

— Ya Resûlallah beni neden kimse ile kardeş etmedin? diye sordu.

Resûlallah :

— Sen benim dünyada ve âhirette kardeşimsin... buyurdular.

Ali, bütün gazâlarda bulunmuş, hiçbir gazâdan hulf etmemiştir.

Medine muhasarasında müşriklerin en büyük muharibini öldürdükten sonra Peygamberimizin huzuruna gelip: "Ya Resûlallah! Benden razı oldun mu?" sualine Resûlallah'dan:

— Senden yalnız ben değil Allah da razıdır.

Hitabına mazhar olmuştur. Ali, bir insanın varabileceği en yüksek tekâmül mertebesine erişmiştir. Yalnız harb ve darbda değil ilimde, ırfa da dahi bir hârika idi.

İslâm'da "Şeyheyn" denilen Hazret-i Ebubekirle Hazret-i Ömer, Cenab-ı Mürtezayı yanlarından ayırmamışlar ve mühim meselelerde daima onun reyile hareket etmişlerdir. Hattâ bâzı kararlarını Ali'nin tashih eylemesini bile memnuniyetle kabul etmişlerdir. İslâmın bu iki büyük

şahsiyeti Ali'yi çok, pek çok severler ve hürmet ederlerdi, o da onlara aynı hürmetle mukabele ederdi.

Hicretin onuncu senesinde "Veda" Hac" ında (Gadir-i Hum) da Resûlallahın yüz bu kadar bin müslümana irad buyurduğu hutbede elini Ali'nin omuzuna koyarak:

— Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır.

Meâlinde olan meşhur Hadis-i Şerifi, eshabdan hiçbirini hakkında sarfedilmemiş bir imtiyazdır.

Ali'de tekâmül o dereceye varmıştı ki bir harbte bir müşriki atının eğerinden koparıp altına almış ve öldüreceği esnada kâfir yeisle Ali'nin yüzüne tükürmüştü, bunun üzerine Ali, kılıcı bırakarak üstünden kalkmış. Bundan hayretlere düşen müşrikin:

— Beni neden öldürmedin? Sualine:

— Ben seni mücahede için öldürecektim, yüzüme tükürmekle aramızda şahsî bir düşmanlık hasıl oldu. Ben şahsî adavet için kimseyi öldürmem, sözüne, kâfir derhal islâmiyeti kabul etmekle cevap vermiştir.

Ali, hiçbir harbte mağlûp olmamıştır.

Resûlallah Ali için:

— Her Peygamberin zürriyeti kendi sulbünden gelir. Benim, zürriyetim Ali'nin sulbünden geliyor... buyurmuştur.

Ali'nin fezaili, yazmakla tükenmez. Şimdi bir de Muaviye'ye bakalım:

Muaviye, Uhud Harbinde Peygamberin dişini kıran ve Ebû Cehil'den sonra müşrik ordusunun başkumandanı olan Ebû Süfyan'ın ve Uhud'da şehit olan Hazret-i Hamza'nın ciğerini yiyen Hind'in oğludur. Böyle bir babanın nutfesi ile böyle bir ananın rahminden gelmiştir.

Ebû Süfyan, Mekke fethinde kerhen islâmiyeti kabul etmiş ve "Ya Muhammed! Biz Kureyşte mevki sahibi idik. Oğlum Muaviye'ye de bir mevki ver!" diye rica etmiş, Resûlallah da Muaviyeyi ganimet ve zekât kâtipleri meyanına almıştır. Yobazlar bu tevcihi sır kâtipliğine kadar çıkarırlar.

Muaviye, hiçbir gazâda bulunmamıştır.

Muaviye, hiçbir zaman harb etmemiştir.

Muaviye'den hiçbir Hadis rivayet edilmemiştir.

Muaviye, Ali'nin hilâfetine kadar sinmiş ve Emevîleri islâmın başına belâ etmek için fırsat beklemiştir. Bütün varlığında hileden, iftiradan, yalandan başka bir şey düşünmeyen bu münafık, Hazret-i Osman'ın şehadetine sebep olan ihtilâlin mürettibidir. Osman'ın şahadetini Ali'ye isnad edecek kadar alçaklık etmiştir.

Dört Halife devrinde Beyt-ül-mal zengindi. Dört Halife de onun bir

dirhemine el sürmezlerdi. Hattâ Ali'nin kardeşi Ukayl, bir gün Ali'den para istemiş, Ali:

— Bugünlerde dardayım. Biraz elim genişlerse vereyim, demiş.

Ukayl'in:

— Beyt-ül-malda bu kadar para var... sözüne:

— Onda bütün müslümanların hakkı var, ben ona dokunamam.

Diye mukabele etmiş. Bundan içerleyen Ukayl de Muaviye'ye iltihak etmiştir.

Ebû Süfyan ve Hind'in dölü, Muhammed düşmanı idi. Bu düşmanlığı gizli bir sıtma gibi sonuna kadar sürdürdü, nihayet şaptan şeker çıkmayacağı için Muaviye iktidarı isyan ile gasbederek Bedr harbine iştirâk şerefiyle müşerref olan binlerce eshabın Siffeyn'de ölümüne sebep olduktan sonra Ehl-i Beyt düşmanı olarak yetiştirdiği oğlu Yezid mel'ûnunu — intikamının ikmali için — kendine şerrül-halef yaptı. O hınzır da Ehl-i Beyti Kerbelâda katl-i-âm etti.

Muhammed'in evlâdının, katillerin atlarının ayakları altında çiğnendiği haberini aldığı zaman:

— Bedir harbinin intikamını aldım, dediğini tarih kaydediyor.

Muaviye lâîni, kendisine emareti terkeden Hazret-i Hasan'la yaptığı muahedede camilerde, minberlerde Hazret-i Ali'ye küfür edilmemesini kabul eylediği halde ta "Ömer ibn-i Abdül Aziz" hazretlerine kadar, Ali gibi bir adama küfür ettirmişti.

Muaviyeci yobazlar, bana yazdıkları mektuplarda Resûlallahın:

— Eshabıma küfür etmeyiniz!

Meâlinde bir hadîsinden bahsederler, fakat Muaviye'nin Ali'ye küfür etmesine ve ettirmesine dair bir şey söylemezler. Madem ki böyle bir hadîs vardır.

Ali gibi mübarek bir şahsiyete küfür etmek denaetini irtikâbeden ve sahabeliği de bizce şüpheli olan bu mel'ûna biz neden küfür etmiyelim?

Ona kıyamete kadar küfür etmek vâcibdir.

Tarih bize bunu emrediyor.

ABDURRAHMAN-I CAMİ HAZRETLERİ DİYORLAR KI:

Ehl-i Beyte yapılan zulüm ve hakaret İslâmiyet için silinmez bir leke, unutulmaz bir elem ve bir yaradır.

İslâm âleminde ilk fitne ve fesat, nifak ve tefrikaya sebep olan ve dünya saltanatı için Ehl-i Beyti imhaya kalkışan Muaviye ve Yezid'in harekâtı, elbette ki, Allahın kitabına muhalif bir cinayettir.

Cezası uhraya, matemi dünyaya kalan ve acısı gönüller yakan bu

cinayeti, ne bir kısım taşkınlara gibi sövmekle, ne de birtakım şaşkınlara gibi ictihad sözü ile kapamağa çalışmayıp, ancak muhterem şehitleri her an kemâl-i hürmet ve muhabbetle maelfatiha yadederek, katiller ile, katillerin âmirlerini ve koruyucularını, Cenab-ı Hakkın adline havale ederiz.

"Elâ la'netallah alel kavmez zalimin."

KISASI ENBİYA 7 nci cüz, sahife 104

Sıffeyn harbinde fırka-yı bağıyeden (Muaviye'nin askeri) 45 bin kişisi maktûl oldu, Fırkayı Naciye'den (İmam-ı Ali taraftarlarından) 25 bin kişi şehit düşmüştür. Bunların çoğu Eshab-ı Resulullah idi, 26 sı Ehli Bedir'dendi. Eshab-ı Resulullahın havasından olan (Ammar bini Yasir) ve şahadeti iki şahadet yerine geçen (Huzeyme bin Sabit), (Suheyb bin Amrül Ensari) ve (Ebu Fazaletül Ensari) ve Ehli Bedir'den Ensarin 12 nakiplerinden biri olan (Ebul Heytem Bin Teyyuhan) ve onun kardeşi Eshab-ı Uhudden (Abdullah bin Teyyuhan) ve afdal-ı tâbi'in olan (Veyysel Karani) Rahmetullahı aleyh hazeratı sahih rivayetlere göre, kezalik Sıffeyn'de Muaviye ve onun emriyle adamları tarafından şehid edilmişlerdir.

MUAVİYE, HIRİSTİYANLARI HÜKÜMETTE İSTİHDAM ETTİ

Londra Darülfünunu Arabi muallimi Profesör Arnot yazdığı ve 1343 Rumi senesinde İstanbul'da tab'edilmiş olan İntişar-ı İslâm tarihinin 66 ncı sahifesinde şöyle der:

Muaviye (661-680 Milâdi ve 41-61 Hicrî) pek çok Hristiyanları istihdam etmişti. El Ahtel namındaki bir Hristiyan Arab, saray şairi nasbedilmişti. Hanedan-ı Hükümdar âzaları da buna intisab etmişlerdi.

ŞAM VALİSİ MUAVİYE'NİN CİNAYETLERİ

(El Hadi) kitabı Muaviye'nin çeşitli cinayetlerini beşe ayırıyor:

1 inci cinayeti: Resûlullahın halifesi bulunan İmam-ı Ali ile Muaviyenin muharebe ve mukatile yaptığı muhakkaktır. Bu suretle binlerce Eshab-ı Resûlullahın şehadetine ba'is olmuştur ve yüz bine yakın müslümanın ölümüne sebebiyet vermiştir. Halbuki (İbni Hecer) (Sava'ik) denilen kitabında ve Ebubekir (Reşfet) kitabında yazdığına göre Allahın Peygamberi buyuruyor :

"Harb-ü Aliyyin harbî ve silmuhu silmi..."

Yani: İmam-ı Ali ile harbetmek benim ile harbetmek demektir, ona teslim olmak bana teslim olmak demektir.

Elbetteki Resûlullah ile bilâ kelâm muharebe etmek içtihad ve isabet olamaz. Küfr ve zındıka ve ilhaddan başka bir şey değildir.

2 nci cinayet: Ebül Ferec (Eğani) kitabında İbn-i Ebil Hadid, (Nehc) şerhinde yazdığına göre (Muğeyre bin Şübe) halifeyi sani zamanında Basra valisi iken (Ümmü Cemil) denilen bir kadınla zina yaptı ve recme mahkûm oldu, fakat recm edilmiyerek yalnız azledildi. Bu zâni kimse, Muaviye'nin emriyle Kûfe şehrinde minber üzerinde yüzlerce müslümanın huzurunda İmam-ı Ali'ye ve Peygamberin Âl-ine, nesline ve hafidlerine seb ve la'n ediyordu.

Eshab-ı Resûlullahın kibarlarından bulunan Sa'd Bin Zeyd, bir gün, bu çeşit küfürleri duyunca, nâle ve feryad ederek mescitten dışarı fırladı.

Fitre-tül İslâm sahibi diyor ki:

Muğayre, daima minber üzerinde Muaviye'nin emriyle Resûlullahın Hanvadesini (âline) sövüyor, sebbediyordu. Sahabe-yi Resûlullahdan biri olan (Hicr bin Adî); Muğayre'nin başına, oturduğu yerden bir taş atarak onu yaraladı. Başka hiçbir kabahati olmayan ayrı bir suç işlememiş bulunan Hicr bin Adî'yi, Muaviye, bu sathi yaradan dolayı, fena bir şekilde öldürttü. Muaviye'nin kendisi dahi Medine şehrinde Resûlullahın minberine çıkarak binlerce Müslümanın gözü önünde Emirel Müminin

İmam-ı Ali Kerremallahü Veçhehuye sebbederdi. Müminlerin anası bulunan Ümmül Müminin (Ümmü Selme) bağırarak nale ve feryad ederek, vaveylâ kopararak Ravze-yi Resûlullahtan harice çıktı.

Tarih-i (İbni Esir) ve (İbni Cerir) ve (Eğâni) mütalâa ve tetkik edilirse malûm olur.

Muaviye, Abdurrahman bin Hisanı, kendi resmi meclislerinde Emirel Müminin İmam-ı Ali'ye her zaman sebbetmek için vazifedar kılmak istiyordu. Abdurrahman ise bu işten istinkâf ettiği için, Muaviye'yi dinlemedi diye (Ziyad)ın nezdine götürmelerini ve orada öldürmelerini emretti. Günahsız olan mazlûm Abdurrahmanı, Ziyad diri diri toprağa gömdü.

Hicretin 93 üncü senesine kadar İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhehuya seb devam etti. Ömer İbni Abdül Aziz, Emevîlerin hilafet sandalyesine oturunca, her tarafa şiddetli emirler göndererek Hazret-i Ali Aleyhisselâmı minberlerde seb etmeyi yasak etti. Ömer ibni Abdülaziz öldükten sonra Emevîler tekrar seb etmeğe başladılar. Nisa'i (Hasaisül Ulviye) de, Ebu-Hafız (Kifayetüt-Talib) de, Maliki (Füsulül Mühimme) de, İbni-Hanbel kendi Müsnedinin altıncı cüzünde şöyle yazıyor:

Resulullah buyuruyor :

"Men Sebbe Aliyyen, Fakad Sebbeni, Ve Men Sebbeni Fakad Sebb Allah."

(Her kim Ali'ye sebbederse, bana sebbetmiştir ve bana sebbeden Allaha sebbediyor demektir.)

(Şahabettin-i Alusi) tefsirinde hükmediyor: İmam-ı Ali'nin hayatında veya mematında ona sebbeden kâfirdir. Müslümanlar rıbkasından (halkasından) hariçtir.

Şu halde Emirel Müminin İmam-ı Ali Aleyhisselâma seb ve la'n etmek, içtihad ve isabet değil, küfr ve zındıkadan ve ilhaddan başka bir şey değildir.

3 üncü cinayet: Muaviye ölmezden evvel halkı oğlu Yezid'e bi'ata davet ediyordu. Medine halkı, fâsık, fâcır bir adama bi'at câiz değildir diye buna şiddetle itiraz ediyorlardı. Bu cinayetâميز işe şiddetle itiraz ettiler ve nihayet bi'at etmediler. Muaviye, Medine ahalisini ihafe maksadiyle (Beşer bin Ertat)ı gönderdi. Medine'nin birçok Müslümanlarını, Eshabı Resûlullah'tan birçoklarını şehidetti. Abdullah bin Abbas'ın iki masum çocuğunu da anasının gözü önünde öldürdü. Anası bu faciadan dolayı divane oldu. Muaviye, Beşer bin-i Ertat denilen bu cânıyı Medine'ye gönderirken, Medine halkını, icabederse Eshab-ı Resûlullahı da öldürmelerini emretmişti.

Müslüman ve Sahabeyi Resûlullahtan 700 neferi, Beşer bin-i Ertat denilen câni şehidetti. Bu sahabenin kadın ve kızlarını baş açık, ya-

ınayak, göğüsleri çınl çıplak ve açık saçık olarak çarşıda, pazarda satırdı.

İbn-i Covzi, Ebül Fereç, Sahib-i Akdül Ferid, Hafız, müverrihlerden İbni Haldun, İbni Hallegan bu vakayı yazmışlardır. Hattâ Tarihi Taberi de bu vakadan az çok bahseder.

Halbuki Resulullah buyurmuşlardır:

"Men ehâfe ehlel-Medinete ehâfe-hullahu ve lâ'enehu ve lâ yakbel minhü Adlün ve lâ harfün."

(Medine halkını her kim korkutursa, Allah da onu korkutur ve ona lânet eder. Ondan bir kelâm, bir harf kabul etmez.)

Şu halde, Medine halkını korkutmak, hiyanetten ve Muaviye'nin emriyle yapılanlar cinayetden başka bir şey değildir. Katiyen ictihad ve isabet sayılamaz.

4 üncü cinayet: Bütün İslâm müverrihleri Muaviye'nin iki Şam'lıya iki kese altın vererek (Ammar bin Yaser-i şehid etmek istediğini ve öldürünce, başını bana getirin) dediğini yazarlar. Halbuki Peygamber Efendimiz buyuruyor:

"Ya Ammarü Taktülûkel Fi'tül Bağiyete."

(Ya Ammar, seni bağı, âsi bir fi'e öldürecektir.)

Şu halde, Ammar'ı şehid ettirmek ve etmek bir cinayettir, bir bağı mahzdır. İctihad ve isabet olamaz.

5 inci cinayet: Muaviye, Allahın Peygamberinin evlâdını (Hasan-ı Müçteba)nın katlini hazırlattı ve onu şehid ettirdi. İbni Ebil Hadid (Nehcin) şerhinde der ki: İmam-ı Hasan'ın zevcesi (Cû'de bintül Eş'es)e zehir gönderdi. (Hasan İbni Ali)yi öldürecek olursan sana bin dinar göndereceğim ve oğlum Yezide seni tezvic edeceğim, dedi. Bu kadın Muaviye'nin emriyle İmam-ı Hasan'ı şehidetti.

Muaviye, parayı gönderdi, fakat onu oğluna almaktan vazgeçti.

Ebül Ferec (Mukatilül Talibin kitabından naklediyor ki:

Hasan bin Ali'nin sebep-i vefatı Muaviye'nin tehiyye ettiği bir zehirdi.

İbni Sa'd (Tabakat) kitabında diyor ki; Muaviye, Hasan bin Ali'ye mükerrer defalar zehir verdi.

Bitaraf kitapların hepsi de bunu yazarlar.

Muaviye'nin bu seni' hareketi: Cinayetlerin en büyüğü, zındıka ve ilhadden başka bir şey değildir. İctihad ve isabet olamaz.

(Mecmu'ayı Urefa)nın 37 nci sahifesinde şöyle yazıyor:

"Ey din rehberleri asırlardan beri kitaphanelerinizde sakladığınız (Buhari), (Müslim), (Mesabih), (Meşarik), (Deylemi), (Taberani), (Tirmizi), (Kunuz-üd-Dekayik), (Camiüs-Sağir) gibi hadis kitaplarında ve

Kur'ân-ı Mübinde hasseten Ehl-i Beytin fazilet ve muhabbeti, bunlara buğ- ve hakaret edenlerin reziliyeti hakkındaki Hadis-i Şeriflerde bozukluk var ise, şimdiye kadar bunları imha etmediğinizden dolayı eslâfınızla beraber âhirette mesul olmayacak mısınız?

Yok eğer, bu Hadis-i Şerifler hatadan salim iseler, bunları benim gibi umum müminlere anlatmadığınız için Peygamber Efendimize karşı mahcup olacağınızı düşünmüyor musunuz?

Tekrar ediyorum. Hakikaten Peygamberimize hörmetkâr iseniz, Ehl-i Beyti seviniz, sevindiriniz (Tevellâ) ve (Teberra)ya dikkat ediniz.

(Tevellâ) ve (Teberra)ya dikkat etmeleri için bu ümmete hakiki rehberlik yaparak dini vazifenizi ifa ediniz.

Katilleri Ehl-i Beyte tercih etmeyiniz. Peygamberimizin evlâtlarını öldürenlere müctehid deyip günaha girmeyiniz, Peygamberimizin evlâtlarını sevenlere hakaret etmeyiniz."

"Dergâh-i Muhammed Harem-i (Emn-ü Eman)dır

"Mihrah-ı Ali Cay-i Necat-ı dil-ü candır

"Allah-ü Muhammedle Alidir der-i Hacât

"Ümnid-i kerem bab-ı diğerden hezeyandır."

Keşşaf. Taberi. Müşrigül Ekvanda yazıldığına göre, Hazret-i Peygamber buyuruyor :

"İnni Tarikün fiküm kitabullah ve Ehli Beyti Üzkürullah fi Ehli Beyti."

Me'âli: (Ey Eshabım ve ümmetlerim, Cenab-ı Hakkın kitabını ve Ehli Beytini size emanet ediyorum. Kitabın ahkâmına itaat, Ehli Beyti-me hürmet ve muhabbet edip hayatlarını koruyunuz, namlarını zikrediniz. Zira, emanete dikkat ve hürmet edenler cennetle ve emanete hiyanet ve hakaret edenler Cehennemle mübeşşerdir.)

Muaviye şer'en Cehennem ehli midir?

Şam'ın meşhur âlimlerinden (Hayat-i Mütakellim) hal tercümesinde diyor ki:

"Emevi camünde vazederken; Kur'ân ayetlerini okuyup, cemaata zalim olmamalarını, zalimleri sevmemelerini, zalimlerin cehenneme gideceğini, hattâ zalimleri sevenlerin de cehennemlik olduğunu anlattığım anda bir genç köylü, birden ayağa kalkarak bana hitabetti:

— Ey vâiz, o halde Muaviye ile oğlu Yezid hakkındaki kanaatiniz nedir? dedi.

Ben cevaben :

— Muaviye aleyhinde hiçbir sözüm yoktur, lâkin oğlu Yezid katil, kâfir, zalim olduğu için o habise her an için lânet okurum, dedim. Köylü:

— Hocam, Yezid gibi zalim kimseleri sevenlere ne dersin.

— O gibilere de lânet okur, hakaret ederim, deyince. Köylü bana:

— Hocam, sana düşünce temenni ediyorum, zira Yezid zalimini babası Muaviye'den daha ziyade seven bir kimse tasavvur edilebilir mi ki, sağlığında makamını, malını sevgili oğluna vasiyet edip ölüverdi, deyince yüzüm kızardı, dilim tutuldu. Hemen kürsüden iniverdim."

(Ruhül Beyan C. 1., Sahife 122 ve Mecmu'ayı Seyyid Abdül Gafur.)

SAHABENİN İŞLERİNİ (KADH) ETMEK (RAFZ) SAYILIR MI!

Bitaraf ilim ve fikir sahipleri tasdik ederler ki, Hazret-i Resula Sahabe olmak, bütün ömrü boyunca, o sahabenin hiçbir yanlışlık, hiçbir günah işlemeyeceğine delil olamaz.

Ülemanın bir kısmı, Sahabenin yaptığı işleri, onların amellerini kadh etmek yani fena işlerini sayarak, ayıplamak ve çekiştirmek bu suretle zemmetmek rafz olamaz diyorlar.

Hattâ yüzlerce sahabenin sonradan metrûk ve melûn olduklarını tarih gösteriyor. Meselâ: Huveyteb, ilk sahabe ve muhacirlerdendi. Fakat Mekke'nin fethi günü (Mevkeb-i Hümayun)un hareket haberini müşriklere haber verdiği için, din matrudlarından sayıldı.

Herkus bin Zehir, Bedir eshabından olduğu halde (Nehrivan) cenginde Haricilere bağlandığı için mekzuplardan addolundu. Binaberin bu iki kişinin amelleri ictihad ve isabet sayılmadı. Bu iki kişi sahabeden olmalarına rağmen tarihte din ülemasınca İslâm dininden hariç, metrûk ve melûn addolundular. Yüzlerce Eshabın metrûk ve melûn olduğunu tarih gösteriyor.

Şu halde her sahabenin muhakkak bir surette ihtiram derecesi olamaz.

Hattâ değil sahabelik, Hazret-i Peygambere akrabalık bile kötü iş işleyen şahsı cezadan kurtaramaz ve böyle bir akraba ihtirama lâyık olamaz.

Netekim Cenab-ı Hak, Kur'an-ı Keriminde, Peygamber Efendimizin amcası (Ebu-Leheb)in elleri kırılsın buyuruyor. (Tebbet yeda ebi Leheb...).

Her hangi bir mahlûkun bir müddet iyi olması onun ileride kötü bir iş yapmayacağına ve melûnlar zümresine dahil olmayacağına delil değildir.

Vaktiyle (İblis)in büyük, muteber ve muhterem meleklerden olması, onun daha sonra (mel'ûn Şeytan) olmasına mâni olamadı.

İslâm'da kimin imanı esbak, akdem, akvem ise, elbette o, Nübüvvet, risalet makamına daha yakındır.

Vaki'a sûresi, 10 uncu Ayet :

"Essâbikunes-sabikune ülâikel mukarrebûne."

(Peygamberin davetine tereddütsüz icabet ve sebkât edenler, Allaha ve Peygambere yakın olanlardır.)

KUMANDAN ÖMER İBNI SA'AD İMAM-I HÜSEYİNE HİTABEN DEDİ Kİ:

— Peygamberimizin getirdiği Kur'ânda sarîh bir Ayet vardır, meâli şudur :

"Allaha, Allahın Peygamberine ve Ülül emre itaat ediniz..." diye emrediyor. Bugün emir sahibi, Muaviye'nin oğlu Yezid'dir. Sen ona itaat etmemekle Cenab-ı Hakkın ve onun Peygamberinin emirlerine muhalefet ediyorsun. Buna binaen âsi ve bağışın. Şurada Ümmet huzurunda Yezid'e biat et.

Hazret-i Hüseyin. Şöyle cevap verdi:

— Ya Ömer, sen, Kur'an-ın o ayetinin mânasını işine geldiği gibi tefsir ediyorsun. O Ayet Kur'an-ı Kerimin Nisa sûresinin 59 (bazı Kur'anlarda 62 nci Ayet) uncu Ayetidir.

(Este izübillah). "Etiullahe ve Etiur-Resule ve Ülül-emri minküm."

Ayetin mânası şudur:

(Ey iman edenler Allaha itaat ediniz, Allahın Resulüne itaat ediniz. Ancak Allahın ve Resulünün emirlerine itaat eden Ülül Emre itaat ediniz.)

Halbuki bugün sizin (Ülül Emr) dediğiniz Yezid, Allahın emri şöyle dursun, Allahın Resulüne itaatte şöyle dursun, bilâkis kitap ve sünneti ayaklar altında çiğniyor. Halka zulüm ediyor. Peygamberin kurduğu Müslüman Cumhuriyetini yıkıp devirerek, onun yerine kendi keyfine, kendi zevkine, kendi arzusuna göre saltanat sürüyor.

Birden bire Hazret-i Hüseyinin sesi kesilmiş, zira Ömer atını mahmuzlayarak İmam Hüseyine hücum ile ilk oku atmıştı. Ok, Hazret-i Hüseyinin başının üzerinden vızlayarak geçmişti.

KADI (BEHLÜL BEHÇET) EFENDİ, TARİHİNDE

ŞÖYLE YAZIYOR :

"Gazali diyor ki:

(İtikad ehli sünnet tezkiyetü cemi'üssahabe vessena-i aleyhim).

Bazılarına göre: Ehli sünnet itikadınca, bütün sahabeleri tezkiye (kusurlardan tebrî) ve senâ etmek lâzımdır.

Gazali'nin bu kelâmına cevap veriyorum:

(Hüccet-ül İslâm Gazali) hükmünü verirken (Tezkiye) ve (Cemi') lâfızlarının ihtiva ettiği mefhumlara biraz olsun iltifat etmemiştir.

Sahabe denilen şahısların adedi yüz binlere balığ olmuştur.

Cemi' lâfızının mefhumu ile sahabenin medlulunu terkibedecek olursak, o zaman (cemi' sahabe) denilen şahıslara tezkiyenin mefhumu olan İsmet ve masûmiyeti isnat etmeliyiz.

Gazali (tezkiye) diye kabahat ve isyandan pâk ve münezzeh olmayı irade etmiştir. Kabahat ve isyanlardan pâk olmak (İsmet)ten başka bir şey değildir.

İsmet ise bir mansabdır, yalnız büyük Peygamberlere ve bir de (Eimme-yi Tahireyn) den ibaret birkaç zevata mahsustur.

Gazali ise bütün sahabeyi mâsum bilmek lâzımdır diyor idi.

Halbuki birçok sahabeler sahabelik derecesine girdikten sonra nifak hattâ irtidata dahil olmuşlardır. (Sehebe) gibi sahabeler İslâm ahkâmına tâbi olmaktan nükul etmişlerdir.

(Hüveytab) birinci sahabelerden ve ilk muhacirinden olduğu halde Peygamberin Mekke fethine gideceğini müşriklere haber vermişti.

(Mugayre bini Şube)'nin (Halife-yi sani) mahkemesinde zina irtikâbetiği sabit olmuştur.

(Harkus bin Zehir) Bedir eshabından olmasına rağmen (Nehrivan) muharebesinde (Havaric)e reis olmuştur ve yine binlerce sahabe Havaric fırkasına dahil olmuşlar ve Gazali'nin kendi ikrar ettiği üzere İslâm'dan hariç olmuşlardır.

(Muaviye bin Ebi-Süfyan) ve (Amr ibni Âs)'ın (yağı) ve (bâği) olduklarını cümle ehli sünnet tekid etmişlerdir.

Muaviye ve taraflarının İmam-ı Müslümine (yağı) ve Âsi, Hazret-i Ali'ye minberlerde seb ve lâ'n ettikleri bütün tarih kitaplarıyla sâbittir.

Bu fiil ve hareket, muhalifi (ness) olduğu için, yani Kur'ân ayetlerine muhalif olduğu için küfürdür.

Birçok eshabın bütün kabahatlerini birer birer nakledersek söz uzar.

(Cemel), (Nehriyan), (Siffeyn) facialarını ve eshaptan bir kısmının bu facialardaki faaliyetlerini göz önüne getirmek kâfidir.

Biz Gazali'nin fikrine tabi olursak o halde bir bölük (şeyatin-i Dâl-le)nin tezkiyesine ve ismetine kail olmamız lâzım gelir, bu ise hem sefahat, hem de kabahattir. Fakat Ehli sünnet efradından olduğum için var kuvvetimle bu töhmeti (Ehl-i Sünnetten) defetmeliyim, çünkü Ehl-i Sünnet demek Resul-ü Hudanın sünnet ve yoluna tabi olmak demek olduğuna göre, biz âdem-i tezkiyesini dâva ettiğimiz şahısların o yoldan harîç olduklarını isbat etmekteyiz.

Erbab-ı tasavvufun muktedası ve piri olan (Hafız-ı Şiraz-i) ne güzel söylüyor:

"Onra ki dust-i-yi Ali nist Kâfirest

"Kû zahid-i zaman-ü kû şeyh-i rah bâş."

(O sahabeler ki, Resul-i Hudanın sâbit tarikasına peyrev olmuşlardır, hangi mezhepten olursa olsun, bütün Ehl-i İslâm o sahabeye tâzim ve tekrim etmelidir.)

Halbuki Gazali diyor ki:

Sahabenin cümlesini senâ ve tekrim etmek lâzımdır. Sahabenin âdem-i tezkiyesine kimse cüret edemez; meğer Rafizi ola.

Cevabımda diyorum ki:

Bu bir kelimedir ki, Gazali'nin derece-yi ilmiyesiyle asla münasip değildir.

Rafizi kelimesini cahilâne ve âmiyane bir surette muhakeme ve istidlâlden âciz olanlar yekdiğerine rafizi kelimesini bir âlet-i müdafaa olarak kullanıyorlar. Bu hal ise (Hüccetül İslâm) Gazali'ye şayeste değildir.

Sahabenin sâbit olan fazlını kimse inkâr edemez, fakat (Nef-sül Emr)de sâbit olmayan bir fazl ve kerameti de bir şahıstan kenar etmek Rafizilik olamaz.

Kemal-i beşaret ile okuyucularımıza haber veriyoruz ki (Hüccetül İslâm) Gazali (İhya-ül Ulum) nâm meşhur kitabında beyan ettiği bu metâlipten istinkâf ederek tekrar (Sır-rül-Âlemin) adlı bir kitap telif edip evvelce iddia ettiği metâlibin bu kere aksini dâva ve isbat etmiştir.

(Sır-rûl-Âlemin)de (El makalet-ül Rabia fil Hilâfe) yani hilâfet hakkında dördüncü makaleyi okuyucularıma tavsiye ederim.

Hanedan-ı Resul-i Hudaya meyledenlere hususiyle Ehl-i Beytin fakilet ve şerefinden bahsedenleri Rafızılık ismiyle ittiham etmek, (Abbasî) ve (Emevî)ler devrinden kalma cahilâne bir bahanedir.

(İmam-ı Şafi) diyor ki, bu bir ittiham değildir, belki bir şeref-i Tarihidir."

**MÜVERRİH-İ ŞEHİR ZENGEZORLU (*) KADI BEHLÜL BEHÇET
EFENDİ (TARİH-İ AL-İ MUHAMMED) DE ŞÖYLE DEVAM EDİYOR:**

Bazı Tarih kitaplarına birçok yalanlar ve hakikate uymayan hurafeler karışmıştır. Meselâ:

Taberi gibi en benam bir müverrih o güzel ve mühim tarihinde birçok hurafelerden bahsetmiştir. Hazret-i Muhammed'in tahir sülâlesinden, Âl-i Muhammed'in hukuki sâbitesinden hiç bahsetmediği halde, (Nemrudu) gerkeslere bindirip semâya çıkarmışlardır. Acaba, Taberi bahsettiği maddelerin bir defa olsun ileride tenkid olunacağını hayaline getiremedi mi?

Biri çıkar da bunlar hurafattır derse, Milletin zihin ve fikrini hurafelerle daha karanlıklara, uçurumlara sevketmesi doğru mudur?

Bir müverrihin yazdığı her maddeyi tahkik etmesi icabeder.

(Sülâle-yi Tahire)nin İslâm'da büyük bir alâkası ve haysiyeti olduğunu isbata hacet yoktur. Sülâle-yi Tahirenin muhabbet ve meveddeti İslâm fertlerine farzdır. Öyle ise, neden bu ehemmiyetli maddeden münasip bir surette bahs olunmuyor? Bu meselenin derince teşrih ve muhakemesi iktiza eder. (Beni Ümeyye)nin o menhus ve menfur hükümeti ve haksız idaresi kuruldu. İslâmiyeti şüpheli birtakım zelemeler, hilekâr Muaviye'nin etrafına toplandılar, zulüm ve işkence, yalan, hile ve hud'e ve tehdid ile birçok hakikatler unutuldu. Aklar kara, karalar ak yerine kondu. Hak ve hakikatler ortadan kaldırıldı.

Şurası şayanı teessüftür ki, sahabeden bir cemiyet kendi vazifelerini eda etmediler. Onlara ısmarlanan emaneti himaye ve vikaye etmeyi düşünmediler, öyleleri oldu ki, açık ve aşıkâr olarak batıl ve bid'ate daldılar ve birçokları menfur hareketlerde gutever olup gitmişlerdir. Yüz bin Hadisi rivayet eden (Ebu-Hüreyre), Muaviye gibi bir menfur habisin tarafını iltizam ederdi.

İnsaf ediniz, birçok vahşetler ve bid'atler icra eden Muaviye'nin o leziz ve şahane sofrasında eğleşip leziz yemeklerden karnını doyururdu ve evinde doyuramadığı işkembesini Muaviye'nin yanında doldururdu.

(*) Doğubeyazid'da Zengezor karyesi.

Bakınız (Ebu-Hüreyre) ne diyor:

"Esselât Halfı Ali etsem ve Besat Muaviye etsem".

(Namaz Ali'nin arkasında tamam ve kâmil, ancak Muaviye'nin sofrası ziyade yağlıdır.)

Görüyorsunuz ya (Ebu-Hüreyre) Ali'nin arkasında namazın daha tamam ve daha kâmil olduğunu ikrar ettiği halde, Muaviye'nin sofrasının ziyade, yağlı ve lezzetli olduğunu görmekle ondan vaz geçemiyor. Zilleti kabul ederek, zulüm ehlinin, bağilerin revacına bais oluyor. Şurası şayanı taaccüptür ki (Ehl-i Beytin) düşmanı olan Beser-İbni Ertad, Muaviye tarafından, Medine halkının katli için, Medine şehrine gelerek Tarihte (Leyletül-Harire) diye yâdolunan menhus faciayı oynayıp, eshabtan yediyüz neferi katli ve üçyüz İslâm kadın ve kızlarının iffet ve namuslarına tecavüz ettiği zaman (Ebu-Hüreyre), o mel'unun muavini, hattâ makamında kaymakamı idi. Bu kadar zilletle beraber Tarihlerden bir kısmı onu daima hayr ile anar. Yüz binlerce Hadis-i Şerif rivayet ettiğini yazarlar ve Hazret-i Resul Efendimizin nezd-i âlilerinde olduğunu kemâli dikkat ile bildirirler.

Fikri âcizanamce Peygamber Efendimizin arkadaşlığından sonra (Ebu-Hüreyre), kendisine (Muaviye)'yi, (Beşer ibni Ertad)'ı, (Mervan)'ı arkadaş ve yoldaş itti haz ettiği cihetle mesleksizliğini ve niyetinin çürük, ef'al ve harekâtının sahte, olduğunu göstermiştir. Zühd ve takvası da riyadan ibarettir.

(Muğayre İbni Şu'be) ye gelince; eshabın meşhur ve mâ'rufu olmakla beraber, öyle fiil ve hareketlere, öyle bid'atlere cesaret etmiştir ki, İslâm âlemine ağır zillet koymuştur. Muaviye'nin arzusu ile minberlerde Âl-i Resule ve Ehl-i Beyte hâşâ lâ'n ve şetm etmiştir. Ali ve evlâtlarına her Cuma günleri minberlerde sövmüştür.

(Beni-Ümeyye) saltanatları zarfında hak ve hakikattan eser olmadığı için Âl-i Muhammed'in ahvali perde arkasında kalmıştır.

(Beni-Ümeyye) devri: Meşhur (Eba Müslim Horasani)'nin inkılâbı sayesinde zevâl ve fenâya uğradı.

Evlâd-ı (Ben-i Haşim)den (Ben-i Abbas) zuhur etti. Bu neslin devri-i saltanatlarında Âl-i Muhammed yine barınamadı, (Ben-i Ümeyye) devrinde olduğu gibi, Abbasiler devrinde de Âl-i Muhammed, menfalarda, hapialerde çürüdüler.

Hile ve desiselerle vatanlarından çıkarıldılar, şehid edildiler, zehirlendiler. Taraftarları da katli ve idam olundular. Bu devir dahi Âl-i Muhammed için felâket devri oldu.

Bu sebepten Âl-i Muhammed için cüz'i de olsa müsait bir hal ve

hayat yok idi. Bu devirde dahi Âl-i Muhammed'den bahsedilmek müşkül olmuştur.

Cengiz ve ahfadı Âlem-i İslâm üzerinde tahribatını icra ettikten sonra (Tavaif-i Mülûk) devri zuhur etti.

Hicretin yediyüzüncü senesinde cüz'î de olsa fikir hürriyeti meydana çıktı. Yedinci karnı hicride yetişen ülema daha evvelki asırların ülemasına nisbetle taklit ve hayalâtı bırakarak azıcık olsun tahkik ve tetkik ile uğraştılar. Bu asrın hükümdarları da bir nevi hak ve hakikatın taraftarı görünmeye başladılar ve sultan (Hüseyin Baykara) bunun timsâl-i mücessemelerindendir.

Bunun devrinde yetişen ülemadan (Mir Hând) Hazretlerinin tahrir ettiği (Revze-tüs Sefa) muteber tarihlerden biridir.

Bundan sonra tekrar ahval-i âlemde o menhus siyaset, meydana kapladı ve mezhep taassupları ortaya çıktı.

Bazı hükümdarlar kendi arzularına nail olabilmek için, yalnız kılıç kullanmayıp, bu hususta kalem istimaline de kalkıştılar. Kendi iddialarına elverişli eserler yazdılar ve yazdırdılar. Böylece birçok hakikatler örtüldü. Ne kadar yalanlar, iftiralar, buhtanlar uyduruldu. Tekrar aklar karalandı, karalar ak diye kabul edildi. Hükümdarların arzularını tatmin maksadiyle ülemânın bir kısmı, vicdanlarını lekeliyerek garaz ve taassub ile binlerce kitap meydana çıkardılar. Bu kabîl kitaplar bize irs kaldı.

Evet kılıç yaraları sağaldı; fakat o menfur kalemlerin cerihası hâlâ içermize kan sızdırıyor. Ciddî, fedakâr bir heyet-i âlimanenin, amelîyat masası üzerinde teşrih edilip de aynı yaraların sağalmasını elbet-teki hepimiz arzu ederiz.

(Âl-i Muhammed) tarihini tam bir bitaraflıkla değil, belki tam bir garaz-ı fâsid ile yazmışlardır.

(Ehl-i Beyt)in tarih ve sergüzeşti her devirde birçok garaz ve taassup neticesi perdeler altında kalmıştır.

Devlet tesisi siyasetinin, İslâmiyette ne derece ziyankâr vazifeler ifa etmiş olduğunu göreceksiniz.

Bir zaman Ben-i Ümeyye devrinde Abdullah ibni Zübeyr (Mekkey-i Mükerrreme)de hilâfet dâvasıyla (Abdül Melik bin-i Mervan) a karşı kalkmış ve birkaç sene harbetmiştir. Bu sırada Şam ve başka İslâm eyaletlerinin ahalisini Mekke-yi Mükerrremede olan Beytullah (Kâbe)den uzaklaştırmak maksadıyla ve müslümanların Hicaz tarafına gitmesini menetmek için Şam da (Kâbe)ye benzer bir bina inşa ettirmiş ve hac etmek için bütün müslümanları bu sahte binanın ziyaret ve tavafına davet etmiştir. Padişahlık ve hükümet meselesi din ve İslâm

İslâmiyete karıştırılarak ne derecelerde rahneler yani gedikler açmışlardır. Bir zalim, bir mel'un kendi hükümetini ve hükümranlığını temin ve idame etmek için İslâmiyette büyük bir rûkn olan (Kâbe)'yi tebdil etmekte hiç tereddüt etmemiştir.

Bir zamanlar Medine halkı Abbasilerden (Cafer Mansur)'un hilâfetini kabul etmeyip evlâd-ı (Fâtıme-yi Zehra)'dan bir zata bi'at ettiler; bunun neticesinde (Caferi Mansur) büyük muharebeye girdi. Bir taraftan Muhammed bin-i Abdullah ile harbederken, diğer taraftan Müslüman cemaatını (Kâbe)'yi Muazzama'dan uzaklaştırmak hayal-i fasadı ile kendi payitahtı olan (Samra) şehrinde (Kubbe-yi Hazra) isminde sahte bir bina diktirdi ve (Kâbe) yerine halka, hac için, bu menfur evi tavaf etmeyi emretti. Abbasi halifesi dahi tıpkı (Ben-i Ümeyye) hükümdarı gibi kendi hükümdarlığı uğrunda (Âl-i Muhammedi) katli ve idam etmekten çekinmediği gibi birçok İslâm ahkâmını dahi tebdil etmek istemiştir.

(Ben-i Ümeyye) ve (Ben-i Abbas) hükümdarları; şairlere para, caizeler vererek (Nesl-i pâki) hâşa, hicvettirirler idi.

(Eban bin Abdül Hamid) namında bir şair bir gün, meşhur halife (Harun-el Reşid) huzuruna dahil olmak istedi ve bu isteğini vezirine bildirdi. Vezir, şaire cevaben dedi ki: — Halifenin huzuruna nail olabilmek için (Ali) ve evlâtlarını hicvetmek lâzımdır. Şair (Eban bin Abdül Hamid) böyle bir cinayetkârlığa ikdam etmiyeceğini beyan ettiyse de, ancak vezirin icbar ve ısrarına dayanamıyarak İmam-ı Ali'yi hicvederek Halife Harun-el Reşid'e takdim olundu.

Halife Harun-el Reşid de şairin, Âl-i Ali'yi hicvetmesinden memnun olmuş olacak ki şairi, bir lâhze yanından ayırmaz oldu.

Bu beyanattan maksadım şu ki: O asırlarda nesl-i pâkin tarihinden bahsetmek Âl-i Muhammed'in hayat ve şuunatından bahsetmek büyük bir tehlike teşkil eder idi ve onların ahvalâtına ehemmiyet verilemezdi. Âl-i Resulden bir neferin isminden bahsetmek sanki bir cinayet yapmak idi.

Bilâkis tarih ülemasının kusurlarından biri bu olmuştur ki; zalimleri (Ehl-i Hak) silkinde ithal ve birçok erbabı cinayeti de (Ehl-i İslâh) diye göstererek, ma'sûm bir milleti iğfal etmişlerdir.

Bu ise sağalmaz bir yara olmuştur. İslâm âlemi bu kaniyan cerihanın tesiri ile inliyor. Tarih-i Taberiye bakacak olursanız birçok cinayetkârları Ehl-i Hak sırasında göreceksiniz, (Ebu-Hüreyre), (Muğayre İbni Şube) gibi şahısların adlarını kaydederken Taberi daima bir li-san-ı tebci ve tekrim ile yadetmiştir.

Ancak tarih yazarları bu gibi şahısların fiillerini mülâhaze ve tetkik etmeden, mahza onların (Resul-Allah)'ın eshabı sırasına dahil olmalarını nazara almışlardır, fakat acizâne fikrime göre bu bir sehv, belki fâhiş bir hatadır, zira bu gibi hareketlerde eshabtan bulunmak değil afvı, belki ceza ve ukubeti daha ziyade eder. Kur'ân-ı Kerim'de Resul-i Ekrem Efendimizin zevceleri hakkındaki ayette buyruluyor ki:

"Ey Peygamberin zevceleri sizler başka kadınlar gibi değilsiniz, sizlerden biriniz bir günaha mübaşir olsanız cezası iki kat olacaktır."

Bu suretle şahsın derecesi ne derecede âli olursa cezayı âmilleri o derece yüksek olacaktır, öyle ise sahabenin işlerini tenkid etmek, güzel emrile meşgul olanlara tekrim ile tâbi olmak ve münkir işleri irtikâb edenlere nefret ile onlardan ihtiraz etmek gerektir.

Bir eshabı tenkidetmek, ona sövmek demek değildir.

Doğrusu budur ki, cümle eshabın amâlini tahsin veya takbih etmelidir.

(Ebu-Hüreyre), Resul-ü Ekremimize sahabe olmuştur.

Fakat ne yazık ki, ondan sonra da Muaviye ve Mervan'a bu cümleden olmak üzere meşhur olan (Beşer İbn-i Ertad)a yoldaş, muavin ve yardımcı olmuştur. Elbetteki bu cihetinden dolayı anı takbih eder ve bu cinayetine mukabil ona nifrin edeceğiz.

(Ebu-Hüreyre) sahabe olmuştur, Resuli Ekremimize belki hizmet de etmiştir. Birçok hadisler rivayet etmiştir. Evet biz bunu inkâr etmiyoruz, ancak aynı (Ebu-Hüreyre) sahabeliğe yakışmıyacak birtakım kötü işlerde bulunmuştur.

(Ebu Hüreyre) Eshab-ı Resul-i Hudadır. Feth-i Hayber senesinde imana gelmiştir. Bir işi olmadığı için daima nezd-i Resul-i Hudada bulunurdu.

(Ebu-Hüreyre)'nin serair-i kalbine aşına olan Peygamber Efendimiz :

— Ey Ebu Hüreyre bana geç gel İzdiyad-i hub et.

Yani: Bana az gel ki sana muhabbetim olsun meâlinde: "Ya Eba-Hüreyre, Zerni gubben tezdüd Hubben" buyurmuştur.

En çok hadis rivayet eden Ebu-Hüreyre olmuştur. Ebu-Hüreyre'nin birkaç ahvalini adaleti ile münasip görmüyorum. Zira cümle hadis kitapları rivayet eder ki, Resul-i Huda buyurmuştur.

"Ümmetimi en evvel Ben-i Ümeyye'den bir nefer ifsad edecektir."

Ebu-Hüreyre, bu fesadı Muaviye'de müşahade ettiği halde, daima o zalime taraftar olmuş, hak ve hakikatin bulunduğunu kendisi de şehadet ettiği (Emirel-Müminin) Ali tarafından nükul etmiştir. Zulüm ile

adl bir arada bulunamaz, bir tarafta yaşayamaz olduğu cümleye aşikârdır. Ebu-Hüreyre, adli ibraz edemez.

Muaviye, Yezid için bi'at alırken Hicaz halkı, Eshab-ı Resul, Medine-yi Münevvere ahalisi o hiyanet ve cinayete itiraz etmişler ve bi'attan imtina ile ihkak-ı hak kılmışlardır.

Muaviye oğlu Yezid için bi'at aldıktâ, Medine cemaatı, Yezid'in halife olmasına itiraz ederek Muaviye'nin bid'at fiiline karşı gelmek istediler. Muaviye ise bu mübarek beldenin itikadı pâk cemaatını havf ve dehşete düşürmek için kendisinden daha zalim (Beşer Bin-i Ertad) namında bir habisi Medine-yi Münevvere'ye göndererek, Yezid için bi'at taleb ettirir, eshab bu bi'ata tahammül edemiyerek kabul etmezler, Beşer bin-i Ertad, Medine'de Medine ahalisinden Eshab-ı Resul-Allahtan yedi yüz neferi katl ve üç yüz iffet sahibi kadın ve kızın Ravze-yi Pakin civarında ve Hareminde namus ve iffetine geçerek nehb ve gârete, yani yağma ve çapulculuğa Şam yağmacılarını memur eder.

Muhadderat-ı İslâmın yüz ve bacaklarını, sine ve göğüslerini açıtırıp pazarlarda sattırır. İşte hemen bu zamanlarda bu faciayı zikreden kibar-ı ülemadan (Agani) sahibi (Ebül Ferec bin Covzi) ve (Akdül Ferid) sahibi (İbn-i Abd Rabbe) ve (Elbeyan) ve (Tebyin) sahibi (Cahiz) olduğu gibi bütün İslâm tarihleri dahi rivayet ederler.

İbn-i Haldun, Fitret-ül İslâm, İbn-i Hallegan, Tarih-i Kebir-i Taberi, İbn-i Eb-ül Hadid ve Allame-yi Ayn-i, Allame-yi Demir-i bu vak'ay-ı dilsuzun şahitleridir.

Ebu-Hüreyre, Beşer ibn-i Ertad'ın muavini idi. Medine işini tamam edip Yemen'e ricat ederken Ebu Hüreyre'yi kendisine naib ve yaver bıraktı, bu suretle Ebu-Hüreyre, Beşerin mezâlimine yardımcı olmuştur.

Görülüyor ki, bir zamanlar Resul-i Hudaya sahabe olan Ebu-Hüreyre, bir zamanlar da Muaviye'ye ve Beşer ibn-i Ertad'a mülâzim olmuştur. Halbuki Peygamber Efendimiz buyuruyorlar ki:

"Men ehâfe ehlel Medinete ehâfehullahü ve le'enehu ve lâ yakbel minhü adlün ve harfün."

Yani: Her kim ki Ehl-i Medine'yi korkutursa Allah-ü Taâlâ da onu korkutsun, ona lânet etsin ve o kimseden hiçbir amel kabul olunmasın.

Şu hale göre bu Ebu-Hüreyre, Beşer ibn-i Ertad'a mülâzim ve muavin olduğu ve Medine'yi ihafe edenlere yardım ettiği ve zulme iştirak ettiği için âdil olamaz. Binaenaleyh rivayeti de kabulü itimad ve sahih olamaz.

İbn-i Ziyad Kûfe şehrinde Âl-i Resul taraftarlarını birer birer katl ve garet etmek için Muaviye tarafından vazifelendirilmişti.

Bu zamanda meşhur sahabelerden (Hicr bin Adi) yi arkadaşları ile beraber Muaviye'nin nezdine gönderdi Hicr ve arkadaşları Hane-dan Nübüvvete taraftar ve muhibb-i Âl-i Resul olduğuna yine Ebu Hü-reyre ve dinini birkaç dinara satanlar şehadet ettiler. Bu şehadet üze-rine Muaviye o temiz sahabeyi ve arkadaşlarını enva'î zulüm ve işken-ce ile katl ettirdi. Bu cinayete de (Ebu-Hüreyre) Muaviye'nin ve Zi-yad'ın Şerik-i zulüm ve gadri olmuştur. Tarih Üleması (Ebu-Hüreyre) nin bu cinayetini onun eshab ve sahabelik ismine bağışlasalar, biz aynı şeyi yapamıyacağız.

Sahabeden biri olan Muğayre bin Şube'nin yaptıklarını tetkik eder-sek sahabenin bir kısmının âdil olmadığı kanaatine varırız. Yalnız sa-habeden olmak âdil olmayı icabettirmez. O sahabenin sözüne inanabil-mek için onun adl ve fiskını mukayese etmek icabeder.

Erbab-ı Tarihe aşikârdır ki, (Halife-yi Sani)nin hilâfetine (Mu-ğayre bin-i Şube) Basra valisi idi. (Beni-Amr) kabilesinden olan ve is-mi (Ümmü Cemile) bulunan bir genç kadınla zina etmişti. Sahabeden dört nefer Zevât-i Kiram (re'yül ayn) görmüşler, görenlerin isimleri Eba-Bekre, Nafi', Sebül, Ziyad idi.

Üç evvelkiler tamamen şehadet ettiler, dördüncüsü olan (Ziyad bin Ebih) şehadetinden döndü ve hükmü recmin sükutuna ba'is oldu.

Bu fıkradan anlaşılıyor ki, Muğayre, zinayı irtikâbetmiş ve huzur-i Halifede recmine hüküm olunmak derecesine gelmiştir.

Bu fıkrayı, Fîret-ül İslâm ve İbn-i Ebil Haldid'de ve diğer tarih kitaplarında görürsünüz. Böyle bir kimsenin şehadetinin ve rivayet et-tiği hadis'in dahi kabul olunmayacağına kanaat etmelidir.

Fîret-ül İslâm müellifi İbn-i Ebil Hadid'ten rivayet eder ki:

Eshab-ı Kibardan (Said ibn-i Zeyd) hazır olduğu halde Muğayre, Ali Aleyhisselâm'a ve Âl-i Resûle, hâşa, la'n ve ta'n etmiştir. Sebabe ağlıyarak, mescitten çıkmıştır. Eb-ül Ferec, Aganisinde bu cinayet-i fa-hişe-yi isbat eder.

İbn-i Eb-ül Hadid, Nehc-ül Belağa şerhinde silsiley-i rivayet ile bu maddeyi isbat eder.

Fîret-ül İslâm müellifi kitabında der ki:

Muğayre bin-i Şube daima minber üzerinde İmam-ı Ali'ye ve ev-lâtlarına la'n ederdi. Yine bir gün fahiş fülâni tekrar ederken (Hicr bin Adiy) yerinden kalkarak bir taş ile Muğayre'nin başını cerhetmişti. Bu hâdis Hicr'in Muaviye tarafından zulüm ve gadr ile şehid edilmesine ba'is olmuştur.

Bütün bu hâdiselerden aşıkâr olarak anlaşılıyor ki, Muğayre İmam-ı Ali'ye seb etmiştir, halbuki Resul-i Huda buyurmuştur ki:

"Men sebbe Aliyyen fekad sebbeni ve men sebbeni fekad sebb-Allah." Yani, her kim Ali'ye söverse bana sövmüş olur, bana söverse (hâşâ) Allaha sövmüştür.

Şehabeddin Alusi tefairinde diyor ki:

Ali İbn-i Ebi Talib Aleyhisselâmı, hal-i hayat ve hal-i mematında, seb etmeye cesaret eden kâfir olur.

Hakeza hayat-ül Hayvanda Allâme-yi Demiri ve Yenabi'ül Mevedde de Hâce Gülân bu maddeyi isbat etmiştir.

Hâsıl-ı kelâm (Muğayre bin-i Şube), bu irtikâbında küfr derecesini ihraz etmiştir, bu halile o, rivayet-i ehadise liyakat ihraz edemez ve rivayetleri sahih olamaz.

Muğayre bin-i Şube, Muaviye tarafından bütün cinayetkârlığında ona yardımcı olmakla beraber minberlerde daima (Emir-el Müminin Ali Kerrem-Allahü Veçhehu)ya, hâşâ, la'n edip Âl-i Resule daima seb etmiştir. Tarih eshabından bir kısmı Muğayre'nin adını hürmetle kaydetmişler. Ancak biz, Muğayre'nin sehabe olmasını tahsin etmekle beraber onun Muaviye ve Ziyad'a yaranmasını hattâ Yezid gibi bir caniyi Muaviye'nin veliaht etmesi için Muaviye'yi tahrik etmesini, Muaviye'nin de Muğayre'nin teşviki ile Yezidi veliaht edip kıyamete dek sönmiyen bir ateşin alevlenmesine ba'is olmasını kabahat ve cinayet mülâhaze ederek Onu, amel-i kabihesinden dolayı daima tel'in edeceğiz.

Cemel cengi, Ümmet-i Muhammed'in ittifak ve ittihadına birinci darbe olduğu herkesçe malûmdur. Binlerce Müslümanın şehadetine ba'is olan bu faciaya kimler sebep olmuştur?

Tarih erbabı birçok hakikatleri perdelemişler, lâzım olmıyan birtakım bahaneler ve vâhi özürler iradetmişlerdir. Haklı, haksızdan; zalim, mazlûmdan aşıkâr olarak ayırdedilmemiştir. Tarihten garaz, tarihi kayda ba'is nedir unutmışlar, haksızların kimler olduğunu yazmaya cüret ve cesaret edememişler.

Tarih sanatına ciddi bir darbe vurmuşlardır, yersiz ve lüzumsuz affa kalkışmışlar. Halbuki tarih, asıl ve hakikati ortaya çıkarmak, asıl meselenin hakikatını tamamiyle idrak edebilmelerini daha sonra gelen neale anlatmak içindir. Affetmek ise yevm-i cezaya ait olup tarihin vazifesinden hariçtir.

Bazı tarihler de hakikati aramaya lüzum görmeden daha evvelki eserleri taklid edegelmişlerdir. Hükümet ve kuvvet hangi tarafta ise o tarafı ma'zur göstermeye çalışmışlardır.

Gerek Emevî'ler devleti, gerek Abbasi'ler devleti zamanlarında tek-
mil şu'era ve üdeba hattâ ülema bile halifelerin meclislerine dahil ola-
rak (eyş ü nuş) âlemlerini sihirli lisanları ile şürlerinde tamtaraklı bir
şekilde rişte-yi nazma çekmişler. İçlerinden bir nefer bile o meclis ve o
kötülükleri zemmetmemiştir. Yalnız on binlerce, hattâ yüz binlerce altın
dinarları alarak kendi zevk ü sefalarına dalmışlardır.

(Harkus bin-i Zehir) eshabtan, hattâ Bedir ehliendendi. Bütün ga-
zalarda bulunmuş ve cenklerde fedakârlıklar yapmıştır, ancak baht ve
talihi öyle getirmiş ki, Siffeyn faciasında Emir-el Müminin Ali Aleyhis-
selâma âsi olmuş Nehrivana iştirak etmiş ve helâk olmuş, şimdi bütün
erbab-ı tarih onu nefretle yadedip sehabe olmasını asla ve hiçbir vakit
nazara almamışlardır. Çünkü Harkus, İmam-ı Hak olan zât-ı pâke kar-
şı harbe iştirak etmiş ve yalnız tek bir gün Emir-el Müminine karşı
cenketmiş ve helâk olmuş, la'n ve nefrete lâyık olmuştur.

Muaviye ise âlem-i İslâmı lerzenak-i dehşet etmiş, İslâm'da bid'at-
lar vaz'etmiş minbere çıkıp binlerce cemaat ve sehabe karşısında Alla-
hın Emîrine, Kur'ân ayetlerine karşı gelerek, Âl-i Resula, Sibteyn-i mü-
kerremeyne, hâşâ, la'n ve seb etmiştir.

Hilâfet-i İslâmiyeyi Kesra ve Kayser hükümetlerine tebdil etmiş,
Siffeyn muharebesinde binlerce eshabı Resul-i Huda'yı şehid etmiştir.

Ammar bin-i Yasir ve Veysel Karani gibi (haklarında bağiler ta-
rafından şehid olunacaklarına dair hadis-i Nebevi olan) Yaran-ı Resu-
lallahı zulmen şehid etmiş. (Hicr bin Adi)yi gadren katletmiş, Ma-
lik bin-i Eşteri ve Ebu Bekir Hazretlerinin oğlu Muhammed gibi gazi-
leri zulmen zehirleterek katletmiştir.

Muaviye'nin bütün mezalim ve menahilerini bir tarafa bırakıp yal-
nız (Hicr bin-i Adi)nin ne için katledildiğini mülâhaza edecek olur-
sak Muaviye'nin bir zalim, bir bağı, bir fasık, bir mel'un olduğuna hük-
metmekte tereddüt etmeyiz. Ne yazık ki, onun yaptığı ceraim ve meza-
lim birer birer sükut perdesi arkasına atılmış, fisk-ü fücurlar, yaptığı
günahlar güya bir ictihad imiş.

Ben diyorum ki, lâ'net ola ol müctehide ki:

Nur didey-i Resul-i Huda. Hasan-ı Müctebayı zehirle şehidtmeyi
ictihad ede, tekmil âlemin nefreti öyle bir müctehide olsun ki, Yezid gi-
bi bir menfur-i âlem-i, ümmet-i merhume üzerine tasallut ede.

Meghur (Akaidün Nesefi) adlı kitabın müellifi (Ömer-ün Nesefi)
diyor ki:

Muaviye'nin bütün ef'âli ve muharebesi, ictihada hamlolunur. Bir
şahıs Ömer-ün Nesefi'ye sorsa: Harkus bin Zehirin ef'âli neden ictihada

hainlolunmuyor ne cevap verebilecek. Fikri acizâneme göre Harkus'un ne altını, ne dinarı, ne de tiğ-i hunharı vardı ki ona da bir müctehid süsü verilsin.

Şevket ve hürnâti yoktu ki, onun da mezalimi perdelensin.

Harkus, eshabtan olmasına rağmen bütün âlemin la'n ve mezalimine düğâr olmuştur. Ancak Muaviye'nin kuvveti ve hükümeti ve onun altınları, uyûb ve fecayi'ine perde çekmiştir.

Erbab-ı Tarih ve ülema onun zâlimane hareketlerinden ve fiillerinden bahsetmeye cesaret bile etmemişlerdir. O asrın bütün eserleri gûya destur-ül amel olmuştur. Bu sebeptendir ki, tarih erbabı sükût ile geçiştirilmiş ve tarih-i Âl-i Muhammed de bir nevi perdey-i hafalara düşmüş, lâıykı ile keşfolunmamıştır.

Abbasi halifelerinden (Elmütevekkil), ülemadan (Yakub bin-i Sekiyyet) namunda bir zat ile bir gün otururken; iki oğulları olan (Elmu'temid) ve (Elmu'teiz) o mahalle dahil oldular. Bunları gören halife, âlime şöyle hitabeder:

— Ey Yakup, benim bu iki çocuğum mu eşrefdir, yoksa Hasan ile Hüseyin mi?

Zavalı Yakup işin nereye varacağını birden kestiremeden, kalbinde olan iman ve hidayet saikası ile şöyle cevap verir:

— Vallahi, Hasan ve Hüseyin hâdimleri bulunan Kanber bile, hem senden ve hem de oğullarından eşrefdir.

Bu cevabı duyan halife (Elmütevekkil) hemen cellâdına emreder biçare âlimin dilini çekip çıkarttırır.

Şimdi bir kere mülâhaza edilsin, böyle bir zamanda Âl-i Muhammed'den bahsetmek nasıl mümkün olabilirdi. İşte bu sebeptendir ki hakikatler perdeler altında kalmıştır. Kerbelâ faciasından sonra Müslümanlar (Meşhed-i Mübarek-i Hüseyin-i) ziyarete giderlerdi. Mürür-i zamanla o pâk mezarın, Meşhedin üzerine bir türbe bina etmişlerdi, mahza ümmet-i Muhammed'e o mezarı ziyaret ettirmemek için türbenin uçurulmasını (Elmütevekkil) emretti. Türbeyi bu suretle yıktılar ve Meşhed-i Pâk-i İmam-ı Hüseyini hâk ile yeksan ettiler.

Üçüncü halifenin irthalinden sonra (Emirel Müminin Ali Aleyhis-selâm)a cümle eshabın rica ve ısrarları ile hilâfeti kabul ettirdiler. Cümlesi can-ü dilden bi'at ettiler, en önde Zübeyr ve Talha olmak üzere bütün Eshab-ı Kibar tamam ehl-i Hicaz birçok rica ve ibram ile Ali'nin hilâfeti kabul etmesini istediler ve bi'at ettiler ve hilâfeti kabul etmesinden dolayı kendisine izhar-i şükran ettiler. Aradan az bir zaman geçti. Cemel faciası meydana geldi. Talha ve Zübeyr hilâfet sevdasına düştüler, ettikleri ahd ve bi'atı derhal nakzettiler.

İstedikleri valilikleri elde edemeyince, gûya biatı cebir ve tehditle ettiklerini söyliyerek Basra halkını igva ettiler.

Bu hâdise gösteriyor ki, sahabe asrında bile menfaat ve maddiyat uğrunda (Ehl-i Beyt-i Resul)un hak ve hukuku dıçar-ı tehlike olmuştur.

Bugün bütün Müslümanların ittihadı lâzımdır. Tâ ki kardeş aralarında (meyenelerinde) ittirak ve tefrikaya ba'is bir şey olmadığını idrak etmekle ittihad edip menhus ve menfur tefrikalara dıçar olmasınlar.

Ancak ittihad-ı Ümmet bir (emr-i lâzım) ise, yalnız Ehl-i Beyt dairelerinde tasavvuru mümkündür. Her uzuy kırıldığı noktadan bağlanmalıdır.

G A Z A L I

İmam Gazali'nin Tus şehrinin Gazal köyünden olduğunu yazarlar. Eş'ari tarikatına mensup ve Şafi'i mezhebine mayıl, Sufi mezhep ve nasibi olduğunu söylerler.

Gazali'yi dünya bilginleri arasında sayanlar da olmuştur. Hattâ Farabi, İbni Sina gibi şark felsefecileri ve garp felsefecilerinden Descartes, Pascal, Volter, Karlayle ve Gassendi gibi garp felsefecileriyle mukayeseye kalkışanlar da olmuştur. Birçok eserler tasnif etmiştir. Tasnif ettiği kitaplardan bir tanesinin ismi (İhyaül-Ulum)dur. Bu kitapda ilk zamanlarda inanmış bulunduğu kendi akayidini beyan etmiştir.

O zaman diyordu ki: Bütün zulümler Allahtandır.

Kendi kitaplarında, kendisini İmam-ı Ali ile mukayese ediyor: He-man mânaya ki; Murtaza Ali İmamdır, ben de aynı mânaya İmamım.

Yine diyor ki:

Her kim ki, Hazret-i Muaviye'ye ve Hazret-i Yezid'e lâ'net eyliye, günah işlemiş olur. Şi'enin reddinde (Elmünküzü min ed-dalâl) yazmıştır.

Kimya-yi Saadet, Ravze-tüt-talibin ve daha başka kitapları da mevcuttur.

Bir müddet felsefe ile meşgul olmuştur, daha sonra tasavvuf ile meşgul olmuş ve tasavvuf tarikatını Ebu Ali Farendi'den ahzetmiştir. Fakat Gazali, katıyen bir âlimi mutlak değildi. Avrupalılar, şark felsefesini Farabi, İbni Sina ve İbni Rüşt kitaplarından almışlardır.

İbni Rüşt adıyla maruf bulunan Endülüslü Ebül Velid Muhammed İbni Ahmed, Gazali'nin pek çok fikirlerine hattâ felsefesine bile muhalefet edenlerden birisidir. Hattâ Tuhafetüt-tuhafet adıyla Gazali'nin eserinin reddi hakkında bir kitap yazmış ve Gazali'ye ağır hücumlarda bulunmuştur. (Mişkat-ül Envar), (Elmünküzü min ed-dalâl), (Kimya-yi Sa'adet) ve (Tefrike Beynel İslâm) kitaplarının birçok yerlerinden bahsederek Gazali'yi tahtie etmiştir.

Gazali, öyle sözler söylemiş ki, her iki tarafın şeriat ve hikmetini harabetmeye kalkmıştır.

Ebül Ferec, İbni Covzi, diğer birçok ülema, Gazali'nin pek çok yazılarına ve fikirlerine muhalif kalmışlardır. İbni Teymiyye, Gazali'yi gev-

pek akideli sayıyor. İhya-ül Ulumu tenkidederken Gazali'nin dirayetinin az olduğunu ve hadis fenninde de biza'atının (sermaye) pek az olduğunu söylüyor.

İbni Covzi, Gazali'ye ağır itirazlarda bulunmuş, İhya-ül-Ülüm'un reddinde bir kitap yazmış: (İ'lâm ü'l İhya Fi ağlatül İhya) adıyla İhya'nın galatlerini bildiren bir kitap nesretmiştir.

İbni Kayyum dahi İhya-ül-Ülüm'un reddinde eser yazmıştır. İbni Covzi ayrıca Gazali'nin tarihte fahiş hatalarını da bulmuş ve bir bir zikretmiştir.

Hülâsa Gazali, bazılarının zannettiği gibi katiyyen âlim-i Mutlak değildir. Gazali'yi tekfir edenler bile olmuştur, hattâ kitaplarının yakılmasına fetva verilmiştir ve onun peyrevlerinin birçoğu öldürülmüştür. (Mir'a-tül Cenân, cilt 3, sene 558). İhya-ül-Ülumu, bir aralık toplayıp yakmışlardır.

Kadı Ayaz (vefatı Merakeş, sene 544). Gazali'nin müellifâtının yakılmasına fetva vermiştir.

Eş'ari fırkasından olan Gazali'ye; Hanbeli olan İbni Covzi ve İbni Teymiyye ve Tartuşi ve Mazeri gibi Maliki fukahası, hep ona hücum etmişlerdir.

Gazalinin ömrü boyunca birkaç defa kendinde bedenen ve ruhen değişiklikler olmuştur. Kırk yaşlarına doğru hayatında bir değişiklik olmuş, sabık düşüncelerinde bir tahavvül vukua gelmiş, fakih, mütekellim bir âlim iken bir sufi oluvermiştir.

Ömrünün son zamanlarına doğru kendisinde yeniden bir değişme olmuş (Sırrül Âlemin) diye yeni bir eser yazmış ve eski akidelerinin ve eski düşüncelerinin bir kısmını, bâtıl eylemiş. Sırrül Âlemin kitabının dördüncü makalesinde hilâfet meselesinden bahsederek Emirel Müminin İmam-ı Ali Aleyhisselâmın imametine deliller getirmiş; Gadir gününün hadisini yazarak demiştir ki:

"Peygamber Efendimiz buyurdu :

"Men Küntü Mevlâhü ve Aliyyün Mevlâhü" hadisi, Ali'nin imam tayin edildiğine delil-i ravşendir. Ömer ibni Hattab dedi ki: "Bahhin, Bahhin, (mübarek olsun) ya (Ebül Hasan), bana ve bütün mümin erkeklere ve bütün mümine kadınlara sen mevlâ oldun."

Ömer'in bu kavli, Ali'nin imametine teslimdir ve razı olmaktır, diyor.

Yine bu kitapta diyor ki:

"Onlara galip oldu hubb-i riyaset hevesi, hilâfet sütununu yüklenmek ve leşker için bütün alemler bağlamak, silâhların ve bayrakların sedasının birbirine karışması hevesi. Süvarilerin birbirine karışmaları ve

şehirlere fetheylemek hevesi... Heva vü heves kâsesini başlarına çektiler İslâmiyetin ilk zamanlarında yapmış oldukları muhalefetlere döndüler. Hakkı arkalarına attılar ve bir eksik bahaya sattılar."

Bu fıkralardan sonra, Ömer İbni Hattab'ın Hazret-i Peygambere (S.A.) hezeyan nisbetini vermekliğini zikrediyor. Yine 26 ncı makalesinde de Cebri mezhebin butlanını ikrar ediyor. Şer ve kabayihin Allah'tan değil belki bendeden olduğunu izah ediyor. Acaba ne ba'is oldu ki mutaassıp olan Gazali, kendi mezhebinden dönerek Şi'a mezhebine temayül etmiştir. Bazıları şöyle izah ediyorlar:

Gazali, Mekke seferine gitti Seyyid Mürteza merhumla mülakat etti. İmamet meselesinde her ikisi mübaheseye giriştiler, Seyyid birçok deliller zikretti. Seyyidin delilleri tamam olunca, Gazali dedi:

— Emmel cevap...

Seyyid, mescitten kalktı eğlenmeden cevap eşitmeden çıktı gitti.

Seyyid gittikten sonra Gazali, Şi'e oldu: Gazali'nin şakirtleri dediler ki:

— Seyyid'in senin vereceğin cevaplara mukavemet kuvveti yoktu, bu sebepten dolayı oturmadı gitti. Gazali, bu sözleri kabul etmedi ve dedi ki:

— O şey ki, söylenmesi lâzımdı. Seyyid söyledi ve benim mükâbere ve yanlış sözlerimden başka bir diyeceğim yoktu. Bu matlap ta Seyyide aşıkardı.

Bu sebepten medisten kalktı gitti.

Kadı Nurullah, Mecâli-sil Müminin kitabında şöyle naklediyor:

Hac yolunda Gazali, Seyyid Mürteza ile mülakatta bulundu.

Nefesi bereketinden Tesennün mezhebinden dönerek Şi'eyi halis oldu ve şöyle dedi:

Dost ber ma arz-ı iman kerdo reft

Pir gebrira müselman kerdo reft.

Gazali'nin Ahmet isminde bir kardeşi vardı, nâsibî idi ve mütaassıptı. Gazali'ye itiraz ederek dedi ki:

— Seni, Seyyid Mürteza aldatarak Şi'ilik mezhebinin, sen ihtiyar etmişsin diye işittim, çok şaşılacak şey!...

Ondan sonra her iki kardeş mübaheseye giriştiler, iki gün onların mübahesesi devam etti, üçüncü gün Ahmet füceten vefat etti.

Bazılarının fikrine göre, Gazali, hac yolunda Seyyid Mürteza A'lemül Hüda ile görüşmedi, Seyyid Mürteza Razi ile ve bazıları da Seyyid Mürteza Maktul ile görüştü diyenler olmuştur.

Hülâsa; her hangi bir Seyyid Mürteza ile görüşsün veya hiç görüşmesin muhakkak ki, Gazali, fikrinde ısrar eden bir zat değildi. Yanlış-

ğini anladığı zaman ve bahuus ölüm zamanının yaklaştığını hiss edince, fikirlerinde ve düşüncelerinde yeniden tashihata kalkışmıştır.

Zaten kendisi itiraf ediyor ve diyor ki:

— Henüz gençliğim geçmemiştir ki, rişte-yi taklidim gevşedi ve (Akayid-i Mirasiyem) ve şundan bundan bana miras olarak geçen akidelerim hep kırıldı, artık bundan böyle taklidin yükü altına girmek istemem.

Muhammed bin Ebül Ferecül Maliki 510 senesinde vefat etmiş (İnnel Gazali Mülhidün) demiş ve yine (Gazali'yi Tusiye Mecûsi) diyor.

Gazali, muhakkak ki, âlim bir adamdı, taassup ve taklidin ilk zamanlarda tesiri altındaydı. Kendisinde sanki bir Megalo İdea vardı, Kalkmış kendisini İmam-ı Ali Keremallahü Vechehu ile mukayese ediyor. İmam-ı Ali ile hangi cihetten mukayese edilebilir?

Meselâ, o imam ise, ben de aynen imamım diyor.

Onda, İmam-ı Ali'nin şeca'atı mı, fesahatı mı, ilmi mi, sabrı mı, vardı ki, kendisini onunla mukayese ediyor?!!!

İmam-ı Ali'yi; Allah, Cebrail, Peygamber ve müminler övüyor. Ya Gazali'yi kim övüyor?!!!

Sonra da Muaviye'ye Yezid'e Hazret diyecek kadar budalalık göstermek doğru mu olur? Yezide lâ'neti caiz bilmiyordu ve O İslâmî. Müslümanlara lâ'net haramdır diyordu. Bu sebepten diğer mezhepler ve ehli sünnetin büyük bir kısmı Gazali'ye hücum ettiler, Hanbeli, Maliki hocaları da Gazali'ye hücum ettiler, hattâ Şafi-ilerin bitaraf olanlarının bir kısmı da Gazali'yi muaheze etmişlerdir.

Diyorlar ki, Hazreti Peygamber buyuruyor:

“Men Sebbe Eshabi fe aleyhi lâ'netullahi vel melâiketi vennasî-cemein.”

Mânası: (Eshabıma seb ve şetmedenlere Allahın ve meleklerin ve cemi nâsın lâ'neti olsun.) Bilsin ki, Gazali, eğer bu hadise istinaden (Hazreti Muaviye) ve (Hazreti Yezid) demiş ise; bütün meşhur tarihlerin, hadis kitaplarının, kamusların yazdığına göre Muaviye, Yezid, Mervan ve bunların silsileleri uzun seneler minberlerde İmam-ı Ali'ye ve Peygamberin (S.A.) evlâdına sebbetmişlerdir. Eğer yukarıki, hadis doğru ise, Allahın ve meleklerin ve cemi nasın lânetleri Muaviye'nin, Yezid'in, Mervan'ın üzerine olmuş oluyor. Şu halde Gazali, bu hadisi bilmiyorsa iddia edilen sözler gibi hadis ve din ilminde de zayıf olduğu anlaşılır. Yok biliyorduy- sa veya sonra öğrendiyse fikirlerinde bir değişiklik lâzımdı. Son zaman- da (Gazaliname) diye bir eser çıkmıştır, onun iddiasını bu noktayı na- zardan kabul edemiyceğiz.

Bu kitabın 82 nci sahifesinde diyor ki: İmam-ı Şafi şöyle buyurdu:

"Muaviye Fî Tabutin ının narin yevmel kıyamet."

Yani: Muaviye kıyamette ateşten bir tabuta girecektir, hadisini ve-ya (Feraidüs Simtiyin) ve (Künuzzüd Dekayık) hadis kitaplarının yazdığına göre; (İza reeytüm Muaviyet ala minberi faktülühü). Mânası: Muaviyeyi minberim üzerinde görürseniz öldürünüz, hâdislerini acaba Gazali okumamış mıdır?

Muaviye ve Yezid, eğer iyi bir kimse olsaydılar, neden öldürölmele-ri emir buyuruluyor. Neden (Veylün libeni Umeyye) diye buyuruluyor?

Neden Muaviye ateşten bir tabut içine atılıyor?

Ehli Sünnetin hadis kitabı olan ve İstanbulun umumi kütüphanele-ri bulunan bu kitaplar, her zaman okunabilir. Şimdi Emevilerin za-manı değil ki, kimse bu meseleyi açıklamasin. Onun ateşte yakılması kı-yamete bile kalmadı Timurlenk, Şam'ı zaptettiği zaman Emevilerin bü-tün mezarlarını açarak kemiklerini ve bulduğu cesetlerini ateşe vermişti.

Her halde Eş'ari tarikatinden olan İmam-ı Gazali, İmam-ı Şafi'nin bu sözünü duymuş olacaktır.

"İmam-ı Ali'yi sevmek Rafizilik ise, ins ve cin şahid olsun ki, ben Rafiziyim."

Meşhur (Ali Şir Nevayi) bu iki beyti Gazali'ye karşı yazmıştır:

"Ey ki gofti ber yezido âl-i U lâ'net mekun

"Zanki şayed Hak Taâlâ Kerde başed rahmetes.

"Ançi ba Âl-i Nebi U Kerd eğer bahşed Huday,

"Hem bubahşayed mera ger Kerde başem lâ'netes."

"Ey, Yezid'e ve onun âline lâ'net etme diyen kimse: Belki Hak Taâlâ onu rahmetine eristirmiştir.

"Onun Al-i Nebiye yaptıklarını eğer Cenab-ı Hak bağışlarsa, ben de ona lâ'net edersem beni de bağışlıyacağı muhakkaktır."

Gazneli Hekimi Senayi, Gazali'nin muasırlarındandır, o eyyamda Muaviye ve Yezid'e lâ'net okumak revaçta idi. Lâ'n hakkında mübahese ve müşacireler oluyordu. Aşağıdaki kıt'ayı Hekimi Senayi, bu hususta yazmıştır.

"Dastani peseri Hind meğer Neşenidi

"Ki ez u vü sekese u be Peyember çi resid

"Pederi u lebü dendani Peyember bişikest

"Maderi u eiğeri ammi Peyember bimezid

"Hud bena hak hakkı damadi Peyember bigirift

"Peseri u ser ferzend Peyember biborid

"Ber çinin kavm to lâ'net nekuni şermet bad

"Lânetullah yeziden ve alâ âl-i yezid."

"Hind'in oğlunun destanını duymadın mı? Ondan ve onun üç kimsesinden Peygambere (S.A.) neler iriştı.

"Onun babası, Peygamberin (S.A.) dudak ve dişini kırdı. Annesi Peygamberin (S.A.) amcasının ciğerini çiğnedi. Kendisi nahak yere Peygamberin (S.A.) damadının yerini aldı. Onun oğlu, Peygamber (S.A.) in ferzendinin başını kesti.

"Böyle bir kavme sen lâ'net etmezsen, sana âr olsun, Yezid'e lâ'net olsun ve â'li Yezide de lâ'net olsun."

Sünni, Şii, hattâ harici kitaplar okunsa Yezid'in, Peygamber evlâtlarına yaptığı haksızlıklar insanın tüylerini ürpertir ve gayri ihtiyari (lâ'net olsun zalimlere) diye bağırır.

Hazreti Peygamber buyuruyor:

"Men Sebbi Aliyen fakad sebheni men sebheni sebballah."

(Her kim Ali'ye seb ederse, bana seb etmiş olur, bana seb eden Allaha seb etmiş demektir.)

Okuyucuların muhakeme etmelerini rica ederim.

MENAKIB-I ÇIHARYÂR GÜZİN

Menakıb-i Çiharyâr Güzin kitabının 277 nci sahifesinde şöyle yazılıdır: Abdullah bin Abbas rivayet eyliyor ki, Allahın Peygamberi, kızı Fatıme-tüz Zehra Hazretlerini Aliyel Mürteza Kerremallahü Veçhehu Hazretlerine tezviç ettiği zaman Fatıme-tüz Zehra, pederine buyurmuştu ki :

— Beni, hiçbir nesnesi olmayan fakir bir kimseye tezviç buyurdun. dıyotlar.

Resulullah cevaplarında buyurdular:

— Ya Fatıme sen, erine razı olmaz mısın? Şunu iyi bil ki Allah Tebarek ve Taâlâ Hazretleri yer ehlinden ancak iki kimseyi ihtiyâr etti: Birisi senin babandır. Birisi de senin erindir."

Abdullah bin Abbas buyurdular:

Bir gün Resulullah, bizim ile asır namazını kıldı, badehu mübarek arkasını mihraba çevirip buyurdu:

— Ya muâşirennas, ya muâşirel muhacirin vel ensar. Al-i İbni Ebi Talibin faziletlerinden size haber vereyim mi?"

Biz dedik:

— Beli, babalarımız, analarımız sana feda olsun buyurun.

Hazret-i Peygamber buyurdular:

— O geceki benim habibim Cebrail Aleyhisselâm, beni Mi'racâ iletti. Dördüncü gökte Ali-İbni Ebi Talip gibi bir şahsı bir taht üzerinde oturmuş gördüm. Ben, onu görünce, durdum, ona baktım ve te-maşaya başladım. Cebrail Aleyhisselâm bana sordu:

— Seni durduran şey nedir?

"Ben dedim ki:

— Ey benim dostum Cebrail, burada oturur gördüğüm şahıs Ali İbni Ebi Talib midir? Ki benden mukaddem gelip, bu makamda oturmuştur.

"Cebrail dedi ki:

— Bu Hazreti Ali değildir. Velâkin semavatın melekleri Hazret-i Ali'nin didarına ve ziyaretine müştâk oldukları için Hak Celle ve Alâ

Hazretleri, Ali suretinde bir melek halketti. Pes bu göklerin melekleri bu melek önüne gelip bunu ziyaret ederler. Ve bu melek üzerine selâm verirler. Var ona yaklaş sen de selâm ver.

"Bunun üzerine ben de ona vardım, onu kucakladım, o da beni kucakladı. Ondan Ali-İbni Ebi Talib'in Rayihasını şem eyledim."

Yine aynı kitabın 256 ncı sahifesinde (23 üncü menakıb) de şöyle zikrolunuyor:

Hazret-i Resulu Ekrem Miracı Şerife uruç ettiği zaman 4 üncü Gökte bir arslan gördü, Cebraîl Aleyhisselâm Hazretlerine sual buyurdu ki:

— Ya Ehi Cebraîl bu arslan nedir?

Cebraîl Aleyhisselâm cevap verdiler:

— Ya Resulullah bu arslan Hazret-i Ali Kerremallahü Veçhehu'nun ruhanileridir. Ya Resulullah, mübarek parmağınızdan hateminizi çıkarıp onun ağzına atın, dedi.

Hazret-i Fahri Âlem, parmağından yüzüğünü çıkarıp arslanın üzerine doğru attı. Arslan, yüzüğü ağzı ile kaptı.

Ondan sonra Sultan-i Kevneyn uruç etti.

Ertesi gün Eshab-ı Kirama Miracından bahsedip haber verirken 4. cü gökte müşahede buyurduğu arslanın vasfını şerh buyurdular. Hazret-i Ali Kerremallahü Veçhehu hemen ayağa kalkıp mübarek ağzından Hatem-i Şerifi çıkarıp Hazret-i Resul Sallallahü Aleyh ve alih ve sellemin huzuruna koydular.

Cümle Eshab-ı Güzin, Hazret-i Ali'nin bu menzilesin ve bu kerametinin görüncü, hayran kaldılar. Ne derece mertebesinin âli olduğunu bilip, meyl ve muhabbetleri birkaç kat oldu.

..

Muaviyenin Hilâfeti saltanat kabilinden olup, oğlu Yezid'i veliaht etmek hevesine düşüğünde Yezid, her ne kadar hava-vü hevesine tabi, süfehadan biri isede, insan kendi kusurlarını görmediği gibi evlâdı ne kadar kötü olsa anın da ayıplarını göremez, binaenaleyh Yezid-i veliaht edip nâsı ana cebren bi'at ettirdi.

Mervidir ki; bir gün Mescidi Resulallahda eshab-ı kiramdan (Ebu Sa'idül Hudri) ve (Abdullah bin Amr İbnil As) ve diğer bazı zevat bir halka teşkil ederek otururken, Hüseyin İbni Ali radiyallah-u Anh, yanlarından geçerek selâm verdik de, selâmını almışlar, fakat Abdullah sükût edip Hazret-i Hüseyin geçdikten sonra savtı cehr ile:

— Ve aleykesselâm ve rahmetullah ve berekâtühu dedikten sonra:

— Ehli arzdan, ehli semaya en sevgili kimdir bilirmisiniz, size haber vereyim mi?

Onlar da:

— Pekâla haber ver dediklerinde;

— İşte bu giden zattır ki, eyyâm Sıffeynde bana bir söz söylemedi, benden razı olması indimde cihana değer, demesi üzerine; Ebu Sa'idül Hudri :

— Üzür dilesen olmaz mı? diyince;

— Pek iyi olur demiş.

Ferdası gün Hazret-i Hüseyin'in huzuruna varmak üzere karar vermişler. Ve ertesi gün Hazret-i İmam-ı Hüseyin'in huzuruna girmişler. Ebu Sa'idül Hudri; Abdullah'ın Mescidi şerifte söylediklerini hikâye etmiş.

Hazret-i Hüseyin dahi:

— Ya Abdullah, Ehli arzın en sevgilisinin benim olduğumu biliyor musun dedikte?

Abdullah :

— Rabbi Kâbe hakkı için öyledir.

Hazret-i Hüseyin :

— Öyle ise niçin Sıffeynde hem benimle hem de pederimle muharebe ettin? Halbuki pederim, benden daha hayırlı idi, diye buyurmuş.

— Evet öyledir lâkin benim babam bir gün benden Resuli Ekreme şikâyet edip :

— Ya Resulallah bu Abdullah bütün gece kaim oluyor, gündüzü de saim oluyor, dedikte. Hazret-i Resul :

— Ya Abdullah! Namaz kıl ve uyu, oruç tut ve iftar et, baban Amra'da ita'at eyle, diye buyurmuştu.

Sıffeyn günü babam benim üzerime yemin etti, ben de harb meydana çıkmaya mecbur oldum amma, vallahi kılıç çekmedim, süngü kullanmadım, ok atmadım diye i'tizar etmiş.

İşte Hazret-i Hüseyin'le muharebe edenler bile onun ulûv kadrini böyle i'tiraf ederlerdi.

Kıssası Enbiya. Cüz 8 :

Muaviye, Osman bin Affan'ın kanını talep dâvası ile meydana çıktığında (Sa'd İbni Ebi Vakkas)ı kendine celbe çalıştı. Sa'd ise:

— Alinin bir günlük musahebeti senin müddeti hayat ve mematından çok hayırlı iken, Aliye muvafakat eylemeyip de bitarafılığı ihtiyar etmiş olan beni, nasıl oluyor da kendi muvafakatma davet eyliyorsun? Sana ta'accup ederim.

Diyerek, Muaviyeye red cevabını vermiştir.

Hazret-i Hasan emri hilâfeti bıraktığı zaman, Sa'd, kerhen Muavi-

yeye bi'at etmek zorunda kalmıştı, lâkin Muaviyenin yüzüne karşı Melik tâbir edip kat'iyyen Halife veya Emirelmümin'in demedi.

Hasan Basri'den mervidir ki:

Muaviyenin dört işi vardır ki, her biri mühlakedir: Evvelâ sahabe-nin bakayası mevcut iken ve fazilet esbabı var iken, seli scyf ederek, Hilâfeti, meşveretsiz almaya kalkması. İkinci hatası; oğlu Yezid-i Veliaht eylemesidir. Yezid ise hamr (Şarab) içen sarhoş olur; harir giyer, tanbur çalar, maymun oynatırdı. Üçüncü hatası; (babasının oğlu Ziyad'ı Ziyad bin Ebih) Nesebine ilhak eylemesi. Dördüncü hatası; (Hier bin Adi)yi bigünah olarak katl etmesi.

(İbni Hecer) Savaikte yazıyor ki:

Eshabtan murad; Mekke'nin fethinden evvel Müslüman olanlara ve Resulallah ile muhaceret edenler ve Medine'de bulunanlardan Peygambere yardım edenlerdir, diyor.

Yine diyor ki Muaviye, Babası Ebu Süfyan ve annesi Hinde ve Muaviyenin kardeşi Yezid; Mekke'nin fethinde Müslüman oldular.

Şu halde Muaviye, eshapdan sayılmaz. İstilâhen ona Talik derlerdi. Her ikisi de Mekke'nin fethinden evvel kâfir idiler. Müellifetül-Kulub'e dahil oldular.

Yine Savaikte yazıldığına göre, Ali, Hasan ve Hüseyin; Ehli Beyt-dendirler.

Yine aynı Savaik kitabında yazılıdır :

Her kim Aliye muhalefet ediyorsa, Şeytan hizbine giriyor.

Savaik yazıyor; Hazret-i Resul buyuruyor :

— Men Sebbe Ehli Beyti Fe Innema Yerteddü Anillâhi vel İslâm. (Benim Ehli Beytime kim sebbeder ve söverse Allahın dininden ve İslâm-dan irtüdad etmiş olurlar.)

Eshab-ı Hüdeybe'den madud olan Amr Aslemi'den naklediyor ve diyor ki :

— Resuli Hudanın yanına vardım, aram açık olan Ali'den Peygambere şikâyet etmek istedim.

Resulallah buyurdu ki:

— Lekad Azeyteni.

Arzettim :

— Sana eziyet etmekten Allaha sığınırım Ya Resulallah.

Buyurdu :

— Her kim Ali'ye eziyet ede, bana eziyet etmiş gibidir ve bana eziyet eden Allaha eziyet etmiş gibi olur.

Tarihen sabit oluyor ki Muaviye, İmam-ı Ali Aleyhisselâma sebb ve şetm, zulüm ve sitem, inad ve nifak, mukatele ve muharebe, eziyet ve

buğz, kin ve düşmanlık yapmış olduğu kendi yazısıyla sabit oluyor. Şu halde bu yazılanlara göre Muaviye; Şeytan hizbine dahil olmuştur.

Savaikin 10 uncu babında diyor ki:

İmamı Hasan'ın ceddi, Resulallahın nesi ile sabittir ki (Hasan İbni Ali) bil icma, Hulefayı Rasidin'in sonuncusudur. İbni Hecerin yazdığına göre; Hasan bin Ali'nin katiyyen Muaviyenin halife olmasına razılığı yoktu. İmam-ı Hasan, minber üzerine çıkarak buyurdu:

— İne Muaviyete naze'ani Hakken Hüve li Dunehu Fenezertü Li-selahil Ümmeti ve Kat'il Fitneti ve Re'eytü İne hikned dima'i Hayrün Min Sefkiha Velem Ürid bizalike İllâ İslâhekum ve Beka'ekum.

Yani: (Tamamen benim hakkım olan bir hususta Muaviye benimle münazaa etti. Ben selâhi ümmet, ve kat'i fitne için ona mühlet vermek mecburiyetinde kaldım, Müslümanların kanlarını hıfz etmeyi, kanlarını dökmekten daha iyidir diye düşündüm. Mühlet vermem, kenara çekilmem, ancak sizin islâh ve bekanız içindir.)

(İbni Hecer'in Savaikte yazdığı gibi (Hasan bin Ali'nin) müsalihası rızasıyla değil, icbari olmuştur. Ebeden razılığı yoktu. Yani katiyyen Muaviyenin iş başına geçmesine rızası yoktu. Muaviyenin cinayet, hiyanet ve hilafet makamını gasbetmesine mukabil, kenara çekilerek oturmayı Müsliminin maslahatı icabı bildi.

İbni Hecer, Muaviyeyi tathir kitabında yazıyor ki :

Bir merdin, bir kenizi vardı. Yezid, onun kenizini zulmen elinden almıştı. O merd, üç mertebe (Ebi-Zer) ile beraber o kenizi almak için Yezid'in nezdine gitti.

(Ehi-Zer) dedi ki :

— Eğer o kenizi bu sahibine reddetmezsen işittiğim doğru haberi herkese nakledeceğim.

Resulallah buyuruyor :

(Benim sünnetimi ilk tağyir ve tebdil edecek olan, Beni Ümeyye'den bir şahıstır.)

Yezid'te ona tah'aiyyet ediyor.

Muaviyeden gayri kimdir ki Beni Ümeyye'den Peygamberin sünnetini tebdil ve tağyir etsin.

Muaviye'nin şerafetine gelince, İbni Hecerin, kendi ikrariyle de, Muaviye, bâği ve zalim idi.

Bâği ve zulm aşağılık sıfatlardır. Kendinde bu sıfatlar olan zatta şerafet olamaz.

Hace Gelan (Yenabi'ül Mevedde) kitabında (Amr İbnül Âs) dan naklediyor: Amr, Muaviye'ye diyor ki:

— Bir zaman idi ki Resulallah mescid bina ediyordu. Ammar-ı Ya-ser'e buyurdu:

— Ya Ammar, sen cihad için haris bir merdsin, sen behişt (cennet) ehlisin. Seni bağı leşker öldürecektir.

Bu hadisi duymadın mı, ya Muaviye?

Muaviye dedi:

— Evet işittim.

Amr dedi:

— Öyle ise, niçin Ammar'ı öldürdün?

— Onu ben değil, harbe getiren öldürdü sayılır.

Ammar'ın katili olan Muaviye'nin cevabı esassızdır. Zira Hazret-i Peygamber; Hazret-i Hamze'yi beraber Uhud cengine götürmüştü. Hazret-i Hamze'yi, Peygamber öldürmedi ya!...

Şerafet ya zati veya ârazi olur.

Muaviye'nin arazi şerafetine gelince, kendi babası Ebu Süfyan'dan gelen şerafet.

İbni Hecer naklediyor :

Muaviye'nin anası, Ebu Süfyan'ın karısı Hind; Resulallahın huzur-i mübarekinde:

— Ebu Süfyan, Bahil (cimri) bir adamdır. O razı olmuyor ki, ben ve oğlum Muaviye, onun malîyesinden irtizak edelim.

Malûmdur ki, İslâm'da ve Arab'da buhl sıfatı en fena sıfatlardan biridir ve aşağılıktır. Öyle ise Muaviye, baba tarafından bahlîzade idi. Ana tarafından gelen şerafete gelince...

İbni Hecer diyor ki:

Huzuri Mukaddesi resalet penahiye dahil olup, Peygamberin amcasının ciğerini çiğnediği için af dilemeye ve Müslüman olmaya girdiği zaman, tövbe ve iman için korkuyordu. Hazret-i Resul, onu huzuruna kabul etti ve bir daha zina ve sirket (hırsızlık) de bulunmaması şartıyla affetti. Peygamberin bu şartıyla Muaviye'nin ana tarafından bir şerafeti olmadığı görülüyor.

Gelelim kâtiplik meselesine: Peygamberin kâtipliğini yapan şahıslar bir rivayete göre kırk iki ve yine başka bir rivayete göre de yirmi altı nefer idiler. Bunların içinde çeşitli kâtipler vardı.

Muaviye, Mekke'nin fethinden sonra, Müslüman olmuş ve Zekât kâtipliği yapmıştı. Kâtiplik ona bir şerafet veremez. İlk kâtip Abdullah ibn Sa'ad Amiri Kureşi idi. Mekke'yi Mükerrerme'de mürted oldu. Küfr ve zındıka kelimeleri ondan sadir oldu. Resullallah'a eziyet etti. Hazret-i Resul bu kâtinin katlini emir verdi. O da firar ederek Osman'a sığındı.

Zira onun (Rizai kardeşi) idi. Siyeri Halebi, bunları tamamen yazıyor. Muaviye kabili tathir değildi. Bazıları onu temizlemeye çalışmışlar.

Muaviye'den sadir olan fiil ve amelleri İbni Hecer ve rüfekası vâhi ictihada ve hayal perdesine örterek kabahatlerini ört bas etmeye çalışmışlarsa da Muaviye'nin yaptıkları meydanda sırtıp duruyor.

Kâtiplik unvanı değil, sahabe unvanı bile insanı kurtaramaz ve onunla bile mucibi şerafet olamaz. Ancak iman, teslim ve imanda devam lâzımdır.

Bu vaziyet ve hususiyetle Muaviye, nasıl tathir edilir.

Ey dünya Müslümanları, Muaviye'den sadir olan cinayetler, kötü ameller ve fiiller ictihada atfedilecek ise; Allaha ve Resulüne hiyanetkâr olan ve cinayetlere sebebiyet veren Yezid-i kâfiri ne yapacaksınız?

Hâlâ Muaviye'nin kötü amellerini ve cinayetlerini amdi iştibahata (kasden bilerek), hayali ictihada mı atfedeceksiniz?

Bu nasıl te'vildir ki, bin bir çeşit desise katil ve garet, cünha ve cinayet hud'e ve tezvîr ortada dururken, hunhar bir kâfir mülhidin kabahatlerine, fece'atlerine ictihad perdesiyle gölgelendirerek velâyet ve emaret mi diyeceksiniz?...

Muaviye, ömrü sona erince, Yezid'e vasiyet etti.

— Ey benim oğlum Yezid! Ben, Arabların boyunlarını senin için hazı' ettim. Senin için hiçbir kimsenin cemedemiyeceğini ben sana topladım ve senin için cem ettim.

Oğlu da babasından kuvvet alarak hiçbir devr ve zamanda dünya tarihinin göstermediği o kadar şenayi'i irtikâb etti. İslâm tarihini leke-dar ve kara yaptı. Onun kesafet ve şerareti ehli dünya için darb-ı mesel oldu. Elbette ki, bu siyasetin vebâli ebediyete kadar Muaviye'nin omuzları üzerinde kalacaktır.

İbni Hecer kitabında diyor ki:

Anlardan (Sahabelerin bazılarında) öyle ameller sadir oldu ki, o makama liyakatleri yoktur. Meselâ Yezid'in, Muaviye'yi istihlâf etmesi. Babanın çocuğuna muhabbeti, Muaviye'nin gözlerini kör etti ve Yezid'in ayıplarını göremedi, halbuki, Yezid'in ayıpları o kadar çoktu ki, güneşi görmekten daha vazih idi...

Şİ'E NE DEMEKTİR?

Şi'e lügavî mânası: Fırka, tâbi, taraf.

Şi'e mezhebi: Hazret-i Ali ve Âl-i Abaya taraftar olarak teşkil olunan mezhep.

Şi'i: Şi'aya mensup demektir.

Şi'e kelimesi Kur'ân-ı Kerimde taraf mânasına olarak kullanılmıştır.

Kases sûresi, 15 inci Ayet :

"Haza min şî'etihi ve haza min adüvvihi festegasehullezi min şî'etihi."

(Biri ona tâbi, ona taraftar Beni İsrail'den, birisi de düşmanı kibtelerden idi.)

Muaviye tarafını iltizam etmeyip Hazret-i Ali'nin tarafını tutanlar ilk şî'elerdi. Hazret-i Ali ile Muaviye arasındaki münazaralara dair bir birini tutmayan yüzlerce rivayetler vardır. Müverrihlerin bir kısmı Emevî, bir kısmı Abbasi halifelerinin tesiri altında kalarak tarih yazmışlardır. Tarih yazarlarının bir kısmı dahi birbirine zıd olan ifadelerle, tarihin hakikatlarını örtbas etmeye ve içinden çıkılmaz bir hale sokmaya çalışmışlardır. Hâdiseleri perdeliyerek karanlık içinde bırakmak istemişler, fakat bitarafane telkik ederek inceleyince, yine de hakikatları arayıp çıkarmak mümkün oluyor. Bu mezhebin müessisi: Peygamberin dostlarından, sahabelerinden, Kureyş tayfası içinden dördüncü olarak, diğer bir rivayete göre 5 inci olarak, İslâmiyetle müşerref olan (Abu-Zer Gaffari) dir. İlk İslâmiyeti kabul eden (Hazret-i Hadice-tül Kübra) ikinci (Hazret-i İmam-ı Ali), üçüncü (Zeyd bin Haris), dördüncü (Ebu-Zer Gaffari) dir.

Bu zatı şî'e mezhebinin müessislerinden sayanlar vardır.

(Ebu-Zer), Hz. Ebu-Bekir'in ölümünden sonra Şam'a hicret etmişti. Muaviye'nin şikâyeti üzerine Hz. Osman tarafından Şam'dan kaldırılmıştır.

(Ebu-Zer) Hicaz, Şam ve Irak ülkelerini baştan başa dolaşarak üçüncü halifenin yanlış olan seyyiatını tahti'e ediyordu. Peygamberin

bu danışmend dostunun bütün İslâm memleketlerinde, hususile Irak ve Mısır'da Teşeyyü' âyininin yayılmasında büyük tesiri olmuştur.

Anırlarca Hazret-i Ali taraftarları ile Emeviler ve Abbasiler arasında cenkler devam etti.

Gün geçtikçe Şi'elik yayıldı.

Gabriyel Engiri (Le Chevalier de L'İslâm) nam eserinde, bugün dünyada Şi'e mevcudunun 150 milyonu mütecaviz olduğunu sayıyor ve şî'elerin yetmiş fırkaya inş'ab ettiğini zikrediyor.

Fakat bu fırkalar bugün hep dağılmış, ancak birkaç kol kalmıştır. 150 milyon şî'e birkaç kola münhasırdır.

Şi'e fırkalarının ekserisi İmam-ı Ali'ye canla, başla bağlı olmakla beraber, diğer mezheplerin ve tarikatlerin hepsi de İmam-ı Ali'yi severler, hattâ hususi birçok meziyetlere sahip olduğunu tasdik ederler, tarikatların çoğu da — bir kol müstesna — hemen hemen hepsi oraya müntehi olur.

Şi'e mezhebi (Hatemün Nebiyyin) Ehl-i Beytinin gittiği yol demektir derler. Şüler, Muhibb-i Ehl-i Beyt-i Resul olurlar.

Hazret-i Ali Kerremallahü Veçhehuyu, Peygamberin vâsisi ve halifesi ve Müslümanların İmam-ı bilirler.

Şi'eler Ali ibni Ebi Talibi Emir-el Müminin bilirler ve bu lâkab-ı Şerif, Allah ve Resulü'nün emriyle yalnız münhasiren Hazret-i Ali'ye mahsustur, derler.

(İnnema Veliyyikümullah) ayetinin nüzulundan sonra Hazret-i Resulun zamanında dahi ona Veliyullah ve Veliyyel Müminin diye hitabederlerdi.

MUKADDEME-İ İBN-İ HALDUN İKİNCİ CİLDİNDE DER Kİ:

Şi'e lâfzı lisan-ı Arabta bir şahsın etrafında toplananlara, yardımcılara, etba'ına, yani tarafgirlerine ve eshabına denir.

Eimme-yi fukaha katında (İmam-ı Ali Kerrem-Allahü Veçhehu) Hazretlerini ve Evlâd-ı Kiramını, sair Hülefaya tafdil ve tercih edenlere tahsis edildi. İmamet ve hilâfet savm ve selât, hac ve zekât gibi erkân-ı İslâmdan bir rûkn-i kavim olmakla Peygamber Aleyhisselâm Hazretleri onun tâyin ve tahsisini terk ve ihmal etmezler.

Şi'e katında imamet ve hilâfete geçebilmek için günah ve kabahatten muarra olmak vâcib olup Ehl-i İslâmın İmamı, segayir ve kebairden masûm olması vacibtir, dediler.

İmam-ı Ali Kerremallahü Veçhehu Hazretlerini, Resulullah Hazretleri kendilerinden sonra İmam ve Halife tâyin buyurdular ve bu babda sadr-i Nübüvvetten sadır olmak üzere nusus ve edille nakl ve rivayet ederler. Tâyin-i İmamet-i Ali hakkında naklettikleri hadisler ve nusus dahi şi'e katında iki kısma munkasam olup: Bir kısmı Celî yani aşikâr ve diğer kısmı da hafidir. Ness-i Celî Ayet-i Kur'âniye ve Ehadis-i Nebeviyeden evvel Delil-i şer'idir. Tâyin-i hilâfet-i Ali de Ness-i Celî olmak üzere birkaç hadis zikredip müddealarını isbata senet ettiler.

Ol hadislerden biri:

"Men küntü Mevlâhü fealiyyün Mevlâhü."

Hadis-i Şerifidir. Cenab-ı Risaletpenah Hazretleri :

(Ben, her kimin Mevlâsı ve Velisi isem, Ali dahi anın Mevlâ ve Velisidir) deyü haber vermekle ahd-i Nübüvvetten sonra kâffe-yi ehl-i İslâmın; Hazret-i Ali, velisi olup imamet ve hilâfeti (Ness-i sarih) ile sabit olur, dediler.

Hazret-i Ömer, bu hadis-i şerifi istima' ettik de:

— Saadet sana ya Ali ki, bütün müminin ve müminatın, müslümin ve müslümatın Mevlâsı oldun deyu methü senaya başlayıp (Ahidname-yi Hilâfet-i Ali-ye) imzakeşi tahkik olmakla tevîl-i hadîste kelâm-ı Ömer ile dahi zaimlerini teyit ettiler.

Yine ta'yin-i İmamet-i Ali de Ness-i Celi olmak üzere temessük ettikleri hadislerden biri de:

(Egzakum Ali) Hadis-i Şerifidir ki, Sultan-i Enbiya Hazretleri, Hazret-i Aliyel Murteza me'aniyi kitap ve sünnete vukuf ile mesail-i hüküm ve kazada cümle eshabın a'lemidir (Bilgiçlerin bilgici) deyu vasıf ve sena edip ulum diniyye ve ahkâm-ı şer'iyyeyi zabt ve ihata cümle eshabı sabk ve takaddümlerini tasrih buyurdular. İmamet ve hilâfetten matlûp ve maksud dahi tenfiz-i ahkâm-ı şer'i mübin ile tanzim-i ümur-i Müslümine maksur olup, Kur'ân-ı Kerimde mezkûr olduğu üzere ülül'emre itaat dahi şer'i mübin üzere (eimme ve hülefanın) hüküm ve kazalarına kâffe-yi Müslüminin teslim ve rizalarından ibaret olmakla (Aliyel Murtezanın) mesaili hüküm ve kazada â'lem ve afdal olması ness-i şar'i ile imamet ve hilâfete de cümle eshabtan ziyade ehliyet ve istihkakını müfid olur.

Yine Ness-i celi olan ehbarın biri de:

"Men yûbayieni alâ ruhihi fehüve vasiyyi ve veliyyi hâzel emr min bâ'di."

Kelâmıdır ki, mişkât-i sadr-i Nübüvvetten şerefriiz-i südür olmak üzere menkûldür.

Yani: Ol kimse ki celb-i hayat-i tayyibe-yi ebediyye ve ihraz-i dest-maye-yi saadet-i sermediye ile sebili rizayı Mevlâda nefis ve ruhunu feda etmek üzere benimle ahd ve misak ede, tahkik ol kimse benim vâsiyi muhtarım olup, benden sonra mâlik-i rikâb-i enâm ve veliy-yül emr-i ehl-i İslâm olur deyu varid olan kelâm-i fahr-ül mürselini (Hazret-i Ali'ye) sarfettiler.

Hazret-i Aliyel Murtezanın imamet ve hilâfetine müteayyin olması hususunda nusus hafiyeden birkaç (Ness) ile istidlâl ettiler:

Biri budur ki, tövbe sûresi nâzil oldukça Sultan-i Enbiya Hazretleri mevsim-i Hacda Mekke-yi Mükerrermede Eshab-ı Kirama tövbe ve ahkâm-ı şerifesini taraflarına tebliğ vekâlet için Hazret-i (Ebu-Bekir)i tâyin buyurmuşlardı. Badehu Ehl-i Beyt-i Nübüvvetten bir kimseyi tebliğ etmek üzere Vahy-i İlâhi nâzil olmakla, Cenab-ı Risaletpenah taraflar-ı hümayunlarından bu sûreyi telâvet ve kıraat ve ahkâm-ı şerifesini tebliğ vekâlet için Hazret-i Ali'yi namzed-i sefaret buyurdularından bu madde-yi mahsusada Hazret-i Ali'nin (Ebu-Bekir)e takdim olunması hilâfet ve imamette dahi tekaddümüne işaretir.

Bir de Hazret-i Peygamber zaman-i saadetlerinde Eshab-ı kiramdan bir ferdi, Murteza Ali Hazretlerine takdim ve tercih etmeyip raka-be-yi taatleri kimsenin taht-i hüküm ve itaatına ithal olunmadı; amma

(Hz. Ebu-Bekir) ve (Ömer ibni Hattable iki gazada eshaptan bazılarını takdim buyurup, bir defa (Üsame bin Zeydi) ve diğer defasında (Amr İbni As) ı Emir-i ceyş nasb ve tâyin buyurdularından; şeyheyn-i mevkeb-i gazada mürafikata emr-i Nebevi sudûr ettiğine binaen taifey-i Şi'e, Hazret-i Ali'nin şeyheyn üzerine emr-i hilâfette tafdil ve takdimine bu hususu dahi sened ittihaz eylediler.

Şi'e mezhebi salikleri birçok fırkalara ayrılmışlardır. Hepsi dağılmış kalanların başlıcaları:

(İmamiyye (İsna Aşeriye): Caferiye) Zeydiyye ve İsmailiyye tesmiye olundu. Bunların cümlesi Ness-i şar'i ile imamet ve hilâfet Hazret-i Ali'ye mahsus ve müteeyyin olmasında ittifak ettiler.

FİLİBELİ HİLMİ'NİN TARİHİ İSLÂM'INDAN

Şehbenderzade merhum Filibeli Ahmet Hilmi 1326 da İstanbul'da Hikmet matbaasında basılan (Tarihi İslâm) nam eserin ikinci cildinde der ki:

Muaviye, İmam-ı Hasani zehirletti ve minberlerde İmam-ı Ali'ye seb ve şetm ile lâ'net okuttu ve nihayet yerine oğlu Yezidi nasbederek dünyadan gitti.

Muaviye, oğluna muntazam bir hükümet ve azim bir saltanat hazırlamıştı.

Muaviye, kendisiyle fadl ve kemalâtta kabil-i mukayese olmayan bir rakibi, sırf (ahlâk-ı muhasini) ayak altına alarak ve insanların ihtiras ve menfaatına müracaatla namus ve vicdanları satın almak sayesinde karşısındakini mağlûp etmeye kalkışmıştır. Hâdisatı, kavaidi ahlâkiye ile tartanlara göre ise Muaviye, en mekruh ve en meş'um simalardan biridir.

Emevi devresi pek az müstesnasiyle İslâmın hakikatından teb'id, kavaidinin tahrif edildiği bir devredir.

Birkaçından maada Emeviler açıktan açığa mürted ve kâfir, gâh İslâma nisbet edilmeyecek derecede facir idiler. İçlerinde halayıklarını imamete geçirenler, Kur'ân-ı hedef-i tir edenler (yani Kur'ân'a ok atanlar), velhâsıl din ve ahlâkı istihkar ve tezlil edenler görüldü. Emeviler arasında hey'eti resmîyeyi İslâmda hiçbir ahlâki ve dinî temel kalmamış idi.

Eğer (Ehl-i Beyt) ve Ehl-i Beyt şakirtlerinin gayret ve himmet-i fedakâranesi olmaya idi ihtimal ki, Emeviler İslâmı daha şiddetli derecede teşviş ve ifsad ederlerdi. Emevî facialarının en mekruhu ve şeni'i, İmam-ı Hüseyin'in Kerbelâda boğazlanması oldu. Bu vak'a, ahd-i Emevîyede ahlâkın düştüğü seviyeyi ve dinin kuru bir sözden ibaret kaldığını iraeve kâfidir.

Devr-i Emevide hükümet ve heyet-i müdeb bire, dinsiz idi, bu din-

sızlık İslâm ahlâkına pek fena tesirler ika' etmişti. Hükümet-i Emeviye uzun müddet devam etseydi ve bununla beraber bir kuvve-yi gayri müs-lime tarafından mahvedilse idi, hükümetle beraber din dahi duçar-i in-kiraz olurdu.

Mekke ve Medine'nin tahribi, Eshab-ı Resul ve fukahanın katil ve esareti, Ehl-i Beyte reva görülen mezalim ve bahusus vak'ayı dilsuz-i Ker-belâ, Emevilerin cephesine silinmez bir damgay-i lâ'net basmıştı. Bu şiddetler Fırkay-i Şi'eyi mahvedecek yerde müthiş bir intikam sevdası ile tevessüünü mucip olmuştur.

Şi'e, Muaviye'ye karşı Ali'yi, Yezide karşı Hüseyin'i, Emevilere karşı Ahfad-ı Nebeviyi gösteriyordu.

Asıl Ehl-i Sünnet, halkla beraber olduğuna şüphe edilmeyen İmam-ı Ali tarafından olan fırka idi. Emeviler ise ehl-i sünnetin hâmi ve muhafızı olmak gibi kendilerinin olmayan bir vaziyeti ele geçirdiler .

Sünniler İcma'i ümmete müstenid akide-i İslâm sahipleridir.

Bunlar: "Allahü Taâlâ Hazretlerinin vahid ve kadim olduğuna, hayat, ilim, kudret, irade, semi' basar, Kelâm, Tekvin-i zat ile kaim sıfatullah idüğüne, İbadullah'tan ma'dud olan Melâikeyi Kirama, kütüb-i münzileye, Kur'anın kelâmullah olduğuna, cemi' enbiya ve Rüsül-i kiram ile beraber (Muhammed-el Mustafa) Hazretlerinin Nübüvvetine Ba's, Vezni-i a'mal ve suale, Âlemin Muhaddes ve haliki Allahü Taâlâ ve Tekaddes olduğuna inanırlar. Çihariyar-ı güzın Hazeratının Velâyet ve hilâfetlerini tasdik ve kâffeyi Eshab-ı Kiram-ı Nebeviye muhabbet ederler. Allahü Taâlâ ve Tekaddes Hazretleri hakkında arz, cisim, cevher, musavver, mahdud, ma'dud, mütenahi ve mütecezzi diyenleri red, hiçbir mekânda mütemekkin olmadığını, ilminden, kudretinden hiçbir nesne hariç kalmadığını yani Âlem-i imkânda hiz-i husule gelen bilcümle ahval onun halk ve icadı ve kaza ve kaderiyle olup, ilm-i ezeliyi İlâhîde olan şüunat tertib-i mala yezali üzere elbette zuhure geldiğini ve ef'al-i îbad iki nev'i olup: Biri abdin tevassut ve ihtiyarı olmadan mücerred iradeyi İlâhiyye ile ve diğeri abdin vasıtayı ihtiyar ve inzımam iradesi ile Cenab-ı Hakkın halkı ile hâsıl olmakta bulunduğunu ve fi'li illetsiz ve garazsız idüğünü ve amâli hakikat imana dahil ve hakikat-i iman tezayüd ve tenakus etmediğini, tagyir-i saadet ve şekavette olup is'a ve işkada olmadığını, sevab fazlı ilâhi, akab adl-i ilâhi ve ilim akıldan afdal ve ehli kebaire şefaati enbiya hak olduğunu itiraf ve itikad ederler."

Sünnilerin en meşhur imamı (Hasan Basri) sayılabilir. Bu zat İmam-ı Ali'nin eshabından olup ekseri tarikatler onun vasıtası ile İmam-ı Ali'ye müntehi olur.

İşte bu itibarla asıl Ehl-i sünnet, İmam-ı Ali'nin muhip ve şî'esi olup bundan başka Şî'eyi Ali olmak ihtimali yoktur.

Eimmeyi ehli sünnetin kâffesi (fazlı Ali'yi) ikrar etmiş zevat olduklarından maada Ehl-i Beytten istifade etmişlerdir.

İmam-ı Âzam (Ebu Hanife), İmam-ı Cafer Sadık'ın bir tilmizi olup hayatı bahasına fazlı Ehl-i Beyti ikrardan çekinmemiştir.

(İmam-ı Ahmed bini Hanbel) irfan-ı Ehl-i Beyti ikrarı hâmil bir veli idi.

İmam-ı Şafii'nin Arafat hutbeleri derhatır edilirse Ali ve Ehl-i Beytinin kadrini ondan ziyade tebci eden zevatın nadir olduğu itiraf edilir.

İmam-ı Malik ve sair eimme hakkında dahi hep bu yolda mütalâalar vardır.

Şu halde Ehli sünnet ve şîayi esas itibariyle tefrik mümkün olamaz ve bizzarure denilir ki:

Her kim ki, ehli sünnettir, bizzarure Ali'nin şî'esidir. Her kim ki, Ali'ye mensuptur bizzarure ehli sünnettir. Şu halde Sünni ve Şî'e tefriki ne yolda tevessü' etmiş ve nasıl bugünkü haline gelmiştir.

Fazl-i mânevi meselesi ile hilâfet sırasının bir münasebeti yoktur.

Bir kimse ehli sünnete mahsus akaidi esasiyeyi kabul edip de Hazret-i Ali'yi (Ebu-Bekire) tafdil etse ehli sünnetlikten çıkmaz. Hukuk-i Ehl-i Beyte gelince, bu hukuk ki, ümmetin onların tâzim ve ihtiramından ibarettir, tamamı ile ve bir suret-i katiyede mahfuzdur. İmam-ı Ali, Hasan, Hüseyin ve Fâtıma ve Selman'dan ibaret olan Ehl-i Beytin mutahher olduğu ve bina berin mâsumiyeti ayât ile sâbit olmakla bu babda fazla sözü bilüzum görürüz. Zaten bu hukuk, kimse tarafından münkir değildir. Lâkin sahay-ı dinde değil sahay-ı siyasette devran etmiş olan ihtilâf öyle çirkin bir dereceyi bulmuştur ki, binnehaye tevellâ ve teberra şekli ile bir akide halini almıştır. Bu ifrata sebep olan Emevîler idi.

Filvaki' Emevîler devrinde, (Ömer ibni Abdül Aziz) zamanı müstesna olarak, her Cuma hutbelerinde minberlerde İmam-ı Ali ve Âline seb ve şetm ederlerdi, yani söver, sayar lâ'netler okurlardı. Lâkin Emevî demek, Ehli sünnet demek değildir. Vakı'a hilâfet meselesinde ihtilâf vukua geldi, lâkin bu ihtilâf Muaviye'nin tuğyan ve şena'ati ile kabil-i kıyas değildir.

Mühibb-i Ehl-i Beyt mânasına Şî'e, Haricilerden maada bütün Müslümanlar, sünniler muhibb-i Ehl-i Beyt olduklarından bu mânada sünni ve Şî'e ayrı şeyler değildir. Bilhassa Turuk-i Aliyyenin feyz ve İrfanı Ehl-i Beyt'ten gelmiş olmakla onlar hep Aşık-ı Âl-i Resuldürler.

Sünniler dahi hamseyi Âl-i Aba ile on iki İmamı tevkir ederler.

Mezheb-i Caferi, İsna aşeriyeden bir mezheptir ki, İmam-ı Cafer Sadık Hazretlerine nisbet olunmaktadır. Bu mezhebin bazı muamelât ve teferruatta icma'la farkı varsa da usul-i İslâmda ve akaidi asliyede selâmete mugayir fikirleri yoktur. Şi'e'den İmamiye fırkası, İmamet evlâdı Cenab-ı Ali'ye münhasırdır ve haklarında (Ness-i Celi) vardır derler.

R A F İ Z İ

Rafz = Lügavî mânası, terketmek.

Rafizi = Terkeden. (Ahter-i Kebire) göre:

Zeyd ibni Ali'yi bir kısım cemaat terkettiği için bunlara Rafizi demişler. Bugün İmam-ı Ali'yi sevenlere bazı softalar Rafizi derler.

İkinci askerliğimde, Karadeniz sahilinde, Şile civarında, Ağva kasabasına vazife ile gönderildim. İzmit tariki ile yolum (Kandıra)ya düştü. 1942 senesinin bir kış günü idi.

Hava çok soğuktu. Sabahleyin bir çay istedim. Otelci, bana:

— Beyim, burada sabahleyin çay olmaz. dedi. Hayret ettim. Neden diye sordum?

— Çünkü burada sabahları işkembe çorbası içerler.

— Fakat ben şimdiye kadar hiç işkembe çorbası içmedim, dedim.

O da, benim yüzüme hayretle baktı:

— Hiç merak etmeyiniz, dedi. Bizim buranın işkembe çorbaları çok temiz olur, hele bir kere için, memnun kalacaksınız. Ben sizin yanınıza bir çocuk katayım, çünkü işkembeci dükkânları birkaç tanedir, temizliğe riayet (dikkat) edene götürsün.

İşkembeci dükkânına vardık. Tahminen 45 yaşlarında aslen Rumlili bir zat, gelip Kandıra'ya yerleşmiş. Yüzbaşı üniforması ile dükkândan içeri girdiğimi görünce:

— Buyurun diyerek masanın üstünü temiz bir bezle sildi, hemen bir kâse işkembe çorbasını ve bir parça ekmeği önüme koydu.

Çorbadan bir kaşık aldım. sıcakmış, başımı kaldırdım, nazarım oturduğum masanın karşısındaki duvara düştü.

Hazret-i Ali'nin (Amr) ile dövuştüğünün timsâli bir resmi karşımdaki duvara ta'lik edilmişti, merakımı mucip oldu, acaba dükkânı tezyin için gelişi güzel mi duvara asılmıştı, yoksa bu zatın bir bağlantısı mı vardı?

Aramızda şöyle bir muhavere cereyan etti:

— Karşıkı resim neyi temsil ediyor, dedim?

— İmam-ı Ali Efendimizin bir mel'un pehlivanla cengini gösteriyor.

— İmam-ı Ali'yi sever misiniz?

— Tabii, Hazret-i Peygamber Efendimizin amcazadesi, aynı zamanda damadı ve dünya ve ahirette kardeşi olan bir zat sevilmez mi?

— Herkese karşı bu sevginizi izhar eder misiniz?

— Sırası gelince elbette... Benim rızımı Allah veriyor, neden çekineyim. Amma, bana Rafizi diyeceklermiş, varsın ne isterlerse desinler, elin ağzı torba değil ki, büzesin, herkesin ağzını kapamak mümkün olur mu?. Tahkiksiz her yazılan ve söylenen elbetteki doğru olamaz dedi ve kendi kendine bir şeyler okudu.

— Anlıyamadım ne söylediniz? dedim.

Yüksekten tekrarladı:

"Men Alira dust darem, Halk guyed Rafizi"

"Pes Huda vü hem Muhammed, Cebrail hem Rafizist."

— Ne dediniz :

(Ben Ali'yi severim halk bana Rafizi diyor.

Öyleyse Tanrı, Muhammed, Cebrail de Rafizidirler.)

Yüzüne baktım, devam etti:

— Öyle ya, İmam-ı Ali'yi sevmek Rafizilik ise Allah da, Peygamber de, Cebrail de onu seviyorlar, dedi.

..

İmam-ı Muhammed Şafii diyor ki:

"İn Kaner Refzu Hubbu Âli Muhammed

"Fel Yeshedis siklanu inni Rafiziy."

(Ehl-i Beyti) sevmek Rafizilik ise insanlar, cinler, şahit olsun ki, ben de Rafiziyim.)

Yine İmam-ı Şafii buyuruyor:

"Aliyyün Hubbihu Cünne

"Kasim Ünnar vel Cenne

"Vasiyyel Mustafa Hakka

"İmam-ül İns vel Cinne."

Ali'nin muhabbeti kalkandır

Cehennemle Cenneti kısmet eder (böler)

Hakikaten Mustafa'nın vârisidir.

İnsanların ve cinlerin İmamıdır.

Yine İmam-ı Muhammed Şafii diyor ki: (*)

"Ya Ehli Beyti Resulallah Hubbikum
"Farzun Min Allah Fil Kur'an Enzelehu
"Kefakum Men Azimül Kadr İnneküm
"Men lem Yusalli Aleyküm Lâ Selâte Lehu."

Yâni: Ehl-i Beyti sevmek bizim üzerimize Farzdır. Bu büyük zat-
lara hürmet etmeyen Selevat-ı Şerife okumayanların Namazı yoktur.

RAFZ, RAFİZİ (RAFADA)

Rafz, Rafizi (Rafada)

Rafz ve rafizinin mânası izah edilirse, yersiz taassub ve mevrud-
suz inad malûm olur.

İmam-ı Şafii'nin Rafizi için söylediği şiirler okunursa, terdid ve te-
reddüt kalmaz. Mâliki (Füslmühimmede), Hâce Gelân Yenabiülmeved-
de) de birçok ülema ve müverrihler (Beyheki) den zikrediyorlar. Rebi' bin
Süleyman'dan zikrediyorlar:

İmam-ı Şafii'nin nezdinde iken dedim ki, tahir ve pâk olan (Ehl-i
Beyt)in menkibe ve faziletini zikrederken bir kısım dinleyicilerin
İmam-ı Ali hakkındaki Fezaili dinlemeye sabır ve tahammülleri yok-
tur, hemen Rafizilik damgasını yapıştırırlar.

İmam Şafii, bu beyitleri inşad etti:

"Berî'tü ilel mühiymeni min inâsin
"Yerevner rafze hubbül Fâtimiyyeti
"Alâ Âl-i Resuli salâtü Rehbiy
"Ve lâ'netühu lilitkel cahiliyyeti."

(Peygamberin kızı Fatime-i Zehranın muhiplerine Rafizilik nisbet
veren şahıslardan Allaha sığınırım. Âli Resule, Allahın rahmeti olsun ve
böyle cehil ve nadanlara da lânet olsun...)

(İbn-i Hecer) Savaik kitabında (Beyheki)den naklediyor:

Birtakım havaric, İmam-ı Şafii'ye rafizilik nisbet ettiler, İmam Şafii
de, bunun üzerine bu şiiri okudu:

"In kanerrefzü hubbü âl-i Muhammedin
"Felyeshedissiklanü inni Rafiziyyi."

(Eğer Âli Muhammede muhabbet Rafizi'lik ise, ehli âlem bilsinler
ki; ben Rafiziyim...)

(*) Metallinnücum, sahife 215.

"Kul lâ es'elikûm Aleyhi Ecren illel meveddete fil Kurbâ."

Sa'lebi, kendi tefsirinde.

Buhari (Sahihi Buhari)'nin altıncı cüzünün başlangıcın'a.

Ahmed bin Hanbel Müsnedinde.

Bütün Sihah Sitte kitaplarında.

Mâliki Füsulül Mühimmede.

İbni Covzi Tezkiresinde, diyorlar ki:

— Kurbadan murat: (Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin)'dir.

İbni Hecer, Sevaik kitabında diyor ki:

— Hazret-i Resul, Risaleti için hiçbir ücret istemedi, ancak Allahın ebriyle (Meveddete fil Kurbâ) Kurbasına karşı bir muhabbet, samimiyet, meveddet istedi.

Şemseddini Arabi, bu eş'arı naklediyor:

"Reeytü ve Lâi Âl-e Tâhâ feriydaten

"Alâ rağmi ehlil-ba'di yûrisünil-Kurbâ

"Femâ talebel-meb'ûsü ecren alel-hüdâ

"Bitebligihî illelmeveddete filkurbâ..."

(Âl-i Taha (Resûlun Âl-i)'nin velâyetini kabul etmek her mümine farzdır.

(Hazreti Resul, başka hiçbir ücret istemedi (illel meveddete fil Kurbâ) tebliği ile ancak Kurbasına meveddet, yani muhabbet, samimiyet, sevgi, bağlılık istedi.)

Makamı risaletten bize kadar gelen birçok mütevatir hadîsi Şerifler vardır.

Meselâ: "La Yuhibbû Aliyyen illâ Mümin ve lâ yubgizihu illâ mü-nafık."

Bütün bunlar gösteriyor ki, emirden maksad hilâfet ve Niyabet ve velâyet idi. Velâyetin mânası emaret-i Müslimindir. Yalnız muhabbet ve dostluk değildir.

Bu mânanın teyidi şundan anlaşılır:

Ömer ibni Hattab, hutbeden sonra İmam-ı Ali'nin elini alarak:

— Bahhin, bahhin leke ya Ali, Esbehte Mevlâyê ve Mevlâ Külli Müminin Ve Mümine."

(Kutlu olsun ya Ali, sen ben'im ve bütün mümin ve müminelerin Mevlâsı oldun.)

İbni Mağazeli, Ebu Hüreyre'den,
Mâliki, Füsulül Mühimmede,
İbni Covzi Tezkiresinde, Ahmed bin Hanbel'den.
Beyhaki, bu tehniyeti naklediyorlar.

Gazali dahi (Sirrül Âlemin) nam kitabında diyor ki:

Ömer'in bu kelâm ve beyanı İmam-ı Ali Aleyhisselâmın Emaret ve Hilâfetine teslim-i riza ve tâhkim ve imzadır.

Resulallahın emriyle aynı günde (Hisan Bini Sabit) Ali'nin Medh-ü senasına ait bir şiir inşadetti. Sadrül E'imme dahi bu şiiri naklediyor. Hisan bin Sabit, eş'arının sonunu şöyle bitiriyor:

"Tekale lehu kum ya Ali Feinneni
"Rezeytü min Ba'di İmamen ve hadiyen.."

(Kalk; ya Ali, benden sonra sen İmam ve Hâdisin.)

İmam-ı Ali'nin Peygamberden sonra Mevlâ ve onun halifesi olması haberi yayılınca (Haris bini No'man) Peygamberin huzuruna gelecek itiraz etti:

— Ey Allahın Peygamberi, Cenabı Hak bize (Eşhedü En lâilâhe illâllâh ve Eşhedü enne Muhammeden Abduhu ve Resulüh) dememizi hüküm buyurdu... dedin, biz de kabul ettik. Daha sonra namaz, oruç, zekâtı farz etti dedin, onu da kabul ettik. Şimdi de kendi amucanın oğlunu bizim üzerimize üstün tutarak ona fazilet veriyor ve diyorsun ki:

"Men Küntü Mevlâh fe haza Aliyyün Mevlâh."

Bu sözü, kendi cânibinden mi çıkarıyorsun, yoksa Hüdavendi Taâlâ tarafından mı bu haberi getiriyorsun?

Hazret-i Peygamber, şu cevabı verdi:

— Beni doğruluk üzere size Peygamber olarak gönderen Allah tarafından söylüyorum. Kur'ân-ı Kerim buyuruyor:

"Mayentiku anil heva in hüve illâ vahyün Yuha."

(O, kendi heva hevesine göre konuşmaz.)

Mâliki (Füsul Mühimme) de şöyle söylüyor. Ruba bin Hars diyor ki:

— Müsahibi Resulallah olan (Eba Eyyûbi Ensari) de dahil olmak üzere biz bir cemiyet ile Rahbede toplanmıştık. İmam-ı Ali hitab ederek buyurdu ki: Ey Millet-i Arab, Allaha yemin vererek sizden soruyorum, ben ne için sizin Mevlânızım?

Cemiyet içindekilerden birçokları cevap verdiler:

— Sen bizim Mevlâmızsın, çünkü (Gadir Hum)da Hazret-i Resul buyurdu :

"Men Küntü Mevlâh fe Aliyyün Mevlâh."

Bu sebebe mebnidir ki, İbni Covzî, bu hadisi zikreden ve mânalarını verdikten sonra Mevlâ lâfızından maksat tâ'et-ı mahsusadır. Her kimseye ki kendi nefsinden ben daha evlâ isem, Ali de o kimseye nefsinden daha evlâdır.

Hafız Ebül Fereç de, (Merecül Bahreyn) de bu mânayı tasrih buyurmuştur.

(Sahibi Buhari), (Müslim), (Sahibi Siyerüs Sahabe), (Sahibi Camiül Usul), (Gazi Ayaz), (İbni Ebil Hadid), (Gazi Ruz Behan), (Gazali) ve diğer ülemanın hepsi yazıyorlar ki:

Resulallahın hastalığı ziyadelendiği zaman eshabına buyurdu: Bana divit (hokka) kalem getirin. size bir talimat yazdırayım, tâ benden sonra dalâlete düşmiyesiniz.

Hattâ Gazalî diyor ki:

Resulallah buyurdu: "Tâ benden sonra hilâfete müstahak olanı tekrar, tekrar tanıtayım."

Gazalî diyor ki: Peygamberden sonra kimin halife olacağını, bu defa da tekrar kimi halife ve emir yapacağı malûm olduğu için divit, kalem getirilip yazılmasına mâni oldular. Kur'ân, Allahın kitabı bize kâfidir, bu recûlün ateşi var dediler. Kavga, gürültü baş gösterdi. Ömer İbni Hattab: "İnner Recûle le yehcür" dedi.

Gürültü başgösterince, Resulallah onlara çulun diye bağırdı.

Ebu-Bekir, kendinden sonra gelecek halife için (ahidname) yazarken niçin ona, Kur'ân-ı Kerim, Allahın kitabı bize kâfidir, başka bir mektup yazmaya lüzum yoktur, denmedi.

Ness ile sâbittir ki (Men Yutiur Resul fakat ita Allah). Yani Peygambere itaat Allaha itaat demektir.

(Etî Ullahe ve Etiur Resul) emriyle Cenabı Hak, Peygambere itaatı emir buyurmuş ve yine Cenabı Hak: (Mayentiku Anil Heva) buyurmuş. Yani, Peygamber kendi keyfine uyarak söz söylemez. Halbuki Hazret-i Peygamber kalem ve hokka getirin, dalâlete düşmemek için, size yazı yazdırayım dediği zaman makam-ı Risalete karşı gelinmiştir. Şehristani'nin (Müel ve Nehil) nâm eserinde yazdığına göre; İslâmiyette ilk muhalefet, divit ve kalem muhalefeti oldu.

Diğer bütün İslâm müfessirini müttehiden diyorlar ki:

Enfüsenadan murad Ali'den başkası değildir.

Hazret-i Peygamberin:

(Aliyyün Minni ve Ene min Aliyyün) Hadisi Şerifini bütün Müslümanlar işitmişlerdir. Sadr-i İslâmda herkes bunu tasdik etmiştir.

(Sevaik)de İbni Hecer, (Dar Kutni)den naklediyor:

Şûra günü İmam-ı Ali, Şûra ehline ihticac yapıyordu: Allaha yemin veririm, aranızda Peygambere benden daha yakın kimse var mı? Benden başkasına kendi nefsi, kendi ruhu diye hitabettiği bir kimse var mıdır?

Bil ittifak herkes (Lâ) dediler.

Tefsir sahibi Sa'lebi (Dar Kutni)den naklediyor:

Bir gün, Ebu-Bekir ile oturmuştum, Ali, uzaktan göründü. Ebu-Bekir dedi ki:

— Kim Peygambere yakınlık, karabet, fazl, ilim ve büyüklük sahibi olan kimseyi görmek isterse bu uzaktan görünen adama nazar etsin.

(Sadrül Eimme) Muvaffak bin Ahmed Ayşe'den naklediyor:

Resulullah buyuruyor:

Ali, benim nefsimdir ve kendimden başka bir şey değildir.

Şu halde vazıhtır ki, Nefsiyet makamı ve uhuvvet makamı, eshap derecesinden â'z-em ve âlâdır.

İhyanın dördüncü cüzünün beşinci babında: Dağı ve bağı olan Muaviye kavline göre (Eş-Şeyhül Asî zül Kalbül Fâsî) nefsiyet makamına ve uhuvveti risâlete karşı o kadar büyük cinayetlerine ve hiyanetlerine, zulüm ve sitemine, seb ve lâ'nine, şetm, kadh ve zemmine, inad ve muharebesine rağmen, Muaviyeye Rafizi denilmeyip de onu Müctehid tanımak isteyenlere acaba ne demek icabeder?!!

Her kimse ki, Emirel Müminin İmam-ı Ali Kerremallahü Veçhehu-nun hilâfet ve velâyetini, neyabet ve emaretini kabul ediyorsa, her makamda Muaviyeyi bağı ve dağı bilmesi lâzımdır.

(Makam-ı Hilâfet-i Kübra)nın tasdiki ve bütün Mümin ve müminelere Şahi Merdan Mevlâna Ali'nin velâyeti, Muaviyenin cinayetleri ve cinayetkârane hareketleriyle (ictima'ı ziddeyn)dir.

HZ. PEYGAMBER ZAMANINDA Şİ'E VAR MI İDİ?

Tarihleri tetkik edersek görüyoruz ki, gerek dört mezhep ve gerek diğer mezhepler Hazreti Peygamberin irtihalinden yüzelli, iki yüz sene sonra hattâ bir kısmı daha sonra icadolmuştur. Ne Hazreti Resul zamanında, ne Hulefayı Raşidin zamanında ve ne de Emeviler zamanında bu mezheplerin hiç biri yoktu. Fakat İmam Ali'nin Şi'eleri, Hazret-i Resul zamanında mevcut idi.

İstanbul Fetva kapısının tasdik ve tasvibi ile 1317 de, İstanbulda basılmış bulunan (Kenzül İrfan) adındaki hadis kitabında Hazreti Peygambere atfen: Ali ve Şi'eleri, kıyamet gününde faiz ve İhsani Hудayi haiz olacakları meâlinde bir hadisten bahsedildiğine göre; Şi'ilerin tâ o zaman mevcut olduğu anlaşılıyor.

Tarihlerin yazdığına göre: İmam-ı Ali, yârânı ile uzaktan görününce Hazret Resul: "Ali ve Şi'aları geliyor" buyurmuşlardır.

İlk Şi'e ismi Hazret-i Peygamber zamanında Emirel Müminin Ali Kerremallahu Veçhehu peyrevlerine denilirdi.

Üçüncü Karn-i Hicri ülemasından olan Ebu Muhammed bin Musa'nın Irak'ta (Ncef) şehrinde bilâhara basılan (Fürük-i Şi'e) adındaki kitabının 17 nci sahifesinde şöyle yazılıdır:

"Fe evvel Furuk (Eş Şi'e) ve hüm fırkatı Ali İbni Ebi Talip Aleyhisselâm el mesmun Be Şi'et-i Ali Aleyhisselâm fi zamanın Nebi."

Mânası: İslâmda fırkaların evveli Şi'edir. (Ali İbni Ebi Talip) Aleyhisselâmın fırkasıdır ki, Peygamberi İslâm zamanında ve andan Ali'nin Şi'eleri namıyla anılırdı.

Kitabın 18 inci sahifesinde Şi'elerden bahsederken birçok kimseleri sayıyor. (Mikdad binül Esved), (Selman-ı Fârisi), (Ebu Zeri Gaffari) ve (Ammari Yasir)i başta zikrediyor ve şöyle yazıyor:

Onlar, Ümmet-i Muhammed'den ilk insanlardır ki; teşeyyü' sırasında yâdolundular. Şi'enin mânası peyrev olan, arkasında giden, İmam-ı Ali'ye taraftar olanlara bu nam verildi.

Mikdad binül Esved, Bedir cengine iştirak eden ve Hazret-i Resulün huzurunda bütün harblere, bütün gazalara iştirak eden, Eshab-ı Re-

sulullahın, önde gidenlerindendi. Osmanın hilâfetinde Hicretin 30 uncu senesinde 70 yaşında iken Medine-yi Münevvere'nin üç mil mesafesinde (Ceref) denilen mahalde gözlerini dünyaya kapadı. Cenazesi Müslümanların omuzuhda Medine'ye kadar naklolundu. (Bekî') mezarlığına defnedilmiştir.

Selman-ı Farisi, künyesi Ebu Abdullah. Lâkabı Selmanı Muhammedir. Hendek harbinden biraz evvel İslâma dahil olmuş, bu harbde fedakârlığı görülmüş, tavsiyelerinden Müslümanlar istifade etmişlerdir. İrak Futuhatında da hazır bulunmuş, Medayin hükümeti, uhdesine verilmiş, rivayete göre: Hicretin 36 senesinde Medayinde rahmet-i rahmana kavuşmuştur. Mezarı Bağdadın 8 fersah mesafesinde Selman-i Pâk denilen mahaldedir merkadi umumi ziyaretgâhtır.

Ebu Zeri Gaffari, ismi Cündeb, baba adı Cünade idi. Doğru ve çok zahid bir Müslüman idi. Sarahat-ı lehçe ve doğruluk ile şöhret kazanmıştı ve İslâmiyeti kabul edenlerin 5 incisidir. Hicretin 32 nci senesi Evailinde Rebzede vefat etmiş olup, namazı İbni Mes'ud tarafından kılınmıştır.

Ammar-ı Yasir, Eshabı Resulullahın en önde gidenlerinden ve Muhacirlerin şahametlilerindendi. Bütün cenklere iştirak etmişti. Bunun hakkında Hazret-i Peygamber: "Ya Ammar-ii Taktilükel Fi'tül Bağiyeye = Ya Ammar, seni âsi, azgın ve nabekâr bir guruh öldürecektir." buyurmuştu.

Hicretin 87 inci senesinde Rebi' ayında, Siffeyn cenginde, Emirel Müminin İmam-ı Ali'nin rikâbında ve 93 yaşlarında bulunuyorken Muaviye tarafından para verilerek şehidettirilmiştir.

MEZHEPLER NASIL MEYDANA ÇIKTI

Hazret-i Peygamber zamanında bütün mesail-i fıkhiyye ve ahkâm-ı şer'iyye menbaı vahyden ahz olunurdu, dini düsturlar Hazret-i Peygamberden öğrenilirdi. Peygamberin vefatından sonra birçok ahkâm ve İslâmın mukaddes kanunları, kendi vâsisi bulunan Emirel Müminin İmam-ı Ali'den veya yakın sahabelerinden tebliğ olunurdu. Peygamberin vefatından sonra Ahkâm-ı şer'iyye ve ilâhî emirler ve buna bağılı içtima'î, siyasi ve infiradi şu'unat Peygamberin vâsisinden, Ehl-i Beytinden ve sahabelerinden öğrenilirdi.

İkinci asır bidayeti Beni Ümeyye saltanatının sonu idi. Abbasilerle Beni Ümeyyeler arasında cenkler zuhur etti. Emevîler Abbasiler, kanın muharebeler yaptılar. Bu esnada Hazret-i Peygamberin torunlarından 6 ncı İmam (İmam-ı Cafer Sadık) Aleyhisselâm, dinî, ahkâmî neşr ile meşgul idiler. Az zamanda onun rahley-i tedrisine birçok ulema ve müridler toplanmıştı, ondan büyük istifadeler etmekte idiler. Bu suretle Müslümanlar arasında Hanedan-ı Ehl-i Beyte karşı tekrar muhabbet çoğalmaya başlamıştı. İmam-ı Cafer Sadık'ın talebeleri, müridleri günden güne artıyor, binlerce Müslüman âlim onun önünde diz çöküyor ve ilminden tefeyyüz ediyorlardı. İmam-ı Cafer Sadık'ın talebeleri meyanında iki kişi vardı ki, bunlar yükselmek, tefevvuk etmek gayesini güdüyorlardı.

Bunlardan biri (Ebu Hanife No'man Bini Sabit), ikincisi (Malik Bini Enes) idi.

Bu sıralarda artık Emevîler mağlûbolmuş, Abbasiler iş başına geçmiş, artık karşılarında rakip kalmamıştı. Abbasi Halifeleri (İmam-ı Cafer Sadık) Aleyhisselâmın başına İslâm ülemasının toplanışını ve onun müritlerinin günden güne artmasını kendi saltanatları için ve kendilerinin bekası için az çok tehlikeli görmeye başlamışlardı. Bu sebepten İmam-ı Cafer Sadıkı gözden düşürmek için ona rakip birtakım yeni mezhepler çıkmasını, değil müsamaha, hattâ el altından terviç ve tahrik ediyorlardı.

İşte bu zamanda (Ebu Hanife) ve (Mâlik) mezheplerini icad etmişlerdi. Ebu Hanife'nin arkasında gidenlere (Hanefi) mezhep, Mâlik bin Enes'in peşinden gidenlere (Mâlikî), Muhammed bin İdrîse tâbi olanlara (Şafi'î), Ahmed bin Hanbel'in arkasından gidenlere de (Hanbelî) denildi.

İmam-ı Cafer Sadık'tan ayrılmıyan Şi'eler de (Caferî) adıyla anılırlar.

Fakat bütün bu Müslümanların tek kitapları Kur'ân-ı Kerimdir, Hepsî bir dîn, bir kitap, bir kibleye bağlıdırlar, ihtilâf teferruattadır.

Maddî menfaatları haleldar olanlar ihtilâfa siyasi sebepler karıştırmış ve aradaki ayrılıkları daima körüklemişlerdir, ihtilâfı daima tahrik etmişlerdir. Abbâsî halifelerinden sonra da bu böyle devam etmiş hattâ Avrupa imparatorluklarından bazı müstemlekeçiler bu ayrılıkları el altından tahrik etmişlerdir. Avâmı nâsın pek çokları da bu hakikati anlamamışlardır.

(İbni Sabah Mâlikî)'nin (Füsulül Mühimme) kitabında yazıldığına göre; İmam Cafer Sadık Hazretleri, Hicretin 148 inci senesinde 68 yaşlarında ve diğer ülemaya göre, 65 yaşlarında şehid edilmiştir.

Ülemanın bir kısmı diyor ki:

Peygamberin Ehl-i Beytinin gemisine binenlere (Şi'eyi İmamîyeyi İsnâ Aşerîyeyi Adliyye) denir.

Bunlara fırkayı Naciye de denir.

Şi'elerin akidesine göre Allah bütün iyi sıfatları haizdir, kötü sıfatlardan münezzehtir. Allah bilgiçtir, muktedir, adalet sahibidir.

İrade, idrak, şuur sahibidir. Bî Niyazdır, ebedidir.

Nadanlık, tevansızlık, sitemgerlik, zulüm, şer gibi kötü ameller Allahın zat-i mukaddesine hiçbir zaman nisbet verilemez.

Allahı kötü huylardan müberra bilmeyen, Allahı tanımamış olur. Allahın yaptığı her iş hikmet, masalih, dad ve adl yüzündendir.

Kötüyü iyiden, çirkini güzelden ayırdetmek için. Allah insan oğluna akıl namıyla bir cevher vermiştir. İyiyi, kötüyü birbirinden ayırdedemiyorlarsa, iyi ile kötüyü onlara gösterebilir ve doğru yola davet etsin diye Peygamberler göndermiştir.

Bu suretle yollarını kaybetmesinler ve bedbahtlığa düşer olmasınlar.

Şi'eler mezheplerinin usulüne adaleti sokmuşlardır. Yani Allahın âdil olduğuna hiçbir zaman, hiçbir şekilde fenalık ve kötülük yapmıyacağına kanidirler.

Şi'elerce usulî din beş tanedir: Tevhid, Adl, Nübüvvet, İmamet, Mi'ad. Bir de usulü dinin fer'leri vardır.

1 — **Tevhid**: Allahın birliğine ve onun âdil olduğuna inanırlar.

2 — **Adl**: Allahın âdil olduğuna, adaletten ayrılmıyacağına ve insanları hiçbir zaman kötülüğe sevketmiyeceğine inanırlar.

3 — **Nübüvvet**: Evveli Âdem olmak üzere Peygamberlerin cümlesine inanırlar. Hazret-i Muhammed bin Abdullah (Sallallahü Aleyhi ve Alihi) in son Peygamber olduğuna, ondan sonra Peygamber gelmiyeceğine itikad ederler. Onun mucizesi: Her asra, her mekâna uygun olan, İslâm ahkâm ve düsturatını havi bulunan Kur'ândır. İns ve cin bir araya toplansalar vazih ve ravşen olan Kur'ânın aynını yazamazlar.

4 — **İmamet**: Birincisi Hazret-i Ali olmak üzere ve sonuncusu kaybolan (İmam-ı Mehdi Sahibez Zaman) olduğuna ve sırayla sayılacak olursa:

1 — İmam-ı Aliyel Murteza Kerremallahu Veçhehu, 2 — İmam-ı Hasanı Müçteba Aleyhisselâm, 3 — İmam-ı Hüseyin Şah-i Şehidi Kerbelâ Aleyhisselâm, 4 — İmam-ı Zeynel Abidin Aleyhisselâm, 5 — İmam-ı Muhammed Bakır Aleyhisselâm, 6 — İmam-ı Cafer Sadık Aleyhisselâm, 7 — İmam-ı Mûsa Kâzım Aleyhisselâm, 8 — İmam-ı Rıza Aleyhisselâm, 9 — İmam-ı Muhammed Taki Aleyhisselâm, 10 — İmam-ı Aliyyen Naki Aleyhisselâm, 11 — İmam-ı Hasan Asgeri Aleyhisselâm, 12 — İmam-ı Mehdi Gayibez Zaman Aleyhisselâm'dırlar.

Hazret-i Cafer Sadık, İmameti zamanında, İslâmın mukaddes şariatının nigehtarı olup, hakayıkı İslâma beyan edecek olduğu mesail ve ahkâm-ı İslâmiyeyi birer, birer halka bildirdi. Şu sebeptendir ki, Şi'elere Caferi mezhep denilmiştir.

On ikinci İmam bulunan İmam-ı (Mehdi Gayibez Zaman)ın gaybutetinden sonra bu mezhep), Mezheb-i İmamiye-yi İsna Aşeriye) ismini aldı. Şi'lerce bu fırka İslâm dininin yollarında Ehli İsmet ve Eimmeyi etharın peşinde oldukları için bunlara; (fırka-yi Naciye) denildi.

Peygamberden naklolunan hadîse göre:

"Meseli Ehli Beyti Kemeseli sefinetün Nuh men rekebe fiha munca ve men tehellefe Anha heleke."

Mânası: Ehl-i Beytin meseli, Nuh gemisinin meseli gibidir, ona sevar olanlar Necat-ı sahile erişirler ve tahallüf edenler boğularak ölürlər.

5 — **Mi'ad**: Ahiret gününe inanırlar: Bugünde herkesin yaptıkları iyi veya kötü iş ve hareketlerinin mükâfatlarını veya cezalarını görecektiklerine itikadederler.

..

Furu'idin (Dinin fer'leri) şunlardır: (Oruç, namaz, zekât, hums, hac, cihad, emri maruf, nehy-i ezmünker, tevellâ, teberra).

MEZHEPLER

EBU HANİFE: Hicretin 80 inci senesinde Kâbil'de doğdu. 151 inci senesinde Halife Mensur'un zindanında vefat etti. Bugün için Âzime adıyla meşhur olan Bağdad'ın Hizraniye mezarlığına defnedildi.

Ebu Hanife, ilk zamanlarda kürk satıcılığı ile meşguldü. Daha sonralar Hazret-i İmam-ı Cafer Sadık'ın derslerine devam etti, onun rahleyi tedrisinde senelerce çalıştı, ictihad derecesine vardı. İlk olarak tâyni ahkâmı kıyas ve rey ile hüküm yürütmeye başladı.

İmam Cafer Sadık, her ne kadar ona birçok nasihatlerde bulunmuşsa da tesiri olmadı. Ebu Hanife, ictihad pâyesini kıyas ve rey üzerine dayadı, âcip ve garip fetvalar vermeye başladı, Halife Mansur'un zindanında dayak altında öldü.

MÂLİK BİN ENES: Mâlikî'lerin pişvası Enes'in oğlu Mâlik, Hicretin 95 inci senesinde doğmuş olup, 179 uncu senesinde, 84 yaşında Medine'de vefat etti. (Bekî') kabristanına defnoldu. İmam-ı Cafer Sadık'ın talebelerindendi. (Ebu Hanife) kadar üstadına muannid değildi. Kitap ve sünnete muhalif fetvaları vardır.

MUHAMMED BİN İDRİS ŞAFE'İ: Şâfîlerin pişvası, Ebu Hanifenin öldüğü gün Hicretin 151 inci senesinde doğmuştur, Hicretin 204 senesinde, 53 yaşlarında varken Mısır'da vefat etmiştir. (Kerafe) de medfundur.

Mâlik ve Ebu Hanife'nin talebelerinden bulunan Muhammed bin Hasan Şeybani'nin şakirdi idi. Edip ve şair bir merd idi. Ehl-i Beyte muhabbeti fazla idi. Peygamberin Ehl-i Beytine ait methiyeler, kasideler inşad etti.

Âl-i Muhammede dostluk, Rafazalık ise İns ve cin şahid olsun ki, ben Rafiziyim, mânasına gelen bu şür İmam-ı Şafi'nindir.

"İn kâne refzü hubbu Ali Muhammedin

"Fel yeşhedis sıkılanü inni Rafiziy."

AHMED BİN HANBEL: Hanbelî'lerin pişvası, Ahmed bin Hanbel bin Bilâl-i Şeybani, Horasan halkından olup, Hicretin 164 üncü senesinde tevellüt etmiş ve 241 inci senesinde vefat etmiştir.

Haruner Reşid, İmam-ı Musa bin Cafer'in kendi eceliyle öldüğüne dair zamanın kuzat ve âlimlerinin şahadet etmelerini istedi. Ahmed bin Hanbel, kemâl-i şehamet ile istinkâf ederek hakikat hilâfı şahadette bulunmadı. Fakat bunun da acıp ve garip fetvaları olduğunu yazanlar var.

Dört mezhebin resmîyetinin menşe'i şöyle oldu:

Ebu Hanife'den sonra rey sahipleri ve kıyas erbabı çoğaldı. Abbâsîler zamanında ahkâm-ı ilâhiye hava ve hevese tabî' oldu. Gît gide mezhep ve tarikat sayıları 70 i geçti, arttı. Dördüncü Karnin sonlarında birbirlerini tutmayan muhtelif fetvalar çıkmaya başladı. Müslümanlar bir mevzu karşısında çeşitli fetvalarla karşılaştılar. Nihayet Abbâsî halifelerinden olan (El Kadiri Billâh)a şikâyet ettiler, dostu, düşmanı güldürmemek için bu ihtilâfların önünü almasını rica ettiler. Bu dört mezhebin peyrevleri, dörder bin miskal altın (El Kadiri Billâh)a verdiler. İşte o zamandan sonra, Ehli Sünnet, âlim ve bilgiçlerinin yüzüne ictihad kapısını kapadılar. Diğer mezhepler bu suretle yavaş, yavaş kayboldu.

Ancak o tarîkte Şi'elerin Caferî mezhep sâliklerinin pişvası (Seyyid Mürteza E'lemül Hüda) idi. El Kadir Billâh'ın mezhepleri resmîyete geçirdiğini duyunca o da el Kadiri Billâha müracaat etti.

El Kadir-i Billâh artık piyasayı yükseltmişti. İki yüz bin eşrefi altın istedi o da bu kadar parası olmadığını ve böyle büyük bir meblâğı da toplayamayacağını bildirdi. Vaziyet bu şekilde devam ederken seneler geçti. Tâ (Deyaleme) zamanı geldi ve (Âl-i Buveyh) saltanatı zuhur edince, Cafer-i mezhep de bazı ülkelerde resmîyet aldı. Hususiyle (Muiz-züd-Dövle) ve (Adüdüd-Devle) zamanında Şi'e mezhebi, birçok mahallerde ve İranda da resmîyet keshetti.

MÜBAHİLE AYETİNDE ENFÜSENADAN MAKSAT KİMDİR?

Tarih unutulabilir mi, rivayetler unutulur veya az çok değişebilir, fakat İslâm'da hiçbir zaman unutulmayan bir kitab-ı Mübin vardır ki, o da Kur'ân'dır.

Kur'ân-ı Kerim'in Mübahile ayetinde (Enfüsena)dan maksat Hazret-i Ali Kerremallahu Veçhehu olduğu, ülema müttehittirler. Şu halde İmam-ı Ali'nin İslâm Peygamberine yakınlığı ve İslâma takarrübü her şeyden ve herkesten evvel olduğu anlaşılıyor.

İbni Mağazeli (Menakip) kitabında:

Muvaffak bin Ahmed (Fezail) kitabında.

Ebu Na'im (Hilyetül Evliya) da.

Sahihi Müslim ve Sa'lebi hep buyuruyorlar ki: Enfüsenedan maksat İmam-ı Ali'dir.

Zühreşeri, Nişapuri, her biri ayrı ayrı kendi tefsirlerinde bunu naklediyorlar ve diyorlar ki:

"La Yezalü Yümkinü Lirrafiziyyeti En Yüstedellu bi afzeliyyeti Aliyyin Raziya'llahu Anhü Alel Enbiyai bel ülül'azmi liennen Nebiyyü afzele ve ekmele minel Enbiyai Vekad sammahüllahu Ta'âlâ Nefsen Nebiyyi Vala Ma'niy Lihazihit Tesmiyetü illel müşabihete vel Mümasiletet tanimete fe izen yekunü hüve ezelü ve ekmelü Minel Enbiya'i."

(Yani: Her vakit Revafiz için: Enfüsena ayeti ile Ali'nin Enbiyadan afdal olduğunu istidlâl etmeleri mümkündür. Belki de (Ülül'âzm) olduğunu çıkarmak mümkün oluyor. Zira Resulü Azem Enbiyanın ekmelidir. (Hüdavendi Müte'al) Kur'na-ı Kerim de İmam-ı Ali'yi nefsi Resul olduğuna göre, Nefsi Resul olmak: Sıfat ve ahlâk noktasından Peygambere müşabihet ve mümasileti tamme oluşudur. Şu halde İmam-ı Ali sair Enbiyadan efdal ve ekmeldir). diye yazıyorlar.

İslâmın iki büyük müfessiri niçin ıstıbah etmişlerdir?

Enfüsena ayeti Rafiziler için afdaliyet Ali'nin olduğunu gösteriyor demek ne demektedir?

Diğer Müslüman fırkaları bu hakkı tanımıyorlar mı? İmam-ı Ali, bütün Müslümanların halifesi değil midir? Kur'ân-ı Kerim, bütün Müslümanların kitabı değil mi?

İMAM-I ALİ NEFS-İ RESULALLAH MIYDI?

Tifliste Gayret matbaasında 1908 de basılan, (Kitab-ül Beyan Fi Tefsirül Kur'ân)ın birinci cildinin 110 uncu sahifesinde şöyle yazar:

Ali İmran sûresi (Üçüncü sûre), 61 inci Ayet, (Necran Hristiyanları ile mütekabilen lâ'netleşmek).

Mübahele Ayeti :

"Fekul Taalev Ned'ü Ebnaena ve Ebnaeküm ve Nisaena ve Nisaeküm ve Enfüsena ve Enfüsekiüm Sümme Nebtehil Fenec'el Lâ'netallahi Alel Kâzihin."

Mânası : (Seninle bu hususta mücadele eden herkese de ki; Biz de çocuklarımızı siz de çocuklarınızı, biz de kadınlarımızı siz de kadınlarınızı, biz de nefislerimizi siz de nefislerinizi çağıralım sonra bir birimize nifrin edelim. Allahın lâ'neti yalan konuşanlara olsun.)

Hazret-i Peygamber; İsanın, Allah olmayıp, Peygamber ve insan olduğu hususunda ısrar etti. Onlar kabul etmeyip, İsanın Allah ve Allahın oğlu olduğuna ısrar ettiler. Onlar kabul etmeyince, onları mübahele-ye, yani yalancıyı Allahın lâ'netine havale ederek, lâ'netleşmeye çağırdı.

Kitabül Beyanın 110 uncu sahifesinde yazdığına göre:

Tefsir-i (Tibyan) ve (Celâlin) ve Tefsir-i (Kazî) ve Tefsir-i Kebir-i (Fahri Razi)de yazıldığına göre; bu Ayeyi Şerife Peygamberden sonra İmam-ı Ali-yel Mürtezanın herkesten Eşref olmasına delâlet ediyor.

Fahri Razi diyor ki:

Hazret-i Peygamber buyurdu ki, (Allahın hükmü odur; Eğer benim dinimi kabul etmezseniz, sizinle mübahele edelim.)

Onlar dediler ki:

— Ya Ebel Kasım, bugün gidelim fikredelim, sonra gelip sana cevap verelim.

Oradan ayrıldıktan sonra, onların büyüğü olan ve tedbir sahibi bulunan (Âkib) ile maslahat ettiler.

Âkib dedi ki:

— Muhammed, Allah'ın Hak Peygamberidir. Eğer mübahele eder-

seniz, hepınız helâk olursunuz. Eğer kendi dininizde kalmak istiyorsanız veda ederek kendi memleketinize dönün.

Hazret-i Resul, mülâkat günü evinden çıktı, arkasında kara bir abası vardı. Aba, kara tüyden yapılmıştı. Hüseyini kucağına almıştı. Hasan'ın elinden tutup yürüyordu. Peygamberin arkasında Fatıma ve onun arkasında da Ali İbni Ebi Talip geliyorlardı. Mülâkat mahalline yetişince, Peygamber :

— Ben dua edeyim, siz de âmin deyin, diye buyurdu

Necran kabîlesinin büyükleri Hazret-i Peygambere hitaben dedi ki:

— Ya Ebel Kasım, biz seninle mübahele etmemeye karar verdik.

Hazret buyurdu :

— Mübaheleyi kabul etmiyorsanız İslâma dahil olun. Müslümanlara ne nevi muamele ediliyorsa, sizinle de aynı şekilde hareket olunacaktır.

Onlar buna razı olmayınca, Hazret-i Peygamber buyurdu:

— Öyleyse muharebeye hazır olun.

— Bizim sizinle harb etmeye takatimiz yoktur. Müsaliha etmeye hazırız. Sen, bizimle harb etmiyesin ve bizi de dinimizden ihrac etmiyesin. Biz de buna mukabil binini sefer ayında ve binini de Recep ayında olmak üzere her sene ikibin libas verelim ve ayrıca demirden otuz zırh verelim.

Hazret-i Peygamber, Müslümanların fakirlerini nazara alarak onlarla müsaliha etti.

Hazret-i Peygamber, o abayı arkasına örttüğü vakit de, evvel Hasanla Hüseyin, sonra da Fatıma ile Ali, abanın altına girdiler.

Hazret-i Peygamber, bu ayeyi okudu:

33 üncü Ehzap sûresi ve 33 üncü Ayet :

“İnnema Yuridullahu li Yüzhibe Ankümürricse Ehlelbeyti ve Yutahhiriküm Tathira.”

(Ey Ehli Beyt, Allah sizden fenalıkları kaldırmak ve sizi ricsden âri ve pâk yapmak istedi.)

Bu mübahele ayeti, Hasan ve Hüseyinin Hazret-i Peygamberin çocukları olduğuna delildir, çünkü Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

“Söyle çocuklarınızı getirin, biz de çocuklarımızı getirelim.”

Hazret-i Peygamber de Hasan ile Hüseyini mübahele için götürüyor. Hasan ve Hüseyinin Peygamberin evlâtları olduğu bu âye ile sabit oluyor.

En'am Sûresi, 84 üncü Ayet:

“Ve Min Züriyyetihi Davude ve Süleymane ve Eyyübe ve Yusufe ve Musa ve Harune ve kezalike Necziyül Muhsinin. Ve Zekeriya ve Yahya ve İsa ve İlyase Kullün Minnası Salihin.”

İsa, İbrahime ana cihetine nisbet verilmiştir, ata cihetine değil. Bu ayet ile sabit oluyor ki kuzın oğlu da oğul adlanır.

Ve Enfüsena ve Enfüseküm ayeti, delâlet ediyor ki, Ali'nin nefsi Muhammedin nefsidir. Bu nefs o nefsin misâlidir. O iki nefis bir biriyle müsavidir. Amma nübüvvette müsavi olamaz çünkü Hazret-i Muhammed, Hatemül Enbiyadır ve kendisi Ali'den efdâldır. Başka maddelerde İmam-ı Ali, herkesten efdâldır. Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm bütün Enbiyadan afdâl olduğuna göre, lâzım geliyor ki, Ali dahi cemi Enbiyadan afdâl ola. Bütün Ehli İslâm yanında makbul olan bir hadis vardır. Bu hadis, bu istidlâli kuvvetlendiriyor.

Hazret-i Peygamber buyurdu:

— "Her kimki istiye Hazret-i Âdemi göre ilimde, Nuhu göre ta'atda, İbrahimi göre Allaha Halil olmakta, Musayı göre heybette ve İsayı göre beğenilmişlikte, pes o adam Ali İbni Ebi Talibe baksın."

Şu halde bu hadis; sair Peygamberlerde tek tek mevcut olan bu güzel sıfatların İmam-ı Alide cem olduğuna delâlet ediyor.

Ayetde, biz de kadınlarımızı, siz de kadınlarınızı getirin buyuruluyor. Hazret-i Peygamber, zevcelerinden veya yakın akrabalarından hiç bir kadını götürmüyor. Ancak günahlardan âri ve pâk olan E'izzeti Ehli olan Fatime-tüz Zehrâyı götürüyor.

Ayette, biz de nefislerimizi, siz de nefislerinizi getirin diye buyuruluyor. Hazret-i Resul Kur'ân-ı Kerimde nefisleriniz buyurulunca kendisi ile İmam-ı Ali'yi götürüyor. (Ben dua edeyim siz Âmin deyin) diye buyuruyor. Ancak pâk ve günah işlememiş, ricsden âri olanların âmin demeleri kabul olunabiliyor.

Ülemanın bir kısmı, istidlâl ediyorlar ki, Hazret-i Ali afdâldır, sair Eshaptan. Şu sebepten dolayı Ali, Peygamberin nefsi menzilesindedir. Peygamberin nefsi menzilesinde olan bir şahıs, sair Sahabeden efdâldır.

Fahreddini Razi'nin istidlâli burada tamam oluyor.

İMAM-I ALİYYEL MÜRTEZA, MELEKLER İLE KONUŞTU MU?

Melekler ancak Peygamberlere görünür ve onlar ile konuşurlar. Fakat tarihlerin, siyerlerin, Hadislerin yazdıklarına göre; Evliyalar Şahı Emirel Müminin İmam-ı Aliyyel Murteza Aleyhisselâm'a Melekler birçok defalar yardım etmişler ve hattâ onunla konuşmuşlardır.

Hazret-i Peygamberden sonra Müslümanlar arasında Melâike-yi Kiramdan yardım gören onlarla konuşan tek şahıs İmam-ı Ali Kerremallahu Vechehudur.

1273 senesinde Tophaneyi Âmire istihkâm alayları litoğrafya hanesinde tabedilen Altı Parmak tarihinin 361 inci sahifesini okuyunuz:

Hazret-i Peygamberi evinde yatağında uyurken müşriklerin kendini öldüreceğine dair vahy gelince, İmam-ı Ali'yi çağırdı ve dedi ki:

— Ya Ali, ben Medine'ye bu gece gitmek mecburiyetindeyim. Bende olan emanetleri, sana teslim edeyim, sen sahiplerine veresin. Benim yeşil örtüme sarılıp, benim yatağında yat. İnşallah sana bir zarar erişmez. Andan sonra emanetleri sahiplerine ver, ertesi günler Fatime-tüz Zehrâyı alarak bana getir.

İmam-ı Ali, genç yaşında olmasına rağmen katiyyen bir korku hatırına getirmeden:

— Bin canım olsa, senin yoluna feda olsun. Diyerek Peygamber Efendimizin yeşil örtüsüne sarılıp, onun yatağına girdi ve yattı. Canını Allah yolunda feda eyledi.

Yine aynı tarih ve diğer tarihlerin yazdığına göre: Hakta'âlâ, Meleklerden Cebrail ve Mikâil Aleyhisselât vesselâma hitab ederek buyurdu ki:

“Ben, sizin mabeynimize uhuvvet verdim, kardeşlik verdim, ömürlerinizi uzun eyledim. İçinizde hanginizdir ki ömrünü öbür kardeşine hibe eder?”

— Yarabbi, biz hiç birimiz hayatımızı âhere veremeyiz.

Hak Taâlâ buyurdu :

“Niçin Ali gibi olmadınız ki Habibim ile uhuvveti (kardeşlik) vâkı oldu. Nefsini Habibim yoluna feda eyledi. Şimdi ikiniz de varın, ikiniz de Ali'yi, a'da (düşman) şerrinden hıfzeyleyin.”

Hak Taâlânın emriyle Cebrail Aleyhisselâm gelip, İmam-ı Ali'nin başı ucunda ve Mikâil Aleyhisselâm, ayak ucunda durdular ve onu hıfzettiller.

Cenab-ı Hak İmam-ı Ali hakkında, bu Ayeti Kerimeyi inzal buyurdu :

Bakare Sûresi, 203 üncü Ayet :

"Ve Minen Nasi Men Yeşri Nefsehu İptigâe Merzatillâhi Vallahü Raufün Bül'ibad."

(İnsanlardan öylesi vardır ki, Allahın rızasını ele getirmek için, kendi nefsini satan (feda eden) bendelerine Allah mihribandır.)

(Fahreddini Razi) Tefsir-i Kebirinde, (Sa'lebi) kendi tefsirinde, (Gazali) İhyaül Ulumda, (Ebu Na'im Hafız) kendi Müsnedinde yazdıklarına göre bu ayet Ali İbni Ebi Talibin şanında (o gece ki Hazret-i Peygamberin feraşında yatmış, Hazret-i Resul (Gar)a gitmişti) o gece nâzil oldu.

Bir zamanki Hazret-i Ali, Peygamberin yatağında yattı Cebrail başı üstünde, Mikâil ayağı ucunda durup, Cebrail buyurdu :

— Bahhın, Bahhın kimdir senin mislin ey Ebu Talib oğlu, Allahü Taâlâ seninie Meleklerine fahreder.

203 üncü Aye, Peygamber Aleyhisselâma İmam-ı Ali hakkında nazil oldu.

..

Uhud Muharebesinde hemen hemen bütün Müslümanlar panik yaratarıp harbten firar ederken ve Eshabın büyük bir kısmı soluğu Medine'de almış, hattâ Hazret-i Peygamberi bırakıp kaçtıkları için birçokları (Mürted) olmuşlardı. Hemen hemen tek başına çarpışan adam İmam-ı Ali idi. Elbiseleri lime lime olmuş ve on altı yerinden yaralanmış, pek çok kan kaybetmesine rağmen kaçmadan çarpışırken ayağı birkaç defa tökezlenmişti (kaymıştı). Bu tökezlemenin birinde sendeleyip, düşecek gibi oldu. Hemen Cebrail Aleyhisselâm kolundan tutup düşmesine mâni oldu.

Uhut Muharebesinde Cebrail Aleyhisselâm şöyle buyurdu :

"Arslan gibi döğüşen ancak Ali'dir."

Peygamber Efendimiz şöyle cevap verdi :

"İnnehu Minni ve Ene Minhü."

(Yani: Ol bendendir, ben de ondanım.)

Cebrail Aleyhisselâm buyurdu :

"Ve Ene Min Küma."

(Yani: Ben de sizlerdenim.)

(Delâili Nübüvveti Muhammedi, Sahife 432 ye bakınız.)

"Bu esnada bir ses duyuldu :

"Cebrail Aleyhisselâm bağırdı:

"Lâ Feta illâ Ali Lâ Seyfe illâ Zülfikar..."

Müslümanlar münhezim ve firar edince, Hazret-i Resulün yanında ancak İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhehu kalmıştı.

(— Ya Ali, ne oldu sen de diğerleri gibi kaçmadın?)

(Ravzatül Ahbab, birinci tab'ı, cilt 1, sahife 176 ya bakınız.)

İmam-ı Ali'nin gözleri sulandı:

— Ey Tanrının elçisi, seni nasıl bırakır da gidebilirim?

Ehli Siyer rivayet ederler ki: Hazret-i Ali diyordu ki:

— Dört kere ayağım kaydı. Sanki yere düşerken, güzel yüzlü bir kimse beni kolumdan tutarak yere kapanmama mâni oluyordu. Bu kuvvetli kimse bana hep; korkma hücum et, hamle et diyordu.

Cenkten sonra, İmam-ı Ali vak'ayı Hazret-i Peygambere anlattı ve Hazret-i Resul buyurdu:

(— Allahü Taâlânın emriyle sana yardım eden kimdi biliyor musun? O Cebrail Aleyhisselâmdı.)

(Altı Parmak Tarihi, sahife 423 e bakınız.)

..

1309 senesinde Hacı Hüseyin Efendi matbaasında tab'olunan Hadis-i Erbe'in (Kırk Hadis) nam kitabın 18 inci sahifesinde:

Bir gün Hazret-i Ali Kerremallahu Veçhehu evine vardığında Fatime-tüz Zehra'ya buyurdu ki:

— Ya Binti Resul Allah zevcin için yiyecek bir şeyin var mı? Zira ziyadesiyle acıkmış bulunuyorum.

Hazret-i Fatime cevaben :

— Ya Ebel Hasan! Yiyecek hazır bir şey yoktur, fakat altı dirhem vardır. Bu dirhemleri al, hem kendiniz için yiyecek bir şey, hem de Hasan ve Hüseyin için mümkünse biraz meyve al.

Hazret-i Ali, paraları alarak, pazara gitti. Yolda giderken gördü ki bir kimse, bir Müslümanın yakasından yapışarak bağırıp çağırmakta ve:

— Seni asla bırakmam artık sabrım kalmadı. Ya benim hakkımı verirsin, ya gelirsin seninle Şer'i Şerife gider mahkeme oluruz.

Borçlu ise durmayıp yalvarıyor :

— Yalvarırım!... Lütfet bana, mühlet ver, Emin ol ki, ilk fırsatta bütün borcumu tesviye edeceğim, söz veririm, yemin ederim.

Alacaklı:

— Hayır bekliyorum, ya şimdi vereceksin, yahut sana yapacağımı ben bilirim... diye yakasından çekip sürüklüyordu:

İmam-ı Ali, bunların muhasimelerini görünce, yanlarına yaklaşarak :

— Dâvanız kaç dirhem üzerinedir? diye sordu.

— Alacağım altı dirhemdir.

Hazret-i Ali, kendi kendine düşündü: Bu müslümanı bu çektiği elem-
den halâs edeyim, dedi ve altı dirhemini tamamını vererek, o müslümanı
istiraptan ve rezaletten kurtardı. Andan sonra Hazret-i Ali düşünceye
vardı ve eli boş saadethanesine avdet etti. Kapıyı çalınca yiyecek geldi
zannıyla çocuklar koşuştular, eli boş geldiğini görünce, ağlamaya başla-
dılar.

İmam-ı Ali, Hazret-i Fatimeye dedi ki:

— Ya Hayrûn Nisâ!... O altı dirhemle bir müslümanı hapisten kur-
tardım.

Fatima-tüz Zehra :

— Bir müslümanı elemden halâs etmekle çok iyi etmişsin ya İmam,
Hak Celle ve Alâ Hazretleri bize kâfidir.

Hazret-i Ali, çocukların müteessir olduklarını görünce, tekrar dışarı
çıktı. Mescide doğru yürürken, yolda bir Arâbiye rasgeldi. Yularından
tutmuş olduğu bir deve ile geliyordu.

Hazret-i Ali'yi görünce, dedi ki:

— Selâmün Aleyküm.

— Ve Aleyküm Selâm...

— Bu deveyi satıyorum alır mısın?

— Hazır akçam yoktur, diye cevap verdi.

Â'râbi, ısrar etti:

— Eline ne zaman para geçerse o zaman ödersin...

— Kaça vereceksin?

— Yüz akçaya veririm.

Hazret-i Ali, peşin para ile olmadığını görünce ve devenin de ucuz ol-
duğunu anlayınca:

— Pekâlâ kabul ediyorum, dedi

Â'râbi, deveyi Hazret-i Ali'ye teslim etti.

Hazret-i Ali, devenin yularını eline aldı, çekerek evine doğru gider-
ken, diğer bir (Â'râbi'ye rasladı, Â'râbi, İmam-ı Aliye:

— Ya Ali, bu deveyi satıyor musun.

— Evet satarım ne verirsin?

— Üç yüz akçeye bana verirsen kabul ederim.

— Pekâlâ verdim gitti.

Hazret-i Ali; deveyi Â'râbi'ye teslim ederek, üç yüz akçeyi bittamam
teslim aldı ve memnun bir halde pazara giderek yiyecek alarak; saadet-

hanelerine varıp kapıyı çalarak içeri girdi. Şehzadeler sevindiler ve getirilenleri yemeğe başladılar.

Hazret-i Fatıma, sual etti:

— Ya Ali, bu akça nereden eline geçti?

— İmam-ı Ali cereyan eden ahvali hikâye etti.

Yemeği yiyip, Allaha hamdü sena ve şükürler ettiler.

İmam-ı Ali :

— Ya Hayrün-Nisa!... ben, Meclisi Resulullah'a gidiyorum. Diyerek, devlethaneden dışarı çıktı. Biraz yürüyünce, Fahrü Âlem karşıdan görüldü. Yaklaşınca tebessüm ederek:

(— Ya Ali, deveyi kimden satın aldın ve kime sattın?)

İmam-ı Ali cevabında :

— Allahü Taâlâ ve Resulü daha iyi bilir, dedi.

(— Ya Ali, sana deveyi satan Hazret-i Cibrail Aleyhisselâm ve satın alan da İsrail Aleyhisselâm idi. O deve cennet develerindendi. Sen bir Müslümanı ıstıraptan, sıkıntıdan kurtardın müzaykasını defettin. Hak Taâlâ Hazretleri, Dünyada senin bir iyiliğine, elli hasene verdi. Ahirette vereceğini de Hak Celle Âlâ Hazretlerinden gayri kimse bilmez.

ANKARA, DIYANET İŞLERİ REİSLİĞİ YAYINLARI: SAYI: 42

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm dini hocası tarafından İmanda birlik, Vatanda dirlik, adındaki eserden bazı parçalar:

Beşinci sahifesinde şöyle yazar :

Ehli Sünnet ile Şi'a arasındaki başlıca nokta-i nazar farkı: Kelâm-ı Nebvî ile bunlara dayanan İslâmî aka'id ve dini ahkâm üzerinde olmayıp bazı fer'i hususata münhasırdır. Bunların başında (Hazret-i Ali Kerremallahü Veçhehu) efendimizin tafdili, yani (dört dostun) (Çihar-ı Yâr-i güzîn)'in ilk üçünden üstün tutulması gelir.

İmanın ve İslâmın şartları mevzuunda, bu şartların dayandığı esaslarda hiçbir ayrılık ve aykırılık yoktur...

Kimse dini inancından ve felsefi kanaatından dolayı muaheze edilemez. Edilemez amma, umuma mal olmamış şahsi inanç ve kanaatlar da ulu orta yayılamaz.

Sahife onda: Bilmesi ve bilmiyorsa öğrenmesi lâzımdır ki (Ehl-i Beyt) yani (Hanedan-ı Resul) Müslümanım diyen herkesçe muhteremdir.

Evet :

"Li hamsetün utfi bihâ harrül vebâ il hâtîme

"El Mustafâ vel Murtazâ vebnâ hüma vel Fâtîme."

"Benim beş şeyim var. Gönlümü kırıp geçici vebayı andıran hararetini onlarla söndürürüm. O beş de: Mustafa'dır, Murtaza'dır, Fatime'dir, Murtaza ile Fatime'nin iki oğullarıdır..."

Denilmiştir.

Selman da sıbriyyet bağı olmaksızın Ehl-i Beytten sayılmıştır.

Hazret-i Fatime, tekrim ve tebcile lâyıktır. Resulullah Efendimizin kerimesi bulunduğundan.

Hazret-i Ali, Mükerrrem ve muhteremdir. Fahr-i Kâinat Efendimizin amcası oğlu ve damadı, Hazret-i Fatime'nin de zevci olduğundan...

Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin olanca sevgiye ve olanca saygıya şayandırlar.

Hazret-i Muhammed'in torunları, Hazret-i Fatime ile Hazret-i Ali'nin çocukları olduklarından...

On dördüncü sahifede :

Alevilerin dinsiz tanınması, kestiklerinin yenmemesi, cenaze namazlarının kılınmaması, katillerinin vacip sayılması iddiaları töhmetten başka bir şey değildir.

Bundan dolayıdır ki, Diyanet İşleri Reisliği, bütün müftülöklere gönderdiği 24952 sayılı ve 10 - X - 953 tarihli tamimde :

(Ehl-i Sünnete muhalif mezhepler sâliklerinin tekfir olunamıyacakları İslâm fukahasıncı kabul edilmiş olduğuna göre, yalnız Hazret-i Ali'nin tafdiline ka'il olan vatandaşlarımızın kestiklerinin yenmiyeceği şeklinde düşüncelere sahibolmak ve bilhassa bunu neşir suretiyle beyan ve ilân etmek İslâm ülemasının bu husustaki görüş ve beyanlarına tamamiyle aykırı, yersiz ve icapsız bir harekettir. Lüzumsuz yere vatandaşlar arasında sû-i tefehhüme ve tefrika ihdasına meydan verebilecek olan ve dinimizle bir gûna alâkası bulunmayan bu gibi hurafeler mevzuunda çok hassas ve dikkatli bulunulması hususuna ehemmiyetle işaret) etmiştir.

Din mevzuunda Türkiye'de kanunen en selâhiyetli makam olan Diyanet İşleri Reisliğinin hükmü budur. Kalanı, mesnetsiz dedikodudur.

Alevilik, Hazret-i Ali'ye mensubiyet demekse, muteber eserlerin de şahadeti veçhile Esedullah (Allahın Arslanı) ünvanına bihakkın lâıyk ve sahibolan Cenab-ı Ali, o büyük veli, o zat-ı âli; namazı sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazları olarak beş vakitte eda buyurmuştur.

Yirmi birinci sahifede :

Ehl-i Beyte hürmet mevzuunda bütün Müslümanlar müttefiktir; aralarında ihtilâf yoktur, aksini iddia etmek fitnedir.

Müslümanların Ehl-i Beyt (Âli-i Muhammed) hakkında hürmet ve tâzim öyledir ki, bütün namazların son ka'delerinde tahıyyatı mütaakıp tekrarlamaya riayet ettikleri :

"Allahümme sallı alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kema salleyte alâ İbrahime ve alâ âli İbrahime inneke hamidün mecîd."

"Allahümme barik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kema barekte alâ İbrahime ve alâ âli İbrahime inneke hamidün mecîd."

Dualarında Ehl-i Beyte Allahtan senâ ve bereket niyaz ederler, diğertaraftan namaz haricinde iradedilen selâvatta da sena-yi Resul niyazını daima sena'i Âl dileği takibeder.

İmam-ı Şafîî Hazretleri: "Eğer Hazret-i Muhammedin Âl'ini sevmek Rafizilikse ins ve cin taifesi şahid olsun ki, ben Rafiziyim" demek suretiyle mücerred Âl-i Resulü sevmenin Rafizilik olmadığını işaret buyurmuştur. Bizce Rafizilik ancak Âl-i Resulun, dolayısıyla, Hazret-i Resulün yolundan ayrılmaktır.

Muaviye'nin oğlu Yezid'in malûm hareketlerinde dinen müdafaa edilecek hiçbir nokta yoktur. Hesap gününde Seyyi'atının hesabını elbet de verecektir.

Gerçek müslümanlar ise Âl-i Resul safındadırlar.

Halil Öztoprak: Esma-yi Hüsna'da Allahın adları arasında geçen Veli ve Ali'nin Allahın velisi ve müslümanların veli-yi nimeti olan Hazret-i Ali'ye delâlet ettiğini söylüyor.

Hazret-i Ali de olsa hiçbir veli hâşa, Allah olamaz ve Hazret-i Ali'de olan ulûhiyyet sıfatının da, her hangi bir veliye hulûlü kabul edilemez.

Filhakika Cenab-ı Ali'nin fezaili hakkında birçok hadisler vardır:

"Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar" mısra'nı muhtevi müseddes Terci'i, Hazret-i Ali şanında ve fezâili beyanındadır. Onu biz de vecdle ve zevkle okuruz ve okumuşuzdur.

Halil Öztoprak: Hazret-i Ali'nin veliliği, adaleti hakkında birtakım izahlara girişiyor, bunlarda kimin şüphesi var?

"Mazhar-i Nur-i Hidayettir Ali

"Hamil-i Sırr-ı velâyettir Ali

"Şan-ı âlisinden burhan-i Lâ feta.

"Şüphesiz kutb-i fütüvvettir Ali."

Kemal Edip Kürkcüoğlu

İSLAM TARİHİ MEVLANA ŞİBLİ NE DİYOR?

Hazret-i Peygamber vefatından evvel, bir vasiyetname yazdırmak için kalem, mürekkep, kâğıt yerini tutacak bir şey istemişti. Ömer İbni Hattab buna mâni' olmuştu. Tarihte buna (Kırtas) hâdisesi derler. Ömer İbni Hattab, Hazret-i Resule hâşâ: (Bu recul hezeyan ediyor), dediğini tarihler yazıyor.

İslâm tarihi, Şibli sahife 73 :

Resulü Ekrem, irtihalinden mukaddem, vuku bulan en mühim hâdise, (kırtas hâdisesi)dir. Rivayete göre; Resulü Ekrem, irtihalinden üç gün evvel kırtas, kalem ve mürekkep getirilmesini istiyerek, Müslümanları her dalâletten vikaye edecek bir şey yazacağını söylemiş, Ömer ibn-i Hattab, Resulü Ekrem'in bu kararına mâni olmuş.

Sahife 74 :

Resul-ü Ekrem firaşı ihtizarında bile ümmetini dalâletten vikaye etmek istiyerek, ona bir (Hidayetname) bırakmak istediği ve haiz olduğu resalet menbaı itibariyle bu vazifeyi sehv ve hatadan salim bir surette ifa edeceği muhakkak olduğu halde Ömer'in biperva bir hattı hareket takip etmesi ve Kur'ân-ın kâfi olduğunu ve hattâ bir rivayete göre bizzat O'nun, (Peygamberin) huşsuz olduğunu söylemesi, şayani istigrap bir şeydir.

Peygamberin kırtas ve divit istemesi, (Buhari) ve (Müslim)'in kat'î rivayetine göre Perşembe günü vuku bulmuştur. Resulü Ekrem Pazar-tesi günü irtihal ettiğinden, bu hâdiseyi mütaakip, dört gün yaşamış bulunuyor.

Resulü Ekrem'in hastalığı esnasında, (ihtilâl-ı havas)a duçar olduğuna dair hiçbir haber verilmemekte, ancak (Kırtas hâdisesi) münasebetiyle böyle bir şeyden bahs olunmaktadır.

(Allâmeyi Kartabî) hâdiseyi izaha çalışarak verdiği açıklama ile: Hazrunun hiçbir vakit Peygamberin hezeyan ettiğine kail olmadıklarını, bilâkis Resulü Ekrem'in emrine itaat etmek istediklerini, hezeyan kelimesinin münhasıran istigrap ve taaccübü ifade için söylenildiğini ilâve et-

miſtir. Fakat (Buharî) ve (Müſlim) rivayetlerini bu gibi tevilâta mahal bırakmıyacak sarîh kelimelerle kayıt etmektedirler. Bu garîp rivayet karſısında bir münekkidin söyleyeceği söz: Rivayet ſahih iſe, Ömer'in çok küſtahane ve çok ſerkeſhane bir hattı hareket takip etmiſ olduğu, Buharî ve Müſlim'e göre Hazret-i Peygambere hezeyan, Hz. Ömer'e de küſtahlık iſnad etmiſlerdir.

TARİHİ İSLAM, YEDİNCİ CİLT, SAHİFE 85, MEVLANA ŞİBLİ

Ömer'in hiddeti mizacı maruftur. Ömer, Beni Haſîmî arz-ı bey'ete icbar etmek iſtemiſſe de Haſîmîler, Ali'den baſka bir kimsenin riyasetini kabul etmiyeceklerini söylemiſlerdir.

Ömer, bir gün Fâtîme'nin evine kadar giderek:

— Ey peygamber kerimesi, biz, ſeni severiz, fakat ſenin evinde toplanmakta devam ederlerse, ſenin evini yakacađım... demiſti.

İmam-ı Malik diyor ki: — Ali, Zübeyr ve onlarla birlikte bulunanlar Resulullahın kızı Fatime'nin evinde kalmıſlardır...

Ali, Zübeyr'le beraber geride kalmıſ. Zübeyr kılıcını çekmiſ: "Ali'ye bi'at edilmeyince, kılıcımı kınına sokmıyacağım" demiſti.

∴

Taberiye'ye göre: Uhud cenginde (Enes bin Nezer) Ömer bin Hat-tab'a rast geldiğini, harbin en tehlikeli anlarında harbetmeyip onların konuſtuklarını görmüſ, ne yaptıklarını sorunca, Resulü Ekrem'in ſehit düſtüđünü ve bu haberin her tarafa ſayı' olduğunu söyledi. Bunun üzerine Enes, Ömer'e: "Resulü Ekrem, ſehit olduktan sonra siz ne diye duruyorsunuz, siz yaſıyacak mısınız, siz de onun gibi ſehit olunuz." demiſ ve kendisi küffarın üzerine atılarak, harbetmiſ, hattâ yetmiſ yerinden yara alarak ſehit düſmüſtür. Kitabül Haraç, ſahife 25, (İbni Hiſſam).

∴

Ömerin kaçtığını söyleyen, Müverrih Bilazeri'dir. (Ensabül Eſraf) da "Uhut günü firar edenlerden biri de Ömer'dir" diyor.

Ömer; devri riyaset ve emaretinde bazı zevata tahsisat bağlamağa baſladıđı zaman, bir zat-a bağlamak iſtediđi tahsisata itiraz edilerek, kendi oğlu Abdullah'ın daha fazla tahsisata müſtehak olduğu söylenilmiſ. Hazret-i Ömer de cevaben tahsisat bağlamak iſtediđi adamın Uhud gününde Abdullah'ın babasından, (yani kendisinden) fazla cesaret gösterdiğini söylemiſti.

(Sahife 59, İslâm tarihi, yedinci cilt.)

HALİFELERİN TAYİNİ ALLAH TARAFINDAN OLABİLİR Mİ?

Tarihleri tetkik edince; Hazret-i Resulün irtihalinden sonra, birinci halife olarak Ebu Bekir bin Ebi Kuhafe seçilmiş, onun vefatında ikinci halife olarak Ömer İbnil Hattab ve onun katlinde de üçüncü halife olarak Osman bin Afvan hilâfete geçmişlerdir.

Osman bin Affanın katlinden sonra da hilâfet makamına İmam-ı Aliyyel Mürteza getirilmiştir.

Tarih sırasıyla bunun böyle olduğu kat'idir.

İmam-ı Gazali, ilk zamanlarda demişti ki, efdâliyet; sırasıyledir. Ebu Bekir, Ömerden; Ömer, Osmandan; Osman da Ali'den daha afdâldırlar.

Fakat, ülemanın ekserisi bu iddiamın aleyhindedirler. Hattâ Gazali dahi sonradan fikirlerini değiştirmiştir.

Biz, bu mevzuu kitabımızın ikinci ve üçüncü cildinde mufassal olarak bahsedeceğiz.

Ülemanın yazdıklarına göre: Cenab-ı Hak, cisim ve cismaniyetten münezzehtir. Fakat emirlerini halka bildirmek için yeryüzünde efradı beşerden birini, hükümet-i ilâhi ve velâyet-i mutlakası için kendisine (canîşin Halife ve İmam) olarak bırakmıştır.

Kur'ân-ı Kerim buyuruyor. Bakare sûresi, 28 inci Ayet:

"Ve iz kale rebbüke lilmelâiketi inni câilün fil arzı halifeten."

(Senin rabbın meleklere buyuruyor, ben yeryüzüne bir halife karar verdim.)

Yine Kur'ân-ı Kerim'de Sâd sûresi 38 inci sûre, 26 ncı Ayet :

"Ya Davud İnnâ ce'alnake halifeten fil ard..."

(Ey Davut biz seni kendimize yeryüzünde halife karar verdik, yeryüzünde halk arasında hakkaniyetle hükmeyle hava vü hevesine peyrev olma. Hava vü hevesine tabi olursan seni Allah, yolunda gümrah eder.)

Ve yine Bakâre sûresi, 11 inci Ayet :

"Kale inni câilüke linnasi imamen..."

Cenabı Hak, İbrahim Peygambere buyuruyor :

(Ben, seni yer yüzünde (İmam ve Pîşva) karar veriyorum.)

Bu Ayetler tasrih ediyor ki, İmam ve Halife nasbı, Allahın emriyle oluyor ve İmamet, zalim olan şahıslara erişmez.

Vücut-i hükümet ve velâyet zaruridir. Cenab-ı Hak hükümeti ilâhiyeyi kime bırakırsa o idare eder. Hudayi muta'al, zimamı hükümeti kendi peygamberine bırakıyor, fakat Peygamber de beşerdir, o da ölümden kurtulamaz. Onun ölümünde Allah bu mansaba lâayık olanı bildiriyor. Bu mansap ilk merhalede Peygambere, ikinci merhalede imama, üçüncü merhalede (şeraiti mahsuseyi haiz ülemaya) ata buyurmuştur. Peygamberin vücudu ile hiçbir imam veya ülema Peygamberin icazesi olmadan hakkı hükümete sahip olamazlar.

Şu halde, vücudi hükümet ve velâyet zaruridir. Hülâsa bu işte bu zimamı kime bırakırsa o, hükümet etmelidir. Peygamber de beşerdir onun ölümünde kendi heva ve hevesine tabi olmayan ve hatadan masun olan bir kimse Allahın hükümet rîştesini eline alması lâzım gelir. İşte buna Peygamberin yerinde oturan İmam veya Allahın Hücçeti tâbir ederler. İmam-ı Ali ve onun on bir nefer evlâdı bulunan imamlar, Allahın birer hüccetidirler. İşte elinde (rîşte-yi hükümet-i ilâhi) olan İmam, evamiri ilâhiyeye mûti, nefsanî şehvetlere muhalif, ahkâm-ı şer'iyeye musallat, ahadisi nebeviyeyi hâmil, Kur'ân talimlerini bilir, dinî şu'unları hafız, sıfat-ı hamideyi havi, hayvanî rezailden hali, her asırda muk-taziyyatı zaman ve mekâne muhit olacak zattır. Allah tarafından vahy edilen Kur'ân-ı Kerim'de buyuruluyor ki:

Peygamber her ne emrederse itaat ediniz, her neden nehy ederse kaçınınız.

59 uncu Haşr sûresi, 7 nci Ayet :

“Vema âtikumur Resulü fahuzuhü ve ma nehaykum anhö fentahu.”

(Peygamberin sizin için getirdiklerini kabul ediniz ve nehy ettiklerinden kaçınınız, Allahtan korkunuz. Cenab-ı Hak şüphesiz şedidül ikabtır.)

HAZRET-İ PEYGAMBERİN İRTİHALİNDEN SONRA YERİNE BİR İMAM NASBOLDU MU?

Allahın daim ve ebedi olan muciz kitabı dururken (hifzı din) için bir imam nasbetmek lâzım değildir şeklinde bir itiraz vaki oluyor. Eğer Hudavendi Taalâ tarafından bir imam nasbolmadıysa (nakz-i gazez) lâzım gelmez, diye iddia ediliyor.

Bu muğalâtanın (mâkul sebebsiz ve delilsiz müdafaa)nın esasî şudur:

Hazret-i Hatemül Enbiya (Sallallah aleyhi ve alih) nın vefatında (Hasbina kitabullah) Allahın kitabı bize kâfidir kelimesi konmuş oldu. Bu kelime Peygamberin kalbi mübarekini rencide edecek bir cesaret idi. Müslümanların gönülllerini dünyanın sonuna kadar mecruh ve hunin etti.

(Hasbina kitabullah) şuna nazirdir ki; bir kimse desin:

Tip kitabını bir hastanın başı ucuna koymakla, bu kitap kâfidir, artık o hastanın tabip tarafından mualiceye ihtiyacı kalmaz.

Bununla beraber geçen asırlarda âlim görünenlerden bazıları, dalbudaklarını bu söze bağladılar, âlemi gümrak ederek yanlış yola sap-tırdılar.

Bu muğaleteye, (mâkul sebebsiz ve delilsiz müdafaa)ya muhtasar, şafi bir cevap vermeyi lâzım bildik.

Sûre-yi Ali İmranın yedinci Ayeti :

“Hüvellezi enzele aleykel kitabe minhü ayâtün muhkemâtün hüne ümümül kitâbi ve üherü müteşabihatün feemmellezine fi kulûbihim zeyğun feyettebi'üne ma teşabehe minhü ibtiğâ'e el fitneti vebtiğâ'e te'vilihi ve ma ya'lemü te'vilehü illâllahü verrasihüne fil ilmi yekulüne âmennâ bihi kullün min indi rabbînâ ve mâ yezzekkerü illâ ülül elbâb.”

Mânayî şerifi :

(Allahü Taâlâ sana Kur'ân-ı inzal etti. Ol Kur'ân-ın bazısı nişan-i kavi ve alâmet-i mübin ve mufasssaldır. O ayetler Kur'ân'ın asıl ve esasıdır ve bazı uhra mücmelâttır ki, zahirde müteşabih ve ma'aniyi dakikayı şâmil olmakla te'emmül ve i'anete muhtaçtır.

Amma, kalplerinde kelâm-i ilâhîde şek ve şüpheleri olan kimseler ayetleri te'vil ve fitne talebiyle kendi za'mince Kur'ân'dan Ayatı müteşabihata tabi olurlar.

Ayatı müteşabihatın tevilini Allahtan gayri kimse bilmez ve ilimde sebat ve metaneti olanlar, bir ilimle inandık ki, muhkemat ve müteşabihatın küllisi Rabbimizin tarafındandır derler. Bunları ancak ukul-i tamme sahipleri tefekkür ve tezakkür eder.) Eimme Aleyhimüsselâm: Biz rasıklarız (yani bir ilmin künhüne, hakikatine, bätini üime, ilmi ledünne, ilmi ilâhi, ilmi kayp, esrare vukuf ilmi)ne vâkıfız. Hazret-i Peygamber rasıkların efdâlidir. Nâzil olan Ayetlerin zâhir ve bätin mânalarını ancak bunlar bilirler.

Hadis'te varid olmuştur: Kelâm 3 kısımdır. Âlim ve cahil bir kısmını bilirler; Bir kısmını da, zihni sâf ve hissi lâtif ve aklı sahih olan âlimler ancak bilebilirler; 3 üncü bir kısmını da kimse bilmez, meğer Allahü Taâlâ ve onun Peygamberi ve ilimde muhkem olan Evliyalar bilebilirler ve anlarlar.

Kur'ân-ı mecid müstemildir:

"Muhkemiat ve müteşabihat, nasih ve mensuh, âmî ve has, (umumi ve hususi) mücmel ve mübeyyen, mutlak ve mukayyed, mukaddem ve mu'ehher, munkati' ma'tuf ve munkati-i gayri matuf, hususi irade ile lâfz-ı âmî, umumî irade ile lâfz-ı has, vahid mânasına gelen cemî' lâfz-ı, cem' mânasında olan müfred lâfz-ı, bir harf yerine bir harf, müstakbel mânasına mazî, nesh-i nisf-ı âye ve ıbka-yi nisf-ı diğer. Lâfzan muhtelif olduğu mânaca muttahid olan ayetler, muhtelif mânaya gelen müttefikatül lâfz ayetler, azimetten sonra terhis-i lâzimül'alâz, terhisi bil-ihhtiyar ve müttehidüt te'vil vettenzil ayetler, zındıkları, mühlitleri, dehriye, seneviyye, kaderiyeleri, müchire mütefevvizeleri red, putlara tapanları red, yahudi ve nesâra ile ihticac, Hak Taâlânın sıfatlarını mutazammın ayetler, ehvab-ı me'aniy-i iman, İslâm şeri'atları, feraziye ahkâm, Enbiya ve ümem haberleri, kaza ve kader ilmi. Bunlardan maada birçok umur-i kesireden bahseder."

Kur'ân-ı Kerim muhkematı, müteşabihattan temyize mutesatdidir, nasih ve mensuhu beyan eder.

Muhkematu tanımadan evvel Kur'ân'dan istidlâl mümkün değildir. Bütün bu umurun teferruatı, Peygamber-i Ekremden umum halka erişmesi mümkün olmamıştır. Bütün ahkâm-ı dini, halka tebliğ için nübüvvet müddeti kâfi değildi.

Tarihler ve mu'teber hadis kitapları sabit ediyorlar ki, Hazret-i Peygamberin rihletinden sonra ümeranın büyükleri ve sahabenin (pirimerd) lerî merce'iyet peyda ettiler. Halbuki (sarikin elini kesme) ahkâmında miras-ı ceddede ve (hüm-i kelâle)de, mihver-i nisada, ayey-i (muğâlât), hattâ Kur'ân-ı mecidin kolay, basit olan lâfızlarının mânasını bile bilemediler. Bu surette tebliği kâmil bilmübaşire oldu diye iddia etmek hilâfi akıldır. Kur'ân-ı Kerim kâfidir, Allah ve onun Resulü tarafından bir imam nasbetmek ihtiyacı yoktur demek; akıl hilâfidır.

Resul-ü Azam'ın rihletinden sonra geçen kısa bir müddet zarfında Kur'ân-ı mecidin ve ayat-ı Kur'âniyenin okunmasında ihtilâfatı azime o derece şiddetli oldu ki ihtilâfa düşenler bir birinin kıra'atını tekfire yeltendiler, hattâ neticede Kur'ân-ı Kerimin suhuf ve saha'ifini yaktılar.

Kur'ân-ı; Zeyd ibni Sabit'in kitabından, (Sâ'id bin Ebil As) Emevînin imlâsından ve (Malik bin Ebi Âmir), (Kesir bin Eflâh) ve Enes bin Malik'in yardımıyla cem ettiler.

(Eddürrül Mensur)un yazdığına göre; üçüncü Halife Osman bini Afvan'ın nazarına arzettiler. Osman dedi:

(Fekale Ehsentüm ve cemeltüm era filhi şey'en nün lehnin müstakimetül arab bielsinetiha).

Suphanallah (Kur'an-ı Mecid) acaba ne'uzübillâh lâhine mi nâzil olmuştu?

Acaba elleriyle taşları ve ağaçları yontarak bu'set zamanına kadar yonttuklarına Allah diye tapınan bu kabil kimselere mi Allah ve onun Resulü, Kur'an-ın ta'dil ve takvimini bıraktı.

(Zeyd İbni Sabit), Üçüncü halife Osman Bin Afvan'ın dostu idi. İmamı Ali'ye muhalifti. Kur'an-ı Kerim'deki Ehli Beyt menkıbelerini Kur'an-dan çıkarmak istedi. İmamı Ali Kerremallahü Veçhehu, sahabenin â'lemi olmasına rağmen topladığı Kur'an-ı kabul etmediler. Osman, bütün diğer Mushafları, hattâ (Abdullah Bin Mes'ud)un yazdığı Kur'an-ı Kerimi cebr ile alarak yaktı. Ve bazı müverrihlerin yazdığına göre; kazanda kaynatıp sonra yaktı. İbni Mesud'un dayak yemesinin başlıca sebebi buydu. Bugün ortada bulunan Kur'an (Mushaf-ı Osman) adıyla yapılmıştır. Bu haber Hazret-i Ayşe'ye yetişince dedi ki:

— Uktüllu ehrukel mesahif. Mânası: Mushafları yakarı öldürünüz.

Şu halde vazih oluyor ki, Resulü Huda, ahkâmı ilâhiyeyi ve ulumu nebeviyeyi ve esrarı Kur'âniyeyi kendi vâsi ve canişinine (yerine bıraktığı kimseye) Allahın emriyle ısmarladı.

Emri ilâhiye imtisalen: "Yâ Eyyuher Resul belliğ mâ ünzile ileyke min Rebbike ve in leni tef'el fema belleğte risaletehu, vallâhü ya'simüke minen Nas."

Bu umumi tebliğden sonra buyurdu:

"El yevme ekmeltü leküm dinekümi ve etmenetü aleyküm nimeti."

(Ma'ide Sûresi)

İmamı Ali'nin şânında nâzil olan bu ayetler, imamın nasb. tâyin ve mu'arrifligini ikmal ve isbattır.

(İstilâhta, İmamet; din ve dünyanın umur ve şu'ununda riyaset mânasınadır.)

Hilâfet âmdir. Dünyaya riyaset mânasınadır.

İSBAT-I İMAMET

Müslümanlar arasında imamet hakkında üç kaviil vardır.

1 — Kur'an-ı Kerim ve teşri'i Nebevi kâfidir, asla imam nasbetmeye ihtiyaç yoktur.

2 — İmam tâyinine ihtiyaç vardır, lâkin imam tâyini Allah veya Resulüne değil, Müslümanlara aittir.

3 — İmanı tâyinine şiddetle ihtiyaç vardır, imamın nasbı Huda Canibinden olacak, Allahın Peygamberi de onu, imametine nasb buyurmuş olacak.

Cenabı Hak ve Peygamber Ekrem tarafından bir imam nasbolunca birinci ve ikinci kavillerin butlanı vâzih olur.

Hazret-i Peygamberin rahletinden sonra Sadr-i İslâm'da imamet ve hilâfet iddiası ancak üç kişi hakkında vâki oldu:

1. Hazret-i Ali ibni Ebi Talip Aleyhisselâm,
2. Ebi Bekir bin Ebi Kuhafe.
3. Abbas bin Abdül Muttalip.

Tarih, siyer ve rivayetlerin tetkikinden anlaşıyor ki, bizzat Ebu Bekir ve tâbileri ve bizzat Abbas ve tâbileri hiçbir zaman iddia etmediler ki, onların hilâfete nasbları Allah canibinden ve Resulü tarafından oldu. Belki tasrih ettiler ki, Ebi Bekir'in hilâfeti intihab-ı Müslimin ile oldu.

Abbas'ın hilâfetteki iddiası da yine Allah tarafından olmayıp, (irs) bahane ederek böyle bir iddiada bulunmuştur.

Halbuki imam-ı Ali Kerremallahü Veçhehunun imamete nasb ve tâ-yini Nasb-ı İlâhi ve tebliği Hazret-i Risalet penah ile olmuştur.

Bizzat İmam-ı Ali kendisi dahi kerraren bunu izhar ve ihticac ve matalibe izhar buyurmuştur.

Hazret-i Ali buyuruyor :

"Eyyüna Ehresü enellezi taleptü hakkı ellezi ce'eleniyyallahu ve Resulühü evlâ bihi em entüm."

Ve yine buyurmuştur :

"Ve İnnema taleptü hakken li ve'entüm telehvilune beyni ve beynehu felemma kere'tuh bil hücceti fil mele'il hazirine heb kiennehu buhtün lâ'yedri Ma yücübüni bihi."

Yine buyurmuştur :

"Efikum Ehedun Kale lehu Resulâllah men küntü Mevlâhü ve hâzâ Mevlâhü Gayri-Fekalu Lâ."

Yine buyurmuştur :

"Üşedikumullahe efikum Men ehi Resulullah beynehu ve beyne nefsehu haysü Ehi Beyne ba'zil Müslümin ve Ba'zı gayri-Kalu lâ."

Yine Hazret-i Ali buyurdu :

"Fekale Efikum Ehedün Kale lehu Resulallah Ente minni bi Menzileti Harune Min Musa İlâ İnnahu lâ Nebiyyi Ba'di Gayri-Kalu Lâ."

Şu hale göre, İmamı Ali Kerremallahu Veçhehu İmamet babında muarızsız müdde'i idi. Yani Allah ve onun Resulü tarafından nasbolmuştu, bunu iddia ediyordu.

Mansab-ı İlâhi olan imamet, onun hakkı olduğu anlaşıyor. Zira, bu sıfatta hiçbir kimse ona muarız olmadı. Başka hiçbir kimse, hiçbir vakit Allah tarafından mansub olduğunu iddia etmedi.

Meğer, ancak Ali ibni Ebi Talip Aleyhisselâm.

Kaziyenin bilyüğü: (Nakz-i gazez) bürhan ile sabit oldu.

Kaziyenin küçüğü akli istikrar yoluyla sabit oldu.

Bu surette Haktaâlâ tarafından mensup İmamın Hazret-i Ali ibni Ebi Talip olduğu tesbit olundu.

Altı yaşından itibaren Hazret-i Hatemül Enbiyanın talim ve terbiyesinde bulunan, Kur'ân-ı Mecidin esrarını ihate eden, nübüvvet ilimlerini, ahkâmı şeriatı, evvelin ve ahirin vak'aları öyle ihate etti ve bir dereceye yetişti ki, Hatemül enbiya olan Peygamberimiz buyurdu:

"Ene Medinetül ilmi ve Aliyyün Babihâ."

(Ben ilim şehriyim, bu şehrin kapısı Ali'dir.)

Allah tarafından imamete mensub oldu ve Resulü Huda onu imam olarak tanıttı.

İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhehunun şanında, Mübahile âyeti, Hel'eta sûresi, Tathir ayeti, Tebliğ ayeti, İkmal ayeti ve diğer birçok ayetler nâzil oldu.

Yine onun hakkında Hadis-i Gadir, Hadis-i Kisa, Hadis-i Menzile, Hadis-i Babul İlm, Hadis-i Uhuvvet, Hadis-i Hasifün Na'l, Hadis-i Ya'su-bet-Din, Hadis-i Seyyüdül Arap ve diğer birçok hadisler varid oldu.

Yine Hadis-i Nebevi :

"Seteferikü ümmeti min ba'di alâ selâse ve sab'ine firkaten firkatün minha naciyetün vel baki finnâr."

(Benim ümmetim benden sonra yetmiş üç fırkaya ayrılacak. Bir fırkası necat bulacak, mütebakisi cehennemliktir.)

Yine Hadis-i Nebevi :

"Meseli ehlibeyti ke meseli sefinetün Nuhin men rekebeha neca ve men tahallefe enha heleke."

(Ehl-i Beytimin meseli Nuhun gemisi gibidir, rakib olanlar Necat bulur, tahallüf edenler helâk olur.)

Bu iki hadisin ikisi de esnad-i sahihe ile hadis kitaplarında mevcuttur.

Bundan malûm oluyor ki, fırka'î naciye Emirel müminin Ali ibni Ebi Talip ve onun evsiyasına bağlı olanlar, muhipleridir.

İmam-ı Ali Kerremallahu Veçhehu'dan mucize derecesinde birçok kerametler sadir olmuştur, meselâ;

Birçok defa gaipten haberler, kerraren isticabet-i du'a, reddi şems, ihya'i nefis, su'ban ile mükâleme ve kudret ber ekvan.

Şeyh Süleyman Belhi Hanefi (Yenabi'ül Mevedde) kitabında Menakibi Ahmed'ten, Sa'id bin Cübeyr'den, ibni Abbas'dan rivayet ediyor:

"Kale Resulallah Sallallahu aleyh ve âlih."

"Ya Ali Ente sahibi havzi ve sahibi liva'-i ve habibi kalbi ve vasiyyi ve varisi ilmi, ente müstevdi'i mevarisül enbiya'i min kabli ve ente eminullah fi arzı ve hüccetullah ala bereyyetihi."

Resulü Huda buyuruyor:

(Ya Ali, sen benim havzımın sahibi, livamın sahibisin, kalbimin sevgilisisin ve vasım, ilmimin varisi, enbiya miraslarının müstevdi'sin, emin-i Huda ve Allahın hüccetisin.)

"Ente rüknül iman ve amudül islâm, ente misbahüd düca ve minarül hüda vel ilmül merfu' bi ehliddünya."

(Sen imanın rüknüsün ve islâmın amudusun, zulmetin ışığı ve yol gösteren nursun. Dünya halkı için yükselmiş alemsin.)

"Ya Ali meniteb'eke neca ve men tahallefe anke heleke."

(Her kim senin arkanda giderse necat bulur ve her kim senden tahalluf ederse helâk olur.)

"Ente tarikul vazih ve sıratül mustakim, ente ka'idül gurriel muhaccelin ve ya'subül müminin, ente mevlâh men ene mevlâh ve ene mevlâh kulli müminin ve mümine."

(Sen vazih bir tarıksın doğru bir sırat yolusun, el, yüz ve ayakları ak ve pâk olanların önde gidenisin, Müminlerin padişahısın, ben kimin mevlâsı isem, sen de onun mevlâsısın, ben her mümin ve müminenin mevlâsıyım.)

"Lâ yuhıbbüke illâ tâhırel vilâde velâ yubgizeke illâ hâbisel vilâde."

(Seni ancak helâlzadeler dost ve haramzadeler düşman tutar.)

"Ve ma erriseni Rebbi ızze ve cel ilessemâ'i ve kellemeñi ilâ kale yâ Muhammed ikre' Aliyyen mini selâm ve errefehu innehu imamül evliyâ'i ve nur-i ehl-i ta'ati ve henien leke hâzihil keramet."

"Aziz ve celil olan Allah beni âsumana götürmedi ve benimle mütellim olmadı, meğer ancak bana buyurdu:

"— Ya Muhammed Aliye benden selâm götür ve ona bildir ki, benim dostlarımla İmamı ve mutilerin nurudur. Bu keramet sana kutlu olsun yâ Ali."

Yine Hazret-i Peygamber buyuruyor:

"Men harebe Aliyyen fakad harebeni, men harebeni fakad hareballah, men hareballah fakad kefer."

(Her kim Aliyle harbederse, benimle harbetmiş demektir, benimle harbeden Allahla harbetmiş demek olur, Allahla harbeden kimse kâfirden başka bir şey değildir.)

İMAM-I ALİ ALEYHİSSELÂMIN DİVANINDAN :

"Ene Aliyyün Sahibüs Samsâmeti
"Ve Sahibil Havzi ledel Kıyâmeti
"Ahû Nebiyâllahi zil'allâmeti
"Kad Kale iz Ammemenil Emâmeti
"Ente Ehi ve Ma'dinül Kerâmeti
"Ve men Lehû min Ba'diyel İmâmeti."

Bu tercüme Nehcülbelâge kitabının Mısır tabından alınmıştır :

Ben Ali-yel Murtazayım Sahib-i Samsam-ı tam
Havz-ı Kevser sakisi-yem ta ola ruz-i Kıyam
Hem Karındaşım demişdir bana ol Fahr-ül Enam
Kendi destarını edüp bana ilbas ol hümmam.
Sen Karındaşımsın ey kân-i keramet intizam
Ya'ni benden sonra, senden gayri kim olur İmam.

HAZRET-I ALİ'NİN

MUAVİYEYE GÖNDERDİĞİ MANZUM CEVAP:

Muaviye, Hazret-i Aliyyel Murtazaya mektup yazarak dedi ki:

"Ya (Abel-Hasan) benim dahi fezail-i kesirem vardır. Zaman-ı cahiliyette benim babam kavminin kibarından idi. Peygamber Aleyhisselâm onun damadı oldu, ben de kâtiplik hizmetinde bir zaman bulundum. Bu sebepten Müminlerin dayısı sayılmam iktiza eder."

Hazret-i Hayder-i Kerrar, Muaviyeye, aşağıda yazılı şiiri inşad ederek gönderdi :

"Muhammedün Nebiyyü ehl ve sıhri
 "Ve Hamzetü Seyidüş şühedâi ammi
 "Ve Caferün lezi yuzhi ve yumsi
 "Yatırü me'âl melâiketi ibnü ümmi
 "Ve bintü Muhammedin sekeni ve ırsi
 "Meşuhün lehmüha bidemi ve lâhmi
 "Ve sipta Ahmedin vel âdaye minha
 "Femen minküm lehu sehmün kesehmi
 "Sebektüküm ilel üslima turren
 "Gulâmen ma belâğtü evane hölmi
 "Ve evcehe li vilâyetehu aleyküm
 "Resulullahi yevme (Gadiri - Hummi)
 "Ve evsanin Nebiyyü alehtiyarin
 "Li ümmetihi rizen minkume bihökmü
 "Elâ men şae felyö'min bihâzâ
 "Ve illâ felyemüt kemedem bigammi
 "Enel betalüllezi lem tünkiruhü
 "Li yevmi kerihatın velyevmi silmi."

Türkçesi :

Bu tercüme, divanın Mısır tab'ından alınmıştır.

Ol Habibin ben karındaşı, dahi damadıyem,
 Hamze-i sahipkıran Emmim, şehidan-e İmam.
 Ca'fer-i Tayyar İbn-i maderimdir ruz-u şeb,
 (Cennet-i me'va)da uçar beyn-el emlâk-el kiram.
 Duhter-i Peygamber olmuştur enis-ü henidemim,
 Kavlı-ü fî'lim de mutabık gamküsarım nikinam.
 Her iki sıbt-ı (Resul Allah) benim oğullarım,
 Kimde var sizden bu rütbe hisse-i nisbet tamam.
 Sabıkım ben sizlere bilcümle dinimdir kadim,
 Ermeden eyyam-ı hilme eyledim ikrar-ı tam.

Hem vasiyetle beni kılınırdı nâzır sizlere,
Tevliyet ile (Gadir Hum)da ol Fahrül-enam.

İhtiyar edip beni kıldı vasiyyet sizlere,
Hükümüne razı olasız, hem olup emrime ram.

Kim dilerse bana iman eyliye bu emrile,
Etmeyen olsun bu hüzn-ü hasret ile berdevam.

Etmediniz Merd-i Meydan olduğum inkâr siz,
Ceng-ü sulh için beni, ikrar eder cümle enam.

İMAM-I ALİ ANCAK MUKADDES FIKIRLER UĞRUNA DÖĞÜŞÜRDÜ

Hazret-i Ali ne mala, ne mevkîe, ne makam ve ne de dünyaya ehemmiyet vermezdi. Kat'iyen ihtiras sahibi değildi.

O ancak ulvî fikir ve prensip, mukaddes dâva için, İlâ-yî Kelime-tullah uğruna, doğruluk uğruna cenk ederdi. Hattâ icabettikçe İslâmiyet için, Peygamber için canını feda etmekten katiyyen çekinmezdi.

Evliyalara Şah-ı için korku ve hüzn yoktu.

Asıl gazvelerin nakline başlamazdan evvel ne çeşit bir kahraman, nasıl bir merd ve ne derece asil bir pehlivan olduğunu okuyucularımıza anlatmak için kitaplara geçmiş bulunan onun bir iki cengini —kitabımızın birinci kısmına nihayet vermezden — burada muhtasaran zikretmeyi muvafık gördük.

(Şeyh Ebülleys Samerkandi) (Bustan-ül Arifin) nam kitabında yazıldığına göre:

(Hazret-i Hayder-i Kerrar Kerremallahü Veçhehu) buyuruyorlar ki:

Ben kâfirlere karşı olan gâza ve harbten hiç çekinmedim. Din düşmanlarına karşı harbe mail idim, bu sebepten İmam-ı Hasan dünyaya geldiğinde ona Harb ismini koydum. Hazret-i Musanın kardeşi Harunun oğullarının isimleri Şebber ve Şübber olduğu için daha sonra Hasan ve Hüseyini, Şebber ve Şübber deyu tesmiye ettim.

Fakat Hazret-i Peygamber tağyir buyurup Hasan ve Hüseyin tesmiye buyurdular.

"Serem Hâk-i Reh-i her câr server
"Ali vü Mustafa, Şübbeyr ü Şebber."

İMAM-I ALİ'NİN DÜNYAYI TEMSİL EDEN BİR GELİNLE MUHAVERESİ :

İmam-ı Cafer-i Sadık, ceddi Hazret-i Murtaza'nın ahvalinden bazı makaleler nakli esnasında rivayet buyuruyorlar ki:

İmam-ı Ali, Mediney-i Münevvere haricinde (Fedek) nam mahalde toprağı, bel denilen çatal demir ile terbiye maksadiyle, yerini bellemekle meşgul idi.

Genç ve fevkalâde güzel bir kadın, gelin şeklinde zuhur eyledi, sanki görenler (Amir Cengi) nin kızı (Sübeyyine) zannederdiler.

(Sübeyyine), Leylâ ve Şirin gibi güzelliğe şöhrat sahibi idi. Hüsn-ü cemal ve kemalinden dolayı darb-ı mesel olmuştur.

Hazret-i İmam buyuruyor :

— Gelin kız bana dedi ki: Ey Ebu-Talibin oğlu, beni kendine zevceliğe kabul eyle, mukabilinde insanlara ve cihan taliplerine meçhul olan yer altındaki hazine ve defineleri sana delâlet edeyim ve cümle sim ü zeri sana göstereyim.

Ben de sordum: — Sen kimsin?

— Kim olduğumu sorma, ne yapacaksın, farzet ki dünyayım, bu şekle girmişim. Senin (merce'-i küll) olduğuna bildiğimden bu şekle ve bu hey'ete bürünerek karşına çıktım.

İmam-ı Ali cevabında :

— Benden sana müsaade yoktur, sen kendine başka bir zevc mukarrer kıl... deyince gelin, İmamın nazar-i kimiya eser ve nigâh-i tutiya ferlerinden gâib oldukça bu beytleri irticalen söyledi:

Divan-ı Ali'den :

"Lekad habe men gerrethu dünya deniyyetün

"Ve mahiye in gerret kurunen bitayilin

"Etetna ala ziyyil geriri sübeynetin

"Ve zineteha fi misli tilkeşşemailin

"Fekültü leha gurri sıvaye feinneni

"Gerutün unid dünya ve leste bicahilin

"Vema ene veddünya fiine Muhammeden
"Rehinün bifakrin beyne tilkel cehadilin
"Veheb ha etetna bil künuzi ve dürriha
"Ve emvali karunin ve mülkil kebayilin
"Eleyse cemien lil fenai mesiruha
"Ve yutlebü min hüzzaniha bittevailin
"Fegurri sivai inneni gayrü ragibin
"Lima fike min izzin ve mülkin ve nayilin
"Ve kad kene'et nefsi bima ked rüzikutuhu
"Feşe'nüki ya dünya ve ehlül gevayilin
"Feinni ehafu Allahu yevme likaihi
"Ve ehşâ itaben daimen gayre zailin."

Türkçesi :

Bu tercüme, divanın Mısır tab'ından alınmıştır.

Kimi aldarsa Dünya-yi furumaye olur haib
Ana sen diltirib olma değildir nafi'-ü Tail
Sübeyne Bint-i Amir şekli ile cün bana geldi,
Cemal-i diltirib ile visâlna olam mail.
Dedim var kime hud'a ister isen eyle mekkâre,
Ben ettim terk-i rağbet, zahidim ben, sanma cahil.
Ne kârım var benim dünya ile, zira Habibullah,
Anı terk eyleyip fakr ihtiyar etti çün ol fazil.
Bize dünya getirdi farz edin, cümle mata'm hep,
Künüz-i mal-i Karunu, kabail mülki de dahil.
Netice bunların mecmu'u fâni olalar âhir,
Olur hazenleri a'da gibi ekdare hem vasil.
Yürü, var gayri tegrir eyle, olmam ben hele ragib,
Senin izzü ata vü milkini ben olmazam kabil.
Hakikatta kanaat üzre nefsim rızık maksûme,
Senin kârin senin taliblerinle olma da hâsil.
Hudadan korkarım, ana mülâki olduğum günde,
Senin için İtâb ola bana, hem olmaya zail.

İMAM-I ALİ'NİN MUAVİYE'NİN AZADETTİĞİ KÖLESİ İLE CENGİ :

(İbn-i A'sem-i Kufi) kitab-ı (Fütuh)ında der ki:

Muaviye'nin gayet şeci' ve bahadır (Hureys) adında bir kölesi vardı. Bunu azademiş olmasına rağmen Muaviye ile beraber Sıffeyn harbine iştirak etmişti. Muaviye (Hureys)e muhabbetinden birkaç defa:

— Sakın İmam-ı Ali'ye taarruz etme, zinhar ona karşı varma, eğer canın sana lâzımsa onun gözüne görünme, eğer mümkün olsa idi ben görünürdüm, şayet karşına çıkarsa ondan kaçın diye tenbih etmişti.

Lâkin Hureys çok kuvvetli ve çok cesur, bahadır olduğu için Emirel Müminine hiç olmazsa denk olurmuyum mülâhazasına mebnî Muaviye'nin sözünü bu hususta pek sem'ü itibara almamıştı.

Bir de Muaviye'den gizli olarak (Amr ibn-i As), pehlivan olan köle Hureysi, İmam-ı Ali ile dövüşmesi için teşvik, tahrik ve tergibetti:

— Ali, evvelki Ali değildir, artık kocamıştır, senin karşında durabilecek kuvvet ve kudrette değildir. Senin henüz kuvvet ve şecaatinin tam vaktidir; meydan senindir. Eğer ona galib olursan dünya durdukça nam sahibi olursun, katl etmesen de ziyarı yok, elverir ki, onu uğrastır, suret-i galebe sende bulunsun.

Hureys, kendine mağrur olarak atını tepti, birden bire kılıcını çekerek İmam-ı Ali'nin üzerine öyle bir şiddetle saldırdı ki, İmam-ı Ali, gelişinden derhal işi sezdi, maksadını anladı, yanaşır yanaşmaz aman vermeden Zülfikarı mel'una öyle bir şiddetle çaldı ki, bir söz diyemeden ve darbenin def'ini tedarik edecek vakit bulamadan attan yere yuvarlandı ve canını cehenneme teslim etti.

Hazret-i Emirin harb ve darbı mukabele kabul etmezdi; zira kuvveti kuvvet-i kudsiye ile idi, kudret-i ünsiye ile değildi.

Muaviye bunu duyunca, hem müteessir oldu, hem de hiddetlendi:

— Yazık oldu habise, nihayet benim sözümü dinlemedi ha, pisi pisine canını verdi, ona ben Ali'nin kuvvetinin kudsi bir kuvvet olduğunu söylemişim halbuki, dedi.

Hazret-i Emirel Müminin İmam-ı Ali Keremallahu Veçhehunun Hureys pehlivan için söylediği kendi divanından alınmıştır:

"Enel Gulamül Arabiy-yil müntesib

"Min hayri udin fi misas-il Müttalib

"Ya eyyühe'l Abdül leim-ül müntedib

"İn künte lilmievti muhibben fekterib

"Vesbit ruveyden eyyühel kelb-il kelib
"Ve illâ fevvele hariben sümme-n kelib

Diğer bir Recez :

"İyyaye yed'u fil vega yebnel' ereb
"Ve fiyemini sarimüm yübdilleheb
"Men yuhtehu minhül himame yenserib
"Lekad alimtü vel'elimü zu edeb
"En lestü filharbil'evâni bil erib
"Ve en kalilin gayre sekkin enkalib."

Mânası :

Ben gulam-i Mustafayım mefhar-i âl-i neseb
Asl-ı pakim nesli (Abdül-Muttalib) mir-i Areb
Sen mi geldin ey fûrumaye benim meydanıma
Gel seversen mevti, yaklaş yanıma ey biedeb
Kaçma ey (kelb-i kelib) meydanda sabit ol biraz,
Gayretin yok ise, kaçmak pes sana olmaz aceb.

..

Sen misin davet eden cenge beni ey bi edeb
Görmedin destimde tîği kim çıkar andan leheb
Luley-i tiğimden âb-i merk olur herdem revan,
Susadınsa kanına, gel kandıram çekme ta'eb
Mübtedi isen umur-i cenge bilmezsin beni
Çeşniy-i Ceng-i tattıram şimdi ben sanâ heb.

İMAM-I ALİ'NİN, MAĞLUBETTİĞİ DÜŞMANINA

MUAMELE TARZI :

Gazalardan birinde küffar leşkerinden bir kâfir meydana at süre-
rek er diledi, her kim karşısına çıktıysa şehidetti. İslâm askerlerinden
birçok pehlivanı yere serdi. Artık kimse cesaret edip onun karşısına
çıkamaz oldu.

Düşman pehlivanı meydanda at oynatarak nâralar atmakta ve
mağrurane bağırmakta ve kötü sözler sarfetmekte idi:

— Ya Muhammed, bana er gönder dövüşelim. Senin yanında hiç pehlivan kalmadı mı? Korkudan mı karşıma çıkamıyorlar?

Kadın gibi evde otursalar daha iyi değil mi?

Er meydanında işleri ne? Haksız oldukları için mi çıkamıyorlar?

Gibi sözler ile seb etmeğe başladı.

Allahın Arslanı, Peygamber Efendimizin önüne kadar gelerek, kâfirin karşısına çıkmak için müsaade rica etti, Hazret-i Resul:

— Ya Ali, ol kâfir ile cenk etmek mi istiyorsun?

— Evet yâ Resulallah, o düşmanın şerrini Müslümanların üzerinden defetmek istiyorum, senin yolunda ve İslâm dini uğrunda canım feda olsun.

— Ya Ali, yerleri ve gökleri yaratan Allah-ü Taâlâ Hazretlerine seni ısmarladım, dilediğin gibi yap, sana icazet veriyorum.

(Şir-i Yezdan) Allahın Arslanı yaydan ok çıkar gibi atını düşmana doğru öyle bir hızla sürdü ve bu esnada sanki gök gürültüsünü andıran öyle bir nâra attı ve o derece yüksek haykırdı ki, iki taraf ordusu askerlerinin tüyleri dimdik ayağa kalktı.

Düşman askerlerinin birçoğu hazan yaprağı gibi titreştiler, hattâ atların ürkmesiyle boş bulunan kâfirlerden bazıları yere düştüler. Atlar ürktü, kişnediler, şaha kalktılar.

At üzerinde duran ve biraz evvel herkese meydan okuyan, düşman pehlivanında da gururdan eser kalmamıştı.

Allahın Arslanı, elinde (Zülfikar)ı düşmana çalmadan:

— İmana gel! diye iki defa bağırdı, düşman cevap vereceğine uzun kılıcını var kuvvetiyle İmam-ı Ali'nin başına salladı, artık iş işten geçmişti, ister, istemez döğüşülecekti; iki rakip pehlivan harb meydanında bir birine öyle hücumlar ediyorlardı ki, kılıç kalkan, silâh şakırtıları âyyuka çıktı.

Kıyasıya, ölesiye çarpışıyorlardı, kan, ter, içinde kalmalarına rağmen, bir birlerini yenmeğe henüz muvaffak olamamışlardı. Atlarda da artık takat mecal kalmamıştı, kan ter içinde yorgun bir halde atların burun delikleri açılıp kapanıyordu.

İkisi de atlardan aşağı inmişlerdi, bir az daha çarpıştıktan sonra nihayet ellerinden silâhlarını attılar, bir birlerine sarıldılar.

Daha kuvvetli olan İslâm pehlivanı düşmanını altına almaya muvaffak oldu. Hemen hançerini çekti; düşmanının gırtlığına dayamak üzere idi.

Artık düşman pehlivanın nerede ise canının çıkmasına birkaç saniye kalmıştı. Altta kalan bu kuvvetli pehlivan fena vaziyette olduğunu, son demini yaşadığını, anladı. Göğsü üzerine çökmüş olan Allahın

Arslanının mübarek yüzüne yattığı yerden, aşağıdan yukarı kuvvetlice tükürdü.

(Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî) Mesnevisinde şöyle devam ediyor:

"U Hedû endaht ber Ruy-i Ali

"İftihar-i her Nebiyy-ü her Vell" (*)

Bütün Peygamberlerin, Evliyaların, ıftihar ettiği bu asil pehlivan; mübarek yüzüne tükürüğü yiyince, düşmanının sinesinden hemen kalktı, hançerini kınına soktu ve yerde yatanın ayağına dokunarak:

— Kalk! diye bağırdı.

Yerde yatan şaşırmış, âdeta donakalmıştı, neden sonra ayağa kalktı ve dedi ki:

— Ne oldu da beni öldürmedin, gırtlığıma hançerini dayamışken vazgeçtin?

Eğer bu fırsatı Mâbudum bana nasip etmiş olsaydı, emin ol ki, bu fırsatı kat'iyyen fevt etmiyecektim, senin başını muhakkak kesecektim.

Sen de beni öldürmeye karar vermişken neden bu kararından vazgeçtin?

İmam-ı Ali, ona şu cevabı verdi:

— Senin şahsına hiçbir garezim yoktu, sana karşı hiçbir şahsi kinim yoktu, ben ancak bir maksat uğrunda, bir prensip, mukaddes bir dâva uğrunda, seninle çarpışıyordum, benim seni öldürmek istemem Allah-ü Taâlâ aşkına, İslâm dini yoluna (İlâ-yi kelimetullah) içindi; bu sebepten seninle çarpışıyordum, yüzüme tükürünce sana karşı içimde bir an için sanki bir gazez, intikam hissi uyandı.

Ülvi bir prensip, mukaddes bir dâva ve fikir uğruna çarpışırken, bir an için husule gelen şahsi kin ve garezimi buna karıştırmak istemedim.

— Ya Ali, senin ne kadar fütüvvet sahibi, âli niyet sahibi olduğunu, merdlerin Şah-ı bulunduğunu şimdi anlıyorum. Hülus-i niyetine hayranım, muhakkak ki, senin dinin Hak dini olmasa, bana böyle muamele etmezdin. Ey Evliyalar sultanı, bana imân telkin et.

Evliyalar Şah-ı biraz evvel döğüştüğü düşman pehlivanına (Keli-mey-i Şehadeti) telkin etti ve:

"Eşhedü en Lâ İlâhe illâllah ve Eşhedü enne Muhammeden Ab-dühu ve Resulüh." dedi.

(*) Her Nebinin ve her Velinin ıftihar ettiği Ali'nin yüzüne tükürük attı.

Düşman pehlivan, Hazret-i Ali'nin mübarek kademine baş
— Sana köle olacağım, dedi.

Hazret-i Ali, onu yerden kaldırdı ve:

— Seni azad ettim, dedi.

Fakat pehlivan Ali'nin hizmet-i şeriflerinden bir daha ayrılmadı.
O gün bu vak'a üzerine yetmiş (namdar) pehlivan imana geldi.

MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN RUMÎ MESNEVÎSİNDE :

"Ez Ali Amuz İhlâs-ı Amel

"Şiri Hakra dan Münezzeh ez Dağel

"Der Gaza ber pehlivan-i dest yaft

"Zud Şemşir-i ber averd-o şıtaft

"U hedü endaht ber ruy-i Ali

"İftihar-i Her Nebiy-yo Her Veli

"U Hedü Endaht ber ruyi ki mah

"Secde Ared piş-i u der secdegâh

"Der Zeman endaht şemşir an Ali

"Kerd u ender gazayeş kahili

"Geşt heyran an mübariz zin emel

"Ez numuden afv-ü rahm-i bimahal

"Goft Ber Men Tiğ tiz efraşti

"Ez çi efkendi mera begûzâşti

"Goft Men tiğ ezpeyi hak mizenem

"Bendeyi Hakkam ne memur-i tenem

"Cün hadu endahti ber ruy-i men

"Nefs Conbid-o tebeh şüd huy-i Men

"Şir-i Hakkem nistem Şiri Heva

"Fî'li men ber dini men başed geva.

Türkçesi :

Hulusiniyyet ve ihlâsı Aliden öğren
Allahın Arslanını hileden münezzeh bî

Bir gezada müşrik bir pehlivanla karşılaştı
Hemen kılıcını çekerek ona hücum etti.

Her Nebinin ve her Velinin medar-ı iftiharı olan
Alinin yüzüne o pehlivan tükürüğünü attı.

Öyle bir yüze tükürük attı ki, ay bile
O yüzün karşısında secdeye kapanır.

O zaman Ali elindeki kılıcı attı,
Ve cenk içinde büyük bir olgunluk gösterdi.

O mübariz bu işten hayrette kaldı
Yersiz af ve rahm gösterilmeden dolayı.

Dedi ki: — Bana keskin kılıç çekmiştin
Ne oldu ki, beni bıraktın?

Cevap verdi: — Ben hak peşinde kılıç salıyorum
Ben hakkın bendesiyim, tenimin kölesi değilim.

Benim yüzüme tükürük atınca
Nefsim oynadı, huyum mahvolacaktı.

Ben hakkın Arslanım, hava vü hevesimin şiri değilim.
Benim işlerim dinime şahittir.

(*) Bazı müellifler bu vak'anın Hendek gazasında cereyan ettiğini zannederler; bazı muharrirler de ayrı cenkte olduğunu yazarlar.

FİRDEVSİ'NİN HAZRET-İ PEYGAMBERE VE İMAM-İ ALİ'YE OLAN BAĞLILIĞI

Sultan Mahmud, Sebüktekin-i Gaznevi'ye yazdığı Manzume-i Hicvi-yeden bazı parçalar.

Türa Daniş-o din rehanet dürüst
Reh-i restgari bebayedet cüst

Eger dil nahahi ki maned nejend
Nahahi ki daim bevey müstemend

Begöftar Peygamberet rah cuy
Dil ez tiregiha bedin ab şuy

Eya Şah-i Mahmud kişver küşay,
Zimen ger netersi biters ez Huday

Her on Şeh ki derbend dinar bud
Benezdik-i Ehl-i hired har bud

Ki Bed din-o bed kiş hani mera
Menem Şir-i ner miş hâni mera

Mera gamz kerdend ki an bed suhen
Be mihr-i Nebi-o Ali Şüd göhen

Her on kes ki der diloş kin-i Alist
Ez-u der Cihan har-ı ter gû ki kist

Menem bende-i her dö ta resthiz
Eğer Şeh kuned peykerem riz riz

Men ez nühr-i in her dö Şeh neguzerem
Eğer tiğ-i Şeh biguzered ber serem

Nebaşet cüz ez bipeder düşmenes
Ki yezdan der ateş besuzed tenes

Çi goft on Hudavend tenzil-i vahy
Hudavend-i emr-o Hudavend-i Nehy

Ki men şehr-i ilm-i Ali-yem derest
Durust in suhen goft-i Peygamberest

Gevahi dehem kin suhen razi ust
Tü guyi dö guşem ber avaz ust

Çu başed tûra akl-o tedbir-i ra'y
Benezd-i Nebiy-o Veli gir cay

Geret zin bed ayed gonah-i menest
Çininst-o in resm-o rah-i menest

Be in zadem-o hem bedin biguzerem
Çinan dan ki hâki pey-i Hayderem

Eba digeran mermera kâr nist
Cüz in mer mera cây-i göftâr nist

Dilet ger berah-ı hata mayil est
Tûra düşmen ender eihan hod dilest

Ki Firdevsi-i Tusi-i Pak-i cöft
Ne in name ber nam-i Mahmud göft

Be nam-i Nebiy-o Ali Göfte em
Göher hay-i ma'ni bes-i söfte em

FİRDEVSİ'NİN HAZRET-İ PEYGAMBER VE İMAM-I ALİ'YE OLAN BAĞLILIĞINI GÖSTEREN MANZUMENİN TERCÜMESİ:

Bilgi ve din, senin, hakiki kurtarıcıdır. Sana düşen, selâmet yolunu aramaktır.

Eğer gönlünün kederden sıyrılmasını, vicdanının rahata kavuşmasını istersen, bütün kötülüklerden kurtulmak, belâ tuzağına düşmemek, iki cihanda kötülüklerden sıyrılıp Tanrı katında iyi bir adla anılmak dileğindeysen: Peygamberinin sözlerine giden yolu ara ve gönlünün kirlisini bu su ile yıka.

Ey şehirleri açan Mahmud Şah, benden korkmazsan, bari Allahtan olsun kork.

Dinar peşinde olan Şahlar, akıl erbabı nezdinde alçak (Har) sayılırlar.

Sen beni beddin olarak okumuşsun, ben dişi bir arslanım, sen beni koyun mu zannettin?

Kötü sözlü kimseler beni gammazlamışlar ki ben Nebi ile Ali'nin mihri üzerindeyim diye.

Kalbinde Ali'ye karşı düşmanlık ve kin besliyen kimse, dünyanın en talihsiz insanıdır.

Doğru yolda olan her iki kimsenin bendesiyim. Eğer Şah benim enseme parça, parça etse, ben bu iki Şahın mihrinden ayırlamam. Hattâ Şahın kılıcı başımın üzerinden geçse bile.

Ali'ye düşman olanları Allah, ateşte yakar.

Tenzil ve Vahy, Emir ve Nehy Hudavendi ne buyuruyor:

Ben bir bilgi şehriyim, onun kapısı ancak Ali'dir.

Ben bu sözün Peygamber tarafından söylendiğine şahitlik ederim; bana, bu sözü sanki kulaklarımla duymuşum gibi geliyor.

Eğer sende akıl, tedbir ve re'y varsa Nebi ile Veli yanında yer al, öteki dünyada gözün varsa Nebi ve Vasiden ayrılma. Eğer bundan sana bir kötülük gelirse günahın benim boynuma olsun. Gidilecek yol ancak budur, ben de bu yoldan gidiyorum.

Bu inanışla dünyaya geldim ve böyle de gideceğim.

Bilesin ki, ben daima Hayder'in ayağının toprağıyım. Benim başkalarıyla işim yoktur.

Eğer, kalbin fena yollara sapıyorsa, yer yüzünde bil ki sana kalbinden başkası düşman değildir.

MEVLEVİ TARİKATİNİN PİRİ MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RUMÎ İMAM-İ ALÎ HAKKINDA NE DİYOR?

Mevlânâ, Evliyaullahtan ve piran-i tarikatten olup şöhreti bütün âlem-i İslâm'da müntezirdir. İlim ve fazlı, Edebiyattaki kudreti dahi bâ-tini envarı ile mütenasip olup, makamat ve keramâtı ve Mesnevisi ile Divanı meşhurdur. Asıl Horasanlı olup, 604 tarihinde Belh şehrinde dünyaya gelmiştir.

Pederi (Mevlânâ Bahaddin Veled) o diyarı terkederek o vakit çocukluk çağında bulunan Celâleddin-i alarak Hicaz'a doğru yola revan olmuştur. Yol esnasında Nişaburda (Feridettin-i Attar) ile görüşerek Attar Hazretleri kendi eserlerinden (Esrar-Name)nin bir nüshasını küçük Celâleddin'e hediye etmişti. Hicaz'dan avdetle bir müddet Şam'da ikamet etmiş; ba'dehu Erzincan'a, daha sonra Larendeye (Karaman)a gelmiş.

Sultan Alâeddin-i Selçuk-i tarafından vaki' olan davet üzerine Konya'ya nakil ve orada tavattün buyurmuşlardır.

Müehheren Merdan-i Hudadan Şemseddin-i Tebrizi Konyaya gelecek Hazret-i Mevlânâ'yı irşad ve Ulum-i zahiriyeden tebrid etmekle derisi terkederek Şems-i Tebriz-i ile sahralarda gezip, batıniyattan konuşmaya başlamış, talebe ve müritleri ve memleket üleması şikâyet etmekle Şems habersiz uzaklaşmış. Bu iki merd-i ârif, hak yolunda bir birine bağlı olduğundan cüda yaşamaları mümkün olmadığı için Hazret-i Mevlânâ, Tebriz'e giderek, Şemsi alıp, yine Konya'ya getirmişti.

Batınî Aşk-ı İlâhî ateşile suzan olunca, bir mekânda duramayıp, bir direğe tutunarak döner, ney ve dümbelek avazasıyle vecd ve hale gelirdi. Tariki Mevlevide mer'i olan semain mebd'e'i budur.

Türbesi Konya'da ziyaretgâh-ı enamdır. Oğlu Sultan Veled, pederinin tercüme-yi halini yazmış ve Mevlevî tarikatının erkânını tesis etmiştir.

Mesneviden birkaç beyti teberrüken irad münasip olur:

Ateşest in bank-i nây-ü nist bad.

Her ki in âteş, nedared nist bad.

ŞEYH GALİB'İN MEVLÂNÂ HAKKINDAKİ METHİYESİ

Mazhar-ı aşk Hüda Hazret-i Mevlânâdır;
Menba'ı sıdk-ı vefa Hazret-i Mevlânâdır.

Serteser hükmeden iklim-i fenafillâha;
Şah-ı Evrenk baka Hazret-i Mevlânâdır.

Nuru irfana dil pâk-i sipehr-i balâ;
Maşrık-ı Şems-i Hüda Hazret-i Mevlânâdır.

Rahmet-i mahz-ı İlâhiden edüb İstimdad;
Ma'yete lütf u utâ Hazret-i Mevlânâdır.

Hâk-i Pâyından alır kühlü cilâ Ehl-i nazar;
Âleme nur-i ziya Hazret-i Mevlânâdır.

Asitanında erer canlara te'sir-i hayat;
Husta-i aşka şifa Hazret-i Mevlânâdır.

Nayine şu'le, âvâzına tut gûşu kabul;
Tur-i Musa vü asâ Hazret-i Mevlânâdır.

Hâkipayından eder (Galib) ümid-i İhsan;
Kân-i eksir-i dua Hazret-i Mevlânâdır.

İŞTE ŞEYH GALİB'İN BU KADAR METHETTİĞİ MEVLÂNÂ CELALEDDİN, MÜMİNLERİN MEVLÂSİ ALİ'NİN METHİ HAKKINDA NE DİYOR?

Rumi Neşüd ez Sırrı Ali kes Ağâh
Zira ki neşüd kes âgeh ez sırrı İlâh
Yek Mümkün-ü in heme sefat vacip
Lâ Havle velâ kuvvete illâ billâh.

Rumi Neşüd ez Sırrı Ali kes âgâh
Zira hiçbir kimse Allahın sırlarına ağâh olmadı
Bir mümkün ve bu kadar sıfatlar vacip
Lâ havle velâ kuvvete illâ billah.

DER MEDHİ MEVLEL MEVALİ

Ta Suret-i Peyvend-i cihan bud Ali Bud
Ta Nakşî zemin Bud-ü zeman bud Ali Bud

Şahi ki Vasiy bud Velibud Ali Bud
 Sultan-i Saha vü kerem ü cud Ali Bud
 Mescud Melâyik ki Şöd Adem zi Ali Şöd
 Adem çü Yeki Kible vü Mescud Ali Bud
 Hem Adem-ü hem Şis-ü hem Eyyub-ü hem İdris
 Hem Yusif-ü, hem Yunis-ü hem Hud Ali Bud
 Hem Musa-vü hem İsa, hem Hızr-ü hem İlyas
 Hem Salih Peyamber-ü Davud Ali Bud
 On Şir-i Dilâver ki zibehr-i tama'i nefis
 Der han-i Cihan pence neyalud Ali Bud
 On Kâşif-i Kur'ân ki Huda der heme Kur'ân
 Kerdeş sıfat-i İsmet-o bisutud Ali Bud
 On Arifi Seccad ki haki dereş ez kadr
 Ez Küngüre-yi Arş berefzud Ali Bud
 On Şahi Serefraz ki ender rehi İslâm
 Tâ kâr neşüd rast neyasud Ali Bud
 On kal'e küşa'i kider kal'eyi Hayber
 Ber kend be yek hamlevü biküşud Ali Bud
 Çendon ki der afak nazar kerdem-ü Didem
 Ez Kuyi Yekin der heme mevcud Ali Bud
 İn Küfr Nebaşed, suhani küfr ne inest
 Tâ Hest Ali Başed ü tabud Ali Bud
 Sırri dö Cihan cümle zişeyda vü zi pinhan
 Şemsül Hak-i Tebriz ki binümud Ali Bud

MÜMINLERİN MEVLASI OLDUĞU BİLDİRİLEN ALİ'NİN METHİ HAKKINDAKİ ŞİİRİN TERCÜMESİ

Cihanın temeli atılırken Ali vardı.
 Yerin nakşesi var iken Ali vardı.
 Vâsi ve veli olan şah, Ali'dir.
 Seha ve kerem ve cömertlik sultanı Ali idi.

Melâikelerin mescudu Adem, Ali'den idi.
Adem bir kible, mescud Ali idi.

Adem, Şis, Eyyub, İdris,
Yusuf, Yunis, Hud, Ali idi.

Musa, İsa, Hızır, İlyas,
Salih Peygamber ve Davut Ali idi.

O dilâver arslan ki nefis tama'ında
Dünya sofrasına el uzatmadı, Ali idi.

Allah bütün Kur'ân-ında o kâşif-i Kur'ân-ın.
İsmetinin sıfatını yaptı ve beğendi, o Ali idi.

O arif-i seccad ki kapısının toprağı onun kadrinden
Arşın küngüresinden çoğaldı kalktı o Ali idi.

O şahi serefraz ki İslâm yolunda,
İşler düzelinceye kadar rahat bulmadı Ali idi.

Kaleleri açan o kahraman, Hayber kalesinde
Bir hamlede kapıyı söktü kopardı ve açdı, Ali idi.

Afâka nazar ettim ve böylece
Yekin yüzüyle her mevcudatta Ali'yi gördüm.

Bu küfür değildir, küfr sözü bu olamaz
Var olduğundan beri Ali vardı ve bu Ali idi.

İki dünyanın açık ve gizli sırrı
Tebrizli Şemsül hakkın bildirdiği Ali idi.

ŞEYH ABDÜLKADİR-İ GİLÂNİ

Eazim-i Evliyaullahtan olup, tarikat-ı Aliyyey-i Kadiri-ye bu zata mensuptur. 491 tarihinde Gilân'da dünyaya gelip, şöreti âlemgir olmuş, zamanının İmam-ı derecesine yükselmiş, birçok eserleri mevcuttur.

Bağdat'da va'z ile meşgul ve riyazetle yaşamış, daha sonra Zühd ve ibadetle sahralarda nefis mücahidesine koyulmuş olup (Melfuzat-ı Kadiriyye), (Melfuzat-ı Geylânî), (Bihcet-ül Esrar), (Fütuh-ül Gayb) nam eserleri vardır, türbesi Bağdat'da ziyaretgâh-ı Enamdır.

Kadirî tarikatine mensup Borlu Kuddusi Babadan :

Girmişim ben bir yola kim doğru Yezdana gider;
Bundan özge yola giden kişi yabana gider.

Cümle yollardan yakın hem salike asân bu yol;
Kâribani eylemez havf çünki sultana gider.

Yol demekden bil-garaz tevhid yoludur sâlike;
Her kim eylerse devam tevhide canane gider.

Kadiriyiz biz ki Abdülkadir'in abdalyız;
Yolu anın sırrı Yezdan Şah-i Merdana gider.

Girdi KUDDUŞI bugün gerçek Erenler yoluna;
Bildi zira ol muhakkak Fahr-i Ekvana gider.

HACI BEKTAŞ-I VELİ

(Kamus-ül A'lâm ikinci cilt, sahife 1332).

"Hacı Bektaş-i Veli"

Kibar-ı Evliyaullahtan olup, en asıl Horasan'daki Nişabur şehri sâdatundan idi. Horasan'da Şeyh Lokman nam zattan iktibas-ı envar-i bâtinîyye ettikten sonra Hicretin sekizinci ası evvellerinde Rum-a hicretle Anadolu cihetlerinde irşadla meşgul iken, Sultan Orhan Gazi Hazretleri kendilerini ziyaret edip dualarını almıştır. Hattâ Yeniçeri askerini teşkil buyurduklarında (Veli-i Müşarünileyh) bu askere duasını terfikle beraber, rivayete göre Yeniçeri ismini dahi kendisi vaz'etmiş, makam-ı tebrikte, hırkasının kolunu huzuruna götürülen Yeniçeri efradının başı üzerine temdid etmekle Yeniçerilerin kalpağına arkadan sarkan kol şeklinde bir parça keçe ilâvesi adet olmuştur. Hacı Bektaş-i Veli'nin makamât ve keramâtı meşhurdur. Hazret-i Hudavendigâr Gâzi'nin zaman-ı saltanatında irtihal edip, Kırşehir civarında Hacı Bektaş denilen mahalde medfundur. Türbesi Ziyaretgâh-ı enam olup Müşarünileyh Bektaşî tarikatının piri addolunuyorsa da Bektaşîlerin âyinlerini vaz'eden kendisi olmayıp Balım Sultan dedikleri bir dervîştir.

Bektaşîlerle Aleviler arasında itikad hususunda mühim bir görüş farkı yoktur. Fark, tevliyet meselelerinde çıkan dâvalardan hâsıl olan şahsî münafiretten başka bir şey değildir. Münafiretlerin yolu özü ile bir münasebeti yoktur, çünkü inançlar bir birine uygun ve teferruatta az farkla hemen hemen eşittir, hedefleri gaye ve itikatları bir noktada birleşiyor.

Vazi-i tarikattan sonra, bu yola bâzı adetler karışmıştır. Her din, mezhep ve tarikatte olduğu gibi bu yolda da kötüler zuhur etmişlerdir. Fakat Hacı Bektaş-i Veli'nin en mühim gayesi ahlâkî takviye ve tarsin olduğuna şüphe yoktur.

Bektaşîlere göre Hazret-i Ali, tarikat sahibi ve Şah-i Velâyet olan zattır. Peygamberlik, Hazret-i Muhammed'de hitam bulup ondan sonra Peygamber gelmiyeceği, Şah-i Velâyet, Varis-i Mutlak-ı Muham-

med-i ve halife-yi has-ı Ahmedî'dir. Velâyetin reis ve müktedası
İmam-ı Ali'dir.

Rivayet ederler ki, Hacı Bektaş-i Veli, duvara binerek eline bir yılanı
kamçı gibi alıp, vurduğunda duvar harekete gelip kaymıştır.

Harâbi Divanında der ki:

"Hazret-i Selmân-i Pâk ile Cenâbı Kanberin
"Kıymetinden Hayder-i Kerrâre sor sormâ bana
"Aklım idrak eylemez cansız duvârın seyrini
"Hacı Bektaş-i Veli Hünkâra sor sorma bana..."

Yine diyor ki:

"Neler halk etti Hazret-i Bâri
"Kimi şîre bindi gemi etti mâri
"Velâkin Yürütmek cansız divâri
"Hacı Bektaş Veli Hünkâra mahsus..."

FUZULİ'NİN ŞAH-İ VELÂYET HAKKINDAKİ KASİDESİ:

Kahrdan ikrah edenler lütfе olmaz müstahak
Müsteidd-i derd olanlar, kabil-i derman olur.

Mihnete sabr eyleyen rahat tapar çün Yusife,
Saltanat tahtının evvel pâyesi zindan olur.

Ger riza olsa kazaya müşkil olmaz hiç hal
Arife sabrile her müşkil ki var asan olur.

Yüz meşakkat çekse kâim-i dil tapar encam-ı kâr,
Her kinin âlemde Mevlâsı Şeh-i Mordan olur.

∴

Tabi-i ferman eder hükmüne cümle âlemü,
Mürteza hükmüne her kim tabi-i ferman olur.

Ol Şehinseh kim eğer bir mure kılsa iltifat,
Mur hükm eyler Süleyman üstüne sultan olur.

Taş olur Arslan eğer kahr ile kılsa bir nazar,
Hükm kılsa düşmanın kaddına taş Arslan olur.

Keyser-i Cennet anın hükmündedir bu vechile,
Cümle neslinden hemin Adem, ana mihman olur.

Gerçi İsmâile kurban gökten inmiş kadr için,
Hak bilir kadri için İsmail ana kurban olur.

Her kim ihlâs ile hâk-i merkadinden zerreyi
Alsa, anımla tebabet eylese Lokman olur.

Var ümidim feyz-i lütfünden Fuzûli kim müdânı,
Tâ dilimde kuvvet-i nutk-u tenimde can olur,

Dem uram efsaf-i evlâd-ı Aliden nitekim,
Madih-i Al-i Ali müstevcib-i gufran olur.

**SEYYİD SEYFULLAH HAZRETLERİNİN ON İKİ İMAM
MEDHİNDE YAZDIĞI DİVANDAN BİR PARÇA :**

Behamdullah ki İslâmım, delilim: Mustafa geldi.
Emirim, rehberim, Şahım: Ali-yel Murtaza geldi.

İmamım: ol kerem kâni, nice ben sevmiyem âni,
Resulün kurretül ayni: Hasan (Hulkir-Riza) geldi.

Feda olsun ana canım, kim oldur dinim imanım,
İki âlemde sultanım: Hüseyin-i Kerbelâ geldi.

Ana ins-ü Melek bende, en edna bendesi: bende,
Cihanın kutbu âlemde: Ali Zeynel abâ geldi.

(Muhammed Bakir) ol şahım, (İmam Ca'fer) dürür mâhım,
Bulardan (Muse-yi Kâzım), ki ol nur-i Huda geldi.

Yüzüdür Kaf-ı vel Kur'ân, göründü Kâ'bey-i İrfan
Cihana rahmet-i Rahman: (Ali Musa Riza) geldi.

(Taki): Şah-i Velâyettir, (Naki) Nur-i Hidayettir,
Bular makbul-i Hazrettir, ki bize rehnuma geldi.

İmam-ı Asker-i kiblem, eşiği taşıdır Kâ'bem,
Yolunda Can-ü dil vermek, bana gayet safa geldi.

(Muhammed Mihdi-yi) ahir, gele bir gün ola zahir,
O vaktin harici münkir, bu dergâhdan cüda geldi.

Behey derviş gözün aç bak, cihan bunlarladır revnak,
Bunların bastığı toprak, gözüme tutiya geldi.

Sözün (Seyfi) İlâhidir, kelâmın nutk-i şahidir,
Hakikat burcı mâhidir, bu methim bi riya geldi.

**MERHUM ZIYA PAŞANIN ÂL-İ ABAYA OLAN BAĞLILIGINI
GÖSTEREN MANZUMELERİNDEN :**

NA'T-İ ŞERİFE

Belây-i masivaya müptelâyım yâ Resul-Allah
Zebun-i Pençe-yi nefs-ü hevayım yâ Resul-Allah,
Kerem kıl ben esime el-aman, ey Rahmet-i Âlem
Serapa mahz-ı isyan-ü batayım yâ Resul-Allah,
Sen evrengi şefaât şahısın sultan-i rahmetsin,
Kapunda bende bir kemter gedayım yâ Resul-Allah.
Şefaât kıl meded yoksa o rütbe çok günahım kim?
Ne rütbe yansam ol rütbe sezayım yâ Resul-Allah.
Zebun-i derd-i isyana Tabib-i mihriban sensin,
Alilim bende mühtac-ı devayım yâ Resul-Allah.
Ne gamı mücrim isem de bana bestir bu seadet kim
Kapunda bir kemine hâkipayım yâ Resul-Allah.
Beni reddetme evlâdın başı çin bab-i lütfünden,
(Ziya)yım Bende-yi (Âl-i Aba)yım yâ Resul-Allah.

M E R S İ Y E

Gönüller dağidar olsun ki hengâm-i Muharremdir,
Muharrem ehl-i Aşka mevsim enduh-ü matemdir.
Hayal et kim bu gün gerkâb-ı hun-i gadr olan gerden,
Ziya-yı çeşm-i ümmet, busegâh-i fahr-i Alemdir,
Bühne pa vü ser Âl-i Nebi sergeşte olmuştu,
Anıncın şimdi A'van-i Ümeyye şad-ü hurremdir.

Budur bir vak'a-yi matemfeza kim olmayan dilsuz,
Meğer İbn-i Ziyad-ü, ya Yezid-ü İbn-i Mülcemdir.

Kemine bende-yi Al-i Abayız, kavm-i Süfyana,
Demadem lânet etmek farzdır hem farz-ı akdemdir.

Vücudum rize, rize etseler tiğ-i felâketle,
Yine her rizesinde hubb-i Ehl-i Beyt müdgemdir.

(Ziya) sır-ı Tevella vü Teherrayı bilen Arif,
Gehi Bülbül, gehi manend-i pervane ebkemdir.

HATAYİ DİVANINDAN:

Menemki can-ü dilden Hayderiyem
(Habib-i Zülcelâl)in çâkeriyem
Gulâm-i hânedan-i Ahmedem men
Alinin kanberinin Kanberiyem

(Hasan Hulk-i Rıza)dır Nur-i çeşmim
Hüseyn-i Kerbelânın Kemteriyem
Muhibbem Aşıkam (Zeynel Aba)ya
(Muhammed Bakır)ın hâk-i deriyem

Münezzeh meşrebim men Yâr-i sadık
Mevâli mezhebim, hak Ca'feriyem
(İmam Kâzım), (Ali Musâ Rızâ)nın
Muhibbiyem, adûsundan beriyem

(Taki) tacım, (Naki)dir Nur-i aynım
Feda-i hâkipâyî (Askeri)yem.
(Muhammed Mihdi)i Sahib zamânın
Mutî'em emrine ferman-beriyem.

Havâriç hânedanın düşmanıdır.
Zarûretten der ol: men Hayderiyem.
Tevellâ kılınşam Âl-i Abâyâ
Havâriç gözlerinin hançeriyem

Hüseyniyem Yezide lâ'netim var
Ezelden men düğâr-i Hayberiyem
(Hatâyî)yem bu gün meydan içinde
Hakikat ehlinin ser defteriyem.

NAMIK KEMAL : VAVEYLÂ (NEVHA)

Git vatan Kâbede siyaha bürün
Bir kolun Ravze-i Nebiye uzat
Birini Kerbelâda Meşhede at
Kâ'inate o heybetinle görün

O tamaşaya Hak da âşık olur
Göze bir âlem eyliyor izhâr
Ki cihandan büyük letâfeti var
O letâfet olursa ger inkâr
Mezhebimce demek muvafık olur:

Aç Vatan göğsünü ilâhine aç
Şühedanı çıkar da ortaya saç
De ki Yarab, bu Hüseyindir,
Şu mübarek Habib-i- zîşanın
Şu kefensiz yatan şehidanın
Kimi (Bedr)in, kimi (Hüneyn)indir.

Tazelensin mi kanlı yareleri?
Mey dökülsün mü kabr-i Eshabe,
Yakışır mı Sanem şu Mihrabe?
Haç mı konsun bedel şu müzabe.
Dininin kalınsın mı bir eseri.
Âdem evlâdı bir takım canı
Senden alsın mı nâr-i şeytani?

**KAZIM PAŞANIN İMAM-I HÜSEYNİN ŞEHADETİNE DAİR
NEŞRETTİĞİ NEVHA :**

Oğlun Hüseyne netti, gör bu guruh-i napâk
Nifrin ola bu kavm-i bişerm-ü biheyaye.
Duş-i mübarekinde gezdirdiğin Hüseynin,
Başı kesildi geçdi sernizey-i cefaye

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Maktul olan eğerçi mazlûm-i (İtret)indir
Leb teşne-i zülâl-i didar-ı Hazretindir
Var katilini seyret kim kendi ümmetindir
Lâ'net bu nakesan-i birahm-ü bivefaye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Söyler Kelâm-ı Hakkı, bâtil guruh işitmez,
Gittikleri tarika Gebr-ü Mecûsi gitmez.
İslâme bu cefayî kâfir de olsa etmez,
Müslim denilmez asla bu kavm-i eşkıyaye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Kur'ân edip telâvet (Taha'yı) öldürürler,
Katl eyleyip İmamı (Yâsin) ederler ezber.
Al kanlara boyandı dürdane-i Peyember,
Bak ne sitemler oldu evlâd-i (Hel-Eta) ye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Bir hadde erdi zahm-i şemşir-ü, tir-ü, nize,
Kim olmuş ol garibin azâsı rize, rize.
Ağuş-i izzetinde bak beslenen azize,
Bir merhamet eden yok mahbub-i Mürtezaye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Eyvah eğer bu işten Zehra olursa agâh,
Eyler cihani kudsi ma'ruz-i şü'le-i ah.
Bir na'ra ile sarsar hep kâinatı billâh,
Mazlumenin bu âhı ateş saçar semaye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

Necl-i Mükerrermin çin giryan olan muhibban
Handan olur o gün kim, eyler cihani giryan.
Sensin şefi'-i isyan, sensin kefil-i gufran
Bilcümle dusitan-i Sultan-i Evliyaye.

Düştü Hüseyin atından Sahra-i Kerbelâye
Cebril git haber ver Sultan-ı Enbiyaye

SAMİH RIFAT'TAN "NEFES"

Yahya Kemali vecde düşürerek, onun, tanziren güzel bir şür yaz-
masına vesile olan bu şür, Samih Rifat tarafından kaleme alınmıştır.

Bu demdir tab'ımın devr-i melâli
Sever zulmetle ruhum hasbihali
Sadalar duymanın var ihtimali
Karanlıklarda â'mak-ı hafadan

İlâhi-meşrebim vahdet perestim
Şerab-i cilve-i hayretle mestim
O sağerdır ki ziynet sâz-ı destim
Dolar humhane-i "Âl-i Abadan"

Uzaktan yalvarıp ebr-i bahâre
Derim: gel söyle meylet bir kenâre
Hüseynimden haber ver kalb-i zâre
Eğer geçdinse deşt-i kerbelâdan

Ne beklersin kılıp ey bad-i şebhiz
Demadem turre-i ezharı tehziz
Getir lütfeyle bir buy-i dilâviz
Meşam-i câne kalb-i Mürtezadan

Ne mümkün sevmemek Samih "Hüseyni"
Kabul eyler mi insan böyle şeyni
Habib-i Kibriyanın Nur-i ayni
Mu'azzezdir benim çin Enbiyadan.

**SAMİH RIFAT MERHUMUN (NEFESİNDEN) MÜTEHEYYİÇ
OLAN YAHYA KEMAL BU ŞİİRİ YAZMIŞTIR.**

Son kıt'ada (Üstad-ı Hoş-kâm) diye tavsif ettiği Samih Rifat'tır.
Dördüncü kıtasındaki Rıza da, Dr. Rıza Tevfik'tir.

Bu şek bağrında her gün gâh-ü bigâh
Dolaşdım "hu" deyip dergâh dergâh
Ümid ettim ki bir pîr-i dil-agâh
Desin: "destur" mihrab-i hafâdan

Abâ var, post var meydanda er yok
Horâsan erlerinden bir haber yok
Uzak yollarda durdum hiç eser yok
Diyar-i Rûme gelmiş evliyadan

O yerler işte Bağdad, işde Amid
Bu gün her şüleden mahrum, camid,
O yerlerden gelen son yoleu Hamid
Haberdar olmaz olmuş maveradan.

Tecelligâh iken binlerce rinde
Melâmet söndü Şarkın her yerinde
Bu devrin gerçi son sohbetlerinde
Nefesler dinledik saz-i Rıza'dan.

Bu manzumenle ey Ustad-ı Hoş-kâm
"Ali"den doldurup iksir-i ilham
Leb-i uşşaka sundun öyle bir câm
Ki yüğrulmuş turab-i "Kerbelâ"dan.

**MEHMED NAKİ (KUMRU) DERBENDİNİN, (KENZÜL MESA'İB)de
İMAM-I ALİ MEDHİNDE YAZDIĞI ŞİİRLERDEN BAZILARI :**

**Ey Dür-i kenz-i velâyet, Nur-i iman Ya Ali
Zu-i hûrşid-i hidayet, mâh-i taban Ya Ali**

**Şahibaz-i evc-i izzet, tacidar-i (Evsiya)
Menba'i ilm-i ledünnün, feyz-i Sübhan Ya Ali.**

**Mahrem-i raz-i harim-i kibriya-yi Lemyezel
Mahzen-i esrar-i gayb-i ilm-i rahman Ya Ali.**

**Bab-ı ilm-i Mustafasın, Enbiya-vü Evliya
Meclis-i tedrisine tıfl-i debistan Ya Ali.**

**Barigâh-i rif'atın kandilidir Şems-ü Kamer
Bezm-i cahlında kevakip şem'i suzan Ya Ali.**

**Din-i pâk-i Mustafa olmuş seninle ber karar,
Eyledin sen hanıman-i küfrü, viran Ya Ali.**

**Olmasaydı dehrde feyz-i vücudundan eser,
Hergiz olmazdı cihanda bir Müselman Ya Ali.**

**(Lâ Feta illâ Ali, Lâ seyfe illâ Zülfikar),
Şanına gökten okundu medh-i guyan Ya Ali.**

**Urvet-ül vuska, veli-yi Hak, vasi-yi Mustafa,
Valid-üs Sipteyn, zeve-i hayri nisvân Ya Ali.**

**Kimdi senden gayri mevlûd oldu Beytullâhide,
Var Mesihadan senin şe'ninde rûçhan Ya Ali**

**Kimdi senden gayri bôlsün (Ejder)i gehvarede,
Olson aktar-ı cihanda (Şir-i Yezdan) Ya Ali.**

**Kimdi senden gayri (Anter) öldüren, (Merheb) bölen,
Merd-i Meydan-i şeca'at, Şah-i Merdan Ya Ali.**

Fazlına eyler kifayet hasır olunca aşıkâr,
Vasf-ı evsafın diyer ayât-i Kur'ân Ya Ali.

Şehsuvar-i Lâ Feta, Şah-i serir-i (İnnemâ)
(Hel Eta) da mukteza-yi lâfzı insan Ya Ali.

Sensin (Errahman) içinde bahr-i (Marie)den murad
Mücteba (Lö'lö'), Hüseyin oğlundu (Mercan) Ya Ali.

(Kul kefabillâh) besdir, şe'nine kıldı nüzul,
Sûre-yi Vesşems'dir fazlında bürhan Ya Ali.

Taptı Âdem hürmet-i ism-i şerifinden necat,
Oldu lütfünden eta mülk-i Süleyman Ya Ali.

Kılmasaydı Nuh eğer tufanda senden iltimas
Gark ederdi Nuhu vallahi o tufan Ya Ali.

Nar-i Nemrud oldu İbrahime senden gülsitan
Devletinden oldu Yusuf Mısra Sultan Ya Ali.

Ahmed-i Mürsel seni öz kitfine kıldı sevar,
Ta dağıldı Rûkn-i din-i butperestan Ya Ali.

Lâ cerem, yetmez beyaz-ı methinin tahririne,
Ger mürekkep olsa bin derya-i Umman Ya Ali.

Besti bu izzet, bu şevket (Kumri-i) biyavere;
Gülşen-i vaslmdadır daim nevahan Ya Ali.

Küçük yaşta, çiçek hastalığından iki gözünü kaybetmiş olan, (Osman Kemâli Efendi), Nur-i basardan mahrum olduğu halde yazdığı divandan :

NÂT-I HAZRET-İ ALİ

İlmim, amelim tâatım ezkâr-ı Alidir,
Ruhum, ferahım, devletim İkrar-ı Alidir.

Can hülbülünün yok hevesi gülşen-i adne
Candan talebi ravza-i gülzâr-ı Alidir.

Vallahi cihan dolsa belâ, zerresi değmez,
Ol âşık kim dilde medet kârı Alidir.

Mahecup olalı bâsıraya hüsn-ü anâsır,
Gönlüm gözünün gördüğü didar-ı Alidir.

Şevkiyle döner şems-ü kamer, encüm-ü eflâk,
Pervane misal şem'i pür envâr-ı Alidir.

Âlemde ne kim var ise a'lâ vü esâfil,
Hep cümlesinin hâfızı Settâr-ı Alidir.

Burşid-i cihan server-i kevneyn Muhammed,
Hem bedr-i münir Hayder-i Kerrar-ı Alidir.

Arif sözü ihya-yi cihan eylese çok mu,
Ol mâ-i hayatın başı enhar-ı Alidir.

Mehcur-i harabat olanı eyleme âzar,
Bu taht-ı harâbâtta da hünkâr Alidir.

Renkler, kokular, habbe, ağaç, ot ve çiçekler,
Meddah-i nuut-i gül-i ruhsâr-ı Alidir.

Envar-ı Ali herkese bir nev' ayândır,
Yokla yok olan, var olanın vâr-ı Alidir

Yüz dört kütüb-i münzilenin hâfızı olsan
Bil nâtık-ı Kur'ân yine güftâr-ı Alidir.

Gâh bây gedâ; gâh-i geda bây olur anda,
Hikmetle adâlet dolu bâzâr-ı Alidir.

Sırrında vezir idi gelen cümle Nebinin,
Aynında vâsi-i Ahmed-i Muhtar-ı Alidir.

İnsanlığın esrar-ı Hüda oldu (Kemâli),
Esrar-ı Hüdadan garaz esrâr-ı Alidir.

GADİR HUMDA İMAM-I ALİ'NİN HİLÂFETE NASBOLMASINA DAİR HÜSEYİN NAİRİNİN ŞİRLERİ

Bu gün Şad-ü, bu gün mesrur cümle müminin oldu
Ali İbn-i Ebi Talip (Emirül-Müminin) oldu.

Gadiri Humuda hükm etti Allah, durdu Peygamber
Velâyet müjdesin bildirdi (Cebril-i Emin) oldu.

Bu hükm-i haliki, izhar kıldı halka, Peygamber
Onu ahabab işiteek şad, düşmanlar gamin oldu.

Ezel (Hattabın oğlu) bi'at etti, söyledi tebrik.
Beşerler dahil-i ferman-i (Rebbül-Âlemin) oldu

(Ali) ol kesdir Âdemden önce Nuri yaranmıştı
İbadet de idi Nur-i Ahmed ile, hemnişin oldu.

Ali ol kesdir cümle Enbiyaye eyledi ta'lim
Peygamberden siva her bir kese âlim, yakın oldu.

Ele bir seyr edip suy-i haka, Hakka visul olmuş
(Ta'alev) Ayesinde behterin-i Mürselin oldu.

Bütün mahlûkıdan Eşreftir, tastik-i Hüdadandır
Onun ta'rifi gökden geldi, Kur'ânda mübin oldu.

Peygamber söyledi Eshabına: (Lahm-i Ali Lahm-i)
Ona tevhin eden, Peygamibere bir hasm-ı kin oldu.

Peyamber düşman-ı, Allaha düşmandır, hakikatte
Aliyi incitenler müslim olsa müşrikin oldu.

Ali ol kimsedir Şemşir-ü tig-i abdarından
Putu Allah diyen İslâm olup, muhkem metin oldu

Ali ol kesdir, götürdü yer yüzünden har-i Küffâr-ı
Gül-i İslâm ile doldurdu, ziynetli zemin oldu

Bera'et sûresin Hayder götürdü Mekke şehrinde
Kıra'at eyledi, Kahr ile düşmanlar gamin oldu

Ali sindirdi küffarı tamamen Bedr harbinde
Uhudde (Lâ Feta) tarifiñ aldı, aferin oldu

Ali bir darbesiyle saldı (Amr)î Harb-i Handekde
O darbe her ibadetlerden evvel (efzelin) oldu

Alidir: (Merhab)î öldürdü (Bab-i Hayber)î söktü
(Kûla'î kâfiri) viran, İslâm hep hasin oldu

(Ta'alev), (İnnema), (İblâğ), (Elyevme) Alinindir
Ali hakkında küllen (Hel Eta) ez münzelin oldu

Tevellüd etti Beytullahda, İslâm şahittir,
Bu Şe'nin sahibi bi reyb, bi şüphe (semin) oldu

Resulallah vasiyetsiz cihandan etmedi rihlet
Yedullah hem vasi, hem canişin-i (Ya) ve (Sin) oldu

Ali evsafı, arz-ü asumanı eyleyup memlûv
Bunu tekzib eden kibr etti, (seytan-ı lâ'in) oldu

Onun evsafını Allah-u Peygamber beyan etmiş
(Ali illâ Peyamber) Şehsuvar-i Âlemin oldu

(Zeberced) tek neh-i eş'are salsan (Na'iri) Medhi
Bu ta'rifiñ o evsafın yanında âhenin oldu.

YUNUS EMRE DİVANINDAN

Şehitlerin serçeşmesi, evliyanın bağı başı,
Fatma ana gözü yaşı: Hasan ile Hüseyindir

Hazret Ali babaları, Muhammed'dir dedeleri,
Arşın iki gölgeleri: Hasan ile Hüseyindir.

Dedeside bile veran, Kevser ırmağında duran,
Susuz ümmete su veren: Hasan ile Hüseyindir.

Kerbelânın yazıları, şehit düşmüş gâzileri,
Fatma ana kuzuları: Hasan ile Hüseyindir.

Kerbelânın ta içinde, nur akar siyah saçında,
Yatan al kanlar içinde: Hasan ile Hüseyindir.

Yunus eder: Dünya fâni, bizden evvel gelen Kani?
İki cihanın sultanı: Hasan ile Hüseyindir.

MERSİYE (NEVHA)

Bu gece (Kerb ü Belâ) da nice tufan olacak
Zeynebin zulm-i Sitemden, ciğeri kan olacak.

Bu gece nale çekip (Kerb ü belâ) teşneleri
Bu gece Şah-i Hüseyin ölmeğe bağlar kemeri
Bu gece (Âl-i Resul)e yeter efgan haberi
Ki sabah (Âl-i Ali) haymesi suzan olacak.

Çekecek (Şimr Dega) Zuh-i sitem hâncerini
Kesecek cevri-ü cefa ile Hüseyin (hencer)ini
Koyacak hâk-i musibetde onun peykerini
Ki sabah arz-ü sema zulmile viran olacak

Bu gece (Ehl-i Harem) va Ebeta söyleyecek
Bilesin (çarh-i Felek), zulm-ü sitem, neyleyecek,
(Ekber)i (Asger) ile teşne şehid eyleyecek
(Ümm-i Leylâ) görerek zulmi, herasan olacak

Giyecek kare bu matemde yine pir ü civan
Feleğin zulmi bu gün, dostlara oldu ayân
Kasim'a (toy) tuturak ellerine yakdılar kan
(Nev arus)a bu gece (çâk-i giriban) olacak

Etmeyip çerh-i felek (Kasim-ı damad)e vefa
Almayıp (kâm-i cihan)da o kadar zevk-ü sefa
(Nev arus)un başına kamçı vurur ehl-i cefa
(Kasim)ın maderi (bi munis-i canan) olacak

Bu gece zulm-ü sitemden giyecek kare felek
Bu gece nale gider Hayder-i Kerrare felek
Eyledin bahti kara Zeyneb-i biçare felek
Ümmet-i hatm-i Nebi didesi giryan olacak

Bu ne matemdir yine kare giyip ehl-i harem
Zeynebin zinetini kare edip mihnet-ü gam
Kesdiler âb-ı Fıratın yolunu kavm-i sitem
(Ekber-i teşne ciger) lebleri atsan olacak

Dostlar, hun-i sitem içdi nice kâse bugün
Giyinip kareyi kâ'be, batacak yase bugün
Ey gözüm ağla yine Hazret-i Abbas'e bugün
Gidecek su getire, kanına galtan olacak.

BOLU'NUN GEREDE KAZASININ (ÇAĞA) NAHİYESİNDEN OLAN İBRAHİM DERTLİ'NİN DERTLİ DİVANINDAN

Aşk-ı sâdık muhibb-i Mustafa derler bize
Derdile gayretkeş-i Âl-i Abâ derler bize

Biz güruha sorsalar ey kavm siz kimlersiniz
Tabi-i Şah-i velâyet Murteza derler bize.

Aşk ile tiğler çekip münkire karşı durmuşuz
Ol sebepten kavm-ı Süfyan: Eşkiya derler bize

Can-ü baş terk eyledik bizler imameyn aşkına
Bendey-i Şah-i şehid-i Kerbelâ derler bize

Gerçi ben bir Dertli'yim derdim yetimler derdidir
Çek elin bizden tabibâ bi devâ derler bize.

..

Sâki-i kevser dürür cennette Şir-i Girdigâr
Rahmi maderden olupdur (Mustafa)ya yârigar
Oldu seyfinden anın din-i Muhammed aşikâr
Leşker-i küffar-ı tiğinden geçirdi bi şümar

Ya nice meth etmeyim dünya vü ukba namı var
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Zeve-i bint-i ya (Muhammed), ibn-i amm-i Mustafa
Tâ ezelden oldu ol sırr-ı Nebiyye âşına
Varis-i Peygamber oldur vâkıf-i sırrı Huda
Âl-ü evlâdına bin canım dahi olsun feda

Ya nice meth etmeyim dünya vü ukba namı var
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Hem Alidir, hem velidir, hem velâyet şâhidir
Hem nücum-ü hem semis, hem de felekler mâhidir
İns-ü cinnin, zahir-ü batın da padişahıdır
Kâfirin küfrüdür hem müminin penahıdır

Ya nice meth etmeyim dünya vü ukba namı var
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Şafi-i ruz-i kıyamet, vali-i mülk-ü veli
Kâşif-i künc-i hakikat evliyalar ekmeli
Mesken etti kendine inkâr kılanlar esfeli
Mucizat-ı kıldı irşad dehr-i dünûn echeli

Ya nice meth etmeyim dünya vü ukba namı var
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

Âteşe gül ol dese, âteş gülistanlık eder
Güle baksa kahr ile güller haristanlık eder
Mura kılrsa iltifat murlar Süleymanlık eder
Tâşa arslan ol dese taş elbet arslanlık eder

Ya nice meth etmeyim dünya vü ukba namı var
Lâ feta illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikar

KAZIM BABA DİVANINDAN

Merhaba ya Fahr-i Âlem can-ü canan merhaba
Matla'ı burc-i tecellâ şems-i taban merhaba

Kidve-i Şah-i resalet âleme sultan olan.
Ahmed-i Mahmud-i muhtar nutk-i Kur'ân Merhaba

İns-ü cinne bâ's olundun (vedduha)nın Kânısın
Ya Şefiel müznibin, ya derde derman merhaba

Kaşların mihrabını oldu secde kıldım ya Ali
Veçh-i pâkindir Muhammed Şah-i Merdan Merhaba.

Seyyid-i Şubban-ı Cennet ya İmamın esselâm
Fatima-yi zevc-i Hayder arş-ı rahman merhaba.

Ya Hasan hulk-ir Riza ya Ha ülây-i Ehl-i Beyt
Ya (Hüseyn-i Kerbelâ) şah-i Şehidan merhaba.

Ya (Muhammed Bakir-i) (Zeynel Abayi Abidin)
Meş'al efroz encümi nihr-i direhşan merhaba

Mezheb-i Hak (Cafer-i Sadık) İmanı-i Pişva
Hazret-i (Muse-i Kâzım) nûr-i iman merhaba

Sevdiğim (Şuh-i Horasan) hem (Taki) vü ha (Naki)
Ya (Hasan-el Askeri) (Mihdi-yi) devran merhaba

Müerimem gayet hacilem ya Resul-Allah medet
Ya kerem kânım elendim lütf-ü ihsan merhaba

Kul tahıyyat-ü selâm (Kâzım) Muhammed aşkına
Esselât-ü vesselâm bâb-ı gufran merhaba.

KAYSERİ'NİN DEVELİ (EVEREK) KAZASINDAN SEYRANİ DIVANINDAN

Vücutdün on sekiz bin âlemin bir kânda bulmuşlar
Bu kâni Ahmedin darındaki mihmanda bulmuşlar

İlim bir noktadır amma ki gafiller çoğaltmıştır.
Bu ilmi hakşinasan hep (Şeh-i Merdan)da bulmuşlar.

Zebur, incil ile tevrat, yüz suhuf mânaların cümle
Cihanın fahrına nazil olan Kur'ânda bulmuşlar.

Bu sırra aşınâ olan, olur makbul-i hak elbet
Kitab-ı aşkı canânın meâlin canda bulmuşlar.

Döverler gâh, söverler gâh, kovarlar gâh, severler gâh
Ne çare yalnız, Seyrani'yi meydanda bulmuşlar.

VİRANİ DIVANINDAN

Ali Nur-i hakikatdır
Ali nur-i Nübüvvetdir
Ali Tâc-i sa'adetdir.
Aî'dir bâ-ı bismillâh

Ali Şah-i şeri'atdır
Ali rah-ı tarikatdır
Aîl il ma'rifetdir
Ali nutkunda Rûhullah

Ali'dir rahmet-i rahman
Ali'dir devr ile devran
Ali'dir din ile iman
Ali ayn-i kelâmullah

Ali'dir cismimin cânı
Ali'dir nutkumun kanı
Ali'dir canımın canı
Ali'dir ilm-i bahullah

Ali Şah-i velâyetdir
Ali Nur-i hidayetdir
Ali sahib kerametdir
Ali'dir emr-i Emrullah

Ali'dir (lâhmike lâhmi)
Ali'dir (demüke demi)
Ali'dir (cismüke cismi)
Ali'dir fahri fahrullah

Ali Cennet, Ali rıdvân
Ali Huri, Ali gulman
Ali cândır Ali cânan
Ali Levh üzre arşullah

Ali'dir cümleden bihter
Ali'dir yâr-ı Peygamber
Ali'dir saki-i Nevser
Ali'dir uş sebilullah

Ali'dir cümlemin vâri
Ali'dir Mansuren dâri
Ali'dir âşıkun kârı
Ali cism-ü cemâlullah

Ali'dir sahib-i (Düldül)
Ali güldür Ali bülbül
Ali esrar Ali sümbül
Ali lezzet nebatullah

Ali'dir gün gibi enver
Ali mührab Ali minber
Ali'dir katil-i Anter
Ali destinde seyfullah

Ali'dir bu Virâni'nin
Nazargâhı ümitgâhı
Ali'den gayri var nudır
Ali Yarı Resulullah

..

Sakiyâ vakt-i bahâr erdi yine sun câm-i cem
İçelim vahdet meyinden def ola bizden bu gam

Ol ne meydır ki bizi mest eyledi ruz-i Elest
Zi şerabi Ab-i kevser dem bu demdir dem bu dem

Hubb-i âl-i Haydere ver sakiya safi şârab
Nuş eden aşkın meyini çekmeye her giz elem

Haric-i münkir, münafik kâsesin doldur da ver
La'netullah ile her dem destine ver cam-i sem

Aşkın bağ-ü baharı, sohbeti, cam-i cemi
Âl-i evlâd-i Ali'dir söyle bil ki ey dedem

Gör nice Can-ü gönülden bu Virâni derdimend
Râh-i evlâd-ı Ali'de oldu ol sahib kalem

AŞIK ÖMER'İN DİVANINDAN

Gel beru ey Şafi-i şebgâh-i hicranım Ali
Dertliye bir dolu sun destinle dermanım Ali
Gonce-i gül veş açıl mir-i suhandanım Ali
Dişleri dürr-i necef, lâ'l-i bedehşanım Ali

Asıtan-i kûyini seyr-i sehergâh idelim
Hakipay-i rehğüzarına da yüzler sürelim
Kadd-i dileusun görüp bi ihtiyar ah idelim
Var ise mazur tut yolunda bir noksanım Ali

Na'ralarla eylesem sinem acep ni suzinâk
Düldül-i naz-ü naimin Kamberiyem sine çâk
Zülfikar-i hüsmile kâfir aduyu kıl helâk
Bir gazay-i Ekber et ey Şah-i Merdanım Ali

Hep bulutlar karalar giydi gubar-i sineden
Pür dehan oldu bütün canlar şerab-i sineden
Sensiz ey Hayder peyapey bu garam-i sineden
Bana mihnet eksik olmaz Şah-ı Merdanım Ali

Çün Ömer müptelâyım bir dilbere her mah-ı iyd
Dembedem ham visalın eylerim candan ümit
Lütfile gülden de naziksin inayet kıl medit
Hun-i çeşmile boyandı kana damanım Ali

**İMAM-I ALİ'NİN MALİK BİN EL HARİS EŞTER'İ MİSİR'A
VALİ TAYİN ETTİĞİ ZAMAN, ONA VERDİĞİ EMİRNAME**

Kitab al Ahd

Merhum Mehmed Âkif tarafından yapılmış olan ilk tercüme Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti Umûr-i Şer'iye ve Evkaf Vekâleti Tetkikat ve Te'lifat-ı İslâmiye Hey'etinin 9 numaralı yayını ANGLİKAN KİLİSESİNE CEVAB adlı eserden iktibas olunmuştur. Diyanet İşleri tarafından 31/27 numara ile yayınlanmıştır.

..

Bilâhara bu emirname Abdûlbaki Gölpinarlı tarafından tercüme edilerek İmam-ı Ali buyruğu adındaki kitapda neşredilmiştir.

..

Bu Emirnamenin Farsça'ya birkaç tercümesi yapılmıştır.

Emirname

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Vergisini toplayıp almak, düşmanlarına cihad açmak ve savaşmak, ahalisine sulh ve salâh ve memleketlerine umran temin etmek için Mâlik bin el - Hâris el - Eşter'i Mısır'a vali nasbettiği zaman Allah'ın kulu Emir-rü'l-Mü'minin Ali'nin kendisine emirnamesidir:

O'na Allah'dan ittikaayı, (çekinmeyi) Allah'ın taatini ihtiyarı ve Kitab'ında emrettiği ferâiziyle, sünnetlere ittibâı emreder. O farzlar ve sünnetler ki hiç kimse onlara tebaiyyet etmedikçe saadet yüzü görmez ve onları tanıdıkça da husrâna uğramaz. Bir de ona eliyle, kalbiyle, diliyle Cenâbı Hakk'a yardımda bulunmayı emreder. Çünkü Allahu zü'l-Celâl kendisine yardım edene nusret, kendisini ağırlayana izzet vermeyi tekeffül buyuruyor. Sonra, ona şehvetlere saldırdıkça nefsini kirmasını, serkeşlik ettikçe dizginlerini çekmesini emreder. Zira nefs alabildiğine kötülüğü âmirdir, meğer ki Cenâb-ı Hak merhametiyle insanı korumuş olsun.

Şimdi bilmiş ol, ey Mâlik, ben seni öyle memleketlere gönderiyorum ki birçok hükûmetler senden evvel oralarda adâlet sürdü, zulm etti. Sen vaktiyle nasıl senden evvelki valilerin icraatını gözden geçiriyordun; halk da şimdi öylece senin icraatını gözecek O zaman senin onlar hakkında söylediklerini halk da şimdi senin hakkında söyleyecek. Kimlerin sâlih olduğu ancak Allah'ın kendi ibâdî lisanından söylettiği sözlerle anlaşılır. Onun için toplayacağın en sevimli azık salâha makrûn işler olsun. Hevesâtına hâkim bulun. Sana helâl olmayan şeylerde nefsine karşı bahil ol. Zira gerek hoşlandığı, gerek istemediği şeylerde nefse karşı buhl onun hakkında mahz-ı adildir.

(Emrin altında bulunanlar) için kalbinde muhabbet, merhamet duyguları, lûtuf meyilleri besle. Sakın biçarelerin başına kendilerini yutmayı ganimet bilen yırtıcı bir canavar kesilme! Çünkü bunlar iki sınıftır: ya dinde kardeşin, ya hilkatte bir eşin. Evet, kendilerinden kusur sâdır olabilir; kendilerine bir takım ârizalar gelebilir. Hata ile, yahut kasta makrûn olarak işledikleri kabahatlerden dolayı ellerinden tutup yola getirmek pek mümkündür. Kendi hakkında nasıl Allah'ın afvini, safhını istersen, sen de onlara afvini, safhını göster. Çünkü sen onların fevkinde bulunuyorsun; vilâyet emrini veren senin fevkinde bulunuyor;

Allah ise vilâyeti sana verenin fevkinde bulunuyor. Ve umûr-ı ibâdî hakkiyle görmeni istiyor, seni onlarla imtihan ediyor. Sakın Allah ile harbe girip de kendini gazabına siper etme. Çünkü ne intikamına dayanacak kudretin var, ne de afv ü merhametinden müstağnisin.

Ey Malik sakın hiçbir afvından dolayı asla pişman olma; sakın hiçbir kimseye azap ettiğin için de kat'iyyen sevinme. Bertaraf etmek imkânını buldukça hiç bir bâdireye atılma. Bir de sakın "Ben kudret-i kâmile sahibiyim, emrederim, itaat ederler." deme. Çünkü bu, kalbi fesada vermek, dini za'fa uğratmak, felâkete yaklaşmaktır.

Şâyet elindeki kudret sana bir hiss-i azamet verirse derhal fevkindeki Melekût'un azametine bak ve senin kendi nefsine karşı kudretyâb olmayacağın şeylerle Allah'ın sana karşı kaadir olduğunu düşün. İşte bu düşünce senin o yükseklere uçan nazarını zemine indirir; şiddetini giderir; seni bırakıp giden aklını başına getirir. Sakın Allah ile azamet yarışına kalkışma, sakın kibriyâ ve ceberutunda kendisine benzemeye özenme. Çünkü cenabı Hak her cebbârı zâil, her mütekebbiri hakir eder bırakır.

Nefsin hakkında, sana hususiyeti olanlar hakkında, Halkın arasından kendilerine meyil beslediklerin hakkında Allah'a ve ibâdu'llah'a karşı adâletten kat'iyyen ayrılma. Şayet böyle yapmazsan zulmetmiş olursun. Halbuki ibâdu'llah'a zulmedenin ibâdu'llah tarafından dâvâcı-

sa Allah'dır. Allah'da birinin başını aldı mu, o kimsenin tutunabileceği bütün hüccetler bătıldır. Ve ölünceye, yahut tevbe edicinciye kadar kendisiyle harb içinde bulunur. Dünyada zulüm kadar Allah'ın lütfunu tebdil, kahrını ta'cil edecek birşey olamaz. Zira Cenâb-ı Hak zulm altında inliyenlerin inkisarını işitiyor; zâlimleri ise gözetleyip duruyor.

Umûrun içinden öylesini ihtiyar etmelisin ki hak hususunda en mu-tavassıtı, adl itibariyle en şâmilî olsun; sonra halkın rızâsını en ziyade câmi bulunsun. Zirâ ammenin hoşnutsuzluğu eşhâsın rızâsını hüküm-süz bırakır; eşhâsın gazabı ise ammenin rızâsı içinde kaynar gider.

Sonra vali için hassa takımı kadar iyi günlerde yükü ağır basan, kara günlerde yardımı az dokunan adâletten hoşlanmaz, istemekten usanmaz, verilince şükür bilmez, verilmezse değme gadirle savulmaz, felâkete sabırsız tek adam yoktur. Halbuki İslâm'ın rüknü Müslimîn'in şirâzesi amme-i ümmet olduğu gibi düşmana karşı duracak bir silâh varsa ancak odur. Onun için samimiyetin meylin dâima bunlara müte-veccih bulunmalı .

Halkın arasında yanına yaklaştırmıyacağın, kendisinden ençok nef-ret edeceğin adamlarsa, halkın ayıplarını en ziyade araştıran kimseler olmalıdır. Zirâ nâsın öyle ayıpları vardır ki örtülmesi herkesten fazla va-liye düşer. Binaenaleyh bu ayıpların sana gizli kalanlarını sakın eşme. Senin vazifen muttali olduklarını ıslahtan ibarettir. Meçhulün olanlara gelince, onların hakkındaki hükmü Allah verir.

Evet, sen halkın ayıbını gücün yettiği kadar ört ki Allah da senin gizli kalmasını istediğin şeylerini örtsün.

İnsanlar hakkındaki bütün kin ukdelerini çöz; seni intikama doğru sürükleyecek iplerin hepsini kes. Sence vuzuh kesbetmiyer şey-lerin kâffesi hakkında anlamamış görün, şunu bunu gamz edenin sözü-ne sakın çarçabuk inanma. Çünkü gammaz ne kadar saf görünürse gö-rünsün yine hilekârdır. Sakın ne seni zarûret ihtimaliyle korkutarak kereminden çevirecek bahilî, ne işlerin büyüklüğüne karşı azmini gev-setecek korkağı, ne de çevre saparak sana ihtirası iyi gösterecek harisi meclis-i meşveretine sokma. Çünkü cimrilik korkaklık, ihtiras ayrı ayrı tabiatlardır ki Allahu zül' - Celâl hakkında beslenen sû-izan bunları bir araya getirir.

Sana müşavir olacakların en kötüsü senden evvel, şerirlere hemdem olan, onların suçlarına iştirak eden kimselerdir. Böyleleri kat'iyen se-nin mahremi olmamalı. Çünkü cânilerin a'vânı ve zâlimlerin yârânıdır. Ne hâcet; hiçbir zâlîme zülmünde, hiç bir günahkâra cürmünde yardım etmiyenler içinden bunların yerini tutacak öylelerini bulacak-sın ki, ötekilerin re'y ve tedbirine tamamiyle sâhib, lâkin günah ve vebâ-

linden kat'iyen masûn. İşte senin için böylelerinin yükü en hafif, yardımını en çok, sana şefkati herkesinkinden ziyade, senden başkasına muhabbeti o nisbette az olur. Bu gibilerini hem hususî, hem umûmî meclislerinde kendine mukarreb (yakın) edin. Sonra, bu adamların içinden en ziyade onu beğenmelisin ki sana acı hakikatleri herkesten ziyade o söylesin; ve şayet sevdiği kullarından sudûruna Allah'ın râzı olmadığı bir harekette bulunmak istersen hoşuna gideceğini gitmiyeceğini hiç düşünmiyerek seninle beraber yürüsün.

Bir de sâdık ve takva sahibi adamları kendine mahrem ittihaz et. Seni alkışlamamalarına, yapmadığın bir takım işleri sana isnad ile keyfini getirmemelerine müsâid bulun. Zira alkışın çoğu insanı azamete sevk eder, gurura yaklaştırır. Sakın, adamın iyisi ile kötüsü, indinde bir olmasın. Zira bunları bir tutmak iyileri iyilikten soğutur; kötülerin de fenağa meylini idâme eder.

Bilmiş ol ki, valinin tabaasına hüsn-i zannını dâvet eden şey, kendilerine iyilikte bulunması, yüklerini tahfif etmesidir. Hüsn-i zan edersen uzun uzun yorgunluklardan kurtulursun. Sonra hüsn-i zannına en ziyade lâıyık olan adam, senin hakkındaki tecrübeleri iyi çıkanıdır; sû-i zannına en lâıyık olanı da hakkındaki tecrübeleri fena çıkanıdır.

Bu ümmetin ileri gelenleri tarafından işlenerek herkesin alıştığı tabaanın güzelce tatbik ettiği bir sünnet-i sâlihayı sakın kaldırayım deme. Ve bu eski sünnetlerin her hangi birine aykırı gelecek yeni bir sünneti ihdasa da asla yanaşma. Çünkü ecir o sünnet-i sâlihayı vaz' edenin, vebal de, kaldırdığından dolayı senindir. Umûr-ı memlekete uygun gelen tedâbiri tesbit ve senden evvelki insanlara doğruluk temin eden esbâbı ikame hususunda sık sık ulema ile müzakere et, hükema ile mubahasede bulun.

Mâlûmun olsun ki halk tabaka tabakadır. Bunlardan her birinin salâhı diğerinin salâhına bağlı ve hiç biri için diğerinden müstağni bulunmak imkânı yoktur. Bu tabakalardan bir kısmı Allah yolunda askerlik edenler, bir kısmı ammenin ve hassanın vazife-i kitâbetini görenler, bir kısmı adli tevzia memur kadılar, bir kısmı rıfk ve insaf ile idâre-i umûr edecek âmiller, bir kısmı cizye ve harac veren ehl-i zimmetle müslimler, bir kısmı ticaret ve sınaat erbabı, bir kısmı da fakr ve ihtiyâç içindeki tabakadır. Cenâb-ı Hak bunlardan herbirinin hissesini bildirmiş ve herbirine aid hudud ve farzları ya Kitâbiyle, ya Nebiyy-i Muhterem salla'llahu aleyhi ve âlihi ve sellem Efendimizin sünnetiyle gösterdikten sonra mer'i ve mahfuz bir ahd olarak bizlere tevdi buyurmuş.

Askerler, Allah'ın izniyle halkın kal'aları, valilerin şerefi, dininin izzeti, âsâyişin vasıtalarıdır. halk ancak bunların sayesinde du-

rabilir. Bununla beraber askerin intizamı da Allah'ın kendilerine ayırdığı harac (Allahın emrile alınan vergi) ile kaaımdır ki, düşmanlarına karşı onunla cihad edebilirler; işlerini yoluna koyabilmek için ona güvenirler ve bütün ihtiyaçlarını temin etmek üzere arkalarında o bulunur. Sonra bu iki sınıfın mevcudiyeti kadıların, âmillerin, katiplerin vücudiyle kaaımdır. Çünkü, akıdleri icabı veçhile başaranlar, menafii cem' edebilenler, hususî umumî bütün işlerde emin olanlar bunlardır.

Hepsinin bakaası için de ticaret ve sanâyi erbabının vücudu şart. Zira esbâb-ı menâfii, ticaretgâhları ve başkalarının meydana getiremeyeceği sanat eserlerini bunlar temin edecek.

Sonra erbâb-ı fakr ve ihtiyâcı teşkil eden son tabaka geliyor ki ih-san ve muavenete müstehaktırlar.

Bunlardan herbirinin Allah'dan kısmeti ve hâceti miktarınca vali üzerinde hakkı vardır. Vali Allah'ın kendisine tevdi ettiği bu teklifin altından ancak kemâl-i ihtimam ile ve Allah'dan yardım ve inâyet talebiyle, bir de hafif, ağır bütün işlerde nefsinin hakka ve sabr u tahammüle alıştırmakla kalkabilir.

Sonra, askerlerinin başına öyle birini geçir ki Allah'a ve Resûlüne ve İmâmına karşı sence hepsinden daha muhlis bulunsun; kalbi hepsinden temiz olsun ve aklı başında olmak itibariyle hepsine tefevvuk etsin; zamân-ı gazabında ağır davransın; ma'zereti sükûn ile dinlesin; zuafâyâ acısın; kavîlerden uzak dursun; öyle hiddet ile kalkıp acz ile oturan takımdan olmasın.

Sonra gerek mürüvvet ve haseb erbabına, gerek salâhiyle ve hayırlı işlerle tanınmış âileler efrâdına, daha sonra şecaat ve semâhat ashâbına mültefit bulun. Çünkü bunlar kerem halkıdır, lûtf cemaatidir. Ana - baba çocukların işini nasıl araştırırsa sen de askerlerinin işlerini öylece gözet. Kendilerini takviye için verdiği şey çok bile olsa nazarında asla büyümesin; haklarında taahhüd ettiğin lûtf az bile olsa gözüne kat'iyen hakir görünmesin. Çünkü sana karşı muhabbet ve samimiyetini esirgememelerine ve hüsn-i zanda bulunmalarını mûcib olur. Bir de onlara aid işlerin büyüğünü görüyorum diye küçüğünü takipden geri durma. Zira ufak bir lûtfundan intifa, edecekleri mevzi de olur, büyük lûtfundan vâreste kalamıyacıkları mevki de olur.

Ordunun başındakileri içinde sence en makbulü o kimseler olmalı ki askere iyilikte bulunsun ve hem şahıslarını, hem geride kalan âilelerini sıkıntıdan kurtaracak kadar kendi servetinden fedâkârlık etsin de bu sayede düşmanlara karşı cihad ederken hepsinin düşüncesi bu noktada birleşebilsin.

Valiler için memlekette adâletin kaaım olmasından, bir de hal-

kın kendisine karşı muhabbet göstermesinden büyük medâr-ı teselli yoktur. Zira yürekler sâlim olmadıkça muhabbet ızhar etmez. Sonra askerin senin hakkındaki ihlâsı ancak ümerâsından memnun olmalarıyla ve onları istiskaal edib bir an evvel başlarından çekilmelerini istemeleriyle kaaimdir. Sen kendilerine ümid sahası aç. Senâya müstehak olanları senâ etmekte, büyük vakaayı geçirmiş olanların sergüzeşlerini saymakta kusur etme. Zira bunların kahramanlıklarını sık sık anmak (İnşâ-Allah) erbâb-ı şecâati galeyana, harb istemiyenleri de gayrete getirir. Sonra bunlardan herbirinin fedakârlığını iyice tanı; hem sakın birinin hizmetini başkasının hizmetiyle beraber zikretme. Kimseye de gösterdiği şecâatle nisbet kabul etmiyecek dün bir pâye verme. Bir de ne mevkiinin büyüklüğü bir adamın ufak hizmetini büyük görmene, ne de mevkiinin küçüklüğü bir adamın kıymetli yararlığını küçültmene asla sâik olmamalı.

Sonra altından kalkamadığın hadisâtı, kestirib atamadığın umûru Allah'a ve Resûlüne gönder. Zira Cenâb-ı Hak irşadını dilediği bir kavme "Ey iman edenler, Allah'a itaat edin, Peygambere ve Ülü'l - Emre itaat edin; şayde bir şeyde anlaşamazsanız onu Allah'a ve Peygambere gönderin." buyuruyor. Allah'a göndermek demek, Kitâb'ındaki muhkemata sarılmak demektir. Resûl'e göndermek demek, onun toplayan, tefrikaya meydan vermiyen sünnetine uymak demektir.

Nâs arasında hüküm için öyle bir adam seç ki sence halkın en değerlisi bulunsun; işten sıkılmasın; murâfaaya gelenlerden sinirlenerek inada kalkımasın; hatâsında ısrar etmesin; hakkı gördüğü gibi, döneceği yerde dili tutulub kalmasın; hiçbir zaman tama' ettiği menfaat kaybolacak endişesine düşmesin; mes'eleyi künhüne kadar anlamadıkça vehleten hâsıl ettiği kanaatı kâfi görmesin. Şüphelerde en çok durur, hüccetlere en ziyade sarılır, hasmın müracaatından en az usanır, işlerin vuzuhunu en fazla bekler, hükmün vuzuhunda en kat'i davranır, medh ile şıarmaz, heyecane getirmekle eğilip bükülmez olsun. Vakıa böyleleri de pek azdır. Sonra bu adamın vereceği hükümleri sık sık tahkik et ve kendisine zarûretini giderecek, halktan ihtiyacını kesecek kadar ihsanda bulun; hem senin yanında öyle bir mevki ver ki mukarreblerinden kimse o mevkîe göz dikmesin ve o adam başkalarının sana gelip de kendisine karşı hâinlik edemiyeceğinden emin olabilsin.

Evet, bu hususta gayet dikkatli bulunmalısın. Çünkü bu din kötü adamların elinde esir oldu: Onun namına istenilen yapılıyor ve onunla dünyayı elde etmiye uğraşıyor!

Sonra âmillerine dikkat et. Kendilerini işbaşına öyle getir. Yoksa tarafgirlik, hodgâmlık hissiyle kimseye vazife tevdi etme. Çünkü bu iki

sebeup cevri ve hiyânete sâiktir. Bir de bu iş için salâh ile mâruf âilelerden yetişmiş tecrübe ehli, hayâ sahibi, İslâm'a hizmeti sebketsmiş adamlar araştırsın. Zira ahlâkı en dürüst, nâmusu, şerefi en sağlam, tama'n câzibesine en az kapılır, avâkıb-ı umûru en doğru görür insanlardır. Esbâb-ı mâişetlerini de geniş bir surette temin et. Çünkü nefislerini salâha sevk hususunda bu bir kuvvet olacağı gibi elleri altındaki şeylere el uzatmaktan o sâyede müstağni kalırlar. Bundan başka şâyed emrine muhalefet ederler, yahud emaneti sakatlarılarsa senin için aleyhlerinde kullanacak bir hüccet olur. Sonra bunların icraâtını takibet. Arkaları sıra vefa ve sıdk erbâbından olmak üzere gözcüler gönder. Zira işleri nasıl gördüklerini gizlice öğrenmen, emaneti muhafazalarına ve halk hakkındaki rıfk ile muamelelerine bâdi olur.

Yardımcılarına karşı da ihtiyatlı bulun. Şâyed içlerinden biri elini hiyanete uzatır ve gözcülerinin vereceği haberler adamın bu hiyaneti üzerinde toplanırsa şahâdetin bu kadarını kâfi görerek müstehak olduğu ukuubeti bedeni üzerinde icrâ edersin; topladığı paraları alır, kerdisini mevki-i zillate dikersin; alnına hiyanet lekesini vurur, boynuna âr-ı töhmeti geçirirsin.

Sonra, vergi işini vergi ehline salâhiyle birlikte takibet. Çünkü vergi işlerinin islâhiyle ehlinin salâhı içinde başkalarının da salâhı dâhildir. Zaten başkalarının salâhı ancak bunlarınkine tevakkuf eder. Çünkü halkın hepsi haraca ve vergi ehline muhtaç. O halde memleketin umrânına sarf edeceğin vakit harac toplamaya ma'tuf olan himmetinden fazla olmalı. Zira harac ancak umran ile elde edilebilir. Umransız vergi isteyen kimse bilâdı harabeye çevirir, ibâdı helâk eder. İş de pek kısa bir zaman iyi yürür. Şâyed yükün ağırlığından, yahut bir âfetten, yahut yağmurların, suların kesilmesinden, yahut toprakların su altında kalmasından, yahut kuraklık istilâsından şikâyetle bulunurlarsa tesirini umduğun bütün vesâite müracaatla dertlerini tahfife çalış. Bu hususta hiç bir fedakârlık sana kat'iyen ağır gelmesin. Zira o bir sermaye ki bilâdını imâra, vilâyetini tezyine sarf için sana iade edecekler. Fazla olarak senâlarını kazanacaksın, haklarında gösterdiğin adâletten dolayı müftehir olacaksın. Hem sen bu sermayeyi fazlasıyla vereceklerine güvenerek veriyordun. Zira kendilerini terfih ettiğin için biriktireceklerine ve adl ve rıfk ile muamelen sebebiyle sana emin bulunduklarına, itimadın vardı. Evet, günün birinde, muâvenetlerine dayanacağın bir hâdise zuhur eder, Bakarsın ki hatır hoşluğu ile bütün yükü üzerlerine almışlar, taşıyorlar. Umran mütehammildir, yüklediğin kadarını götürebilir. Memleketin harabisi ahalinin sefaletindendir; ahâiyi sefil eden sebep de ancak valilerin servet toplamaya hırsları, uzun müddetle mevkilerinde kalacakları-

nı zannetmemeleri, bir de geçmiş ibretlerden icâbı kadar hisse alamalarıdır.

Sonra, kâtiplerinin haline iyi dikkat et. İşlerine en iyilerini getir. Hususiyle tertibatını, esrârını tevdi edeceğin mektuplarını, öyle adamlara yazdır ki, soyu temiz, ahlâkı düzgün olsun; gördüğü itibar ile şımarıp başkalarının yanında sana karşı gelmeye cüret edenlerden olmasın. Âmillerinin sana yazdıklarını getirip göstermekte, senin tarafından verilecek cevapları dosdoğru yazarak göndermekte ve senin hesabına alıp, senin hesabına vereceği şeylerde gafleti sebebiyle kusur etmesin. Senin lehinde bulunduğu bir akdi muhkem tutsun. aleyhinde bulunduğunu da çözmekte zaaf göstermesin. Uhdesine mevdû işler itibariyle nasıl bir mevki olduğundan bihaber bulunmasın. Zira kendi kıymetini bilmeyen başkasınınkini hiç bilmez.

Sonra bunların intihabından yalnız simâlarını tetkikin, bir de hüsn-i zannın kâfi gelmemeli. Çünkü insanlar daima tasannu' ve hüsn-i hizmet göstererek zevâhire hükmeden valilerin gözüne girebilirler. Halbuki işin ötesinde ihlâs namına bir şey yoktur. Onun için senden evvelki sâlih valilere hizmet etmişleri araştırarak halk arasında en iyi nam bırakmış, emanetleriyle en ziyade tanınmış olanlarını intihab et. Böyle bir hareket senin Allah'a ve kendisinden tevelli-i emrettiğin kimseye karşı ihlâsını gösterir.

Bir de işleri tasnif ederek her sınıfın başına bu kâtiplerden birini geçir ki iş büyük olursa altında ezilmesin, çok olursa toplamasını bilemeyip de dağıtmasın. Şayet kâtiplerinin hatâsını görür de aldırmasan kendin muâteb olursun.

Ey Malik ticaret ve san'at erbâbı gibi bir kısmı oturduğu yerde çalışır, bir kısmı şuraya buraya mal götürür, bir kısmı da elinin emeğiyle geçinir, cümlesi hakkında iyi muamele et ve başkaları tarafından da o suretle muamele edilmesine dair vasâyâda bulun. Çünkü bunlar memleket için esbâb-ı hayırdır, vesâil-i menfaattir. Ve o hayır ve menfaati senin toprağındaki, denizindeki, ovalarındaki, dağlarındaki uzak uzak yerlerden ve başkalarının gidemiyeceği, yahut cür'et edemiyeceği mevkilerden getiriyorlar. Bunlar memleket için sulh ve selâmet adamlarıdır: Ne gaile çıkarmalarından korkulur, ne fesatlarından endişe edilir. Kendilerinin gerek nezdindeki, gerek bilâdının diğer cihetlerindeki işlerini takibet. Maamafih, şurasını da bil ki bunların çoğunda fâhiş bir tama' çirkin bir hırs ile beraber menfaatlarda ihtikâr, alım satımda hiyle olur. Bu ise halk için zarar, vali için ayıptır. Binaenaleyh ihtikâra mâni ol. Çünkü aleyhi's - salâtû ve's - selâm Efendimiz ihtikârı men buyurdular.

Alım satım doğru tartılarla olmalı ve alını da, satanı da ezmiyecek mütedil fiyatlar üzerinden vukus gelmeli. Kim, senin yasağından sonra, ihtikâra yanaşırsa, ifrâta varmamak şartıyla hemen cezalandır.

Hele alt tabakadaki her türlü çâreden mahrum fukara ve bıçaregân ile felâketzedeler, kötürümler hakkında Allah'tan korkmalı, hem çok korkmalı. Bu tabakada halini söyleyen de var, söylemeyen de var. Allah'ın bunlara ait olmak üzere hıfzını sana tevdi ettiği hakkı siyânet et. Oradakilere Beytülmalinden bir hisse, başka yerlerde bulunanlara da her memleketin fukarâ-yı müslimine has gâllesinden birer hisse ayır. Çünkü en uzaktakilerinin de en yakındakiler gibi hakları mevcud. Cümlesinin hakkını gözetmek ise sana mevdû bir vazifedir. Sakın azamet seni onlarla uğraşmaktan alıkoymasın. Zira işlerin mühimini iyi gördüğün için ehemmiyetsizini yüzüstü bırakırsan mâzur görülmezsin. Bu sebepten kendilerini düşünmekten geri durma ve zavalılara ekşi çehre gösterme. Yine bunlardan olup da nazarların tahkiri, ricâlin istiskaali yüzünden işleri sana kadar gelemiyenleri araştı. Sırf bunlar için korku ve tevazu' erbabından emin bir adam tahsis et ki arada vasıta olsun, işlerini sana bildirsin. Hâsılı, öyle çalış ki Huzûr-ı Bâriye çıktığın zaman "Vüs'umu sarf ettim" diyebileşin.

Halkın bu tabakası adl ve infaka başkalarından ziyade muhtaçtır. Onun için her birinin hakkını vermeye son derece itina et. Sonra, yetimleri ve yaşlı bulunduğu hiç bir çaresi bulunmayan kimseleri üzerine al. Vâkıa bu işler valiye ağır gelir. Lâkin ne kadar hak varsa hepsi ağırdır; bunu Allah yalnız o kimselere kolaylaştırır ki halden ziyade âkıbeti düşünerek nefsin tahammüle alıştırsın ve kendi hakkındaki va'd-i ilâhînin sıdkından mutmain bulunur.

Erbâb-ı ihtiyaç için, sırf kendileriyle meşgul olacağın, bir zaman ve mekân ayır. Ve hepsiyle beraber oturda seni yaratan Allah'ın rızasını celbedecek bir tevazu' göster. Sonra, askerlerini, a'vânını, muhafızlarını, zabıta memurlarını yanlarında bulundurma ki söylemek isteyen çekinmeden derdini dökebilsin. Ben aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimizden bir kaç yerde işittim: "İçindeki zayıfın hakkı serbestçe kavisinden alınamıyan bir ümmet hiç bir zaman kuvvetlenemez." buyurmuştu.

Bir de bunların münasebet almayan sözlerini, yahut ifâde-i merramdaki acizlerini hoş gör. Kendilerine hırçınlık etme, azamet gösterme. Bu yüzden Cenâb-ı Hak sana cenâb-ı rahmetini açar; tâatine mukabil sevâbını ihsan eder. Hem verdiğini güler yüzle, gönül hoşluğuyla ver. Veremediğin surette kabul olunabilecek özürler dile.

Sonra, umûrunun içinde öyleleri olur ki bizzat görmekliğin lâzım. Meselâ kâtiplerin ızhâr-ı acz edince âmillerine cevabı sen vereceksin. Nâsın hâcâtı artık a'vânının tahammül edemiyeceği dereceyi buldu mu, icâbına yine sen bakacaksın. Bir de her günün işini o gün gör; çünkü diğer günlerin kendisine mahsus işi vardır.

Vâkıa niyet hâlis olmak ve halkın selâmetine yaramak şartıyla bu meşgalelerin hepsi Allah için iseler de sen yine vakitlerinin en hayırlısını Allah ile arandaki haller için nefesine hasret. Hâlisen li - Vec-hi'llâh edâ edeceğin tâatin en başlıcası da Zât-ı İlâhiye has olan farzları yerine getirmekten ibaret olsun. Gecende, gündüzünde bedeninden Allah'a ait bulunan hisse-i ubûdiyeti ayır ve seni Hakk'ın Harim-i Subhânisine yaklaştıran bu tâati, vücuduna her neye mal olursa olsun, eksiksiz, gediksiz edâ et. Şayet namazında halka imam olmuşsan, sakın ne bıktıracak, ne de bir hayra yaramıyacak gibi kıldırma. Çünkü nâsın içinde öyleleri vardır ki illet sahibidir; öyleleri de vardır ki iş sahibidir. Aleyhi's - salâtü ve'sselâm Efendimiz beni Yemen'e gönderirken "Onlara namazı nasıl kıldırayım?" demiştim. "En zayıflarının namazı gibi." buyurmuşlardı. Mü'minlere merhametli ol. Bundan sonra, sakın halkdan uzun müddetle saklı durma. Çünkü valilerin halkdan saklanması bir nevi sıkıntı olduktan başka umûr-ı memlekete vukuflarını azaltır. Bunların perde arkasında oturmaları perdenin dışında dönen işlere ıttılai meneder. Binaenaleyh nazarlarında hâdisatın büyüğü küçülür; küçüğü büyür; güzeli çirkin, çirkinini güzel olur; hak bâtil ile karışır. Vali de nihayet beşerdir. Halkın kendi nazarında gizli kalan umûrunu nereden bilecek? Hakkın üzerinde nişâneler yok ki ona bakarak sıdkın her türlüşünü, kızbin her türlüşünden ayırmak mümkün olabilsin. Şimdi, sen mutlaka ikiden birisin: Ya hak yolunda ihsaneder, gön-lü gani bir adamsın.. O halde neye vâcib olan bir hakkı ödemekten, yahut kerimâne bir harekette bulunmaktan çekinip de saklanıyorsun? Yahut öyle değilsin de buhle müptelâ bir adamsın. Bu ihtimale göre de halk ihsânından ümidi kestikleri gibi, istemekten o kadar çabuk vaz geçer ki!... Bununla beraber halk tarafından sana arzedilecek hacetlerin çoğu ya bir zulümden şikâyet; ya bir muamelede adil talebi gibi senin yardımını istemiyecek şeylerdir.

Sonra valinin havâssı, mukarrebini vardır ki bunların iltiması, te-addisi, muamelâtta insafsızlığı görülür. Sen onların zararını bu gibi ah-valin esbâbını kaldırmak suretiyle kes. Etrafindakilerden, hassandan, akrabandan hiç birine kat'iyyen toprak verme. Ve bunlardan hiç biri senden cesaret alıp da müşterek su, yahut müşterek diğer bir iş tuta-

rak etrafındakileri mutazarrır edecek ve zahmeti başkalarına yükletecek surette zahire iddihârına kat'iyyen tama' edemesin. Çünkü bunun kârı senin değil, onun; ârı ise dünyada âhirette senindir. Sonra sana yakın uzak herkesi kabul-i hakka mecbur et; ve havas ve mukarrebînin için her neye mal olursa olsun bu hususta sebat ve dikkat göster. Nefsine ağır gelecek olan bu hareketin sonunu gözet, çünkü sonu hayırdır.

Şayet halkda senin zulmettiğin zannı hâsıl olmuşsa kendilerine özrünü bildirerek zanlarını tebdil et. Çünkü bununla hem nefsini kırmış, hem halka rıfk ile muamele etmiş, hem kendini mâzur göstermiş oluyorsun ki onları hak üzerinde daim kılmaktan ibaret bulunan maksadını o sâyede istihsal edebilirsin.

Düşmanın tarafından sana teklif olunan sulh rızâ-yı ilâhiye muvafık ise kat'iyyen reddetme, zira sulhta, askerine istirahat, sana endişeden rahat beldeler için de selâmet var. Lâkin sulhtan sonra düşmanından sakın, hem çok sakın. Öyle ya! belki seni gafil avlamak için sana yaklaşmak istemiştir. O sebepten ihtiyata sarıl, bu hususta hüsn-i zana kapılma.

Şayet düşmanla aranızda bir mukavele akdettinse, yahut ona karşı bir taahhüdün varsa, mukaveleye riâyette bulun, ahdini yerine getir. Verdiği sözü muhafaza için icâbederse hayatını bile feda et; çünkü arzularının müteferrik, reylerinin şiddetli olmasına rağmen insanların ferâiz-i ilâhiye arasında ahidlere vefâ kadar üzerinde birleştikleri bir şey yoktur. Hattâ müşrikler de hiyânetin vahim avâkıbını gördükleri için müslümanlara karşı ahde vefâyı iltizam ediyorlar. Binaenaleyh sakın verdiğin sözden dönme; sakın ahdine hiyânet etme; sakın düşmanını aldatma. Zira haybet ve hırmâna mahkûm akılsızlardan başkası Allah'a karşı gelmek cür'etini gösteremez. Çünkü Allahu zü'l - Celâl rahmet-i ezeliyesi icâbı, ahd ve zimmetini ibâdî için şefkat sayesinde barınacakları bir dârü'l-eman, el irişmez sahada âsûde kalacakları, civarına koşacakları bir harim-i itmi'nan kılmış. Onun için bunda fesad etmek, hiyânette bulunmak yahut aldatmak olamaz.

Bir de birtakım te'vilâta müsaid olacak akıdlerde bulunma. Te'kid ve tevsik ettiğin bir akdi nakz için de sakın kelâmın gizli delâletlerinden istifadeye kalkışma. Allah'ın ahdi icabı girmiş olduğu bir işin darlığı, haksız yere onu tevsiiine kat'iyyen sâik olmasın. Zira genişliyeceğini ve sonunun iyi olacağını umduğu bir darlığa tahammül senin için elbette günahından çekindiğin ve dünyada âhirette cezâ-yı ilâhiden hâlâs imkânı olmadığını bildiğin bir hiyânetten daha ehvendir.

Ey Malik kandan ve onu haksız yere dökmekten son derece sakın.

Çünkü haksız yere kan dökmek gibi felâketi câlib, bunun kadar mes'uliyeti büyük, bunun kadar nimetin zevâlini, devletin izmihlâlini hak eden bir şey yoktur. Allahü zü'l-Celâl kıyâmet günü kulları arasında hükmünü verirken, döktükleri kanlardan başlayacak. Sakın haram bir kanı dökerek saltanatını kuvvetleştirmek sevdasına kapılma; zira bu hareket onu zaafa düşürecek, daha doğrusu zevâle erdirecek, başka elere geçirecek esbaptandır. Hele teammüden ika' edeceğin bir katil için ne Allah'ın indinde, ne benim indimde hiçbir özürün olamaz. Çünkü beden en kısıs lâzım. Şâyet bir kazâya uğrarsan... te'dib ederken kırbacın, yahut kılıcın, yahut elin ifrata varırsa, zira zaman olur ki yumruk yahut daha biraz fazlası ölümü intaç eder - sakın sahib olduğun nüfuza güvererek maktûlün velilerine haklarını vermiyeyim, demeye kalkışma.

Ey Malik bir de sakın kendini beğenme, sakın nefsinin sana hoş gelen cihetlerine güvenme, sakın yüzüne karşı medholunmayı isteme. Zira iyilerin ne kadar iyiliği varsa, hepsini mahv için şeytanın elindeki fırsatların en sağlamı budur. Sonra, sakın halka ettiğin ihsânı başlarına kakma; yahut yaptığın işleri mübalâgalı gösterme; yahut kendilerine olan va'dinde hulf etme. Çünkü minnet ihsânı bitirir; mübalâğa hakıykatı söndürür; hulf ise Hâlikın da, halkın da nefretini celbeder. Cenâb-ı Hak "Böyle sizin yapmadığınızı söylemeniz, Allah indinde ne menfur bir harekettir!" buyuruyor. Sakın umûra vaktinden evvel atılma. Sakın vakti gelince de tehâlûk gösterme; sakın vuzuh kesbetmiyen işlerde inad etme. Sakın vuzuh kesbettiği zaman da gevşeme. Sonra, umûrun her birini mevziine vaz'et; a'mâlin her birini mevkiinde bulundur. Herkesin bir olduğu noktalarda kendini kayırmaktan çekin. İstihdam ettiğin adamlarının zâhir olmuş fenalıklarına karşı senden beklenen hareketten habersiz gibi davranma. Çünkü başkasının hesabına sen muakab olursun. Az vakit sonra umûrun üzerindeki perdeler gözlerinin önünde açılır ve mazlumun hakkı senden alınır.

Ey Malik:

Hiddetine, gazabına, eline, diline hâkim ol; ve bunların hepsinden masun kalabilmek için bâdirelerden geri durup şiddetini te'hir et ki öfken geçsin de ihtiyârına mâlik olasın. Bundan başka Hâlikına rücû edeceğine anarak endişeye düşmedikçe nefsine hâkim olmak imkânını kat'iyen bulamazsın.

Şimdi üzerine vâcib olan, senden evvelkilerin sebk eden âdil bir hükmünü yahut doğru bir mesleğini, yahut Peygamber Efendimizden gelmiş bir haberi, yahut Allahın kitabında da vârid bir farızay! tahattur etmektir. Tâ ki o gibi mes'elelerde bizden gördüğün tarz-ı harekete iktida edesin ve şu emirnâmemde bildirdiğim ve ileride hevâ-yı nefsine ka-

pulmanı mâzur göstermemekliğin için elimde sana karşı sağlam bir hüccet bildiğim ahkâmı tatbika çalışasın. Artık Cenabı Hakkın siayı rahmetinden ve bütün talepleri muhit olan azamet-i kudretinden dilerim ki rızâ-yı ilâhîsi veçhile ibâd arasında senâ-yı cemîl ve bilâd içinde âsâr-ı hayır ibkaası için vûs'atımız yettiği kadar çalışmaya seni de, beni de muvaffak etsin; hakkımızdaki ni'metini itmam, keremini taz'if ve sana da bana da saadetle, şehâdetle can vermek müyesser eylesin. Bizim niyâzımız Allah'adır, gerçekten Allahın niyazını istemekdeyiz. Ve's-selâmu alâ Resûli'llah...

İMAM-I ALİ'NİN NURU

Ehli sünnetin dört büyük ülemalarından birisi olan Ahmed bin Hanbel (Kitab-ı Müsned) inde şöyle yazıyor :

Hazret-i Peygamber buyurdu: "Allah, Âdemi yaratmazdan evvel ben, Ali ile bir Nurduk. Âdemi yarattıktan sonra, bu nuru iki cüz'e kismet buyurdu. Birisi benim, diğer cüz'ü de Ali'dir."

Yine Ahmed-i Hanbel diyor:

"İbni Mağazeli Şafii rivayet ediyor:

Hazret-i Peygamber buyurdu :

"Abdül Muttalib'in sulbünden ayrıldık. Bendedir Nübüvvet ve Ali-de de Hilâfet."

İmam-ı Ali buyuruyor ki:

"Peygamber (S.A. ve S.) bana buyurdu:

"Ya Ali İnnallahe tebareke ve ta'ala halakeni ve iyyake festefani ve iyyake vehtareni li Nübüvveti vehtareke li İmameti femenkere imamete-ke fakad enkere Nübüvveti Ya Ali Ente vasiyyi vehalifeti ala ümmeti inneke le hüccetullahi ala halkihi. (Yani; ya Ali Allahü tebarek ve ta'alâ, şüphesiz, beni ve seni bu nurdan halk ve bergüzide eyledi. (Seçilmiş) Beni Peygamber olmakla, seni de İmam olmakla ihtiyar etti. Senin imamlığını kim inkâr eylerse hakikatde benim Peygamberliğimi inkâr eylemiş olur.

(Ben sana, sen imamsın diyorum, kim inanmazsa beni Peygamber bilmiyor demektir.)

(Ya Ali! Sen, benim vasiyyımsın, kendi ümmetine benim halifemsin, sen elbette Allahın hüccetisin, öz halkına.)"

Taberi tarihinde, (Belâdüri Ensabda), Sem'ani Fezayilde rivayet ediyorlar ki :

"Ebu Bekir, minberde dedi :

"Ekiluni felestü bi hayrikum ve Aliyyün fikum..."

(Beni hilâfetten hal ediniz, ben sizden yahşi kimse değilim, halbuki Ali sizin içinizdedir.)"

Birinci Halife bu sözü doğru söylüyorsa şu halde İmamete lâıyk olmaz, eğer yanlış söylüyorsa, yalan yanlış söyleyen imam olmaz. Bir de onun imameti mahlûk tarafındandır. Bu sebepten (taleb-i ikale) eyledi. Allah cânibinden olmuş olan bir hilâfeti mahlûk onu hilâfetten hal' eyliye bilmez.

Sünni olan Kuşci bunlara cevap verip diyor ki :

— Ebu Bekir, bu sözleri tavazu' ve şikeste nefislik eyleyerek söylemiştir.

Tevazu' gösterip imameti başkasına peşkeş çekmek kemâl-i hamakattır, diyenler oldu.

Hazret-i Peygamber Bera'at süresini Ebu Bekir'e verip emretti:

— Git Mekke halkına bunu oku, diye. Henüz Zilhalifiye yetişmişti ki Peygamber (S.A. ve S.) Evliyalar Şahını bu emre memur eyleyip Ebu Bekir'i ma'zul eyledi. Ebu Bekir dönerek, Peygamber mahzerine arzetti ki:

— Ya Resulallah benim hakkımda yeni bir şey nazil oldu mu?

Hazret buyurdular :

— Hayır. Fakât Cebrail nâzil olarak, dedi ki:

—“ Allah buyuruyor. Benim hükmümü senin kibelinden (tarafından, nezdinden) yetürmez, meğer sen kendin veya bir kimse ki senden olmuş ola.”

Şu hale göre Peygamber kibelinden iki ayeyi götürmek ona ca'iz olmamış olan kimse nasıl olur da Peygamberin halifesi olup Allahın ahkâmının kibelinden halka yetire.

Cenab-ı Hak buyuruyor :

Bakare süresi, 255 inci Ayet de:

“Vel kâfirune hümuız zalimon...”

(Kâfirler, zalimdirler. Zalim olanlar imam olamazlar).

Zira Allah buyuruyor:

“Lâ Yenali ahdiz-zalimin...”

(Benim ahdim zalimlere yetişmez.)

Hazret-i Şahi Velâyet kat'iiyen puta secde etmemiştir. Fakat birinci, ikinci ve üçüncü halifeler İslâmiyetten evvel putperest idiler.

Kuşci diyor ki: Bu ayeyle sâbit oluyor ki zulmle imametde münafat vardır. Zalim olan imam olmaz, fakat o üç neferin imameti bu ayeyle bâtil olmaz. Zira imamet halinde iken zalim ve kâfir değildiler.

Ayenin mânası bu değil ki zalim zülmünün vaktinde imam olamaz. Belki mânası şudur: Zalim olan imam olmaz. Yani ister zülmünün ve putperestliğinin vaktinde, ister zülmünden sonra olsun.

İmam-ı Ali hilâfeti kendi hakkı biliyordu, o üç neferin hilâfetini tasdik eylemezdi. Acaba onları yalancı, mekkâr ve hain mi biliyordu?!...

Sahih-i Camiül usul, Sahih Buhariden, müslim, Tirmizi ve Süneni İbni Davut bunların bepsi Ehli Sünnet ülemasındandırlar. Bunlar rivayet ediyorlar ki:

Ömer İbnul Hattab Ali'ye ve Abbas'a dedi ki :

— Siz, Ebu Bekir'i yalancı ve günahkâr ve mekkâr ve hain biliyorsunuz. Beni de yalancı, günahkâr, mekkâr ve hain biliyorsunuz. Bu rivayet beş hadisi sahihde mevcuttur.

Eğer bu doğru ise Ömer'in kendi ikrariyle sabit oluyor ki Hazret-i Şahi velâyet onları, günahkâr ve mekkâr biliyor. Şu halde İmam-ı Ali'yi, İmam bilince öteki üç neferi Allah ve Peygamber tarafından tâyin edilmiş İmam kabul etmemek icabetmez mi?

Sahihi Müslimde yazıldığına göre, Hz. Peygamber hastalığı esnasında bir divit ve bir koyun küreği istedi, tâ ki bir mektup yaza ondan sonra müslümanlar ihtilâfa düşmüyeler. Ömer mâni oldu. Peygamber hezeyan ediyor, dedi. Bazıları divit ve kalemi getirin dediler, bazıları getirmeyin dediler. Nihayet Hazret-i Peygamber, benden uzak olun, diye onları odasından kovdu.

Sünni olan (Ruzbehan), Ömer'in bu cesaretinden bahsederken diyor ki:

— Bu mektubun yazılmasını Müslümanların hilâf-i maslahatı biliyordu, bu sebepten dolayı Peygamberi bu mektubu yazmaktan menetti. Osmanın yanlışlıkları haddü hasre gelmez diyorlar:

Kendisiyle anneden kardeş olan Velidi ki hakkında Elhucerat sûresi 6 ncı âyet: “Ve in caeküm fâsikun binebein.” ayeti nâzil olmuştu. Kûfeye vali tâyin etti. Velid'den; enva fîsk ü fücür sâdır oldu.

İşi gücü içki içmektir. Sünni ülemasından İbni Abdül Ber (İsti'ab)da rivayet ediyor.

Bir gün mescide geldi sarhoş idi, sabah namazının farzını dört rekât kıldı.

— Eğer isterseniz dört rekâtтан da fazla artırayım, dedi.

Yine Osman kendi hilâfetinde münaflık Mervan'ı dahil etti.

Kuşçî diyor ki: Osmanın onların bâtin emirlerinden haberi yoktu. onların fîskî Osman'ın yanında zâhir olmamıştı. Şaşılacak şey. Bir fâsik ki onun fîskının beyanında gökten aye nâzil olmuş ola, onun fîskî nasıl olur da Osman'a mahfi kalmış olur.

Hazret-i Fatime-yi Zehra Selâmullah Aleyha'ya yapılan eziyet günah sayılmaz mı?

Ma'sum olan o mazluma o kadar zulüm ve cevr yaptılar ki ölmeden evvel vasiyet etti:

— Beni gece defnediniz, onlar, benim namazımda hazır olmasınlar.

Tafsilâtını öğrenmek isteyenler İbni Ebil Hadidin kitabına ve yine Sünni olan Ebu Bekir Ahmed bin Abdurrahman-ı Cevherinin Sakife kitabını mütalâa buyursunlar... Fatıma'ya eziyyet babasına eziyyet demektir.

Hazret-i Peygamber buyuruyor: Fatımaya eziyyet etmek bana eziyyet yapmaktır.

ALLAH ADIL-I MUTLAK DEĞİL Mİ? ŞER, ALLAH'DAN MI?

Mısırdaki 1298 senesinde tab' edilmiş bulunan (Hüsniye) nam eserinin 56 ncı sahifesinde yazıldığına göre: Haruner-Reşid huzurunda münazıra yapılmıştır.

(Şer ve isyan, küfür ve fık, Allahın kaderiledir.) diyenler bilsinler ki: Bu söz hatalıdır. Dürüst bir hâkim hüküm verdiği zaman, onun verdiği hükümde kendi rızası olmaz mı? Aksi halde Allaha acz, riya ve müdahane lâzım gelir. Halbuki, o böyle sıfattan münezzehtir.

Küfre sapmış olanlar, kendi ayıplarını, kusurlarını örtmek, kabahatlerini kapatmak için küfür ile kâfiri, hayr ile şerri, kaza ve kadere bağlayıp, bu çeşit düşünceleri vesile edinmişlerdir.

Müminler hakkındaki hidayet kâfirlere de verilmiştir. Kur'ân-ı Kerimde (Hel-Eta) sûresinde Cenab-ı Hak buyuruyor:

“İnna Hedeyna hüs-sebile İmna Şakiren ve İmna Kefura...”

Yani: (Gerek şâkir ve gerek kâfir, iki güruhu da hidayet ettim.)

Biz insana doğru yolu gösterdik, ya imana gele, veya kâfir olup dalâletde kala.)

Kâfirlerin küfür işi olsa idi o fili kâfirlere izafe etmek doğru olmazdı. Fi'il failine aiddir.

Allah kâfiri, kâfir ve küfrü de onda küfür olarak halk etmiş olsa, ol kâfiri imana getirmeğe muvaffak olamaz. Kendisi halk etse ve takdir ettiği küfür için ona ukubet etse, ceza verse aşikâr bir zulüm yapmış olur.

Bir çocuğun elini bağlayıp suya atsalar ve attıktan sonra tekrar sudan çıkarıp niçin elbiseni ıslattın diye onu dövmek zulüm değil mi ve gadarlık sayılmaz mı?.

Allah küfrü kâfirden, zulmü zalimde, fıskı fâsıkta yaratmış olsa idi, Peygamberler ile halkı dâvete lüzum kalmazdı.

Bakare sûresi, 286 ıncı Ayet:

“Lâyükellü fullahü nefsen illâ vus'ehâ...”

(Allah bir kimseye ancak takatı mikdarı teklif eder, hiçbir kimseye

kudreti olmayan şey'i teklif etmez, herkesin kazandığı hayr kendine, irtikâb ettiği şer de kendinedir.)

“Yüridullahü hikümül hayre velâ yüridü hikümül uşre...”

(Allah-ü Taâlâ size kolaylık murad eder, size zorluk murad etmez.)

Her küfrü Allah halk etmiş ise kâfirin Allaha muti olması lâzım gelir. zira küfrü isteyerek kâfirde halk etmiş, kâfir dahi Allahın muradına uymuş, bu takdirde Enbiya, kâfiri imana dâvet edince, isyan etmiş olmaz mı?

Zira Allahın murad ettiğini kâfire men'etmiş olur.

Kumar, zina, livata, sırkat, içki, haksız yere kan dökmek gibi men'edilmiş şeyleri ve vuku'a gelen bütün fenalıkları Allahın kaza ve kaderine bağlamak doğru olmaz, böylece bir birine zıd iki şey'i Allaha atfetmek doğru değildir.

Şerri, fenalıkları kendi yaratıyor, kendi emrediyor yine kendisi de men'etmek istiyor ve zor kullanıyor.

Ömer'in oğlu Abdullah'tan rivayet:

(Resulallah) buyuruyor :

“Hem âsîlik edip, hem de hallerini Allahın isteği olarak kabul edenler, (ezelde yazmış ve takdir etmiş) diyenler ümmetin Mecûsileridir.”

Bu kabil yanlış inançların men'edilmesine ayet vardır: Nisa sûresi, 78 inci Ayet:

“Mâ esabeke min Hasenetin feminallahi ve ma esabeke min seyyietin feminnefsik...”

(Ey insan; sana iyilikten her ne isabet ederse, Allahü Taâlânın fâzlından, keremindendir. Sana gelen her fenalık da senin kendindendir. İyi işleri Allahü Taâlâdan biliniz, kötü işleri ise Allaha isnad etmeyiniz, kendi nefsinizden biliniz.)

Allah, şerri yarattığı halde insanları şer işlemek yüzünden cezaya çarparsa, onu zâlim saymak icabeder. Kötülük, suç Allahtan değil, insandan gelir olduğunu, Peygamberlerin insanları şerden kurtarmak, hayre çevirmek için geldiklerini ve her suçun ancak suçluya ait olduğunu söylüyor.

Hicir sûresi, 39 uncu Ayet:

“Kale Rabbi bima egveyteni leüzeyyinne lehüm fil erzi ve leügviyennehüm ecmein...”

İblis dedi ki; Yarab, madem ki sen beni Rahmetinden tard ettin bunun için ben de anlara Dünya gururunu ve sana isyan etmeyi tezyin ve

cümlesini iğva edeceğim. Ben de kürreyi arzda insanlar aleyhine çalışacağım, onların hepsini iğvaya gayret edeceğim."

Bu eğer, Allahın fi'li olsaydı kendi fi'li ile iblis hakkında lâ'net eder mi idi.

Hicr sûresi, 35 inci Ayet :

"Ve inne aleykel lâ'nete ilâ yevmeddin..."

(Ruz-i Cezayadek tard ve tab'id ve lâ'net senin üzerindedir.)

Araf sûresi, 23 üncü Ayet :

"Kala Rabbena zalemna enfüsena ve in leni tegfirlena ve terhemna lenekunenne minel hasirin..."

Hazret-i Âdem ve Havva :

(Yarab, biz nefsimize zulüm ettik, eğer sen bizi mağfiret ve bize merhamet etmezsen biz ziyankârlardan oluruz, bizi bağışlamazsan, esirgemezsen, her halde en büyük zarara uğrayanlardan olacağız.)

Kases sûresi 14 üncü Ayet :

"Fevecede fiha reculeyni yektetilâni haza min (Şi'e) tihi ve haza min adüvvihi festega sehul-lezi min Şi'e tihi alellezi min adüvvihi fevekezehu Musa fekeza aleyhi..."

(Musa Aleyhisselâm ahalisinin gafleti vaktinde Mısır'a dahil oldu, o halde iki kimseyi kavga eder buldu. Birisi ana tâbi' Beni İsrail'den, birisi de düşmanı kıptilerden idi. Beni İsrail'den olan kimse, kıpti üzerine Musa'dan medet istedi. Musa Aleyhisselâm eliyle anın göğsüne vurmakla kıpti derhal fevt oldu.)

Kases sûresi, 15 inci Ayet :

"Kale rebbi inni zalemtü nefsi fagfirli fegaferalehu innehu hüvel gafurür rahim..."

(Musa tövbesini tekid ile dedi ki: Yarab, bana mağfiretle in'am ettiğin hak için, ben bu adamı katl ile nefsimi zulüm ettim, kabahatimi afv ve mağfiret eyle, beni yargıla.)

Enbiya sûresi, 87 nci Ayet :

"En Lâilâhe illâ ente sübhaneke inni küntü minezzalimin..."

Hazret-i Yunis dedi :

(İlâhi; senden gayri mâ'bud yoktur. Seni, iradeni icraya acizden tenzih ederim. Ben gazabımla nefsimi zulüm edenlerden oldum.)

Cümle Enbiya, Allah nezdinde tövbe edip, nedamet getirmişlerdir. Âsi kulun isyanı Allah fi'li ve takdiri olsa idi bu kadar Peygamberler kendi nefislerine tövbekâr olurlar mı idi?

(Beni-Ümeyye) ve onlara tâbi' olanlar ve imamete geçenler zulmen hilâfete geçmişlerdir. (Beni-Ümeyye) güruhu hilâfete asla hak kazanmış değillerdi. Onlardan çeşitli zulümler, fiske u fücurlar meydana gelmiştir. Dini, şer'i ahkâmdan âciz kalmışlardır.

Cünüp iken halka imamet edip, namazdan sonra cünüp olduklarını açıklamışlardır. Bazen sarhoş olarak sabah namazının farzını yanlış kıl-mışlardır. Ehl-i Beyt ve Eshab-ı Kibardan bazıları onların kötü hare-ketlerinden dolayı üzüntü hissetmeğe başladılar, onları ta'n ettiler. On-lar da kendilerinden bu kabil kötü lekeleri silip atmak için bütün küfr ve zındıka işleri Allaha ve Resulüne isnad edip ma'sum ve temiz olanlar-dan her birini bir ma'siyet, zillet ve hatâ ile ittiham ederek Kur'ân'ın zâhirine amelen fasid te'villerle birtakım hadisler meydana getirdiler. Akıl ve temyizi, nakil terazisine koyarak Kur'ân ayetlerini kendilerinin meydana getirdikleri hadislere uydurarak tefsir ettiler.

Peygamberden yüz, iki yüz sene sonra birkaç mezhep vaz' ettiler.

Din mukallitleri hak yolunu aramağa gayret göstermeyip, mezhep icad etmekle kanaat etmişlerdir.

Zuhruf-i sûresi, 22 nci Ayet :

"İnna vecednâ abâena alâ ümmetin ve inna alâ asarihim mükte-dun..."

(Belki anlar derler ki, atalarımızı bu din üzerinde bulduk, bu yol, bu tarik, bu millet üzerine bulduğumuzdan onların izleri üstüne uyup gitmişleriz.)

Allah, cevabında buyuruyor :

Enbiya sûresi, 54 üncü Ayet :

"Kale lekat küntüm entüm ve abâüküm fi dalâlin mübin..."

(And olsun, siz de atalarınız da aşikâr dalâletde, apaçık bir sapıklık içindediniz.)

İmamet ve hilâfeti gasb edip evvelâ Hazret-i Fatimeyi incittiler. Pederinin hayatta iken ona verdikleri Fedek hurmalığını zulümle elinden aldılar ve Sahabey-i Kibarı üzüntüde bıraktılar. Resul-ü Ekrem'in ciğer köşesi İmam-ı Hasan'a zehir verdiler.

İmam-ı Hüseyin bin Ali'yi evlâd ve ahfadiyle Kerbelâ çölünde susuz şehid ettiler.

Ehil ve ayâlini Şam'a esir olarak götürdüler. Evlâd-ı Resulün beşte bir hisselerini geriye aldılar.

Resulallahın amcazadesi ve vâsisi ile muharebeye kalktılar.

Ebu Zer Gaffari Rahmet-ullahi aleyh-i Medine'den çıkardılar. Abdullah Mes'uda eziyet ederek yazmış olduğu Mushaf-ı Şerifi ateşte yak-
tılar. Ammar-ı Yaseri ve birçok Eshab-ı Kibarı şehid ettiler. Beytullahı
mancınık ile taşlar attılar, harab ettiler.

Medine'de Müslümanların ve eshabın haksız yere kanlarını akıttılar.

Hazret-i Ali'yi minberlerde, hutbelerde senelerce seb ettiler, söv-
düler.

Mahza iktidar sandalyesini elden kaçırmamak için, avamı kandır-
mak üzere çeşitli kötü propoganda yaptılar ve Ehl-i Beyti kötülerdiler ve
iftiralar attılar, yalan isnatlarda, buhtanlarda bulundular.

Dalâlete sapanlar hem kendilerini, hem de kendilerine bağlı olan
güruhu ve Emevî hatiplerinden meydana gelen kötü işleri örtmek mak-
sadiyle bid'at olan itikadı ortaya çıkarıp uydurdular. Dediler ki:

Kul, kendi yaptığı işlerin işleyicisi olmayıp meydana getirdiği hayr
ve şer cümlesi Allahtandır ve Allah böyle istedi, şöyle takdir etti, diye-
rek Enbiyay-ı Kirama dahi ma'siyet isnad ettiler, masumları dahi yalan
şeyler ile itham ettiler.

DOKTOR RIZA TEVFİK NE DİYOR?

Kamus-u Felsefe sahibi Doktor Rıza Tevfik (Abdülhak Hâmid ve Mülâhizat-i Felsefiyesi) nâm eserinde diyor ki:

“Bu bedbinlik, hayat-ı insaniyede şer (le mâl)in asıl olduğuna ve haksızlık (Inquiete)nin adaletsizlik (Injustice)in tanzim ve telâfi edilemeyeceğine dair bir i'tikadı dahi mutazammın bulunduğu için Adalet-i Mutlaka-yi inkâr yüzünden ilhad (atheisme) yani dinsizlik felsefesine peyveste olur, hem mutlaka olur.

“Bedbinlik ile ilhad hemen hemen lâzım melzum kabilindendir. Nitekim meşhur (Shopenhaver) evvel emirde adaletsizliğe katiyyen kanaat getirdiği için bedbin olmuştur.”

Bu dünyada vâki haksızlıkların telâfi edilemiyerek, heder olup gideceğini kendi aklınca cezmetmiş bulunduğundan dolayı sarahaten ilân-i ilhad etmişti.

İnsanların pek büyük bir ekseriyeti inanıyordu ki ileride bütün haksızlıklar tazmin ve (Hukuk-i zayia) behemehal ihkak ve temin edilecektir.

Bu itikad, Şerrin iz'afı (electif) olduğuna iman etmekle kaim ve âdil-i mutlak olan bir Allahın mevcudiyetini müstelzemdır.

“Mücrim ve günahkâr insanlar, onun (Gafur) ve (Rahim) olmasından, sitemdide olanlar da âdil olmasından nâşi ümide bağlanıp yaşayabiliyorlar.”

Hattâ mağduriyet ve makhuriyetlerinden dolayı kin (haine) besleyenler bile Cenab-ı Hakkın (Kahhar) ve (Zu-intikam) olduğunu düşünerek teselliyet buluyorlar, sonunu bekliyorlar ve herkes inanıyor ki bu imtihan hayatının bir sonu olacak, nihayet bir (Yevmül Hesap) gelecektir.

“Bu mülâhazat mühim bir cihete nazar-ı dikkati celbedebilir. Gösteriyor ki, adalâti, mutlaka (Absolument) inkâr etmek ve şerrin izâfi olduğunu düşünmemek (Bedbinlik) Felsefesini bizzarure müstelzemdır.

Şerri mutlak olarak telâkki eder de onun nâkabil-i izâle ve telâfi olduğuna kanaat getirirsek ilhade varırız.”

(Tayflar geçidi)nden naklettığım şu parça bu zannımı te'yid edecek kadar belîğ ve sahihdir.

Asar-i gadr-ü zulme ve yahut meâsire
Hâkim, demek kaza vü kaderdir, beşer değil
Hâlikce Hayr ü Şer dediğin, Hayr ü Şer değil
Kasdet hayat-ı ahire, ya kendi hefsine
Şer'an cinayet ismi verilmekte hepsine.

Hem mücrim eyleyen bizi o hem ceza eden
İnsan bu hali anlamıyor rahlet etmeden.

"Demek ki Şer, ademi (Negatif)dir. Eğer Allah namına bir kudret-i Halika varsa ki Hâmid, onun var olduğuna inanmaktan fariğ olmamıştır. (Hayr) ancak vücudi (Pozitif) olabilir. Çünkü (Hak Taâlâ'yı) ancak (Hayr-i Â'lâ) (Biensuprême) olmak üzere tasavvur ve telâkki edebiliriz.

(Hayr-i mahz)dan, cüz'i bir şerrin suduru bile kabul olunamaz.
Hâmid, Ölü'nün birinci lâhn (chant)ın ilk beytinde:

Benim bugün sanırım gördüğüm fenalıktır
Demek ki: (Böyle fenalık Hudaya lâyıktır)...
Diyor.

"Mevlânâ Celâleddin Rumî, serahatan iddia etmiştir ki:
Kâinatta Şerr-i mutlak yoktur, ancak izâfi ve gelici, geçici, bir hal-
dir.

Hattâ bu keyfiyeti dahi: Eyi bil diye tenbih etmiştir.

Hayr ve şer bahsinde Mevlânâ gibi hüküm etmek bir zaruret-i mantikiyye iktizasıdır" diyor.

İCTİHAD KAPUSU

Pakistanlı Muhammed İkbali'nin Cavidnâmesini tercüme eden Ankara İlahiyet Fakültesi Profesörlerinden: Prof. Dr. Phil., Dr. Annemarie Schimmel; Cavidnâmenin önsözünde diyor ki:

"Birçok asırdan beri İslâm Dünyasında yeni yeni hareketler görülmektedir. 19 uncu asrın başlangıcından itibaren Garplı medeniyet, Garplı ilim ve teknik Hindistandan başlayarak tâ Merakeşe kadar yayılmaya başlamış... Şark, gün geçtikçe Garp düşüncelerini öğrenmiş, Garpte gördüğü tekniğin arkasında kendilerinden farklı başka kanunlara göre, gelişmiş bulunan bir Dünya görüşünün mevcut bulunduğunu müşahade etmiş, kendi medeniyet ve dini görüşleri ile bu Garp tesirleri arasında bir münasebet kurarak an'ânevi hüviyetini kaybetmeden bu yeni fikirleri ne şekilde benimsiyeceğini düşünmüştür.

"İngilizlerin yanında çalışan İngiliz terbiyesini gören Hind Müslümanları, Garbın İslâm hakkındaki anlayışsızlığı karşısında İslâm kütürünü müdafaaya çalışmışlardır.

"Modern tefsir metodlarına müracaat etmek sureti ile İslâmiyette modernizmin zuhuruna önderlik etmişlerdir.

"Şarktan gelen büyük reformatör Cemâlettin-i Efgani (1839-1897), bilhassa Mısır'da Pan-İslâmizmin ülkülerini geliştirerek İslâmiyetin yenileşmesi için sonsuz bir gayret sarfetmiştir. Kendisi ve Şakirtleri Muhammed Abduh (ölümü: 1905) ve Muhammed Raşit Rıza (ölümü: 1935), Manâr dergisinde yayınladıkları ateşli makalelerle modern İslâm ilâhiyatının temellerini atmışlardır. Bu mütefekkirler 10 uncu asırdan beri kapatılmış sayılan İctihad kapısının, tekrar açılmasını talep etmişlerdir:

"Zamana göre İslâm Hukuk ve fikirlerinde vukua gelen inhıraflar bertaraf edilmeli ve onların yerine, yalnız Kur'ân ve hadîslere başvuran, bugünkü anlayışa uyan, modern ilme muhalif olmayan bir fikir sistemi kurulmalıdır.

"Şeriat, hanefilerin kitaplarının ciltlerine münhasır değildir."

Gerek Mısır ve nihayet Türk-İslâm modernistlerinin söyledikleri daima şu olmuştur:

"Bu şekilde anlaşılan bir İslâm hiçbir zaman Yirminci veya herhangi bir asrın icaplarına muhalif olamaz. Türkiyede bu fikirler bilhassa Mehmet Akif ve Prens Sait Halim Paşa tarafından ileri sürülmüştür...

"1911 senesinde İkbâl (Şikvâ) adlı büyük bir şiirinde dokunaklı sözlerle Allaha, Müslümanların fena halinden şikâyet etmiştir: Kâfirlerin memleketleri zengin ve mamûrdur, niçin İslâmiyet bu feci duruma düşmüştür? Cenab-ı Hak, sevdiği milleti unutmuş mudur?

"Diyar-ı Küfrü gezdim beldeler, kâşaneler gördüm,
"Dolastım Mülk-i İslâmı serteser viraneler gördüm."

"Maamafih, bir sene sonra (cevab-ı Şikvâ) da bu suallere cevap verilmektedir:

"Müslümanların kalbinde suziş kalmamış, ruhlarında ihsan yoktur. Müslümanın kalbi, ilâhî aşkın ateşinden boştur. Peygamberin sözünü unutmuştur. Millî kavgalara boğulacağına esas birliğini düşünsün."

..

Ülemayı Selef ne demişlerse, Ülemayı Halef yani sonradan gelen âlimler ziyadesiz ve noksansız kabul etmeleri lâzımdır, sözü doğru olmaz.

Evvelce gelen âlimlerin kelâmlarını, sonradan gelen âlimler aynen kabul etmek mecburiyetinde değillerdir.

Ülemayı â'mın pişvası olan Ebu-Hanifenin ondan sonra mesnedine oturan (Ebu-Yusuf), üstadı Ebu-Hanifenin verdiği fetvaların bir kısmını kabul etmemiştir. Yine böylece Ebu-Yusuftan az sonra gelen Muhammed Bin Hasen Şeybani, Ebu-Yusufun birçok fetvalarını reddetmiştir.

Ebu-Hanifeden elli sene sonra gelen Ebu-Abdullahı Şafi'i, Ebu-Hanifenin kabul ettiği birçok ahkâmı reddetmiştir. (*)

(Kıyas)ı Ebu-Hanife kabul ettiği halde, Ebu-Abdullahı Şafi'i ve Ahmed bini Hanbel kabul etmemişlerdir. Zira; Kıyas nessı zâhiri ile olmayıp zan ve ihtihad ile kaimdir. Bab-ül ihtihad mesduttur sözü delil ve bürhansız bir hükümdür. Ahkâmı İslâmiyeden bir hükümü isbat etmek için delil ve bürhan göstermek lâbud (ezem) ve zaruridir. Delil ya nakli veya akli olur.

İctihad sadrı evvelde lâzım mı idi, yoksa lâzım değil miydi?

Hergâh lâzım değildiyse, onun vücudunu sadrı evvelde neden lâzım addetmişler.

(*) Ebu Hanife öldüğü tarihte İmam Şafi' tevellüd etmiştir.

Mademki sadr-ı evvelde bir ictihad lâzım imiş, niçin birkaç yüz sene sonra gayrilâzım hattâ namümkün derecesine geldi. Hangi delile istinad edildi?

İctihad tekml ahkâm için olmayıp ancak teferruat içindir. Zaman tebeddül ettikçe zan ve ictihad ile sâbit olan ahkâmda tebeddül etmesi mümkündür, kırk, elli senelik bir zamanın değişmesiyle zan ve ictihad ile sâbit olan hükümlerin tebeddül etmesi mümkün ise binlerce senenin tebeddül etmesiyle zan ve içtihad ahkâmının değişmesi neden imkânsız olsun?

Ehli sünnetin muteber kitaplarından olan Dairetül Mu'arif nam eser-in ictihad hususunda olan fikrini aynen buraya alıyoruz ve arapça as-lını da buraya dercediyoruz. Okuyucularımıza İslâm dininde ictihadın lâzım olduğunu ve ictihad kapısının açık bulunduğunu (Babül-İctihad mesdud) diyenlerin dâvalarının delilsiz olduğunu bildiririz.

Dairetül Mu'arif kitabı 22 ciltten teşekkül etmiştir, müellifi, Asrın Allamesi (Muhammed vecdi) üçüncü cildinde şöyle yazar :

Asrının allâmesi olan Muhammed Vecdi, yirmi iki ciltten ibaret olan (Dairetül Mu'arif)i yazmış, üçüncü cildinde diyor ki:

"El İctihadü hüve en yestenbite minha ahkâmen Alâ kadrin tested'i-yehül hacat-ül içtima'iyye tül müteceddide lizalike ve kâne vücudü hâülâi müstanbitin zaruriyyen fi külli asrin vekad vecedu min lednil karnel evvelil İslâmi ilel karnissalis fekânu yectehidun fittevfik beynel havâdisut tarie vel üsulül evveliyeye fişşer il islâmi velâ yubalune enyehalifu bazi-hüm bazen velâkin lemna ter'a alel müsüminel cümudül ictima'i ve te-vellâ hümul kusur an fehmi esrar şeri'etihum seteru zalikel kusur bide'vai insidadi babül ictihad velhal innehu meftuhün binnessil kitab ves sünne ilâ yevmel kıyame..."

Yeni içtima'i hacetler istinbata ihtiyaç oldukca, İctihat ile ahkâm istinbat olunur. Müctehidlerin vücutları da her zaman lâzım ve zaruri idi. İslâmın evvelinci karnından üçüncü karnedek ictihad ederlerdi. O müctehidler birbirine muhalif olmaktan korkmaz ve çekinmezlerdi: ancak daha sonralar, İslâma içtima'i bir kesalet arız oldu, şeri'atin esrarını fahmetmekten, anlatmaktan bir kusura müptelâ oldular, bu kusurlarını perdelemek için ictihad kapısının bağlanmasını bahane karar kıldılar. Halbuki Kur'an ayetlerinin delili ve Peygamberin Hadislerinin isbatıyla ictihad kapısı kıyamet gününe kadar açıktır. Bundan aşikâr oluyor ki Kur'an-ı Kerim ve Peygamberin hadisleriyle ictihad sabittir. Peygamberden üçyüz sene sonra zalim hükümetlere iktida eden ülema ve fukaha İslâm ahkâmında ictihad etmeye kendilerinde bir nevi liyakat gör-

inemişler, çünkü böyle yaptıkları takdirde o zalimlerden kendi ceplerine indirdikleri dirhem ve dinarın noksanını mucip olur mülâhazasıyla, bir kısmı da, korkularından ses çıkaramamışlardır. Sonradan yetişen âlimler de (Babül İctihad Mesdud) sözünü şeri'atın bir emri zannederek sü-kût etmişlerdir. Halbuki tarihleri iyi tetkik edenler anlar ki, (ictihad ka-pısı bağlıdır) sözünü koyan Halife El Mütevekkildir.

Beni Ümeyye zâlimlerinden kurtulan biçâre ümmet, tekrar Harun-ların, Me'munların ve Mütevekkillerin zulümleri altında, onların bid'at ve hiyanetlerini çekmekte idiler. Abbasi Halifeleri, Fatıme evlâtlarının başına toplanıp onlara müminlerin bi'atlarını önlemek için ümmetin doğ-ru söyleyen ağızlarını kapamak için (ictihad mesdud)dur, demişler.

Ülemanın bir kısmı, ya inzivaya çekilmiş veya (takiyye) usulüyle vurtalardan halâs olmuşlardır. Malik bin Enes, Halife Mansur tarafından hapis ve darp olunmuştur. Ebu Hanife yine Halife Mansur emriyle hap-sedilerek, Halifenin hacibi Rebi' eliyle darp ve zindanda katledilmiştir. Ahmet bin Hanbel dahi Mu'tesem bin Harun tarafından haps ve darp edilmiştir. Ülemadan bir kısmı ise o zalim padişahların zamanında zevkü sefalarına bakıp vakitlerini böyle geçirmişlerdir. Bir kısmı da (takiy-ye) ile vakit geçirmişlerdir.

Takiyye meşru' bir usuldür:

Canın ve malın belki de din ve ahkâmın hıfz ve herasetine yegâne bir kanundur.

İslâm ferdleri idrakinden âciz kaldıkları şer'i meseleleri bir âlime arz etmelidirler.

Âlimler ise, bir birine nisbetle asrın yegâne bilgini ve ilim şartlarını Cami' (Â'lemün-Nas) dan bir âlime müracaat ederler. İşte âlimlerin âli-mi olan bu zata (müctehid) lâkabı verilir.

İctihad meselesini etraflıca mütalâa etmek isteyenler (Allametül-Dehlevi)nin eseri olan (Aktül ceyyid fi ahkâmül ictihad vet taklid) is-mindeki muteber kitabını ve yine Hindistan ülemasından olan (Allame Şah Veli) nin eseri bulunan (El insaf fil ictihad vel hilâf) nam kitaplara müracaat etmelerini tavsiye ederiz.

HAFİZ DIVANINDAN

Cizre şehrine yaptığım bir seyahatte, pek muhterem bir zatın kütüphanesinde gördüğüm, taş basma Hafız Divanının baş sahifesinde, İmam-ı Ali'nin methinde yazılan şiirlerden küçük bir kısmını buraya naklediyorum :

Nevîste ber der-i Firdevs kâtiban-i kazâ
Nebi Resûl o Veliahd Hayder-i Kerrar

Zinâm-ı ust muallâk semâ vü kürs-i vü Arş
Zi Zât-ı ust mutabbek zemin bedin hencar

Ali İmam o Ali Eymen o Ali İman
Ali Emin o Ali Server o Ali Serdar

Ali Elim o Ali âlem o Ali âlim
Ali hekim o Ali Hâkim o Ali goftar

Ali Nesir o Ali Nâsir o Ali Mensur
Ali Muzaffer o Galib Ali ser o Serdar

Ali Aziz o Ali izzet o Ali âfzel
Ali lâtif o Ali enver o Ali envâr

Alist Feth-i fütuh o Alist rahat-i ruh
Alist behr-i seha vü Alist kûh-i vekar

Ali selim o Ali sâlim o Ali Müslim
Ali Kesim-i kusur o Alist Kasım-ı Nâr

Ali Ne'im o Ali Na'im o Ali Mun'im
Ali Buved Esadullah (Katil-ül Küffâr)

Be Düşmenan-i hiş hâfıza tevellâ kün
Necat-i hiş taleb kün becân-i heşt o çihâr

TERCÜMESİ :

Firdevs'in kapısına kaza kâtipleri yazmışlar
Nebi-yi Resül, veliahtını Hayder-i Kerrar

Sema, kürsi ve arş onun namına muallâktır
Zemin bu revîşiyle onun zatına mutabbaktır

İmam, Eymen, iman olan Ali'dir
Emin, Server, serdar olan Ali'dir

Elim, Â'lem, Âlimdir Ali
Hekim, Natık, Hâkimdir Ali

Nesir, Nâsır, Mensur olan Ali'dir
Muzaffer, Gâlip, Ser ü serdar Ali'dir

Aziz, İzzet sahibi, efdâl olan Ali'dir
Lâtif, Enver, envar sahibi Ali'dir.

Fetihlerin Fâtihi, Rahatı Ruhtur Ali,
Seha denizi, Cebeli vekardır Ali

Ne'im, Nâim, mun'im Ali'dir
Tanrı arslanı (Katil-ül Küffâr) Ali'dir.

Düşmanlarına ey **Hafız** tevellâ et
Dört ve Sekizin canı için necâtını taleb et.

EVLIYALAR ŞAHININ İMAMET VE FAZİLETİNE DELÂLET EDEN AYETLERDEN BAZILARININ İZAHI

İmam-ı Aliy-yel Mürteza'nın İmamet ve faziletine delâlet eden bazı ayetleri burada zikretmeyi münasip gördük.

1 — Maide sûresi, 55 inci Ayet :

"İnnemâ Veliyikümullah ve Resulüh..."

(Yani: Sizin işlerinize evlâ ve sahib-i ihtiyar veli yoktur, meğer Allah ve onun Resulü ve onlar ki iman getirdiler, namaz kılarlar ve zekâtlarını rükû halinde verirler.)

Bütün âlimler, bu ayenin Hazret-i Ali şanında nâzil olduğuna ittifak ettiler.

(Cami'il Üsul) kitabı, Sahih Nisai'den, Sahih Nisai, Abdullah bin Selâm'dan rivayet ediyor.

Abdullah bin Selâm diyor ki:

Hazret-i Resulün hizmetine geldim ve dedim ki:

— Biz; Allah ve Resulünü tasdik ettiğimiz için, halk bizden kaçıyor, bize düşmanlık yapıyorlar ve bizimle konuşmamaya karar veriyorlar.

Hak Taâlâ; bu ayeyi nâzil kıldığı sırada Bilâl, öğle namazı için ezan okudu ve halk kalkarak namaz kılmaya mübaşiret etmiştiler. Bazıları secdede, bazıları da rükû' halinde idiler. Ansızın mescide bir sâil gelerek sadaka istedi, talebini birkaç defa tekrar edince, rükû halinde bulunan İmam-ı Ali; parmağını uzattı, sâil onun parmağındaki yüzüğü alarak gitti.

Sa'lebi tefsirinde rivayet ediyor ki:

İbni Abbas; Zemzem kuyusunun kenarında oturuyordu ve Hadis naklediyordu, ansızın (Ebu-Zer) çıkageldi ve dedi:

— Eyyühen Nâs! Kulaklarım sağır, gözlerim kör olsun ki; Hazret-i Resûlden bu iki kulağımla duydum. Buyurdu:

"— Ali, iyi iş görenlerin pişvası (önder) dır ve kâfirlerin de katilidir. Ona yardım edene Allah yardım eder.

Bir gün, Resul-ü Hüda ile mescitte öğle namazı kılıyordum, bir sâil

mescide gelerek, sual etti. Kimse ona bir şey demedi ve vermedi. Sâil, ellerini âsumana doğru kaldırarak :

(Allahım sen şahit ol! Resul-ü Hüdâ'nın mescidinde sual ettim, hiç kimse bana bir şey vermedi.) Bu esnada Ali, rükû'da idi, sağ elinin küçük parmağını Sâile işaret etti, Sâilin gözü Hazret-in parmağındaki yüzüğe düştü, hemen gelerek ol Hazretin parmağından yüzüğünü çekip çıkardı ve aldı."

Ebu-Zer, sözüne devam etti.

Hazret-i Peygamber, namazdan fariğ olunca, başını âsumana tevcih ederek :

"—Ya Rab!... Musa sizden sual ediyor, benim sinemi teşrih et, işlerimi kolaylaştır, dilimin ukdesini çöz, lisanımdan bir şey anlamaları için kekemeliğimi hallet. Bana ehlimden Harun'u vezir olarak ver, işlerimde bana şerik olsun. Sen; Musa'nın duasını müstecap kıldın. Yâ-rab! Ben Muhammed Peygamber, senin bendenim. Benim de sinemi aç, teşrih et, işlerimi kolaylaştır, bana da kendi ehlimden Ali'yi vezir yap. Benim arkamı onunla kuvvetlendir."

Hazret-i Resulün sözleri; henüz tamam olmamıştı ki, Cebrail, nâzil oldu ve Hazret-i Muhammed'e (oku) dedi. Ben de camideydim, bu Ayeyi o Hazret okudu.

Süyuti birçok senetler ile, Fahri Razî, iki senet ile, Zimahşerî, Beyzavî, Nişaburi, İbnüt-Tebe', Vâhidî, Sem'ânî, Beyhâkî, Nezerî ve Sâhib-i Mişkat, Mü'ellif-i Mesâbih, Sedi'den, Mücahid'den ve Hasan Basrî'den, Atebe bin Ebi Hakem'den, Kays Bin Rebi'a ve İ'bayet bin Rub'i ve İbni Abbas'dan, Ebu-Zer'den, bu hadis'i rivayet ediyorlar.

Şair Hessân; bunu manzum olarak anlatmıştır.

İmametliğe delil odur ki, (İnnemâ) kelimesi hasr (münhasır) kelimesidir.

(Veli)nin lûgatta birkaç mânası vardır:

Yaver, muhib ve dost, sahib-i İhtiyar, emir ve evlâ be Nusret.

Veli'nin bu ayedeki mânası; yaver ve dost değildir. Müminlerin dostu yalnız Allah ve Resulü ve bu sıfatı haiz bazı müminler değildir. Belki bütün müminler birbirine dost ve yaverdirler, zira Hak Taalâ buyuruyor :

2 — Tövbe sûresi, 72 nci Ayet :

"Vel Mü'minûne vel Müminâtü ba'zühüm Evliyâ-ü Ba'zin..."

(Mümin kişiler ve mümin kadınlar birbirine muhib ve dostturlar. Hattâ Melekler dahi Müminlerin muhip ve yâveridirler.) Ve buyuruyor:

"Nahnü Evliyâ-üküm Fil Hayatüd-dünya..."

Eğer deseler âye, cemi lâfzıyla nâzil olmuştur, nasıl oluyor da o Hazrete mahsustur. Arab ve Fars lisanında tâzim itibariyle veya diğer nükteler ile vahide cemi itlâkı şayi'dir.

Bu kabil Ayet-i kerimeler çoktur.

Sahib-i Keşşaf diyor ki:

Bu âyeden murat İmam-ı Ali'dir. Fakat cemi lâfzıyla söylenmiş ki başkaları da o Veliye mutabaat etsin, diye.

(İbni Abdül Berr) İsti'ap kitabında (İbni Abbas)dan rivayet ediyor :

Hazret-i Resul, Ali İbni Ebi Talib'e dedi ki:

— Sen benden sonra, her Müminin Velisisin.

Şu hale göre mâlum oluyor ki, Velâyet bir emirdir ki, Evliyalara Şahına mahsustur.

Allah ve Peygamberden sonra Veli odur.

3 — Ya Eyyühellezine Amenut-takullahe ve kunu me'assadikın..."

(Ey İman ile müşerref olanlar her şeyde hususen İman davasında Allahtan korkunuz ve sâdıklar, doğru söyleyenler, amellerinde doğru olanlarla beraber olunuz.)

Bütün fiillerinde (işlerinde) ve kavillerinde (sözlerinde) sâdık olan, mâ'sumdur.

Anlaşıyor ki, vücudi mutaba'at ancak Hazret-i Resul ve on iki imamdandır başka değildir.

İbrahim bin Muhammed Sakafi, Şerefun Nebi kitabında rivayet ediyor: Sadıklar Muhammed ve Ali'dir.

4 — Ehزاب sûresi, 23 üncü Ayet :

"Minel müminine ricâlün sadukû ma'ahedullâhe aleyhi feminhüm men keza Nehbelu ve minhüm men yenteziru ve ma beddelu tebdilâ..."

(Müminlerden birtakım merdler mevcuttur ki, Allah ile ahd ü peymân ederek, Peygambere bağlandılar: Resul ile sâbit kadem olacaklar ve onun düşmanlarıyla kıtal yapacaklar ve ölünceye kadar, kaçmamaya ve Resule kalp ve lisan ile mutaba'at edeler.)

Bunlardan bazıları, âhidlerine vefa ettiler, şehid oluncaya kadar dövuştüler ve şehid oldular. Bazıları da şahadete intizar ettiler, sözlerinden dönmediler, kendi âhidlerini tebdil etmediler.

Amme ve Hasse hadislerine göre; bu ayet, Ehli Beyt-i Nebi hakkında nâzil olmuştur. Murad: Hamze, Cafer, Emirel Müminin Ali'dir ki

ahdetmiştiler. Peygamberin uğrunda ölünceye kadar, sebat etmeye ahdetmiştiler. Hazret-i Resulün destluğundan el çekmemeye söz vermiştiler. Bu ahd üzere vefa ettiler.

Hamze ve Cafer şehit oldu. Şahadet intizarı çeken de İmam-ı Ali idi. Bunlar hiçbir zaman diğer sahabeler gibi cenkten her hangi bir sebeple kaçmadılar.

Hazret-i Ali buyuruyor :

— Şahadete intizar ediyordum. Kendi ahdimi tebdil etmedim.

Ülema-yi A'mmenin meşhurlarından olan Fahr-i Razi, kendi tefsirinde zikrediyor :

Hak Taâlâ, bu ayede Müminlere (sâdıklar ile beraber olunuz) diye emrediyor.

Bu emir yalnız Hazret-i Resulün zamanına ait değil, tevatürle sâbit olmuştur ki, Kur'ân-ın hitapları kıyamet oluncaya dek bütün mükellefine aittir. Şu halde daima sâdıklar ile beraber olunuz.

Şeyh Seddid Müfîd'den; bu ayeyi kerimenin tefsirini sual ettiler :

— Kimin şanında nâzil oldu? dediler.

Şeyh Seddid cevap verdi.

— Bu ayeyi Celile, Hazret-i İmam-ı Ali hakkında nâzil olmuştur, dedi.

5 — 57 nci El Hadid sûresi, 18 inci Ayet :

Cenabı Hak, buyuruyor :

“Vellezine amenu billâhi ve rüsülühi ülâike hüüm siddikune veş-şühedâü inde rebbihim lehüm ecrühüm ve nurühüm...”

(Onlar ki, Allah ve Resulüne iman getirdiler, onlar siddiklardır ve Allah yanında şahittirler, onlar için, ecr ve nûr mev'uddur.)

Ahmet bin Hanbel, İbni Abbas'dan rivayet ediyor ki:

Bu aye Emirel Müminin İmam-ı Ali hakkında nâzil olmuştur.

Diğer bazı ülema (Ali, Hamze, Cafer)in şanında nâzil olmuştur, dediler.

Onlar ki, Allah ve onun Resulüne iman getirdiler, onlar ziyadesiyle doğru söyliylenler ve tasdik edenler, Hazret-i Peygambere şahadet edenlerdir.

Ülemayı Amme ve hasse tevatüren rivayet ediyorlar ki; Ali İbni Ebi Talib Aleyhisselâm, bu milletin siddikidir.

Fahri Razi, Sa'lebi tefsirinde; Ahmet bin Hanbel, Müsnedinde; İbni Şiruye, (Firdevsi)de ve İbni Meğazeli, Hazret-i Resul'den rivayet ediyorlar ki; Siddıklar, üç neferdirler:

1 — Habibi Neccar ki, mümin-i Âl-i Yâsindir.

2 — Hırkil ki, mümin-i Âl-i Fir'avundur.

3 — Ali ibni Ebi Talib ki, onların afdâlidir.

Sa'lebi, diğer bir senede göre rivayet ediyor ki:

Ali İbni Ebi Talib ve Sahibi Âl-i Yâsin ve Mümin-i Âl-i Fir'avun sıddıklardır.

Hafız Ebu Na'im (İbad bin Ubeydullah)dan rivayet ediyor ki:

İşittim, Emirel Müminin İmam-ı Ali buyurdu:

— Sıddık-i Ekber benim, diğerlerinden yedi sene evvel namaz kıldım.

(Lûgat ve ürf) de sıddık, mâsumun müradıdır. Sıddık daimüt tasdiktir. Kendi kavlini fiili ile tasdik eder. Hak Taâlâ, Peygamberleri bu vasıf ile buyurmuştur. İdris Nebi'nin şânında buyuruyor :

“İnnehu kâne sıddıken nebiyyen...”

Hazret-i Yusuf hakkında buyuruyor :

“Yusufü eyyuhes sıddık...”

Bu ayetlerin ve bu sıfatların sahibi elbette imamet ve hilâfete elhakdır.

6 — Kur'ân-ı Kerim, 11 inci Hud sûresi, 18 inci Ayet :

Hak Taâlâ buyuruyor :

“Efe men kâne âlâ beyyinetin min rahbihi ve yetluhü şahidün minhü...”

(Bir kimse ki, kendi Rabbi tarafından bir hüccet ve bürhanı ola ve onun arkasında şahid ola.)

Beyyine olan, Hazret-i Resuldür. Şahitten murad, muteber hadis kitaplarına göre; Hazret-i Emirel Müminin Ali Aleyhisselâmdır ki; o Hazret'in hakkiyetine şahittir.

İbnül-Hadid, Mağazeli, Süyuti Dürri Mensur'da ve Taberi mütaaddit turuk ile (İbade bin Abdullah) ve (Abdullah binül Haris)den rivayet ediyorlar :

Bir gün Hazret-i Emirel Müminin İmam-ı Ali buyurdu ki:

— Kureyşten bir kimse yoktur ki, onun hakkında meth veya me-zemmet bildiren bir aye nâzil olmasın.

Bu söz üzerine bir merd ayağa kalkarak sordu:

— Senin şânında hangi aye nâzil oldu?

Hazret-i Ali, gazaba gelerek buyurdu:

— Hud sûresinde bu ayeyi okumadın mı ki, Resul-ü Huda, Reb tarafından bir beyyinedir, ben de onun şahidiyim.

Fahri Razi, bu rivayeti zikrederek, Hak Taâlâ bu şahidin şerafeti için buyuruyor :

Teninin bir parçası menzilesindedir.

Bu tefsire göre; Hazret-i Emir, Hazret-i Resulün tâlisi ve ondan sonra bilâ fasıl Halifesidir.

7 — Kur'ân-ı Kerim, 13 üncü Ra'd sûresi, 7 nci Ayet :

"İnnema ente münzirün ve liküllü kavmin hadin..."

(Her bir kavm için hâdi ve rehnuma vardır, sen ancak bu güruhu azab-ı ilâhiden korkutucusun ve her kavm için hidayete eriştirici vardır.)

Şevahidüt-Tenzilde (Ebi Burdeyi Eslemi)den rivayet ediliyor ki:

Bir gün Hazret-i Resul, abdest almak için su istedi. Abdestten fâriğ olunca, Ali'yi kendine çekerek (Hakikatlerin definesi) olan sinesine ya-pıştırdı ve buyurdu :

"İnnema ente muzirun..."

Badehu elini Ali'nin sinesine koyarak;

"Liküllü kavmin hadin..."

(Sensin halkın nur saçanı ve hidayet yolunun alâmeti ve Kur'ân kari'lerinin emiri, şahadet ederim ki, sen böylesin.)

Amme muhaddislerinin meşhurlarından olan (Hafız Ebu Na'im), (Ma nezzele fil Kur'ân fi Aliy) kitabında birkaç sened ile İbni Abbas'tan rivayet ediyor.

— Bu aye nâzil oldukça, Hazret-i Resul elini Ali'nin omuzuna ko-yarak dedi: (Ya Ali, sen Hâdisin, benden sonra senden hidayet bulurlar.)

İmam-ı Sa'lebi, kendi tefsirinde İbni Abbas'tan rivayet ediyor:

— Hazret-i Resul buyurdu: (Ben münzirim, Ali Hâdidir. Ya Ali, hi-dayeti arayanlar senden hidayeti bulurlar.)

Abdullah bini Ahmed ve İbni Hanbel dahi kendi Müsnedinde, bu hadisi rivayet ediyor.

Ehli sünnet büyüklerinden (İbrahim Humeveyni) kendi senediyle (Ebu Hüreyre) den naklediyor :

— Bu ayette münzir Hazret-i Peygamber, Hâdi İmam-ı Ali'dir.

İbni Subbağ-ı Mâlikî dahi, bu ayetin Ali'nin (Hâdi) olduğuna delil olduğunu zikrediyor.

8 — Kur'ân-ı Kerim, 70 inci El Me'aric sûresi, 1 inci Ayet :

"Seele sailün bi'azabın vaiki'in..."

(Vâki olan bu azabı Sail kendisi istedi.)

İmam Salebi ve Halebi ve Allâme-i Mısri Şeblenci, Ehli Sünnetin

muteber ülemalarındandırlar. Yukarıdaki ayeyi Şerifeyi, kendi kitaplarında yazıyor ve şöyle tefsir ediyorlar, (Gadir-Hum) vakasını mütaakib Hars'ın oğlu Numan (Numan bin Hars) Hazret-i Peygambere gelerek dedi ki:

— Bugüne kadar bize bildirdiklerini biz kabul ve icra ettik. Şimdi de amcanın oğlu Ali'yi kendi yerine Halife olarak intihab ediyor ve yerinden imam bırakıyorsun.

Hazret-i Resul :

— Velâyet ve imamet makamına Ali'nin intihabı benim ihtiyarımın haricindedir. Onu Allah intihab etti. Ben de Emri İlâhiyi halka tebliğ ettim.

Numan, bunu duyunca, başını göğe kaldırarak dedi ki:

— Allahım bu söz sahih ise, benim başıma bir taş düşsün, ben öleyim ve Ali'nin imamlığını görmeyeyim, diyerek uzaklaştı.

Hemen ondan sonra rüzgârla bir küçük taş parçası gökten gelerek Numan'ın başına isabet etti, hemen Numan'ın canı çıktı ve bu ayeyi şerife nâzil oldu.

∴

Ammar bin Yasir'in rivayet ettiği bir hadîsi, unutmşuz, buraya dercediyoruz :

(Kale Resulullah Sallallahü aleyhi ve âlihi ve Sellem Allâhümme Men Amene bi saddakani, felyetevvel Ali İbni Ebi Talib Fe'inne velâyetehu velâyeti ve velâyeti velâyetullahi taâlâ) Taberani Hüvel Hadis 2576, Min Ehadisül Kenz.

Mânası: Ammar-i Yâsir naklediyor, Hazret-i Peygamber buyurdu:

Ali İbni Ebi Talibin velâyeti benim velâyetimdir, benim velâyetim Allahın velâyetidir.

İBN-İ EBİL HADİD'İN AMME KİTAPLARINDAN İMAM-I ALİ'NİN FAZİLETİ HAKKINDA TOPLADIKLARI

Ehli sünnetin kabul ettiği dört mezhepten Hanbeli mezhebinin müessisi Ahmet Bin Hanbel (Fezail) kitabında ve Müsnedinde rivayet ediyor ki :

Hazret-i Resul buyurdu :

“— Kıyamet gününde ilk talebedecekleri kimse benim. Ben, Cenab-ı Hakkın sayesinde arşın sağ canibinde dururum, bana bir hülle giydirirler. Peygamberleri biri diğeri ardınca taleb ederler. Arşın sağ canibinden onlara da hülle giydirirler. Badehu Ali İbni Ebi Talibi çağırırlar, benim yanımda olan menziletinden dolayı benim alemimi (Livayi Hamd) olan Alemi, Ali'nin eline verirler. Ondan sonra gelenler o alemin altında toplanırlar.”

Bundan sonra Ali'ye hitap ederek :

“— Sen (alem) ile geleceksin ve benim ile İbrahim Halilullah arasında duracaksın, sana da Hülle giydirecekler. Arşdan bir nida gelir: Ey İbrahim, senin pederin iyi babalardandı ve ey Ali, senin biraderin de iyi kardes idi. Sana beşaret olsun. Ya Ali, beni çağırdıkları zaman seni de çağırırlar, bana hil'at giydirdiklerinde sana da hil'at giydirirler, bana atâ ettikleri zaman sana da atâ yapacaklar.”

Hafız Ebu Na'im (Hilye) kitabında (Enes bin Malik)ten rivayet ediyor :

Hazret-i Resul, bir gün bana dedi : (Abdest almak için, bana su getir.) Suyu hazır ettiğim zaman kalktı abdestini tazeledi ve iki rekât namaz kıldı ve buyurdu: (İlk dahil olacak şahıs İmam-ı Müttekiyan, Müslümanların seyyid ve serveri, Müminlerin Yasubi (Padişahı) ve Hatem-ül Evsiya, el ve ayakları pâk olanların önderi.)

Bunun üzerine henüz sözünü bitirmişti ki, Ali göründü. Hazret-i Resul buyurdu: (Kim geldi?) cevap verdim: (Ali geldi.).

Hazret-i Resul şâd ve handan olarak Ali'ye doğru şitab etti. Ellerini onun boynuna doladı ve onun yüzünün terini sildi.

İmam-ı Ali dedi ki :

— Yâ Resul-Allah, bugün görüyorum ki, evvelce yapmadığın bir şekilde bana muamele yapıyorsun.

Hazret-i Resul, cevap verdi :

— Neden yapmayayım, sen benim risaletimi, benim tarafımdan halka bildireceksin, benden sonra onların ihtilâfında, benim sedamı onlara duyuracaksın.

Yine Hafız Ebu Na'im (Hilye) de Ayşe'den rivayet ediyor:

— Hazret-i Resul buyurdu: "Bana Seyyidi Arabı, çağırın."

Ayşe diyor: (Ben, dedim, siz, Seyyidi Arab değil misiniz?) cevabında.

"— Ben Âdemin bütün evlâtlarının seyyidiyim, Ali de Arab'ın ve Müminlerin seyyididir."

Ensarı çağırdı, Ali de gelince, Hazret-i Peygamber buyurdu:

"— Ey Ensar; ister misiniz, sizi öyle bir şeye delâlet edeyim ki, şayet o şeye mütemessik olursanız, asla yolunuzu kaybetmiyesiniz."

— Evet, ya Resulallah, buyurun :

"— O şey Ali'dir. Beni dost saydığınız gibi Ali'yi de dost tutunuz. Benim kerametim kadar onu da kirami sayınız. Zira; Cebrail Aleyhis-selâm bana, Allah canibinden size bunları tebliğ etmemi emir buyuruyor."

Yine Hafız, Hilye'de yazıyor.

Bir gün Ali geldi, Allahın Resulü, Ali'yi görünce, buyurdu:

— Merhaba ey Seyyidi Müminan ve ey İman-ı Müttekiyan.

Sahabe, Ali'ye sordular ki:

— Senin bu nimete şükrün nasıldır?

Ali, şöyle cevap verdi.

— Bana verdiklerinden dolayı Allaha hamdediyorum. Bana tevfiğ versin, bana atâ ettiğinden dolayı ona şükrederim, bana en'âmını ziyade etsin.

Hazret-i Resul buyurdu :

— Her kim, benim dostum ile zindeganlık yapmak isterse, Cennet-i Adn de olmak isterse, benden sonra Ali ile muvalat (dostluk) etmesi lâzımdır. Ali'nin dostu ile dost olması lâzımdır. Benim itretim olan İmamlara peyrev olmaları icabeder. Zira; onlar benim tiynetimde yaratılmışlardır. Benim fehm ve ilmim onlara verilmiştir. Benden sonra onları tekzip edenlerin vay haline olsun. Allah benim şefa'atımı o kabil insanlara erişdirmesin.

Ahmed Müsnedinde ve Kitab-ı Fezâilinde, ve Sahibi Firdevsül Ahbar rivayet ediyorlar ki, Hazret-i Resul, buyurdu:

— Hak Taalâ'nın nezdinde Âdemi halk etmezden evvel, ben ve Ali bir (Nuri Vahid) idik. Âdemi halk ettikten sonra bizim nurlarımızı ikiye ayırdı. Bir cüz'i ben idim. Diğer cüz'i de Ali idi. Sulbten sulbe muntakil

olarak Abdül Muttalib'e kadar nurlarımız erişti: Bana Nübüvvetlik erişti. Ali'ye de Vasiyyet.

Ahmed bin Hanbel, Müsnedinde rivayet ediyor ki: Hazret-i Peygamber buyurdu :

— Ya Ali, senin yüzüne nazar etmek ibadettir, dünya ve âhiretin seyyidi ve serveri sensin. Her kim seni severse, beni sevmiş olur. Beni seven Allahın dostudur. Ya Ali, senin düşmanın benim düşmanımdır, benim düşmanım Allahın düşmanıdır. Vay o kimsenin haline ki, sana düşmanlık ede.

Yine Ahmed Bin Hanbel, Feza'il kitabında diyor ki:

Gece vaktiydi. Peygamber Efendimiz buyurdu :

— İçinizde kimdir, bu gece karanlığında bana su getire. O akşam su yoktu, ortalık da zifiri karanlıktı, halk imtina ettiler, seslerini çıkarmadılar. Ali, bir mişki omuzladı ve karanlıkta kayboldu. Çok uzakta olan, çok derin bir kuyunun başına erişti. Kuyunun içine daldı, gürültüler geliyordu. Hak Taalâ vahy buyurdu. Cebrail, Mikail ve İsrafil, hazır olunuz. Muhammed ve onun kardeşi Ali'ye yardım ediniz. Gökten bir gulgule ile Melekler aşağı indiler, her kim duysa havf ederdi, Melekler, kuyunun başına erişince Hazret-i Emire hepsi selâm gönderdiler.

(Hilye) de Hafız Ebu Na'im rivayet ediyor.

Hazret-i Resul buyurdu :

— Ya Ali, benim senden fazlalığım Peygamber oluşumdadır, benden sonra Peygamber yoktur. Sen diğer insanlar ile muhaseme edecek-sin. Fakat senin muhaseme ettiğin insanlardan ziyadeliğin yedi şeydedir. Bu meselelerde Kureys'ten hiçbir kimse seninle münazaa yapamaz. Sen herkesten evvel iman getirdin, Allahın ahbine herkesten evvel vefa edersin, Allahın emrine herkesten ziyade kıyam edersin, halk meyanında müsavat ile kısmet edersin, Ra'iyet meyanında adalet yaparsın, halk arasında kaza ve hükümde herkesten dânasın, Allah nezdinde senin meziyyet ve faziletin herkesten fazla ve üstündür.

Ahmed'in Müsnedinde yazılıdır :

Hazret-i Fatime-tüz-Zehra, bazı kadınların dediğini babası Hazret-i Peygambere duyurdu :

— Beni bir fakire tezvic ettin ki, hiç malı yoktur, böyle diyorlar.

Hazret-i Peygamber Efendimiz, buyurdu :

— Ey kızım, seni öyle bir adama tezvic ettim ki, İslâmı herkesten akdemdir ve bilmi herkesten daha büyüktür, ilmi herkesten daha üstündür. Sen bilmiyor musun Cenab-ı Hak zemin ehline muttali oldu, bütün insanlar arasından senin kocanı intihab etti.

İbni Ebil Hadid (Sa'lebi) tefsirinden rivayet ediyor. Bu tefsirde mevcuttur.

Vaktaki (İzâ Ca'e) sûresi nâzil oldu. Hüneyn cenginden dönünce, Hazret-i Resul, Subhan-Allah ve Estağfurullah demeyi fazla müdâvimet ediyordu.

Resulü Ekrem buyurdu :

— Ya Ali, Allahın bana vaad buyurduğu Mekke'nin fethi oldu. Halk fevç, fevç Allahın dinine dahil oldular, fakat hiçbir kimse senin İslâm-daki tekaddümünden dolayı ve bana olan karabetinden, damadım ol-mandan dolayı (Dünyanın en iyi kadını, senin yanındadır) hiçbir kim-se, benim makamıma senden sezavar değildir.

Kur'ân, nâzil olduğu zamanlarda, Ebu Talib'in nimetleri ve onun hukuku bence sâbittir, ben de istiyorum ki, onun bana gösterdiği hu-kuku ben de evlâtlarına yapayım.

İbni Ebil Hadid diyor ki: İmam-ı Ali'ye tekebbür nisbet ettiler, bu doğru değildir. Hattâ Ömer'e halifeliği zamanında dediler ki:

— Leşkerin emaretini ve cengi Ali'ye bırak. Ömer, cevap verdi:

— Ali'nin tekebbürü bunu kabul etmeye mâni olur, halbuki bu se-zavar değildir.

İmam-ı Ali, asla sözlerinde ve işlerinde tekebbür izhar etmemiştir. Lûtuף ve keremi, tevazu'u herkesten fazla idi, zira;

İmam-ı Ali, İmam-ül muttakin, Seyyidül Müslimin, Ya'subel Mümi-nin, Hatemül vasiyin'dir.

Ahmed, Fezailinde naklediyor. Hazret-i Resul (Sakif) güruhuna buyurdu :

“— Müslüman olur musunuz, yoksa öyle bir merdi size gönderirim ki, o kimse, benim canım menzilesindedir. İşte canım menzilesinde olan birini gönderirim.”

Ebu-Zer diyor ki :

Ben, bu halde kendi hücremde idim, gördüm ki, Ömer geldi, elini benim arkama kodu, elinin bürudetini hissettim. Bana sordu?

— Kimi zannedersin ki, irade etti.

Ben de dedim ki :

— Seni istemiyor. Onun nâ'linini pine yapan şahsı istiyor, yani Ali'yi.

Hafız Ebu Na'im, diğer bir senet ile Enes'den rivayet ediyor :

Hazret-i Resul, buyurdu :

“— Âlemlerin perverdigârı Ali hakkında benim tarafıma ahdet-miştir. Ali, hidayetin rayetidir, imanın alâmetidir, benim dostlarımın önderidir, benim bütün muti'lerimin Nuru'dur. Ali, kıyamet gününde

benim eminim ve benim alemdarımdır. Allahın rahmet hazinelerinin kilitleri Ali'nin elinde olacaktır."

Ahmed bin Hanbel, Müsnedinde ve Ahmed Beyhaki, kendi Sahihinde Resulü Huda'dan naklediyorlar:

— Nuh tarafına azminden dolayı nazar etmek isteyenler, İbrahime hilminden dolayı, Musa'ya akıllılığından dolayı, İsa'ya zühtünden dolayı bakmak isteyenler Ali'ye nazar etsinler.

Fahri Razi, bu hadisi Ahmed Beyhaki'den (Fezayil-üs Sahabe) den böyle naklediyor :

Hazret-i Peygamber buyuruyor :

"— Her kim Âdem tarafına hilminden dolayı, Nuha takvasından dolayı, İbrahime haletinden dolayı, Musa'ya heybetinden dolayı, İsa'ya ibadetinden dolayı, nazar eylemek isterse, Ali İbni Ebi Talibe nazar etsin."

**KADI BEHLÜL BEHCET EFENDİ'NİN TARİHİ AL-İ MUHAMMED
NAM ESERİNDE, İMAM-İ ALİ'NİN EFZAILİ
HAKKINDAKİ MÜTALÂASI**

Bu eserin müellifi Kadı Behcet olan ben arz ve beyan ederim ki: Ülema-yi Ehl-i sünnet ve Fukaha-i Amme'nin fuzalasından Allâme İbni Abd Rebbe (Akdül Ferid) adlı kitabının üçüncü cildinin 37 nci sahifesinde Bağdad âlimleriyle Halife Me'munun ihticacında:

— Halife Me'mun, Ali Aleyhisselâmın velâyet ve fezâilini, o derece sâbit ve müstahkem eyledi ki, bütün büyük âlimler kabul ettiler.

(Allame İbni Abd Rebbe) rivayet ediyor ki, o mecliste Me'munun huzurunda bu (ihticac)ı dinleyen 40 nefer ülema-yi zamanenin müctehitleri vardı.

Ülemanın âlem ve efkâhinden intihab olunan bu kırk nefer âlim ve müctehitler, bu meseleyi hal ve fasl etmekte müşkülât çekmişlerdi, Me'munun ihticacına muhtac olmuşlardı.

Efsuski âlimler mesa'ili diniyeyi ihmal ve isbatından istinkâf, hâleflerini birtakım ankebuti dolaplar içine irs olarak koymuşlar ki, hâlâ da varisleri iğferisinde çırpınmaktadırlar.

Meşhur ve mütedavil olan (Akaidün Neseî) namındaki kitapta Hilâfeti eshabın tertibi ile yazdıktan sonra diyor ki:

“Ve İllâ Fazilet-i Ali Hazet Tertib...”

Yani; birinci Halife afzeldir, ikinci Halifeden, ikinci Halife afzeldir, üçüncü Halifeden, üçüncü Halife afzeldir, dördüncü Halifeden.)

Demek istiyor ki, Allah ve Resulü indinde olan şeref ve menzile, Kurban ve afzeliyet, cemaat arasında tertip olunan hilâfet tertibi iledir. Yani Halife-yi evvel Ebu Bekir afzeldir, ikinci Halife Ömer İbnil Hat-tab'tan, Halifeyi sani de afzeldir, Halifeyi sâlis Osman bin Affan'dan, Osman da afzeldir Ali İbni Ebi Talibten.

(Aka'idün Neseî) kitabını Ehl-i sünnet ülemasından Allame Neseî tasnif etmiştir. Hanefiye mezhebinde çok meşhur ve mütedavildir.

Ancak; ben âcizleri de cemaat-i â'meden bir ferdim ve Hanefi mezhebinde kadılık mansabını ifa ediyorum.

Aka'idün Nesefi kitabını, birçok şerh ve haşiyeleri ile beraber okudum. Nesefi'nin (hükm ve cezm) ettiği kelâm ile iddiasını reddederim. Nesefi'nin bu hükmü ne kadar yersiz ve ne kadar tahakkümanedir. Karilerime rica ederim, ilk nazarda bana irad ve itiraz etmesinler, selef sözlerine mugayirdir, demesinler. Zira, sâbık ülemanın kavilleri bize destur-i hatmi olamaz. Meğer delâili sabite ile müberhen ola. Yani, burhan ile müsbet ola. İşte, size isbat edeceğim ki, **(Ve illâ Fazileti Ali Hazet Tertip)** kelâmı delilsiz bir hükümdür, bilâ mürecceh tercihtir.

Delilsiz ve isbatsız bir (hükm ve cezm)i tasdik etmek taklid-i âmiyanenin en aşağı mertebesidir.

İslâm erkânında ve dinî ahkâmda maddeyi delil ile isbat etmek lâbut ve zaruridir.

Delilsiz ve burhansız bir hükmü isbata çalışmak evvelâ muhal, saniyen tercih bilâ mürecceh olur.

Ahkâmı İslâmiyenin isbatında iki kısım delil aranır: 1 — Akli delil, 2 — Nakli delil.

Delil-i Akli müstakil olmayıp, yine delili naklinin muavenetine muhtaştır. Ma'kulât ve tecarüb-i akliye ile Emirel Müminin Ali bin Ebi Talib'in (efdal-i ümmet) olduğu isbat edilmiştir.

(Delil-i Nakli) de Ümmet-i Muhammed ihtilâf ve iftirak etmemişler. Bütün efradı İslâmiye onu kabul etmekle, müttefik olmuşlar.

Delili nakli ikidir.

Biri Kur'an ayetleri, diğeri sahih olan Peygamber hadisleri.

Bâki, delâ'ili nakliyeden addolunan kıyas, icma' ve ictehad varsa da ancak kıyassın isbat-ı hükm etmesinde ve icma'n vuku'unda ve ictehadında Ümmeti merhuma ihtilâf etmişlerdir.

Biz Kur'an-ı Kerimden ancak iki aye ile iktifa ediyoruz. O ayei şerifeden biri :

"Kul lâ Es'eliküm Aleyhi Ecen illel Meveddete Fil Kurba..."

İkincisi de :

"Li Yüzhibe Ankimür Riese Ehlel Beyt ve Yutahhiriküm Tathira..."

(Bu ayelerden birincisinde Cenab-ı Hak, Kurbaya Meveddet, samimiyeti, bağlılığı farz karar veriyor. Ali İbni Ebi Talib ve Zevce-yi Mutahharası Fatime-tüz-Zehra, iki evlâtları Sipteyn-i Mükerreremeyn Selâ-mullahı Aleyhimden başka hiçbir ferde bu fazl ve şeref müyesser olması tasavvur olunamaz.)

(İki Ayenin biri de beş nefer zat-ı Mübarekten ibaret olan (Âl-i Aba) ve Ehli Beyt-i Resulü Hüdanın taharet ve ismetini isbat ediyor ki, Ali İbni Ebi Talib de o beş şahsın biridir. Resul-ü Hüdadan sonra ikincisidir

(sanidir). O Şeref-i ismet ve o makamı ma'sumiyet ki, Resulü Hüdada vardır. Ali'de de o makamı ismet ve taharet, o risalettekine müsaavidir. Halbuki ismet ve ma'sumiyet beni beşerde bir fazilettir ki, onun mafevkinde bir diğer fazilet, aher bir şeref tasavvur olunamaz).

Gelelim Ehadîsi Nebevi bahsine: Evet, delili naklinin mühim bir kısmı dahi Peygamber Efendimizin bu husustaki Hadisleridir. Emirel Müminin Ali İbni Ebi Talib'in şeref ve menzilesinde ve o cenabın cümle ümmet üzerine efdâl olmasını isbat etmede Resulü Hûda Sallallahü Aleyhten birçok hadisler sadır olmuştur. Bu hadislerde bütün ümmet ittifak etmişlerdir. Biz ancak birkaç tanesini zikrettik. Ehli Sünnetin tamam (Sahah)ında, bahusus (Sahihi Buhari) ve (Sahihi Müslim) debu hadisleri nakl ve rivayet etmişlerdir. Biz kitabımızda hadislerin zikri esnasında isbat ettik ki, Ali İbni Ebi Talib, cümle ümmetin afzeli ve eşrefidir. Bu da (Fenni Münazıra) da sâbittir ki, delil medlûldan tahallûf etmez. Bundan başka Allame İbni Abd Rebbe'nin rivayet ettiği (İhticac-ı Me'mun ma'e Ülemayi Bağdad) nâm faslı zikrettik.

Haruner Resîd'in oğlu Me'mun asrının üleması ve müctehitleri huzurunda Ali Bin Ebi Talib'in cümle ümmetin eşrefi ve Peygamberden sonra Allahın bütün mahlûklarının afdeli olduğunu isbat etmiştir.

Ali'nin afzeliyeti isbat olunduğu zaman Cemaat-ı Ehli Sünnet, Fukahâ ve Müctehidlerinin asrı idi. Bahusus (Ebu Yusuf), (Muhammed Bin Hasan Şeybani), (Şafi'), (Ahmet Bin Hanbel) o asrın fetva hâkimleriydi. Hal ve akd onlara vabeste (bağlı) idi. Bunlar da mecliste bulunmuşlardı.

Şimdi ilim erbabından soruyorum. Allame Nesefi, hükmünü hangi delile binaen yapmıştır? Çünkü, biz dedik ki, dâva biduni delil tahakkümdür. Bu ise erbabı indinde namakul bir tariktir. Öyle ise hangi fazldır ki, Ali'de yoktur, başka bir fertde vardır. O fazilet sebebine, o ferd Ali'den afzeldir. Madum fazilet metin ademine akl ve nakl şahittir. Şu halde, Allame Nesefi'nin bu hükmü ki, Halifelerde afzeliyet, hilâfet tertibi iledir, sözü delilsiz bir dâvâdır, şahitsiz bir iddiadır, mebnasız bir tahakkümdür.

Filân şahıs âlimdir veya filân şahıs halifedir veya filân da padişah-tır dense, eğer bunları müşahitler ile veya göz ile görür ve kulak ile işitebilirsek böyle olduğunu söyleyebiliriz. Lâkin filân şahıs filân şahıstan efdâldır, eşrefdir demek müşkül olur. Çünkü, fazilet ve şerafetten, indallah kulp ve menzileden muradetmek, böyle hükmetmek yalnız Allah ve Resulüne aittir.

Hüdavendi Taâlâ ve Allahın Peygamberi bu maddeyi haber vermiş

olsalar, o zaman beşer de cezmeder. Bu surette yine hükm ve cezm Allâhü Taâlâ'dan olur.

Fazilete bais olan erkân ve ahkâm şunlardan ibarettir :

- 1 — İhlâs bişşehade de sebkat,
- 2 — Resulü Hüda emriyle cihad.
- 3 — Kesret-i ilm.
- 4 — Sehâ.
- 5 — Zöhd ve Tekva.
- 6 — Kurb-i Nebi Sallallahü Aleyh ve Alih.

Biz isbat ettik ki, bu erkân ve bu ahkâmda, Ali İbni Ebi Talib, cümle ümmet üzerine sâbıktır, cümle efrad-ı İslâmiyenin amâli salihâsına faiktir.

Resul-ü Hüda buyuruyor :

"Zarbetül Ali-yyün fi Yevmi Hendek Afzeli Min İbadet-üs Sakaleyn İlä Yevmel Kıyame..."

(Ali'nin Handek günündeki bir darbesi (ins ve cin)den ibaret olan Sakaleynin tamam salih âmellerinden efdâldır.)

Ülemamız itiraz etmesinler, belki de içlerinde şöyle diyenler veya düşünenler olabilir :

Eyvah ülemay-i selefe iradetmiş, aka'id kitabını cerh ve tenkidetmiş. Allame'nin kelâmını red ve tenkidetmiş. Ey cemaat görüyorsunuz ya, bu rafizi olmuş. Halifelerin şeref ve menzilesini inkâr ve onların efdâl olmasını kabul etmiyor. Ülemay-i Sabikin ve müctehidin böyle kelâmı demeyip gitmişler. Selef ne derse halef de anı kabul etmelidir. Selefin demediği bir kelâmı kabul etmek olmaz, çünkü ictihat kapısı bağlıdır.

Cevap: Evvelâ umum dindaşlarımı ve mezhep kardeşlerimi rıfk ve mülâyimete, rahat ve sükûnete dâvet ediyorum. Taklid ve taassupdan ve mânasız asabiyetten kenar olup da lûtfen bahsi dikkat-i tâmmeye ve fikri munsifane ile tahkik ve tetkik etmeye dâvet ediyorum.

İkincisi; şayet deseler ki, Ülemay-i selefe itiraz ediyor. Cevabında: Ülemay-i selefe, irad ve itiraz etmek na mesbuk bir emir değildir.

Ülemay-i halef, Ülemay-i selefe irad ve itiraz etmeseydiler, âlemi islâm'da bu kadar mütaaddit kitaplar yazılmazdı, bu kadar kitapların yazılmasına ba'is halkın selefe itiraz etmesinden ileri geliyor. Bütün bu kitapları göz önüne getiriniz, cümlesi, ya seleften nakil ve rivayet olunan bir maddeyi izahdır, veya red veyahut da itirazdır. Halkın kitap ve kelâmları mahz selefi kabul etmekten ibaret olsaydı, birinci yazılan kitap kâfi olup, ikinci kitabın yazılmasına bile lüzum görülmezdi.

Bundan başka (Nesefi)'nin hükmettiği bu matlâba birinci olarak ben itiraz etmiş değilim.

Aka'idün Nesefi şarihi, cümleye malûm olan ve (Allame-yi Sani) diye şöhret alan (Sadeddin Tafdazâni) de bu hükme irad ve itiraz etmiştir. Şerhi Nesefi adlı kitabı okuyunuz.

Üçüncüsü : Şayet deseler ki, Akaid kitabını red ve cerh etmiştir. Cevabında diyorum ki: Akide ve itikad... (Macaebihin Nebi Sallallah Aleyh ve Alih) den ibaret olup o şeye denilir ki, Allahü Taâlâ tarafından Resulü Hüda bize getirmiştir. Bunu İslâmda bir ferd inkâr edemiştir. Lâkin bizim itiraz ettiğimiz bu matlebi Allahın Peygamberi bize getirmediğini tekrar ityam ve isbat etmişiz. Böyle olunca, bizim iradet-tiğimiz şey akaiden değildir.

Dördüncüsü : Şayet bu irad ve itiraza Rafizilik deseler, cevabında diyorum ki: Hanedan-ı Resulü Hüdaya meyledenlere bahusus Ehl-i Beyt-i Resulü Hüdanın fazl ve şerefinden dâva edenleri rafizilik ismiyle ittiham etmek tâ Beni Ümeyye ve Beni Abbas devirlerinin ihtira' ettikleri cahilâne bir bahanedir. Erbabı ilimden olan İmam-ı Şafi' onlara cevap vermiştir.

Bu bir ittiham değildir, belki bir şeref-i Tarihidir.

(Cevahir-ül Akdeyn) adlı kitapta Arabi ibareyle kayt ve tahrir edilen İmam-ı Şafi'nin beyitlerini burada tahrir ederim. Yenabi'ül Mevedde cilt 1, sahife 355 de: Hace Gelân (Naklül Beyhâki an Rebi' Bin Süleyman) diyor ki: İmam-ı Şafi'ye dedim ki, Ehli Beytin mankibe ve faziletini nakledince, halktan bir kısmı bunları dinlemeye sabredemiyorlar. Rafizi damgasını basıyorlar, bunun üzerine hemen İmam-ı Şafi' bu şîr-leri okudu.

"İza fi Meclis zikeru Aliyya

"Ve Sıbtıhi ve Fatimetüz Zekıyyeti

"Fe İcra bazihum zikren sevah

"Feiyken innehu selâklâkiyeti

"İza Zekeru Aliyyen Evbenih

"Teşâğul birrevaya-tül Aliyyeti

"Ve Kale tecavizu Ya kavm an za

"Fe Haza min Hadisur Rafiziyeti

"Beritü İlel müheymeni min İnâsin

"Yerevner refze hübbül Fatimiyyeti

**"Âlâ Âl-ir Resulî Selâtü Rebhî
"Ve Lâ'netuhu li tilkel Cahiliyeti..."**

Resulü Ekrem'in kızı Fatımeyî Zehra muhiblerine rafizilik nisbeti veren şahıslardan Allahıma sığınırım. Âl-i Resule rahmet bu kabil cehl ve nadanlığa da lânet olsun.

Evet, bu ittiham mahzî inad ve taassubu cahilânedan neşet etmiştir, çünkü halifelerin mertebesinden mafevk olan bir fazileti onlara isnad etmiyen bir müslümanı mübtedî addederler. Halbuki bu biçâre aslen sâbit olan bir fazileti rafz ve reddetmeyip belki herkesi öz mertebesinde ve menzilesinde kabul etmiştir. Fakat Muaviye, Ali İbni Ebi Talib Aleyhisselâma yetmiş seneler ile hâşâ lâ'n ve sebbettirdi ve etti. Resul-ü Hüdanın minberi şerifinde binlerce eshabın huzurunda o mel'ânet işini irtikâb ederek arş-ı Alâyî lerzedar etti. Hattâ Ceddi Ekremleri ravzasında sıbteyâ Aleyhümüsselâma sebbetti. Bu sedayi dil hıraştan Ümmül Müminin (Ümmü Seleme) "vaveylâ, va müsibeta" diyerek, ravzeden dışarı çıktı. Bununla beraber o menfur-i âlem olan Muaviye'ye rafizi demeyip te Emîrel Müminin diyenler oldu ve hattâ o katili, o, mel'ûnu rahmet ile ananlar bile olmuştur. Evet: Ali Aleyhisselâmda sâbit olan bir fazileti rafzetmek rafizilik olmuyor da belki başka bir fertte mutasavver olmayan bir şerefi kabul etmeyen rafizi ve müptedî' olurmuş.

Efsus! Bu bir taassub-u cahilânedir. Muaviye ve Mervan'ın âmal ve arzularıyla cinayetkâr bir harekettir.

Beşincisi: Eğer deseler Halifelerin şeref ve menzilelerini ve onların afzel olmalarını kabul etmiyor. Bu itiraza cevap olarak derim ki:

O şeref ki, İndallah ve İndî Resul-Allah halifeler için sâbit ola, onu ben inkâr etmiyorum ve ümmetten bir ferd bile indallah sâbit olan bir emri inkâr ve red etmez. Ancak o şeref ki, Allah ve Resulü yanında sâbit olmaya onu da inkâr etmekten bir mahzur gelmez. Çünkü aslında olmayan, yok olan bir emri var hesap etmek yersiz bir haslettir ki, irtikâbı ayıptan başka bir şey değildir.

Altıncısı : Deseler ki Halifelerin afzel olmalarını kabul etmiyor. Cevabımda derim ki :

Ben, bu emirde birinci değilim. Bu afzeliyeti Halifeler, kendileri de kabul etmemişlerdir.

Ülema-yı Ehli Sünnet rivayet etmişler ki, o zaman ki, Ebu Bekir bin Ebi Kuhafe Halife oldu, birkaç gün geçti. Bir gün, minbere çıktı ve dedi ki:

"Ekiluni, Ekiluni Ma Ene bi hayriküm ve Ali-yyün Fî Kum..."

Mânası : (Beni, bana verdiğiniz mertebeden daha aşağı hesab ediniz. Mademki, Ali, sizin içinizdedir, ben sizin afzeliniz değilim, belki sizin afzeliniz Ali'dir.

Hakezâ, Gadir Hum günü, meşhur olan :

"Men Küntü Mevlâhü fe Aliyyün Mevlâh..." Hadisini işitince ikinci Halife Ömer İbnül Hattab, İmam-ı Ali'ye dedi ki :

"Bahhin, Bahhin ya Ali Esbahte Mevlâye ve Mevlâ Külli Müminin ve Mümine..."

Mânası : (Mübarek ve kutlu olsun ya (Ebül Hasan) bir hale vâki oldun ki, benim ve cümle mümin kişilerin ve mümine hatunların Mevlâsı oldun.)

Yedincisi: Deseler ki, Ülema-yı selef ne demiş ise halef te anı bilâ ziyade ve noksan kabul etmelidir. Bunun cevabında diyorum ki:

Bu kelâm da doğru olamaz. Çünkü selefın dediğı bir kelâmı bilâ ziyade ve noksan halef kabul etmeye mecbur olsalardı, niçin Ülema-yı ammenin pişvası olan Ebu Hanife'den sonra (Mesned Nişin-i Fetva-yi Âm) olan Ebu Yusuf üstadı Ebu Hanife'nin verdiğı fetvaların yarı miktarını kabul etmemiştir. Yine Ebu Yusuf'tan kaç gün sonra gelen Muhammed bin Hasan-i Şeybani, Ebu Yusuf'un birçok fetvalarını reddetmiştir.

Ebu Hanife'den elli sene kadar sonra gelen Ebu Abdullahi Şafi'i Ebu Hanife'nin kabul ettiğı birçok ahkâmı reddetmiştir. Meselâ kıyası Ebu Hanife kabul ettiğı halde, ondan sonra gelen birçok müctehidler kabul etmemişlerdir. Ebu Abdullah Şafi' ve Ahmed bin Hanbel bu meyan-dadır.

Nessi zâhir ile olmayan, zan ve ictihad ile kaim olan ahkâmı red veya kabul ikinci müctehidin isabetli reyine ait ve râcidir.

TARİHLERDEN BAZI PARÇALAR

(Asrı Saadet) birinci cilt, 88 inci sahife: "Emeviler, Cuma hutbelerinde Hazret-i Ali'ye ve evladı Fâtıma'ya sebbediyor. Ve Muaviye'nin lehinde binlerce hadis uyduruyorlardı. Âl-i Abbas'ın zamanında Resulü Ekreme atfen nice nice ehbar ileri sürülüyordu. Fakat netice ne oldu? Muhaddisler, bunların musanna' olduğunu ilân ettiler. Binaenaleyh Emeviler tarafından uydurulan hadisler, Abbasiler tarafından ileri sürülen ve kendilerine zillullah Halifeyi Resulullah namını veren bütün bu adamların tasniatından azâde görürüz.

Bir gün, Halife Me'munun buzurunda bir methiye inşad olunmuş:

— Ya Emirel Müminin, sen, Peygamberin ölümü esnasında hazır bulunsaydın hiçbir münakaşa, bir mücadele zuhur etmez, hilâfet meselesi hal ve fasl olunur. Herkes sana arzı biat ederdi.

Hazirundan biri, hemen ileri atılarak: — Yalan söylüyorsun, dedi. Me'munun cediti â'lâsı Abbas, o zaman berhayattı. Ve bir kimse ona zerre kadar ehemmiyet vermedi."

..

Kısa: Enbiya, 7 nci cüz, 138 inci sahife: Ahmet Bin Hanbel der ki: Ali hakkında varid olan eserler Eshabı Kiramdan hiçbirinin hakkında varid olmamıştır.

Sıffeyn Harbine giderken düşmüş olan bir zırhını avdetinde, bir (Nasrani) elinde bulup, anı Küfe Kadısı (Şureyh) huzuruna götürdü.

— Bu zırh benimdir diye dâva etti. Nasrani, inkâr etmekle Kadı Şureyh, şahit istedi.

Hazret-i Ali'nin şahitleri oğlu (Hasan)la azadlısı (Kanber)di. Peygamber evlâdının yalan yere şehadet etmiyeceği cümle indinde meczum ise de, (hasmi caha karşı) evlâdın babası lehine şahadeti makbûl olmadığından Kadı (Şureyh) Hazret-i Hasan'ın yerine başka şahid istedi. Hazret-i Ali'nin başka şahidi olmadığından Şureyh, anı muarazadan metti.

Hazret-i Ali, bundan asla müteessir olmayıp gülüyordu. Nasrani ise bu hale hayran olarak zırhı alıp biraz gittikten sonra durdu ve düşünmeye başladı, geri döndü (bu ahkâm ancak enbiya ahkâmı)dır diye düşünerek İslâm ile müşerref oldu. Ve zırhı Hazret-i Ali'nin (Sıffeyn)e giderken düşürmüş olduğunu düşünerek geri verdi. Hazret-i Ali, bu zırhı Nasrani'ye hediye etti, hattâ bir at dahi bağışladı.

Hazret-i Ali kendisi, ne yer, ne içer, ne giyerse kölelerine dahi onu yedirir, onu içirir, onu giydirdi. (Ebün-Nevar) ismindeki bezzazdan mervidir:

— Bir gün Hazret-i Ali, kölesi ile beraber gelerek benden iki gömlek satın aldı. Kölesine :

— Beğendiğini al, şeklinde emretti. Kölesi birini seçti, aldı. Diğerini de Hazret-i Ali, giyip gitti.

..

Cevdet Paşa, 151 nci sahifede diyor ki, Hazret-i Ali, halife olunca, (Şefak-ı Ebyez) gibi âleme bir aydınlık verdi. Lâkin ihtilâf bertaraf olmadıktan başka Şiilere zıddı tam olan (Havaric) tayfası zuhur ederek ihtilâf ve ihtilâli artırdı. Hazret-i Ali havarici kahr ve tedmir ettiyse de, nihayet kendisi dahi bir Harici elinde şehd oldu.

Hazret-i Hasan, hilâfetten istifa ederek Ümmetin masalihini Emevîlerin reisi olan Şam ve Mısır valisi bulunan Muaviye'ye tevdi' etti. İşte bu suretle Emevî Devleti zuhur eyledi. Bundan sonra şer'i ahkâm saltanat kuvvetiyle edâ olunmağa başladı.

Resulü Ekrem (benden sonra hilâfet 30 senedir, sonra milk ve saltanat olur.) diye buyurmuş olduğunu Hazret-i Peygamberin azadlıklarından (Sefine) rivayet eylemişti derler. Hal ve zamanın gidişi dahi bu hadisi şerifin mefadına muvafık görülmüştür ki, 4 halifenin müddeti hilâfetleri 29,5 sene olup Hazret-i Hasan'ın 6 ay kadar müddeti hilâfeti ile 30 seneye balığ olmuştur.

Hilâfet-i Nebeviye: Dini, Dünyevi bir riyaset-i âimme'dir.

Mahza adalet ile ibadullahâ hizmet ve aynı ibadettir.

Milk ve saltanat ise Kuvveyi Kahire ile nâs üzerine icra-i nüfuz ve hükümettir. Cevdet Paşa, 7 nci cüz, 146 ncı sahife.

..

Kıyası Enbiya, 7 nci cüz, 148 inci sahifede yazıldığına göre: Ehli Irak, Muaviye'ye ister istemez bi'at etmek mecburiyetinde kalınca, Muaviye emarete istikrar buldu. Artık herkes iki halifeye değil bir halifeye tâbi oldular. Ehli sünnetce Aşareyi mübeşereden sayılan ve Irak fâtihi olan (Ebu İshak) yani (Saad Bin Ebi Vakkâs) Hazretlerinin tebriki ile emri bi'at tamam oldu.

Şöyle ki, Saad Hazretleri, Muaviye'nin huzuruna geldi:

(— Esselâmiü Aleyke Eyyühel Melik) dedi.

Muaviye gülerek :

— Ya Emirel-Müminin desen olmaz mı? dedikte :

Saad Hazretleri :

— Sahihen, sen bunu memnun olarak mı diyorsun? Vallahi ben senin mansabına intihab olunsam memnun olmam, diye cevap verdi.

Muaviye'nin emareti asabiyet ile hâsıl olan kahr ve galebeye müstenid milk ve saltanat tarzında bir hükümet oldu.

Muaviye'nin mebadî-i ehvali (bağy) ve (huruç âlel imam) demek olduğu halde Hazret-i Hasan'ın istemiyerek hilâfeti teslim etmek mecburiyetinde kalması ve Muaviye'nin hükümetinin kuvveyi kahireyle husule gelmiş, (milk ve saltanat) kabilinden olduğu cihetle (Saad İbni Ebi Vakkas) ona Emirel Müminin demeyip (Ey Melik) diye hitap etmiş ve kendisinin böyle bir emarete intihab olunmak istemediğini söylemişti.

..

Resulü Ekrem'in irtihalinden sonra, riyaset-i İslâmiye makamına en çok lâıyk olanın İmam-ı Ali olduğunu birçok müellifler yazıyorlar.

Zaten Cenab-ı Hak ve Hazret-i Resul da bunu böyle istemiştir. Diyorlar ki: itiraz makamında Resulü Ekrem, Ebu Bekirin riyasete getirilmesini işaret etmiş ise niçin Hazret-i Peygamberin emrine derhal itaat edilmemiş? Ve kendi namzetliğini göstermemiş?

Sakife-i Beni Saitte Ömer ve Ebu Ubeydeyi öne sürerek bunlardan birinin intihabını tavsiye etmiş ve irtihalinden mukaddem Ömer'i halef göstermiş, onu hilâfete tâyin etmiştir. Birçok tarihlerin ve ülemanın hattâ Buhari'nin ve Gazali'nin yazdığına göre, Ebu Bekir namzet gösterilir gösterilmez :

— **Ekiluni, ekiluni, beni affediniz.** Ali, içinizdeyken ben sizin hayrınız değilim, demiş.

..

Hazret-i Peygamber veda haccında (Gadir Hum) mevküne gelince; orada 80.000 kişiye hitaben :

— Ben kimin mevlâsı isem, Ali de onun mevlâsıdır... Buyurmuştur. Mevlâ lâfzından maksat (veli olmak ve sahibi ihtiyar) olmaktır.

Ahmet Muhammed, Taberi'nin rivayetine göre; veda' haccında Müslümanlar, Evliyalar Şahı Hazret-i Ali Aleyhisselâm'a halk birbirini ite kaka hücum ederek bi'at ettiler.

Ebu Bekir, Ömer, Osman, Talha, Zübeyr ilk bi'at eden kimselerdendi. 3 gün muttasıl bi'at devam etti.

Şairler, o günkü günde İmam-ı Ali'nin şânında şürler söyliyerek mevlâ oluşundan ve imametliğinden dolayı onu meth ve tebrik ettiler.

(Muhammed Bin Ömer Hafız) Ebi Said'e muttasıl olan rivayetle diyor ki: (Gadir Hum) gününde (Hessan Bin Sabit) arzetti:

— Ya Resul-Allah, Ali'nin methinde şiir söyliyeyim mi?

Hazret-i Peygamber :

— Söyle; diye buyurunca:

(Hessan Bin Sabit) de şu şiiri inşad etti.

**Yunadihüm (Yevmel Gadiri) Nebiyyihüm
Bihummin ve Ekreme binnebiyyi münadiyâ**

**Yekulü femen Mevlâküm ve Veliyyüküm
Fe Kalü Velem yebdu hünaket te'adiyâ**

**İlâhüke Mevlânâ ve ente Veliyyünâ
Velem teciden minnâ lekel yevme, Âsiyâ**

**Fe Kale lehü kum Ya Aliyyü Feinneni
Reziytüke min ba'di İmamen ve Hadiyâ.**

Tercümesi :

Nida etti Peygamber-i Ba Vekâr
(Hum) İçre münâdiyyi perverdigâr

Buyurdu: Halâyık açın dilleri
Beyan eyleyin kimdir (Mevlâ Veli).

Dediler o günde besavti celi
Ki Allâhü Mevlâdır sensin Veli

Bu gün bağlıdır düşmanın dilleri
Açılmaz sana burda düşman dili.

— Buyurdu: Ali, raziyim et kıyam
Yerimde sen ol halka, (Hâdi, İmam),

GAZALÎ'NİN SON SÖZLERİNDEN

İmam-ı Gazalî'den evvelce bahsetmiştik. (Ebu Hamid Muhammed bin Muhammed bin Muhammedül Gazalî) künyesi (Hüccetül İslâm) ve Zeyneddin diye meşhurdur. İbni Hallegân tarihinin yazdığına göre (z) nin teşdidiyle Gazzalî, Tus vilâyetinde bir köydür. Hicretin 450 senesinde, Tus şehrinde bulunduğunu yazıyor.

Filozof Niçe'nin birkaç sene akıl hastanesinde yatmış olduğunu yazarlar. İşte bunun gibi Gazalî'nin de felsefe ile meşgul olurken (mal-i hülya) ya müptelâ olduğunu ve hattâ çöllerde avare gezdiğini yazanlar var. Hattâ kendisi de itiraf ediyor: Altı ay vicdanımda bir keşmekeş başgösterdi, artık konuşamaz oldum, güya ağzıma kilit vurdular. Her ne kadar bu yoldan dönmek istiyordumsa da müyesser olamadım, yavaş yavaş kuvvet ve gıdadan düştüm, doktorlar bana derman yaptılar, fakat derunumdaki dertten agâh değildiler, nihayet bu vartayı havli nak (korkunç tehlike) den kurtulmaya muvaffak oldum. Şöhretten, karı ve çocuktan gönlüm soğumuştı, nihayet sefere azmettim, en sonra bildim ki, eğer hak ve hakikat varsa tasavvufta vardır. Bir yol buldum ki, başlangıcı (taharet-i kalp), encâmı (fenâ fillâh)dır.

Gazalî'nin âkidesine göre, ruh bedenden mufarikat ettikten sonra, bir diğer beden-i cismaniye mütaallik olur. Akidesi tenasuh ile ıstibah ediyor. (Haşr) ile (tenasuh)un arasındaki fark: Mufarikat eden ruh tekrar ilk bedenine mütaallik olursa ona haşr deniyor, eğer ruh ikinci bir şahsın bedeninde vücut bulursa, buna tenasuh diyorlar.

Bazılarının iddiasına göre; Gazali'nin Musannifatı dörtyüz cilde ba-
liğ oluyor diyenler var, bu kitaplardan bazılarını burada zikredelim:

(Kitabül iktisad fi ilmiül i'tikad, Kava'idül akayid, Risâleyi Kutsiye, Kitab-ı Makasid, Minhacül Âbidin, İhya'ı Ülümüd Din, Kimyayı Saadet, Kitabı Yakut tüt te'vil, Kitabı Hülâsa, Kitabı mi'yarül ilm, Mak-sedül Esna Fi Şerhi Esmâül Hüsna, Cevahirül Kur'ân, Mişkat'ül envar, Kitab-ı Kıstas, Kitab-ı Sırrühüda vel emedüleksa, Necat ül Ebrar fi usul ül din, Tehafetül Felâsife, Kitabı Meayib ül mezahib, Sırrü Âlemin ve Keşfi mafiddareyn ve daha birçok eserler.

Onun son zamanda yazdığı kitab, elimize geçmemiştir. Nihayet taş basma bir yaprağı eksik olarak bu kitabın bir nüshasını Horasan'ın eski Sahaflar çarşısında bir arkadaş bularak bana getirdi. Sırrül Âlemi'nin 15 inci sahifesinde hilâfetten bahseden 4 üncü makalesinin yalnız 2 sahi-fe kadar klişesini aldırarak kitabımıza koyduruyoruz. Arapça olarak yazılan bu kitabın Türkçe tercümesini de altına koyuyoruz:

وَقَالَ بَعْضُ الْمَفْسَّرِينَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَإِنْ أَسْرَأْتَنِي إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِمْ قَدْ قَالَ
 فِي الدِّيثِ إِنَّ أَبَاكَ هُوَ الْحَلِيفَةُ مِنْ نَعْدِي يَا حُمَيْرَاءُ وَقَالَتْ امْرَأَةٌ إِذَا فَقَدْ زُرْعَ
 قَالِي مَنْ تَرْجِعُ فَأشار إلى أبي بكر ولأنه أُمٌّ بِالْمُسْلِمِينَ عَلَى بَقَاءِ رَسُولِ اللَّهِ وَالْإِمَامَةِ
 عِمَادِ الدِّينِ هَذَا جَمْلُهُ مَا تَعْلَى بِهِ الْعَالَمُونَ بِالنُّصُوصِ
 لَكِنْ أَسْفَرَتِ الْحُجَّةُ وَجْهَهَا وَاجْتَمَعَ الْجَاهِلُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنَ الدِّيثِ عَنْ خُطْبَةٍ يَوْمَ غَيْرِ عَمٍّ
 بِاتِّفَاقِ الْجَمْعِ وَهَرَيْقُولُ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَى مَوْلَاهُ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ
 لَكَ يَا أَبَا الْكَسَنِ لَقَدْ أَصْبَحْتَ مَوْلَانِي وَمَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ هَذَا تَسْلِيمٌ وَرَضِيٌّ
 وَتَحْكِيمٌ ثُمَّ بَعْدَ هَذَا غَلَبَ الْهَوَى لِحُبِّ الرِّيَاسَةِ وَحَمَلُ عُمَرَ إِلَى الْإِلَافَةِ وَغَوْرِ الْبُودِ
 وَخَفَانِ الْهَوَى فِي قَفَّةِ الرِّيَاسَةِ وَاسْتِثْبَاتِ الرِّدْخَامِ الْخِيُولِ وَفَتْحِ الْأَمْضَادِ سِقَاقِهِمْ
 كَأَسْرِ الْهَوَى مُعَادَا إِلَى الْخِلَافِ الْأَوَّلِ وَفَتْحِ زَوْجِهِ وَرَأَاهُ ظُهُورَهُمْ وَأَشْرَدُوا
 بِهِ مِمَّا قَلِيلٌ قِيَاسَ مَا يَشْتَرُونَ وَمَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ص. قَالَ قَبْلَ وَفَاتِهِ
 أَيُّوفُ بَرُونَ وَيَاضُ لَازِلٌ عَنْكُمْ أَشْكَالُ الْأَمْرِ وَذَكَرَ لَكُمْ مِنَ الْمُسْتَحَقِّ لَهَا بَعْدِي
 قَالَ عُمَرُ دَعُوا الرَّجُلَ فَإِنَّهُ لِيَهْجُرَ قَبْلَ هَذَا فَاذْ بَطَلْ تَقَلُّقُكُمْ بِأَوَّلِ النَّصُوصِ
 قَعْدَمَ إِلَى الْاجْتِمَاعِ وَهَذَا مَنْقُوضٌ أَيْضاً فَإِنَّ الْعِبَاصَ وَأَوْلَادَهُ وَعَلِيّاً
 وَزَوْجَتَهُ وَأَوْلَادَهُ لَمْ يَخْصُرْ حَلْفَةَ الْبَيْعَةِ وَخَالَفَكُمْ أَصْحَابُ السَّقِيفَةِ فِي مَبَايِعَةِ
 الْخَزِرَجِيِّ وَدَخَلَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَلَى أَبِيهِ فِي مَرَضِهِ مَوْتِهِ فَقَالَ يَا بُنَيَّ أَيْتَ بَيْعِكَ
 عُمَرُ لَا وَضِيَّ لَهُ بِالْإِلَافَةِ فَقَالَ يَا أَبَتُ أَكُنْتُ عَلَى خِيَاوِ بَاطِلٍ فَقَالَ عَلَى حَيٍّ
 قَالَ أَوْضِي بِي لِأَوْلَادِكَ إِنْ كَانَ حَقّاً أَوْ لِي فَقَدْ مَكَّنْتُكَ بِكَ لَيْسَ لَكَ تَمَّ حَرَجٌ إِلَى
 عَلَى عَلَيْهِ السَّلَامُ وَخَرَجَ مَا جَرَى وَقَوْلُهُ عَلَى مَبْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
 آلِهِ أَقِيلُونِي أَقِيلُونِي لَسْتُ بِمُحْرَمٍ أَقَالَهُ هَذَا أَمَّ جَدّاً أَمَّ اسْتِجَاناً

فان كان هزلاً فان الخلفاء مَرَّهون عن العزل وان كان جدّاً فهذا نقص الخلافة
 وان قاله امتحاناً ونزغاً ما في صلواتهم من علي
 فقد قطع المشرع قولكم في الخلافة بقوله انا بوبع الخليقان فاقتلوا الآخر
 منهما والعجب كل العجب من حق واحد كيف ينقسم ضربين والخلافة ليست بحسب
 ينقسم ولا بعرض يتفرق ولا بجوهر يحد فكيف توهب أو تباع وفي حديث ابي
 حازم اول حكومة تجري في المعادين علي ومعاوية فيحكم لعلّي بالحق والباقون
 تحت المشيئة وقول المشرع للمعادين يا اسير قتلك الفئة الباغية فلا
 ينبغي للامام ان يكون باغياً والامامة ضيقة لشخص كما لا يليق الربوبية
 لاثنتين اما الذين بعدهم طائفة ترغم ان يزيد لم يكن راضياً بقول الحسين عليه
 السلام فاضرب لكم مثلاً في ملكين اقنيتا فملك احدهما الاخر اقتراه يقتله العسكر
 على غير اختيار صاحبها الا غلطاً ومثل الحسين لا تحتمل حاله الفاطمية لما
 جرى من القتل والعطش والسبي وحمل الرأس اجماعاً من جماهير المفسرين و
 قتل الامة المفضية حيث مدعت علياً في غائبها اقتراه قتلها بعضاً لعلّي تام لها
 وقول يزيد ابن معاوية لعلّي بن الحسين عليه السلام زين العابدين انت ابن الذي
 قتله الله فقال ابن الذي قتله الناس ثم تلا قوله تعالى ومن قتل مؤمناً متعمداً
 افترأك يا يزيد تجعل جهنم لربك جزاء وتخلده فيها وتغضب عليه وتلعنه
 وتقتله عذاباً عظيماً ثم اجماع الجماهير بتم على عليه السلام على المنابر
 الف شهر امره الكتاب ام السنة ام الرسول

Bazı müfessirler bir hadîs anlatırlar: Gûya Peygamber, bazı zevce-lerine bir sır anlattı; bu hadîs şudur :

(Şüphesiz senin baban benden sonra halifedir, ey Hümeyra "Kırmızıcik").

Bir kadın dedi ki: Biz seni kaybettiğimizde kimin tarafına rücû' edelim. Gûya Hazret-i Resul, Ebu Bekir'i işaret etti, bu sebeptendir ki, Ebu Bekir, Peygamberin sağlığında, Müslümanlara İmam oldu. (*).

Halbuki hüccetler, deliller bu işin yüzünü açtı, anlatacağımız Hadîsin metninde, Cemahir icma' ettiler. Cemi âlimlerin ittifakıyla (Gâdir-Hum) günündeki hutbenin metninde ülema icma' ettiler. Cem'in ittifakıyla Hazret-i Peygamber buyuruyor :

— Ben her kimin Mevlâsı isem, Ali de o kimsenin Mevlâsıdır.

Delil ravşen ve aşîkârdır.

Ömer, dedi.

— Bahhin, Bahhin, Mübarek olsun ey Ebül Hasen, sen sabah ettin, benim ve bütün mümin ve müminelerin Mevlâsı oldun.

Ömer'in bu kavli Ali'nin İmametine razı olmaktır. Bu teslimdir ve razı olmaktır ve tahkimdir. Yani Ali'yi kendine hâkim kılmaktır.

Ondan sonra, onlara galip oldu, hubbi riyaset sevdası, galebe çaldı anlara hilâfet sütununu hamletmek hevesi, leşkerden ötürü silâhların ve beydakların sedasının birbirine karışması (çarpıntısı) ve şehirleri fet-hetmek hevesi. Heva vü heves kâsesini başlarına çektiler, ilk muhalefetlerine avdet ettiler, hakkı arkalarına attılar (Semenen Kalilen) eksik bir bahaya sattılar. Ne kötü şeylerdi aldıkları...

Resulallah, vefatından evvel buyurdu:

— Getirin bana devat ve beyaz, hilâfetin müşküllerini zâil edeyim. Benden sonra hilâfete müstahak kimdir zikredebim.

Ömer, dedi: — Bırakın bu adamı, aklını şuurunı kaybetmiş. Bazıları diyor ki;

Ömer, dedi: — Bu adam, hezeyan konuşuyor. Vaktaki bâtil oldu, sizin (ness)leriniz, icma'a rücû ettiniz. İcma'da menkuzdur. Eyzen bâtildir. Zira: Abbas ve evlâtları Ali ve zevcesi ve evlâtları ve birçokları bi'at halkasına hazır olmadılar. Eshab-ı Sakife, Hazreci'ye bi'at etmekte size zıd gittiler.

(Muhammed İbni Ebi Bekir) babasının mevtinde, yanına dahil oldu.

Babası, dedi:

— Amcan Ömer'i çağır, onu hilâfete tâyin edeyim, vasiyyet edeyim.

(*) Ayşe tarafından söylenen bu Hadîs, ekseri ülema kabul etmiyor.

Muhammed, dedi :

— Ey babacığım, sen acaba bu hilâfeti hak ile mi aldın, yoksa bâ-tıl ile mi aldın.

— Hak ile...

— Öyleyse hilâfeti evlâdına vasiyyet, et.

Sonra babasının yanından ayrıldı ve Ali'nin yanına gitti (Cera ma Cera) Ebu Bekir, Resullahın minberinde demişti:

“— Ekilûni ekilûni lestü bi hayri kum.” Beni hilâfetten ikale edin, beni değiştirin, ben sizin hayırlınız değilim.

Ebu Bekir, bu sözleri lâtife mi, yoksa ciddi mi, yoksa imtihan olarak mı, dedi. Eğer hezel olarak demiş ise, Hulefa hezelden münezzeh-tirler, eğer ciddi olarak demişse bu, hilâfetine noksanlık olur. Eğer imti-hanen demiş ise, onların kalplerinde ve sinelerinde olan (güllü gışı) nez' ettik. Eğer bu icma' sâbit olsa kendilerine râci bir icma'dır. Sadri evvel-de, bu kelâmı yaptılar.

Şeri'ati getiren buyuruyor :

İki halifeye bi'at etmiş olunsa, onlardan diğerini, sonuncusunu öldürün.

(Halife-yi Müslim'in olan İmam-ı Ali'ye isyan ederek, bağı olan Muaviye (Hakemeyn) vak'asından sonra, Şam'da hilâfetini ilân etti).

Şaşılacak şey, bir hakkı vahit nasıl iki kısma ayrılır? Hilâfet bir cisim değildir ki, ikiye bölünsün, araz değil ki tefrik edile, cevher değil ki, mahdud ola, nasıl hibe olunur veya satılır.

Ebi Hazım'ın naklettiği Hadise göre:

(Kıyamette görülecek ilk mahkeme Ali ile Muaviye arasında olanıdır). Ali için hak hükmolunacak ve (bakun) meşiyet tahtında kalacak.

Müşerri', (Ammar bin Yâsir) e buyuruyor: Seni âsi, bağı bir fırka öldürecek. Bağı olan bir kimse İmamete yakışmaz. Rabubiyet Allahlık ikiye lâıyk olmadığı gibi İmamet de iki şahsa dar gelir. Bunlardan son-ra gelenler zannettiler ki, (Yezid) Hüseyin Aleyhisselâmın katline razı değildir. Size bir misâl veriyorum:

İki melik, birbiriyle harbediyor, sonuncu melik diğerini öldürdü, acaba diyebilir misin ki, sahibinin ihtiyarı olmadan onu askeri öldürdü. Bunu söyleyen galat söyler.

Bundan sonra gelen adamlardan bir tayfa zannettiler ki, Yezid, Hüseyin Aleyhisselâmın katline razı değildi. Hüseyinin meseli buna mütahhammil olmaz. Zira Hüseyine katli, susuzluk, esaret, başını nizeye vurup hamletmek câri oldu.

Bütün cemâhirin ve müfessirlerin icma'ıyla sâbittir ki:

Ali'yi metheden bir cariyeyi tağannisinde Ali'yi methinden dolayı öldürüldü. Bu katil, Ali'ye düşman olduklarından değil miydi, yoksa şarkı söyleyen cariyeye mi düşmandılar?!

Muaviye'nin oğlu Yezid, (Ali ibni Hüseyin) Aleyhisselâma (Zeynel Abidin)e, dedi:

— Sen Allahın katlettiği adamın oğlu musun?

Küçük yaşta olmasına rağmen, Zeynel Abidin, şu cevabı verdi:

— Ben o adamın oğluyum ki, Allah değil, nâs onu katletti.

Sonra, Nisâ sûresi, 93 üncü Ayeti tilâvet buyurdu.

“Ve men yaktül müminen mutaammiden fe Cezauhu cehennemü haliden fi ha ve gaziballahü aleyhi ve le'anehi ve e'adde lehü ezaben azima...”

Mânası : (Bir kimse ki, kasden bir mümini katleder, anın cezası daimi olarak cehennemdir. Allah Azimüşşan ona gazap ve lâ'net ve onun için azabı âzim amâde eder.)

Ya Yezid, mümin olan babamı senin sözüne göre; müta'ammiden Allah katletmişse, sen Rabbine ceza karar veriyor ve cehennemde Rabbimizi muhallid ediyor, ona gazab ediyor ve ona hâşâ lâ'n ediyorsun, ona azabı âzim amâde ediyorsun.

Cemahirin icma' ile anlaşılıyor ki, Ali Aleyhisselâma minberlerde bin ay sebb ve şetm ettiler. Bu şetmi Kur'ân mı emretti, Resul mü emretti, yoksa sünnet mi emretti de Ali'ye sebbettiler...

BİRİNCİ CİLDİN SON MAKALESİ

Muhterem Müslüman kardeşler; Hazret-i Resulün irtihalinden bugüne kadar birçok defalar Müslümanlar büyük ihtilâflar arasında kalmış ve nihayet birçok fırkalara ayrılmışlardır. Her fırka kendisini Naci ve diğerlerini gümrâh (Yolunu kaybetmiş) ve halik biliyorlar.

Cenab-ı Hak buyuruyor: Müminun Sûresi, 53 üncü Ayet :
"Küllü bizbün bimâ ledeyhini ferihun..."

Mânası : (Milletler, din işlerini aralarında türlü türlü tevil edip ihtilâf ettiler, her güruh indinde bulunan âyini güya hakdır diye ferahlandılar.)

Resulü Ekrem buyuruyor :

(Seteferiku ümmeti Âlâ nif ve seb'ine firkaten ven naciye min hüm vahideten — Ümmetim yetmiş nif fırkaya ayrılacak, bunlardan Naciye olan fırka bir tanedir. Şu halde, dikkat etmek ve hakikatleri arayıp bulmak iktiza ediyor. Dini ihtilâfların, akide zıddiyyetlerinin hepsi telkini ve taklidi avarızdan ileri geliyor.)

Hazret-i Peygamber Efendimiz, kendisini yalnız Arab kardeşlerimize değil, belki bütün Müslümanların Resulü tanıyor ve tanıtıyor. Bir zamanlar İstanbul minarelerinde müezzin selât verdikde şöyle bağırdı:

(Ene Seyyidül Arabi vel Acem ve imamül ümem. — Ben, hem Arabın hem de Arabın gayrisinin seyyidiyim) diye okurdu.

Cenab-ı Hak, Müslümanların, müminlerin kardeş olduğunu emir buyuruyor, fakat ne kadar şayanı teessüftür ki, bugün Arab cumhuriyetlerinin bazıları din kardeşleri olan Türklere yardım edeceğine, gayri Müslim olan Rumları destekliyor ve hattâ silâh veriyorlar.

Biz, kababatin hepsini Arab kardeşlerimize atfetmiyoruz, çünkü onlardan da diyenler var ki, bizi zamanında lâzım geldiği kadar müdafaa edeceklerine Türkler bizim düşmanlarımızın tarafını tutmuşlardır.

Demek Arabların iğbirarı bundan ileri geliyor. Fakat asıl sebep harici tesirlerin büyük rol oynamasından ileri geliyor.

Büyük devletlerden bazılarının anlaşmaları engellemişlerdir. Müslümanların birbiriyle anlaşması onların işine gelmiyor. Bu sebepten tahrikatta bulunuyorlar. Müslümanlar arasındaki ayrılıklar hep siyasi sebeplerden ileri gelmiştir.

Birleşik Amerika Devletlerinde gûya demokrasi mevcut olduğu iddia ediliyor, fakat şurası şayan-ı taaccüptür ki, medeni olduklarını iddia eden bu Amerikalıların pek çoğu hâlâ Zenciler ile beyazlara büyük farklar koyuyorlar, aralarında cereyan eden muamelelerde müsavat görülüyor. Zencileri mekteplerine bile almak istemiyorlar.

Halbuki Hazret-i Resul, bin üçyüz küsur sene evvel hiçbir siyahi ile beyaza fark koymamıştır. Vaktiyle bir köle olan bir Habeşi'yi (Bilâl-i Habeşi), kendisine müezzin yapmıştır.

Yine bir İranlı Farsı (Selman-ül Farisi) kendisine sahabe yapmakla kalmayıp (Esselâmü minna Ehlel Beyt) diyerek Ehli Beytine dahil etmiştir.

İşte, asırlarca evvel İslâm Peygamberinin Reftarıyla, bugünkü Demokrasi alemdarı olan Amerikanın gidişi ortada duruyor.

Bugün, artık siyasi ihtilâfları, dinî ve mezhebî ihtilâfları aradan kaldırmak lâzım geldiği ve hattâ geç bile kalındığını itiraf etmek icabeder. Herkesin âkidesine hürmetkârız, fakat herkesin de hakikati bilmesi ve anlaması lâzımdır. Benim gittiğim yol doğrudur, seninki yanlıştır diyebilme için hakikatleri aramak ve doğruya istinad etmek zaruridir. Kendisi gibi düşünemiyor diye hemen karşısındakinin aleyhine çıkışmak ve muhatabı aleyhine ateş püskürmek doğru olamaz.

Sana uymayanlara olur olmaz iftiraları atmamalı, aka kara, kara-ya ak dememeli.

Teşeddütü efkâr ve ihtilâf şüphesizki, dinimize lâtme vuruyor. On dört asırdan beri işlerin başında bulunanlardan pek çok mevki sahipleri Müslümanların saadetini sarsmışlardır... Nâsın sade dillerini ve Avamı aldatmışlar ve kandırmışlardır.

Kuru taassubu ve yersiz taklidi bir kenara bırakmak iktiza ediyor, Müslümanların birleşmesi zamanı çoktan gelip geçmiştir.

Yirminci asırda artık eskiden olduğu gibi yanlış fikirlerin peşinden gidilemeyeceği bedî'hidir. İslâmın her şeyden evvel vahdete ihtiyacı vardır. Müslümanlar ittifak etmelidirler.

Hazret-i Peygamberin cesedi mübareki henüz defnedilmemişti ki, Müslümanların ihtilâfatı baş gösterdi, ilk kavga (Sakifeyi Beni Sa'id) de başladı. Evet herkesin itikadına hürmet etmeli, fakat itikatlar ilmi ve mantiki olmalıdır.

Körükörüne ve taklid yolu ile saplanılmış olan yanlış fikirler, cahiliyet ve nadanlık, kuru taassup insanı doğru yoldan alıkoyuyor.

Cenab-ı Hak emir buyuruyor. El Hücerat Sûresi, 11 inci Ayet :

"İnnemel müminune ihvetün fe eslihu beyne a'haveyküm vettekul-lahe le'alleküm turhemun..."

(Şüphesiz Müminler birbirinin kardeşi sayılırlar. Doğruları anlatacak kardeşleriniz arasını islâh ediniz, Allaha ittika ediniz, Allahtan korkup hükmüne muhalefet etmeyin ki, rahmet edilmiş olasınız.)

Bütün İslâm fırkalarının âlimleri nihayet Ali'yi bütün sahabeler arasında Ali'nin efdal, (yani daha fazl, daha âlim, daha üstün kazavet eden, daha şeci', daha cömerd, daha tekva sahibi) â'lem, akza, eşce', esha, etka olduğunu ikrar ve kabul ediyorlar. Zira, müverrihler yazıyorlar ki, Peygamberimiz buyurdu:

"A'lemiküm Ali, afdâliküm Ali, a'deliküm Ali, akzaküm Ali..."

Ebu Bekir bin Ebu Kuhafe, Halife ilân edildiği zaman minberde :

— Sözlerimde veya hareketimde hâtâ görürseniz, bana rehnumalık yapınız, yol gösteriniz. Ya Ali, demiş.

Ali ise minbere çıktığında: — Ben Kur'ân ahkâmiyle sizin aranızda, İncil desturatiyle İseviler arasında, Tevrat talimatıyla Yahudiler arasında hükmediyorum, demişti.

Ebu Bekir minberde — Ekiluni, Ekiluni ve Lestebi hayriküm ve Aliyyün fiküm, demiş.

(Ben sizin hayırlınız değilim, beni bırakınız, aranızda Ali duruyor.)

Ali ise, minberde: — Seluni Kable en tefkiduni, yani;

(Aranızdan ayrılmazdan evvel bana her istediğinizi sorunuz.) buyurmuş.

..

Tarihleri tetkik edince, görüyoruz ki, Tarihde hiçbir vak'a, hiçbir hâdise hiçten var olamaz. Muhakkak her hâdise kendinden evvel gelen bir hâdisenin, bir illetin neticesidir.

Tekâmülün kötünden iyiye giden bir ilerleme olması için, iç ve dış hayatın muvazeneli ve müvazi yürümesi şarttır. Hayata buna göre düzen vermek için bilhassa fikir adamlarının ilmi bir tenkid ruhuna sahip olmaları iktiza eder. Muhakkak ki, terakki ve tekâmül tenkid ruhundan doğar.

Âlimlerden biri diyor ki :

Göreneğe ve şuursuzca telkinlere aldanış ve bağlanış avamın rahat yatağıdır, ekseriya avam ne duyarsa ve ne okursa onu bir hakikat sa-

nar ve hatalar üstünde uyur. Fakat fikir adamı hakikat diye sunulan şeyleri ince bir tenkid süzgeçinden geçirir, asıl tapılacak hakikati araştırır, bulur. Millet ve insanlık içinde terakki bundan doğar.

Eğer (Descartes), devrinin inanç ve göreneklerine uysaydı Garpte ilmi metod hareketi olmaz ve bugünkü terakki vücut bulmazdı. Eğer Kepler, Galile, Kopernik, Lamark, zamanlarındaki insanların gözüyle baksalardı ne bugünün fiziği, astronomisi ve ne de son senelerin roketleri ve füzeleri yapılamazdı.

Eğer Volter, Monteskiyo, Rousseau zamanlarının aristokratları gibi düşünselerdi dünyada büyük inkılâplar olmazdı.

Tenkid ruhu yaratıcı milletlerin ruhudur, taklid, tedkiksiz uymak, tenbel ve uyuşuk ruhlu milletlerin ninni beşiğidir. Tenkid olmayan memlekette ilim doğup yaşayamaz, ilmin olmadığı memlekette ise cehl yürür. Cehaletin ve taassubun yürüdüğü memleket dahi gerilikten kurtulamaz.

..

Evliyalar Şahı İmam-ı Ali'nin devrinin bir iğtişâş (isyan ve karışıklık) ve buhran içinde geçtiğini gören düşmanlardan bazıları, bu iğtişâş-a sebep olarak Ali'nin idare kabiliyetinin azlığını ileri sürmüşlerdir.

Bu iddia tamamen yanlıştır. Zira İmam-ı Ali, çok zeki idi; birçok defalar birinci Halife (Ebu Bekir bin Ebi Kuhafe)ye hattâ ondan zeki olan (Ömer bin Hattab)a bile birçok defalar akıl öğretmiştir. Verdikleri yanlış hükümlerde onları ikaz ederek tashih ettirmiştir. Dördüncü ciltte okuyacaksınız. Osman bin Affan'ı birçok kereler ikaz ederek düşeceği tehlikeden kurtarmıştır.

O; siyaset, kıyasat ilminin en derin noktalarını bilen bir dâhi idi. Onun dünya ihtiraslarına kapılmaktan uzak yaşadığını görenler, onun beceriksiz, kudretsiz olduğunu sanmakla aldanmışlardır.

Halbuki cenkler ve muharebelerde temin ettiği muvaffakiyetler idari ve siyasi vazifelerde gösterdiği dirayet ve isabet, tarih sahifelerini süsleyecek bir şahamet ve mefhiret destanıdır.

(Bir küçük misâl); Hazret-i Resul, Halid İbni Velid gibi bir kumandanı Yemen'e gönderdiğinde muvaffak olamadığını görünce, onu kumandanlıktan azlederek İmam-ı Ali'yi onun yerine tekrar göndermişti. İmam-ı Ali, fâsih ve belîğ konuşmaları ve adaleti ile Yemen'lilerin kalplerini derhal teshir etmişti.

İmam-ı Ali'nin fazailinin kesret ve şöhreti o dereceyi bulmuş ki, hasımlarından birçokları onun faziletlerini inkâr ve ketmedememişlerdir.

Beni Ümeyye, şarka ve garba mâlik oldular, onun nurunun itfasına çalıştılar. Onun aleyhinde ve yakınlarının aleyhinde birçok uydurma ha-

disler düzdüler ve düzdürdüler, minberlerde ona sebbettiller, ona tâbi olanları ve Ali'yi methedenleri hapis ve katl ve nehb ettiler.

İmam-ı Ali hakkında vazih olan ve onun fazl ve menkabetine delâlet eden Hadisleri ve onun hakkında nâzil olan Ayetleri aşikâr olarak menettiller. Hattâ onun ismini ağıza almayı haram kıldılar, onun namı daha yükseldi, bülend oldu ve onun kadri refi'ter oldu. Güneş ışığı balçıkla sıvanamaz ve bulutla örtülemez. Mişk ne kadar saklansa kokusu gizlenemez, ancak gaflet uykusuna dalanlar onun yüksekliğini ve yüceliğini göremezler.

..

İnsanlar pek eski zamanlardan beri tabiat üstü bir kuvvet ve bir kudrete, bir dine mensup oldukları halde dinin ne demek olduğunu, neden dolayı ibadet etmeye ihtiyaç duyduklarını, sonradan düşünmeye başlamışlardır. Bu düşünüş, felsefeyi doğuran âmillerden olmuştur.

Türk Ansiklopedisinde Sâdi kelimesine müracaat edildiğinde, şöyle yazdığı görülür :

Fransız Reiscumhuru, Sâdiye intisab ettiğinden kendi ismine sonradan Sâdi lâkabını almıştır. Şeyh Sâdi diyor ki :

"Berg-i direhtani sebz der nezer-i hûşiyâr
"Her varakî defterist ma'rifet-i girdigâr."

Hûş ve akıl sahibinin nazarında: Yeşil ağacın yaprağı tetkik edilirse her yaprak Cenab-ı Hakk'ın marifetini gösteren bir defterdir.

Şinasi, merhum der ki :

"Hak Tualâ azemet âleminin padişehi
"Lâ mekândır olamaz devletinin tahtgehi

"Eser-i hikmetidir yerle göğün bünyadı
"Dolu boş cümle yed-i kudretinin icadı

"Emri veçh üze yer, eyler gece gündüz hareket,
"Değişir tazelenir mevsim-i feyz-ü bereket

"Varlığın bilme ne hacet küre-yi âlem ile
"Yeter isbatına halk ettiği bir zerre bile

"Göremez zâtını mahlûkunun âdi nazarı
"Hisseder nurunu amma ki basîret basarı..."

Basiret basarını açıp da, bu lugazın sırrını anlamaya çalışmıyorsa kabahat kimin?!...

Ziya Paşa der ki :

"Kıl san'at-ı ustadı tahayyürle temaşa
"Dem urma eğer ârif isen çün-ü çeradan
"Halletmediler bu luğâzın sırrını kimsa
"Bin kafilâ geçti hükemadan, füzelâdan
"İdrâk-i mu'âli bu küçük akla gerekmez
"Zira bu terazu bu kadar sıklâti çekmez."

..

Yarım asırdan beri bazı mütecedditler Müslüman milletlerinin her noktada ilerlememelerini ve Avrupa milletlerinden geri kalmalarının sebeplerini (asıl hakikatleri ortada durup dururken) iyi tetkik etmeden İslâmiyette bulmaya kalkışmışlardır.

İslâmiyetin, milletleri, meskenet ve atâlete, dolayısıyla zillet ve esârete sürükleyecek bir yola sevkettiğini iddia ediyorlar. Devlet ve milletin ayağını bağlayan İslâmiyettir diyecek kadar ileri varanlar oluyor.

Ziya Paşa, diyor ki :

Sâdıkları tahkir ile red kaide oldu
Hırsızlara taltif, inayet yeni çıktı
Aciz olanın ketm olunur hakk-ı sarihi
Mahmileri her yerde himâyet yeni çıktı
İslâm imiş devlete pâbend terakki
Evvel yok idi işbu rivayet yeni çıktı
Milliyyeti nisyan ederek her işimizde
Efkâr-ı firenge taba'iiyyet yeni çıktı
Eyvah bu bâziçede bizler yine yandık
Zira ki, ziyan ortada bilmem ne kazandık.

Açıkcı konuşmak lâzımdır. İslâm dini, hiçbir zaman doğru inkılâpların aleyhinde değildir. İslâmiyet irticâ değil, bilâkis teceddüt ve tekâmül emreder.

Binaenaleyh; dindar olmak geriliği tezemmün etmediği gibi, her dinine sâdık Müslümanın da mürteci olmaması asıldır.

Hazret-i Muhammed, buyuruyor :

"Utlubûl ilme minel mehdî ilel lâhd. Rutbetûl ilmi a'le'rri'teb. Utlubûl ilme velev kâne bis sin. El ilmü farizetün âlâ küllü müminin ve mümine..."

Mânası : (İlmi besikten mezâra kadar arayınız. İlim rütbesi rütbe ve derecelerın en âlâsıdır, ilmi ve bilgiyi uzaklarda, hattâ Çin'de bile olsa taleb ediniz ve orada tahsili kemalât ediniz. İlim ve bilgi bütün erkeklere, kadın ve kızlara farzdır.)

Şu halde İslâmiyetin ilmin aleyhinde olduğu nasıl iddia olunabilir, bunu hangi akliselim sahibi kabul eder.

(La civilisation du Monde) nam eseri okursanız göreceksiniz ki, Avrupa, ilmin büyük bir kısmını, şark lisanlarını öğrenerek, Endülüs Müslümanlarıyla temasa geçerek, gerek Haçlı seferlerinde birçok defalar Müslümanlarla samimi temaslarda bulunarak ve Bağdat ve Irak'a ticaret için giderek İslâm medeniyetinden birçok şeyler almışlar ve kendilerinde intibah devresi açılmıştır. Meselâ Fransızların (Algèbre) ve Almanların (Algebra) dedikleri, ilmin esası (El cebr vel mukabile) yani bizim cebir dediğimiz kitap değil mi?

Yine Fransızların (Chimie) ve Almanların (Chemi) dediklerinin aslı (Elkimya) değil mi?

Yüzlerce misâl zikredebiliriz. Fakat kitabımızın mevzuu haricinde olduğu için uzun boylu bu bahislerin tavihine girişmiyeceğiz.

Şu halde, İslâmiyetin, insanları zillet ve meskenete değil, terakki ve tekâmüle teşvik ettiği anlaşılıyor, aksini iddia edenlere bir cevap verebilmek için Avrupanın bitaraf ve otorite sahibi âlimlerinden bazılarının dediklerini burada zikretmekle iktifa ediyorum:

Avrupa, senelerce hattâ asırlarca Müslümanlık hakkında bir şey bilemedi. Müslümanlık hakkında bir şey öğrenmek istediği zaman, uydurulmuş hikâyeler ve mânasız masallar ve sonsuz hurafelerden başka bir şey öğrenmemişti. (Bosuvorth Smith) Muhammed ve Muhammedilik unvanlı eserinin 63 üncü sahifesinde şöyle yazıyor:

"Hristiyanlık asırlarca ne Müslümanlığı anlamış ve ne de onu tenkid edebilmiştir. Hristiyanlık, Müslümanlıktan ancak titremiş ve ona boyun eğmiştir."

Fransız muharrirlerinden (Kont Hanri de Kastro) Müslümanlıkla nasıl tanıştığını, şu şekilde anlatıyor :

"Kurunu vustada (orta çağ) Avrupalıları arasında, Müslümanlık hakkında şayi' olan hurafeleri ve esâtiri Müslümanlar duyacak olsalar acaba ne derlerdi?"

"O devirdeki cehalet, hütün bu masalları adavet ve taassupla doldurmuştur. Avrupada bugüne kadar Müslümanlık hakkında yaşayan kötünîyet eski zamanların hurafelerinden kalmadır."

Onyedinci asrın ortalarında Avrupanın bulutlu ufuklarında yeni bir hayat doğmuş, Garp milletleri, hürriyet, terakki, inkişaf uğrunda cidâle başlamıştı. Bu devrin bizi alâkadar eden mahsullerinden biri, birtakım garplı müsteşriklerin zuhuru ve İslâm edebiyatının en kıymetlilerinden bir kısmını yeniden tercüme ve tab'a çalışmalarıdır.

Siyasi ve ilmi ihtiyaçlar, Avrupalıları Müslümanların dilinden ve dininden bir şeyler dinlemeye ve anlamaya sevk etmiştir.

Onsekizinci asrın sonlarında ve ondokuzuncu asrın başlarında müsteşrikler çoğalmış, Şark lisanlarını öğretecek mektepler açılmış ve Şark kitaplarından mürekkep kütüphaneler tesis etmişlerdir. Şark eserlerinin tercüme ve tab'ı ve neşriyle meşgul olmuşlardır.

Kitapları Türkçeye, İngilizceye, Almancaya, İspanyolcaya, İtalyancaya, Rusçaya, Lehçeye, Japoncaya, Arabçaya, Farsçaya ve Orducaya ve diğer birçok lisanlara tercüme edilmiş bulunan ve beynelmîlel altın madalyalar alan Tıp ve içtimaiyatta da mütahassıs bulunan, Ruhîyat, Ruhûl Akvam, Sosyalizm Ruhîyatı, Siyasi Ruhîyat, İnkılâplar, Madde ve Kuvvet, Maddenin tekâmülü gibi birçok eserleriyle meşhur-i âlem olan Doktor (Gustave le Bon) İslâm Medeniyeti adlı eserinde diyor ki:

"La morale du Coran fut bien supérieure à celle de l'Evangile, puisque les peuples qui pratiquaient l'islamisme avaient une moralité beaucoup plus élevée que celle des chrétiens."

(Kur'ân-ın talimat-ı ahlâkiyesi İncilinkinden kat kat üstündür. Mademki, hakiki bir surette İslâmiyete bağlı olanlar, Hristiyanlardan daha yüksek bir morale mâliktirler.)

Ve yine kitabında diyor ki: (Bazı Avrupa müelliflerinin âkideleri-
ne göre, güya Muhammed'in dini, bazı şark milletlerini aşağı derecelere sevk etmiştir.

"Une telle croyance est la conséquence de cette série d'erreurs."

"Que le coran a créé la polygamie."

"Que le fatalisme conduit les hommes à l'inaction."

"Telles propositions sont inexactes."

Bu neviden bir inanç bir seri hataların neticesidir.

Güya, Kur'ân taaddüdü zevcatı icadetmiş,

Güya, kader insanları atalete ve meskenete sevk etmiştir.

Bu kabil isnatlar doğru değildir. Ve diyor ki:

Kitabımızı okuyanlar, bu kabil isnatların ve fikirlerin tamamen batıl ve gayri sahib olduğunu anlarlar, zira :

"La polygamie existait bien des siècles avant Mohamet"

"Que le coran n'est pas plus fataliste qu'aucun autre livre religieux"

"Ce fatalisme ne les a pas conduit à l'inaction, puisqu'ils ont fondé un gigantesque empire..."

Mânası: (Taaddüdü zevcat Muhammeden asırlarca evvel mevcuttu)

(Kur'ân-ı Kerim, diğer din kitaplarından hiçbir zaman daha fatalist değildir. Bu fatalizm, onları katiyyen meskenet ve ataletle sevk etmiş değildir. Mademki, muazzam bir imparatorluk teessüs edebilmişlerdir....)

Yine, Doktor Gustave le Bon diyor ki:

(Bugün merkadinde yatan Peygamberin gölgesi Merakeş'ten tâ Çin içine kadar, Akdenizden Hatt-ı üstüvaya kadar, Afrika ve Asya'yı dolduran yüz milyonlarca halkın üzerinde hâlâ hükümfermadır. İslâm İmparatorluğu, bugün yaşamıyor, fakat bu imparatorluğu doğuran İslâm dini yayılmakta, hâlâ berdevamdır. Birçok cihangirler Dünyaya hâkim oldular ve kendi kanunlarına herkesi baş eğdirdiler. Fakat bu cihangirlerden hiçbirisi ölümlerinden sonra, bu kudret ve kuvvete aslâ mâlik olmadılar...)

Yine, kitabının ayrı bir sahifesinde: On bir asır evvel yaşayan (Zekeriya-yi Razi)nin eserlerinin bir kısmı, bundan yüz sene evveline kadar Avrupa Üniversitelerinde okutturulmakta idi) diyor.

Binaenaleyh; İslâm dini, hiçbir iyi inkılâba ve terakkiye muhalif değildir.

— BİRİNCİ CİLDİN SONU —